

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ. ΙΝΔΙΑΙ 1951*

*Υπό

Δ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ

Ἡ 27η Σύνοδος τοῦ Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου Στατιστικῆς ὑπὸ τὴν νέαν μεταπολεμικὴν (1939-45) μορφήν αὐτοῦ, ἔλαβεν χώραν εἰς τὰς Ἰνδίας (Νέον Δελχὶ καὶ Καλκούτταν), τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1951 (*), ὡς πρώτη συνέλευσις εἰς τὴν Ἰνδικὴν Δημοκρατίαν.

Εἰς τὴν Συνέλευσιν μετέσχον διὰ πολυμελῶν ἕως τὰ πολλά, ἀντιπροσω-

* Ἐκθέσεις διὰ τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ Νόμος 1632/1951 Περί κυρώσεως, τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1564/1950 Α.Ν. «Περί Ὁργανισμοῦ τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους.

1. Διὰ παλαιότερας Συνελεύσεις βλ. Ἀρχεῖον Καλιτσουνάκη 1929 (Βαρσοβία) καὶ 1937 (Ἀθῆναι 1936), πρὸς δὲ τὰς μηχανογραφημένας ἐκθέσεις τῶν Μιχαλοπούλου - Ἀγαπητίδη 1947 καὶ 1949 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Τὸ Ἰνστιτούτον κατὰ τὴν εἰς Οὐασινγκτῶνα συνέλευσιν αὐτοῦ τὸ 1947, πρώτην μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, ἀνεδιοργανώθη διὰ νὰ συντονίσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἀνευ διπλῶν ἀσκόπων ἀπασχολήσεων. Ὅπως παλαιότερον συνειργάζετο μετὰ τῆς Κ.Τ.Ε. καὶ ἄλλων ὀργανώσεων (Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας, Διεθνὲς Γεωργικὸν Ἰνστιτούτον, Διεθνὴς Ἐνωσις διὰ τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐρευναν τῶν προβλημάτων τοῦ πληθυσμοῦ), ἔτσι καὶ τότε ἀπεφάσισε νὰ συντονίσῃ τὰς ἐργασίας του μετὰ τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ τῶν συναφῶν εἰδικευμένων ὀργανώσεων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ σειρὰς ἄλλης συγγενῶν νέων διεθνῶν ὀργανώσεων, μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἰδρυθειῶν, ὅπως εἶναι π.χ. ἡ Διεθνὴς Ὀργάνωσις, Τροφῶν καὶ Γεωργίας, ὁ Παγκόσμιος Ὀργανισμὸς Ὑγιεινῆς, ἡ Διεθνὴς Τράπεζα Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἀναπτύξεως, τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον κλπ. Ἡ συνεργασία αὕτη δὲν μετέβαλλε τὸν παλαιὸν χαρακτῆρα τοῦ Δ.Ι.Σ., ὡς διεθνοῦς Ἐπιστημονικῆς Ὀργανώσεως, ὡς Διεθνοῦς Ἀκαδημίας Στατιστικῆς, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ὁποίας συσπειροῦνται καὶ συνεργάζονται ἀποδοτικώτερον συναφεῖς τοπικαὶ ἢ διεθνεῖς ὀργανώσεις στατιστικῆς καθόλου. Οὕτω εἰς τὴν Σύνοδον τῶν Ἰνδιῶν συνειργάσθησαν ἡ Διεθνὴς Ἐνωσις διὰ τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐρευναν τῶν προβλημάτων τοῦ πληθυσμοῦ (Πρόεδρος Hersch L.), ἡ Διεθνὴς Ἐταιρεία ἔρευνῶν ἐπὶ τοῦ Εἰσοδήματος καὶ τοῦ πλοῦτος (Πρόεδρος Gilbert M.), ἡ Ἐταιρεία Οἰκονομετρικῆς (Πρόεδρος Allen R.), ἡ Ἐταιρεία Βιομετρικῆς (Πρόεδρος Linder A.), τὸ Ἰνδικὸν Στατιστικὸν Ἰνστιτούτον (Πρόεδρος Deshmukh C.), ἡ Ἰνδικὴ Ἐταιρεία Ἀγροτικῆς Στατιστικῆς (Πρόεδρος Prasad R.), τὸ διεθνὲς Κέντρον Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως (Καλκούττα Πρόεδρος Mahalanobis P.), καὶ ἡ διεθνὴς Στατιστικὴ Ἐταιρεία Ἀσίας καὶ Ἄνω Ἀνατολῆς (Πρόεδρος Mahalanobis P.).

πειών 38 Κράτη και σχεδόν όλοι οί σπουδαιότεροι διεθνείς Όργανισμοί (Ο.Η.Ε., FAO. Διεθνής Όργάνωσις Έργασίας, UNESCO κλπ.).

Τήν έναρξιν τών εργασιών εκήρυσαν ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας Rajendra Prasad, ό Πρόεδρος τής Κυβερνήσεως Jawaharlal Nehru, ό Υπουργός τών Οικονομικών C. D. Deshmukh, ό Πρόεδρος τοῦ Δ.Ι.Σ. Stuart Rice και ό Πρόεδρος τής Όργανωτικῆς Έπιτροπῆς Καθηγητής P. Mahalanobis.

Τό πνεῦμα τών ένακτιριών χαιρετισμῶν ἦτο ότι ἂν πρόκειται νά ιδρυθῆ φωτισμένη Παγκόσμιος Κοινότης, πρέπει νά υπάρχουν ἀντικειμενικά και ἀκριβῆ στατιστικά δεδομένα και δυνατότης ἐλευθέρως και πλήρους ἀνταλλαγῆς πληροφοριῶν και ιδεῶν (Prasad). Ό Nehru με ἀποτροφήν πρός τό ἀνθρωπιστικόν ἔργον τής Στατιστικῆς, τό όποίον προάγει τό ωραίον και τόν πολιτισμόν, εἶπεν ότι πρό τής ἀναλήψεως ὑπ' αὐτοῦ ὑπευθίνου ὑπουργήματος, ἀπλῶς μόνον ἐγνώριζε θεωρητικῶς τά μεγάλα προβλήματα τής πτωχείας, τής ἀνεργίας, τής ἐνδείας εἰς τόν τόπον του, σήμερον ὅμως, κατά τρομακτικῶς διάφορον τρόπον ἀντιλαμβάνεται ὑπευθίνως και πρακτικῶς τά ζητήματα ταῦτα. «Έχομεν 361 ἑκατομύρια προβλήματα εἰς τās Ίνδίας, διότι κάθε ὑποκείμενον ἀποτελεῖ και ἓν πρόβλημα δι' ἡμᾶς». Δέν ἀντιλαμβανόμεθα τήν στατιστικὴν ὡς ξηρόν θέμα μακρῶν ἀριθμῶν και στηλῶν, ἀλλὰ ὡς φωτισμένην ἀνάλυσιν τών ἄνω προβλημάτων. Τό πρῶτον πενταετές σχέδιόν μας δέν ὑπῆρξε τέλειον, ἀλλὰ τίποτα δέν ἐμφανίζεται τέλειον εἰς τόν ἀεικίνητον και μεταβαλλόμενον κόσμον τοῦτον. Πάντως συνελάβομεν πρακτικῶς τās ἀμέσους και προσεχεῖς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ μας, τῶν όποιῶν τήν ἐξυπηρέτησιν κάθε ἄτομον εἶχε τό δικαίωμα νά προσδοκῆ και θέλομεν φέρει ταύτας εἰς τό προσεχές κοινοβούλιόν μας. Αἱ γνῶμαι εἶναι δυνατόν νά ποικίλουν, καθὼς και τά ζητήματα τής προτεραιότητος, τήν όποιαν ἔδωσε, ἢ δέν ἔδωσε τό Σχέδιον τοῦτο. Πάντως τοῦτο ἐνεφάνισε τήν ὁριθὴν κατ' ἀρχὴν κατεῦθεναι, σύμφωνα με τήν σύνθεσιν και τās συνθήκας τής πυκνοκατοικημένης χώρας μας. Ἡ στατιστικὴ δὲ ἀπετέλεσε τήν οἰσιώδη βάση αὐτοῦ. Πρωταρχικόν πρόβλημα εἰς τās Ίνδίας και εἰς ὅλην τήν Ἀσίαν, εἶναι τό πρόβλημα τής γῆς. Τήν διαδικασίαν δὲ τής ἀγροτικῆς ταύτης μεταρρυθμίσεως θὰ ἤθελα ταχυτέραν. Ἐπιθυμοῦμεν νά πραγματοποιήσωμεν εἰρηνικῶς και ἡσυχῶς, ὅ,τι ἀλλαγῶ ἐγένετο με βιαιοτέρας ἀνατροπᾶς. Ἐάν τό ἐπιτύχωμεν μέχρι τέλους δέν γνωρίζω νά εἶπω, εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι τοῦτο εἶναι πρωταρχικόν και κάθε ἄλλο πρόβλημα ἔρχεται κατόπιν, Σχετικόν πρός τό πρόβλημα τής γῆς εἶναι και τό τής διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ. Καμμία κυβερνήσις δέν δύναται νά ἀνεχθῆ νά ὑποφέρῃ ἀπό ἔλλειψιν τροφῆς ὁ λαός και νά βαδίξῃ ἢ και νά ξεπερνᾶ τό χεῖλος τοῦ λιμοῦ. Ἰσως νά ἐπιτύχωμεν νά παρεμποδίσωμεν τό κακόν τοῦτο, τό όποίον τόσον συχνά εἰς τήν

παλαιότεραν ιστορίαν μας μᾶς ἐταλαιπώρησεν. Εἰς τελικὴν ἀνάλυσιν τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ζήτημα ἀξήσεως τῆς παραγωγῆς τῆς χώρας μας.

Ὁ Deshmuck ἀνέλυσε τὰς πραγματοποιηθείσας προόδους εἰς τὴν στατιστικὴν εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἀνέφερον ὅτι αἱ στατιστικαὶ συνελείψεις θὰ γίνουν ἀφορημέγαλης προόδου εἰς τὴν νεαρὰν Δημοκρατίαν. Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀ.Ι.Σ. ἔλυπηθη διὰ τὴν ἀποχὴν τῆς Ρωσίας ἐκ τῆς συνελείψεως καὶ ἀπέδωσεν εἰς παρανόσιν τὰς ρωσικὰς ἀντιλήψεις, ὅτι ἡ ἀποστολὴ καὶ θεωρητικὴ θεμελίωσις τῆς στατιστικῆς εὐρίσκειται διατυπωμένη εἰς τὰ ἔργα τῶν Μάρξ, Λένιν καὶ Στάλιν, ὡς νὰ πρόκειται νὰ βοηθήσῃ αὐτὴ εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν μιᾶς κομμουνιστικῆς μόνον πολιτείας. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πιστεῖωμεν ὅτι ὁ νόμος τῶν πιθανοτήτων δὲν συσχετίζεται μὲ τὴν στατιστικὴν, ἢ ὅτι ἡ θεωρητικὴ θεμελίωσις αὐτῆς ἐνσωματώνεται εἰς τὰ δόγματα τῆς Σοβιετικῆς ὀρθοδοξίας καὶ ὅτι ὁ μόνος *raison d' être* αὐτῆς, εἶναι ἡ τελείωσις μιᾶς κομμουνιστικῆς κοινωνίας; καὶ συνεκέρανεν ὅτι ἐφόσον αἱ διαφοραὶ αὐταὶ διὰ τὸ χάσμα τῆς ἐννοίας τῆς Στατιστικῆς, μεταξὺ σοβιετικῶν καὶ μὴ σοβιετικῶν ἀντιλήψεων στηρίζονται εἰς διαφορὰς ὀρισμοῦ καὶ ἄλλας σημαντικὰς παρερμηνείας, ἐλπίζει ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ γεφύρωσις αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἐρεύνης καὶ κατανοήσεως.

Τὰ συζητηθέντα θέματα βάσει εἰδικῶν εἰσηγήσεων κατὰ τὸ πρόγραμμα, καθὼς καὶ αἱ ὑποβληθεῖσαι ἀνακοινώσεις ἀφεώρων τὰ ἑξῆς γενικῶς ζητήματα. 1) Ἐκτίμησις τῆς ἀκριβείας δημογραφικῶν στατιστικῶν δεδομένων. 2) Βιομηχανικαὶ ἐφαρμογαὶ τῆς στατιστικῆς εἰς διαφόρους χώρας καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἰνδίας. 3) Ἐκτίμησις τῆς ἀκριβείας οικονομικῶν στατιστικῶν δεδομένων. 4) Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ Πλοῦτος. 6) Εἰσήγησις ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς στατιστικῆς τῆς Ἐκπαιδεύσεως. 7) Προβλήματα πληθυσμοῦ ἐν σχέσει μὲ τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν. 8) Συμβολὴ στατιστικῆ εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν. 9) Σύστημα ἀγροτικῆς στατιστικῆς. 10) Σύστημα στατιστικῆς ἐργασίας. 11) Ἐκπαιδευτικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ στατιστικὴ. 12) Ἐρευνα ἐπιτόπιος εἰς χωρίον ἐφαρμογῶν δειγματοληψίας (Sampling). 13) Προβλήματα ἀφορῶντα νῆν Ἐθνικὴν Ἰνδικὴν δειγματοληψίαν (*). 14) Βιομετρικὰ προβλήματα (ἑξέ-

(*) Εἰς τὴν δειγματοληψίαν (Sondage, Echantillonnage, Stichprobenverfahren) ἢ ἐπιλογὴν, αἱ καθ' ἕναστον περιπτώσεις λαμβάνονται αὐστηρῶς τυχαίως. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ τυχαίου (random sample) ἐπιδιώκομεν ν' ἀποκλείσωμεν τὸ Τυχαῖον καθόλου. Καθόσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν καθοριζομένων περιπτώσεων ἀρκεῖ συνήθως 5 ἢ 10%, ἢ 20ὴ δηλαδὴ ἢ ἢ 10η ἐκ τῶν ἐπιμελῶς ἀναμιχθεισῶν περιπτώσεων. Ἡ μαθηματικὴ στατιστικὴ κατόπιν, γνωρίζει κριτήρια διὰ τὴν βεβαιότητα τοῦ συμπεράσματος τοῦ δειγματος διὰ τὸ ὅλον, δηλαδὴ διὰ τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν δύναμιν τῆς δειγματοληψίας. Αὕτη θὰ εἶναι μικροτέρα, δηλαδὴ θὰ εἶναι μεγαλύτεραι αἱ δυναταὶ

λίξι φυτῶν εἰς τροπικὰς κλπ. περιοχάς).

Ἀνακρινώσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν μαθηματικὴν στατιστικὴν, εἰς τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα καὶ πλοῦτον, εἰς τὴν πληθυσμιακὴν στατιστικὴν, τὴν Οἰκονομικὴν, τὴν βιομετρίαν, τὴν Οἰκονομικὴν στατιστικὴν, τὴν δειγματοληψίαν ἐγένοντο πλέον τῶν ἑκατὸν πετήκοντα τινὰς τῶν ὁποίων καὶ ἀναφέρω (*).

τυχαίαι ἀποκλίσεις, ὅσον μικρότερας εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν παρατηρηθειῶν περιπτώσεων. Ἡ ἀρχὴ τῆς δειγματοληψίας εὐρίσκεται ἤδη κατ' οὐσίαν εἰς τὰς θεμελιώδεις ἐργασίας τοῦ Bernoulli (1667 - 1748) καὶ τοῦ Poisson (1781 - 1840), ἐν τούτοις ἡ συστηματικὴ θεωρία αὐτῆς ἀνεπτύχθη μόλις κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπενταετίαν, ἐφαρμόζεται δὲ εἰς τὴν πράξιν μόλις ἀπὸ δεκαετίας. (Πρβλ. καὶ Μπρίκα, Στατιστικὴ 1950).

Allen R. G. D.: Family budget studies.

Bachi R.: Tendency to round of age returns; measurement etc.

Belz M. H.: Statistical Applications in Industry with Reference to some recent work in Australia.

Benham F.: The estimation of national production of under-developed countries.

Bjerve P. J.: National Accounts and National Budget in Norway.

Calitsunakis D.: Evolution de la Population en Grèce et la reconstruction économique.

Darmois G.: Sur diverses propriétés caractéristiques de la loi de probabilité de Laplace.

Davis K.: The Trend of World Urbanization and its Social and Economic Correlates.

Deming W. E.: Statistical Techniques in industry as a National Resource.

Depoid P.: Les degré de précision des données démographiques.

Eckler R.: Measuring the Accuracy of Censuses

Hasib Abdul: Economic Statistics.

Fürst G.: National Statistical Systems of the Fed. Republic of Germany.

Gini C.: Quelques symboles à adopter dans la statistique.

Lima R.: Crops and Livestock Production Statistics in Brazil.

Livi L.: A report on the distinction between public Wealth, private wealth.

Madhava K. B.: Problems of the teaching of statistics in South East Asia.

Mahalanobis P.: The role of the Mathematical Statistics in secondary education.

Mescita Larade: Some Characteristic Aspects of a Sui-generis Statistical Organization.

Miguel Martin A. de: Census of the companies and business of Spain.

Morgenstern O.: On the Accuracy of economic data.

Mortara G.: Contribution of the Brasillan Institute of Geography and Statistic to populations Studies.

Mukherjee - Ghosh: The Pattern of Income and Expenditure in the Indian Union.

Τέλος εις Καλκούτταν ἔλαβον χώραν καὶ στατιστικὰ φροντιστήρια, με ἐπιλογὴν διαφορῶν θεμάτων (προβλήματα ὑπερπληθυσμοῦ, οἰκονομικοὶ τύποι διὰ τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν, διάρκεια τῆς ζωῆς, μισθοὶ καὶ ἀμοιβαί, ἀρχαὶ δειγματοληψίας εἰς στατιστικὰς πληθυσμῶν, στατιστικαὶ τῶν προσφύγων, πληθυσμιακαὶ θεωρίαι εἰς τὴν Ρωσίαν, Δειγματοληψία εἰς κοινωνικὰς στατιστικὰς, Κρατικαὶ δαπάναι καὶ στατιστικὴ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τιμὰριθμοὶ μισθῶν, Ἐθνικοὶ λογαριασμοὶ εἰς Ἀγγλίαν, Μακρῶν τάσις εἰς τὸν παγκόσμιον πληθυσμὸν, Ἀπασχόλησις καὶ Ἀνεργία, στατιστικὴ κινήσεως πληθυσμοῦ, προβλήματα διαφορισμοῦ καὶ πραγματικῆς ἐπιλογῆς), εἰς τὰ ὅποια ἔλαβον μέρος σοβαρὸς ἀριθμὸς Ἰνδῶν σπουδαστῶν, προσελθόντων πανταχόθεν τῶν Ἰνδῶν καὶ Πακιστάν ἢ ἐργαζομένων εἰς τὸ Ἰνδικὸν στατιστικὸν Ἰνστιτούτον τῆς Καλκούττας, τὸ ὅποιον καὶ ἐώρτασε τὴν 30τηρῖδα τοῦ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς αὐτόθι Συνελεύσεως τοῦ Α.Ι.Σ. Κατ' αὐτὴν εἰς ὥραϊαν ὑπαίθριον δεξίωσιν τῶν μελῶν τῶν συνελεύσεων ἐτονίσθησαν ἰδιαιτέρως, ὑπὸ τοῦ ἀρχαιοτέρου Ἰνδικοῦ μέλους τοῦ Α.Ι.Σ., Madhava, οἱ ἀγῶνες τοῦ καθηγητοῦ Mahalanobis, διὰ τὴν ἀνίδρυσιν καὶ περαιτέρω σταδιοδρομίαν τοῦ Ἰνδικοῦ τούτου Ἰνστιτούτου Στατιστικῆς, διενεμήθη δὲ καὶ ἐφεόρτιον φυλλάδιον περιλαμβάνον ὅλας τὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἰνστιτούτου δημοσιευθείσας στατιστικοοικονομικὰς κλπ. ἐργασίας.

Ἡ προσεχὴς Συνέλευσις τοῦ Α.Ι.Σ. ἀπεφασίσθη νὰ λάβῃ χώραν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ 1953.

Rao Radhakrishna C.: Progress of Statistics in India: 1939—1950.

Rice S. A.: Statistical conception in the Soviet Union examined from generally accepted scientific viewpoints.

Rivet R.: Les enquetes par Sondage sur la main-d'oeuvre en France.

Shirras G. Findlay: National Income estimates as a Guide to policy and as an Index of welfare.

Sinha A.: The Trend of agricultural production in India during the last Thirty years.

Sukhatme P.: Systems of Agricultural Statistics.

Sauvy A.: Sur le concept du Revenu National.

Tagliacarne G.: Territorial purchasing power indices.

Tinbergen J.: Import and export elasticities and their importance for the balance of payments.

Vogelnic D.: Development et etat actuel de la Statistique officielle en Yougoslavie. Int. Stat. Conf. India 1951. Judia, Basic Statistics.

Winkler W.: Kritische Bemerkungen zur Messung der technischen Produktivität International Statistical Institute. Report on the Committee on Statistical Education.

BIBΛIOΚΡΙΣΙΑΙ

Econometrics : J. Tiberger, καθηγητοῦ εἰς τὴν ἐν Ρότερδαμ Ὀλλανδικὴν Σχολὴν τῆς οἰκονομικῆς 1951 σελίδες 258 (μετάφρασις ἐκ τοῦ ὀλλανδικοῦ).

Ἡ οἰκονομετρικὴ εἶναι κλάδος νεώτατος, οὐχ' ἤρτων ἔτιμος ζῳτικοτάτης σημασίας διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν καθέλου οἰκονομικῶν προβλημάτων. Ἐρωτᾶται ἔτιμος ποῖον τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενον τοῦ νέου τούτου κλάδου :

Εἰς γενικὰς γραμμὰς θὰ δύναται νὰ λεχθῆ: ὁ συνδυασμὸς τῆς Μαθηματικῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς Στατιστικῆς, μὲ τὰ πλεονεκτήματα ἀλλὰ καὶ τὰ μειονεκτήματα ἅτινα ἐμφανίζει ὁ συνδυασμὸς οὗτος.

Πλεονεκτήματα μὲν διότι εἰσάγονται νέοι συνδυασμοὶ ἀνοίγοντες συχνάκις νέους εὐρυτάτους ὀρίζοντας, μειονεκτήματα δὲ διότι ἡ οἰκονομετρικὴ ἀπαιτεῖ καταβολὴν προσπαθείας εἰς δύο διακεκριμένα πεδία γνώσεων, τὰ ἅποια εἴτε ἀπαιτοῦσιν μεγάλην διάθεσιν χρόνου, εἴτε ἀγῶσιν εἰς ἔλλειπῆ κατάρτισιν ἐπὶ ἐνός τῶν δύο ἀνωτέρω κλάδων ἢ καὶ τῶν δύο· ὁ καλὸς οἰκονομέτρης, καθ' ἃ τονίζει ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς, πρέπει κατ' ἀρχὴν, νὰ εἶναι καλὸς θεωρητικὸς τῆς οἰκονομικῆς, ἐξ ἴσου ἔτιμος πρέπει νὰ εἶναι ἀριστὸς Στατιστικὸς ἀλλὰ καὶ καλὸς μαθηματικὸς. Ὅθεν θασιῶν ἐφόδιον διὰ τὸν καλὸν οἰκονομέτρην εἶναι ἡ τελεία γνώσις τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως, διότι αὕτη καθιστᾷ ἐπιτήν τὴν διατύπωσιν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ὑποθέσεων ὑπὸ μορφήν μαθηματικὴν (διαφόρων ἐξισώσεων). Ἄλλως τε μαθηματικῶς ὀμιλοῦντες, εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργήσωμεν μεταξὺ μιᾶς ἀνεξαρτήτου μεταβλητῆς, μίαν ἀγνωστον συνάρτησιν καὶ τῶν διαφορικῶν παραγώγων τῆς ἀγνώστου ταύτης συναρτήσεως, μίαν διαφορικὴν ἰξίσωσιν ἣτις, εἰς τινὰς περιπτώσεις, θὰ δύναται νὰ ἐπιλυθῆ καὶ νὰ παράσχη λύσιν τῶν γεγονότων, ἅτινα μέχρι τότε δὲν εἶχε καταστῆ δυνατόν νὰ ἐρμηνευθῶσιν ἀκριβῶς. Ἐπίσης διὰ τοὺς οἰκονομικοὺς νόμους οἱ ὅποιοι προκύπτουσιν ἐκ δύο ἢ πλείονων ἀνεξαρτήτων μεταβλητῶν, αἱ ἐξισώσεις μερικῶν παραγώγων καὶ αἱ ἐξισώσεις ὀλικῶν διαφορικῶν θὰ εἶναι δυνατόν, ἔστιν ὅτε, νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ἀνοδὸν εἰς τὴν ὀριστικὴν σχέσιν ἐξαρτήσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων παραγόντων οἷτινες παρεμβαίνουσι ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν ἐθνικῶν καὶ παγκοσμίων οἰκονομῶν. Ἡ χρῆσις τῶν μαθηματικῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀναλύσεως ἐν τῇ σπουδῇ τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων καταργεῖ, ὡς εἶκός, τὸν ἀκαμπτὸν περιορισμὸν τοῦ ceteris paribus καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν Στατιστικῶν κριτηρίων (tests), καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ ταυτίζωμεν τὰς ὑποθέσεις μετὰ τῶν πραγματικῶν γεγονότων ἢ νὰ ἀπορρίπτωμεν

ταύτας. Ἡ χρῆσις ὅμως τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς μαθηματικῆς Στατιστικῆς εἰς τὴν σπουδὴν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων διὰ τοῦτο δὲν καθιστᾷ ταύτην, περισσότερο θεωρητικὴν περισσότερο ἀφηρημένην ἢ ὀλιγώτερον χρήσιμον. Πολλοῦ γε καὶ δῆ. Βεβαίως σφάλματα διεπράχθησαν καὶ θὰ γίνωνται ὑπὸ τῶν οἰκονομετρῶν. Ἡ χρῆσις ἄλλως τε τῶν μαθηματικῶν συμβόλων — ὡς κοινῶς πιστεύεται — δὲν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν κατὰ τῶν κεκρυμένων ἢ ἀσυμβιβάστων ὑποθέσεων, ἀλλὰ μόνον ἐγγύησιν κατὰ τῆς πτωχῆς καὶ ἀτελοῦς κρίσεως ἢ τῆς ἐναργοῦς μωρίας καὶ ἐπομένως αἱ οἰκονομετρικαὶ μελέται εἶναι ἀντάξια τῶν καταρτιζόντων ταύτας οἰκονομετρῶν, χωρὶς τὸ τοιοῦτον νὰ ἀποτελῇ μείωσιν τῆς τεχνικῆς τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς μαθηματικῆς στατιστικῆς.

Ἡ οἰκονομικὴ ὡς γνωστὴν εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν καὶ διδάσκει νὰ διακρίνωμεν τὰς ποικίλας λειτουργίας αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀσκηθῶσι διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν, ὡς αἱ τοῦ ἐπιχειρηματίου, τοῦ ἐργάτου, τοῦ κατόχου γῆς, τοῦ τοκετοῦ κλπ. Διδάσκει, ἐπίσης, νὰ διακρίνωμεν διάφορα εἶδη ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, ὡς ἡ κατανάλωσις τῶν ἀγαθῶν, ἡ παραγωγή αὐτῶν, ἡ ἐργασία, αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ κεφαλαίου κλπ. Ἀσχολεῖται μὲ τὰς μεθόδους παραγωγῆς, ἀνταλλαγῆς καὶ διανομῆς, μὲ τὰς τιμὰς τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν καὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ εἰσοδήματος, μὲ τὰς μορφὰς τοῦ πλοῦτου καὶ χρήματος, μὲ τὰς διεθνεῖς σχέσεις ἐφ' ὧν τῶν πεδίων καὶ διαθέτει μίαν σειρὰν νόμων γενικωτάτης μορφῆς, οἷτινες — ὑπὸ δεδομένας περιστάσεις — κατευθύνωσι τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν, ὡς οἱ νόμοι τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν. Οὕτω εἶναι ἐφικτὸν εἰς ταύτην νὰ ἐρμηνεύη σημαντικὸν ἀριθμὸν γεγονότων καὶ τάσεων. Ἀλλὰ ἡ τοιαύτη σπουδὴ κυρίως γίνεται ποιοτικῶς καὶ ἀπλοῦν ποσοτικὸν τιθέμενον πρόβλημα καθιστᾷ ταύτην ἀνίκανον νὰ δηλώσῃ ποῖαι τῶν ἐμφαινόμενων εἰς τοῦτο δυνατοτήτων θὰ εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῶσιν. Εἰς τὸ πρόβλημα: ἐὰν ἡ μείωσις τῶν τιμολογίων θὰ ἐπιφέρει αὐξήσιν ἢ μείωσιν τῶν εἰσπράξεων δεδομένης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς δὲν δύναται νὰ δοθῇ ἀπάντησις. Διότι, ὡς εἰκόσ, αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐλαστικότητος τῆς ζήτησεως τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν. Ἐὰν ἡ ἐλαστικότης εἶναι μεζῶν τῆς μονάδος, ἡ μείωσις τῶν τιμολογίων θὰ ἐπιφέρει αὐξήσιν, ἐὰν εἶναι μικροτέρα τῆς μονάδος, αἱ εἰσπράξεις θὰ ἐλαττωθῶν πάντως ὅμως ἡ ἐλαστικότης δὲν εἶναι γνωστή.

Εἰς προβλήματα περιέχοντα μεζῶνα ἀριθμὸν αἰτιωδῶν παραγόντων, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν προβλημάτων ἄτινα ἀναφέρονται εἰς τὴν οἰκονομικὴν ὡς σύνολον, ἡ δυσκολία οὕτω εἶναι ἀκόμη μεζῶν.

Μικροοικονομικῶς ἐξετάζοντες εἰς δεδομένην στιγμήν t , τὴν ὀλικὴν δαπάνην καταναλώσεως ἀριθμοῦ ἐπὶ δεδομένων οἰκογενειῶν, διαπιστοῦμεν ὅτι αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὀλικοῦ εἰσοδήματος ἀφ' ἐνός καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς συνθέσεως

της οικογενείας, οὐχ' ἦττον θὰ δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ποῖα ἡ ἐλαστικότητα (μερική) τῆς δαπάνης καταναλώσεως ὡς πρὸς τὸ εἰσόδημα ἀφ' ἑνὸς καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἀφ' ἑτέρου καὶ ἐπομένως νὰ μετρήσωμεν ποῖαν μεταβολὴν θὰ ὑποστῇ ἡ δαπάνη καταναλώσεως ἐὰν τὸ εἰσόδημα αὐξήσῃ ἢ αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ ἀμφοτέρωθεν.

Ἡ ἀδυναμία νὰ παράσχωμεν ὠρισμένην ἀπάντησιν χρησιμοποιοῦντες μόνον ποιοτικὰς μεθόδους, ἀγεὶ νὰ ἐπιχειρῶμεν νὰ εὕρωμεν τοιαύτας ἀπαντήσεις βάσει γενικωτάτων ἀρχῶν. Ἡ μέθοδος ὅμως αὕτη ἐκφυλίσσεται ταχύτατα εἰς δογματικὴν καὶ ἀγρον διαμάχην ὑπὲρ μιᾶς ἀπόψεως ἐναντι ἄλλης.

Τὸ πρόβλημα ἔπειρ ἔθέσαμεν δύναται πλήρως νὰ λυθῇ οἰκονομετρικῶς ὡς κάτωθι: θὰ ὑποθέσωμεν δηλ. ἔτι ἡ σχετικὴ αὐξήσις τῆς δαπάνης καταναλώσεως εἶναι ἡ συνισταμένη δύο μερικῶν πιστωτῶν Ἡ μία τούτων εἶναι ἡ σχετικὴ αὐξήσις τοῦ ὀλικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἡ ἄλλη ἡ σχετικὴ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ ὑπὸ μορφῆν ἐξισώσεως ὀλικῶ διαφορικῶν, ἡ:

$$\frac{dK}{K} = \alpha \frac{dE}{E} + \beta \frac{dM}{M}$$

ὅπου α καὶ β ἡ συντελεσταὶ ἀναλογίας. Ἡ ἀνοδος τῆς K ἐξισώσεως β γεὶ εἰς τὴν συνάρτησιν: $K = A E^\alpha M^\beta$.

ὅπου α καὶ β οἱ ἀντίστοιχοι ἐλαστικότητες (μερिकाὶ) ὀρίζόμεναι, ὑπὸ τῆς σχέσεως

$$\frac{\theta K}{K} : \frac{\theta E}{E} = \alpha \quad \text{καὶ}$$

$$\frac{\theta K}{K} : \frac{\theta M}{M} = \beta.$$

εἶναι σταθεραὶ, ὡς ἐκ τῆς μορφῆς τῆς συναρτήσεως K , οὐσης ἐκ θετικῆς. Οὐχ ἦττον τὸ αὐτὸ πρόβλημα δύναται καὶ ἄλλως νὰ τέθῃ. Πράγματι δυνάμεθα νὰ δόσωμεν:

$$K = f(E, M)$$

ἦτοι νὰ θεωρήσωμεν τὴν δαπάνην καταναλώσεως K ὡς μονότιμον συνάρτησιν τοῦ ὀλικοῦ εἰσοδήματος E καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας M . Οὐχ ἦττον ἡ μαθηματικὴ μορφή τῆς K δηλ. ἡ $f(E, M)$ εἶναι ἀγνωστος.

Κατὰ τὰ ἐν τῇ ἀναλύσει ὅμως γνωστὰ δυνάμεθα νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν $f(E, M)$ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ (h, k) εἰς σειρὰν τοῦ Taylor ὡς κάτωθι:

$$f(\epsilon + h, M + K) = f(h, K) + \frac{E\theta f}{\theta h} + M \frac{\theta f}{\theta K} + \dots$$

παραλείποντες τὰς μερικὰς παραγώγους ἀνωτέρας τάξεως ὡς ἀπειροστάς. Θέτο-

μεν τὰ $f(h, K) = A \cdot \frac{\theta f}{\theta h} = \alpha \cdot \frac{\theta f}{\theta x} = \beta$, διότι ταῦτα εἶναι σταθερὰ καὶ οὕτω ἔχομεν κατὰ προσέγγισιν: $K = A + \alpha \epsilon + \beta M$ (1) δηλ. θεωροῦμεν τὴν ὀλικὴν δαπάνην καταναλώσεως ὡς γραμμικὴν πλέον συνάρτησιν τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας. Ὑποτίθεται ἤδη ὅτι διαθέτομεν στατιστικὰς διὰ K , E καὶ M . Γενικῶς εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορίσωμεν τὰς τιμὰς τῶν σταθερῶν A , α καὶ β τῆς ἄνω ἐξισώσεως πολλαπλῆς παλινδρομήσεως διὰ τῶν συνήθων μεθόδων τῆς Μαθηματικῆς Στατιστικῆς.

Ἡ μερικὴ ἐλαστικότης τώρα θὰ ὁρισθῇ πάλιν διὰ τῆς σχέσεως

$$\frac{\theta K}{K} : \frac{\theta E}{E} = \alpha \frac{E}{K} = \alpha \cdot \frac{E}{A + \alpha E + \beta \cdot M}$$

καὶ

$$\frac{\theta K}{K} : \frac{\theta M}{M} = \beta \frac{M}{K} = \beta \cdot \frac{M}{A + \alpha E + \beta \cdot M}$$

θὰ εἶναι ἔμως μεταβλητὴ, ὅτε ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς μορφῆς τῆς συναρτήσεως K οὐσῆς γραμμικῆς (πρώτου βαθμοῦ ὡς πρὸς E καὶ M).

Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ ἐξίσωσις (1) ἀναπαριστᾷ τὴν περισταμένην ἐξάρτησιν μεταξὺ τῶν τριῶν μεταβλητῶν K , E καὶ M εἶναι ἀληθὲς θὰ ἐλεγχθῇ τοῦτο διὰ τοῦ προσήκοντος κριτηρίου τῆς Μαθηματικῆς Στατιστικῆς καὶ θὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν βεβαιότητα τοῦ ἔρθου ἢ μὴ τῆς γενομένης ἀποδεκτῆς ὑποθέσεως, ἐν ἀπολύτῳ συναφῇ πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ ἄνω τῆς χρησιμοποίησεως τῆς περιπτώσεως ἀφοριστικῆς ρήτρας τοῦ *ceteris paribus*.

Ἡ περίπτωση τῆς ροπῆς καταναλώσεως, ἣτις προκύπτει μικροοικονομικῶς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Νόμων τοῦ $E. Engel$ καὶ μακροοικονομικῶς ἐκ τῶν ἀπόψεων τοῦ $Keynes$ ἀγεί εἰς τὴν ἐκδοχὴν ὅτι: ἡ συνολικὴ κατανάλωσις εἶναι συνάρτησις τοῦ ὀλικοῦ μεγέθους τοῦ εἰσοδήματος δηλ. $K = f(E)$ καὶ ἡ ὀρικὴ ροπὴ πρὸς κατανάλωσιν εἶναι ἀπλῶς ἡ παράγωγος:

$\frac{dK}{dE} = f'(\epsilon)$. ἀλλὰ οὕτω προκύπτει μόνον εἰς Στατικὴν μορφήν καὶ οὐχὶ Δυναμικὴν. Διὰ τὴν τελευταίαν δεόν νὰ εἰσαχθῇ καὶ ὁ μεταβλητὸς χρόνος t , δηλ. $K = f(E, t)$ καὶ ἐπομένως ἀναπτύσσοντες καὶ πάλιν κατὰ τὸν τύπον τοῦ $Taylor$, λαμβάνομεν προσεγγιζόντως:

$$K = A + \alpha \epsilon + \delta t$$

ὅπου α καὶ δ συντελεσταὶ μερικῆς παλινδρομήσεως, δυναμένης τῆς ἄνω ἐξισώσεως νὰ γραφῇ κατὰ τὰ καθιερωμένα ἐν τῇ στατιστικῇ καὶ ὡς ἔξης:

$$X_1 = \alpha + \delta_{1,2} \cdot X_2 + \delta_{1,3} \cdot X_3, \text{ ἐξίσωσις πολλαπλῆς παλινδρομήσεως.}$$

οὕτω $X_1 = K$, $X_2 = \epsilon$ καὶ $X_3 = t$, ἔτι δὲ

$$A = \alpha, \delta_{1,2} = \alpha, \delta_{1,3} = \delta.$$

Τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ἀρκοῦσιν ὑποθέτω νὰ καταδείξωσι τὴν ἀπόλυτον χρησιμότητα τοῦ νέου κλάδου γνώσεως, ἔστις ἕως μέχρι στιγμῆς δὲν ἔχει πλήρως συστηματοποιηθῆ, δεδομένου ἔτι αἱ πρῶται καθαρῶς οἰκονομετρικαὶ μελέται ἐφείλονται εἰς τὸν πρωτοπόρον Ἀμερικανόν. H. L. Moore (Generating Economic Cycles, synthetics economic forecasting the yield and the price of collon) καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν ἐπίσης Ἀμερικανόν H. Schultz (statistical Laws of Demand and supply καὶ the Theory and Measurement of Demand) καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 1931 ἰδρύθη ἡ Econometric Society ἧς ὡς γνωστὸν ἐκδίδει τὸ ἀριστον περιοδικὸν *Econometrica* καὶ ἡ ὁποία παρέχει τεραστίαν ὄθησιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τούτου.

Ἡ οἰκονομετρικὴ τοῦ Tinbergen, σκοπὸν ἔχει νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς νέους σπουδαστὰς εἰς τὸν κλάδον τούτον τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἀπαιτεῖ ἕως γνῶσιν τῆς τε μαθηματικῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς μαθηματικῆς Στατιστικῆς, οὐσα τὸ ἀριστον τῶν βοηθημάτων πρὸς τούτο ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ *Mathematical analysis for Economists* τοῦ R. G. Allen.

Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει τὰ κάτωθι μέρη καὶ κεφάλαια :

Μέρος πρῶτον : Εἰσαγωγή.

Οἰκονομική.

Στατιστική.

Οἰκονομετρική.

Μέρος δευτέρον : Αἱ μέθοδοι ἐργασίας τῶν οἰκονομετρῶν.

Ἡ μαθηματικὴ οἰκονομική, γενικαὶ ἔννοιαι.

Ποῖα μεταβλητὰ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ περιληφθῶσι εἰς τὴν σχέσιν ἐξαρτήσεως.

Ἡ μαθηματικὴ μορφή τῆς σχέσεως ἐξαρτήσεως.

Ὁ τρόπος καθ' ἣν ὁ παράγων χρόνος ἐπιτινίσσεται εἰς τὴν σχέσιν ἐξαρτήσεως,

Ἡ συνάφεια μετ' ἄλλας σχέσεις ἐξαρτήσεως.

Ἡ ἐξίσωσις προσφοράς καὶ ἡ ἐξίσωσις ὄρισμοῦ τιμῆς.

Μακροοικονομικαὶ ἔρευναι.

Ἡ περιγραφή πλήρων συστημάτων,

Αἱ κινήσεις πλήρων συστημάτων.

Σταθερὰ καὶ ἀσταθῆς ἰσορροπία ὁ σκοπὸς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Στατιστικὸς ἔλεγχος, μέτρησις φαινομένων.

Προσδιορισμὸς τῶν συνιστωσῶν τῶν χρονολογικῶν σειρῶν.

Ἡ τάσις, προσδιορισμὸς καὶ ἀπαλειφή τυχαίας συνιστώσης.

Προσδιορισμὸς ἐποχιακῶν διακυμάνσεων καὶ συνιστωσῶν κύκλων.

Ἀπλῆ συσχετίσις, δυνατότητες ἐφαρμογῆς εἰς οἰκονομικὰ θέματα.

Ἐκτίμησις ἀβεβαιότητος πορισμάτων.

Συστήματα ἐξισώσεων.

Ἡ χρῆσις τῆς ἀναλύσεως τῆς παλινδρομήσεως εἰς τὴν οἰκονομετρικὴν.

Μέρος τρίτον : Ἀποτελέσματα οἰκονομ. ἐρευνῶν.

Σχέσις ψυχικῶν ἀντιδράσεων, καμπύλαι τοῦ Engel.

Ἡ ροπή πρὸς κατανάλωσιν καὶ ὁ πολλαπλασιαστής.

Καμπύλαι ζητήσεως γεωργικῶν προϊόντων.

Καμπύλαι ζητήσεως ὑπηρεσιῶν καὶ Βιομ. προϊόντων.

Ἡ συνάρτησις ζητήσεως ἔλων τῶν ἀγαθῶν, ὁμοῦ λαμβανομένων.

Αἱ δυναμικαὶ συναρτήσεις

Αἱ θεμελιώσεσις τῶν καμπυλῶν ζητήσεως. Ἐπιφάνεια ἀδιαφορίας.

Αἱ καμπύλαι κόστους διὰ μεμονωμένας ἐπιχειρήσεις (μικροοικονομικαὶ καμπύλαι κόστους).

Ἡ συνάρτησις παραγωγῆς (μακροοικονομικαὶ καμπύλαι κόστους).

Τεχνικὴ ἀνάπτυξις.

Ἡ προσφορά προϊόντων, ἡ ζήτησις διὰ κεφαλαιουχικὰ ἀγαθὰ, διαθεσιμότητες ἀντικαταστάσεων, πάσης ἀντιδράσεως εἰς τὴν οἰκονομικὴν σφαίραν.

Κεχωρισμένοι ἀγοραί, ἡ κίνησις τοῦ γενικοῦ κύκλου, συγκριτικὰ στατικὰ συστήματα, συμπεράσματα.

Μέρος τέταρτον : Οἰκονομικὴ πολιτικὴ.

Περιγραφή τοῦ προτύπου καὶ αἱ παραλλαγαὶ αὐτοῦ.

Ἐκλογὴ μεταβλητῶν, περιοριστικαὶ συνθήκαι.

Κατευθύνσεις καὶ ὄργανα. Ἡ στρατηγικὴ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Μεμονωμένη πολιτικὴ μισθῶν. Συνέπειαι διπλῆς λειτουργίας μισθῶν.

Μεμονωμένη πολιτικὴ τιμῶν, ὑποτίμησις. Συνδεδασμένη πολιτικὴ μισθῶν, τιμῶν, φορολογίας, ἡ ἀρίστη λύσις.

Ἐγγυτέρα διερευνήσεις τοῦ φόρου καὶ τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπιδοτήσεων.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν μισθῶν ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως ὑπὸ ποικίλας συνθηκάς ἀπόψεων.

Παράρτημα.

Ἡ χρῆσις τῆς ἀναλύσεως τῆς συσχετίσεως εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἐρεῦνας. (πολλαπλῆ συσχέτισις, προσδιορισμὸς ἀβεβαιότητος πορισμάτων, σύστημα σχέσεων κ.λ.π.).

Τὸ στατιστικῶς προφανὲς τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιταχύνσεως (θεωρητικὴ εἰσαγωγή — στατιστικὴ ἀνάλυσις).

Αἱ ἐλαστικότητες τοῦ μακροχρονίου ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μέτρησις μακροπροθέσμων καὶ βραχυπροθέσμων ἐλαστικότητων).

Paul A. Samuelson : Economics ; An Introductory Analysis. Second Edition. London, New York, McGraw - Hill, 1951. Pp. XIX + 762.

Τὸ « Ἰνστιτούτον Τεχνολογίας τῆς Μασσαχουσέτης » (Massachusetts Institute of Technology, ἢ Μ.Ι.Τ.) εἶναι ἀναμφισβητήτως τὸ σημαντικώτερον κέντρον θετικῶν ἐπιστημῶν τοῦ κόσμου. Ἐλάχιστα ἔμως μέχρι πρότινος ἦτο γνωστὴ ἡ οἰκονομικὴ αὐτοῦ σχολή. Ἡ σχολή αὕτη ὑφείλει μέγα μέρος τοῦ κύρους τῆς εἰς τὸν καθηγητὴν Paul A. Samuelson καὶ εἰς σειράν νεωτέρων οἰκονομολόγων, ὡς ὁ L. Klein κ. ἄ, Πλήν τῶν λίαν εἰδικῶν (οἰκονομετρικῶν κυρίως) ἐργασιῶν τοῦ Samuelson, εἰς δύο συστηματικὰ αὐτοῦ ἔργα ὑφείλεται ἡ διεθνὴς φήμη του ὡς διδασκάλου τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Πρόκειται περὶ τῶν « Foundations of Economics » καὶ τοῦ ὑπὸ κρίσιν ἐγχειριδίου.

Τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1948 καὶ ἤδη ἐπανακδίδεται ὑπὸν σχεδὸν τελείως νέαν μορφήν, κατόπιν τῆς εὐρυτέρας διδακτικῆς πείρας ἣν ἀπέκτησεν ὁ συγγραφεὺς εἰς Ἀμερικανικὰ καὶ Εὐρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πρώτην, ἡ δευτέρα ἐκδοσις ἀντικατοπτρίζει τὴν μεταβολὴν τῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας. Πρὸς τούτους, ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ ὡς ἐξηφαλισμένην τὴν πλήρη ἀπασχόλησιν εἰς τὰς Η.Η.Α. κατὰ τὴν προσεχῆ δεκαετίαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποδίδει προέχουσαν σημασίαν εἰς τὰ ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ πηγάζοντα προβλήματα. Ἡ δευτέρα αὕτη ἐκδοσις περιλαμβάνει στατιστικὰ στοιχεῖα μέχρι τοῦ ἔτους 1950, καθότι ὁ συγγραφεὺς ἀπεχθάνεται τὰ διδακτικὰ βιβλία μὲ ἀπληρῆστοι στοιχεῖα. Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἐγχειριδίου τούτου ἀναφέρεται ὅτι ἡ εἰσαγωγικὴ αὕτη ἀνάλυσις προορίζεται διὰ πρωτοετείς καὶ δευτεροετείς φοιτητάς, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ πάντα ἐνδιαφερόμενον νὰ σχηματίσῃ ποῖαν τινα ἀντίληψιν περὶ τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων. Ἐνταῦθα τονίζεται ἐν συνεχείᾳ ὅτι ἐπιδιώκεται ἡ θεωρητικὴ διερεύνησις τῶν οἰκονομικῶν θεσμῶν καὶ προβλημάτων τοῦ « Ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ » κατὰ τὰ μέσα τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Ὑποστηρίζεται δὲ ὅτι ἄνευ προγενοστέρας στοιχειώδους γνώσεως τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης εἶναι δυνατὴ ἡ κατανόησις τοῦ ὅλου ἔργου. Πρὸς τούτους ἀποφεύγονται ἐπιμελῶς οἱ μαθηματικοὶ τύποι ἢ σύμβολα, τὰ δὲ εὐρέως διαδεδομένα γεωμετρικὰ διαγράμματα πλαισιοῦνται ὑπὸ ἀφθόνων ἀριθμητικῶν παραδειγμάτων.

Ἡ μέθοδος ἀναλύσεως τοῦ συγγραφῆως στηρίζεται ἐπὶ τῆς νεωτέρας θεωρίας περὶ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν συνιστῶντων αὐτὸ μεγεθῶν. Ὑπάγεται ἔμως αὕτη εἰς τὴν ἀπωτέραν ἐπιδιώξιν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν συνολικῶν μεγεθῶν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπὶ μέρους μεγεθῶν. Πιστεύεται δὲ ὅτι ἡ ἐν λόγῳ μέθοδος θὰ ἀποτελέσῃ μελλοντικῶς τὸν ἰδεώδη τύπον συγγραφῆς διδακτικῶν ἐγχειριδίων.

Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς ἕξ μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος ἀφιεροῦται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν ἐννοιῶν, ὡς οἰκονομίας οἰκονομικὴ ἀρχή, ἡ οὐσία τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος, τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς, αἱ πληθυσμιακαὶ τάσεις, ἀτομικὴν καὶ οἰκογενειακὴν ἐισοδήματα κλπ. Παρὰλλήλως πρὸς τὴν ἐξέτασιν ταύτην, διαγράφονται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς οἱ σπουδαιότεροι οἰκονομικοὶ καὶ πολιτικοὶ θεσμοί, οἵτινες ἀποτελοῦν τὸ πλαίσιον τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας.

Τὸ δεῦτερον μέρος πραγματεύεται τοὺς προσδιοριστικoὺς παράγοντας τοῦ ἐθνικοῦ ἐισοδήματος καὶ τὰς διακυμάνσεις αὐτοῦ. Ἀρχικῶς ἀναπτύσσονται αἱ ἐννοιαὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, καταναλώσεως καὶ ἐπενδύσεως, ὡς καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἐθνικοῦ ἐισοδήματος καὶ τῆς κυκλικῆς αὐτοῦ κυμάνσεως. Τέλος διερευνᾶται ὁ ῥόλος τῆς νομισματικῆς καὶ δημοσιονομικῆς πολιτικῆς εἰς τὴν ἐξασφάλισιν πλήρους ἀπασχολήσεως.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος γίνεται εὐρύς λόγος περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τῆς εἰς χρῆμα ἀποτιμήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος. Ἐνταῦθα ἐφαρμόζεται ἀρχικῶς ἡ γνωστὴ μέθοδος ἀναλύσεως προσφοράς καὶ ζήτησεως, περαιτέρω δὲ ἀναπτύσσονται οἱ λόγοι δι' οὓς δέον νὰ τροποποιηθῶν τὰ ἐξαχθέντα συμπεράσματα διὰ νὰ ληφθῶν ὑπ' ἑξῆς ὁ μονοπωλιακὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ αἱ δυναμικαὶ μεταβολαί.

Τὸ ἀκολουθοῦν μέρος ἀναφέρεται εἰς τὴν κατανομὴν τοῦ ἐισοδήματος, ἦτοι τὴν ἀμοιβὴν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Συγκεκριμένως ἀναπτύσσονται ἡ θεωρία περὶ παραγωγῆς καὶ ὀριακοῦ προϊόντος καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς ἀμοιβῆς τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς ὑπὸ διαφόρους προϋποθέσεις.

Εἰς τὸ πέμπτον μέρος ἀναλύονται τὰ προβλήματα τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου καὶ τῆς δασμολογικῆς πολιτικῆς. Ἦτοι, τὸ ἰσοῦζιον διεθνῶν πληρωμῶν, στὰ μεταπολεμικὰ διεθνή οἰκονομικὰ προβλήματα, τὸ διεθνὲς ἐμπόριον καὶ ἡ θεωρία τῶν συγκριτικῶν ἐξόδων παραγωγῆς καὶ τὰ προβλήματα ἐκ τῆς δασμολογικῆς προστασίας καὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου.

Τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον μέρος ἀποτελεῖ τὸν ἐπίλογον τοῦ ὅλου ἔργου. Ἐνταῦθα κυρίως ἐρευνᾶται τὸ πρόβλημα τῆς κρίσεως τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ τὰ συστήματα σοσιαλισμοῦ, κομμουνισμοῦ, φασισμοῦ καὶ ἄλλα συστήματα ἅτινα ἀνταγωνίζονται τὸ μικτὸν οἰκονομικὸν σύστημα κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ καὶ φιλελευθέρως οἰκονομίας, ὅπερ σήμερον ἐπικρατεῖ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ κατὰ μέζονα λόγον εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην.

Ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ προσπάθειᾳ νὰ παρουσιάσῃ ἕκαστον κεφάλαιον ὡς αὐτοτελές, ἐξετάζει ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν τὸ ἐκάστοτε θέμα, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐπανάληψιν ὠρισμένων θεμάτων. Ἡ ἐν τέλει περιληψίς τῶν κεφαλαίων καὶ ἡ παράθεσις λίαν ἐπιτυχῶν ἐρωτημάτων, διευκολύνει σημαντικῶς τὴν κατανόησιν τῆς ὅλης.

Τὸ ἐν λόγῳ ἔργον τοῦ Samuelson ἤρchiσεν ἤδη νὰ θεωρῆται ὡς κλασσικὸν

διδακτικὸν ἐγχειρίδιον, ὅπερ πιστεύεται ὅτι θὰ ἀσκήσῃ τὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς παρουσίας γενεᾶς, ἣν ἤσκησεν περίπου τὸ ἔργον τοῦ A. Marshall: Principles of Economics εἰς τὰς δύο προηγουμένας γενεὰς.

Τὸ ἐγχειρίδιον, ἐν τούτοις, τοῦ καθηγητοῦ Samuelson, λόγῳ τῆς ἀφθόνου χρησιμοποίησεως παραδειγμάτων ληφθέντων ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποκλειστικῆς οἰκονομίας, δημιουργεῖ ὠρισμένας δυσχερείας εἰς τὸν Εὐρωπαῖον ἀναγνώστην καὶ δὴ τὸν πρωτοετὴ σπουδαστὴν, πρὸς τὴν δι' αὐτῶν κατανόησιν τῶν ἀναπτυσσομένων θεμάτων. Αἱ δυσχέρειαι αὗται ὀφείλονται κυρίως εἰς ὀργανικὰς διαφορὰς μεταξὺ τῆς Ἀμερικανικῆς καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἐν γένει οἰκονομίας. Αἱ ἐν λόγῳ διαφοραὶ ἀναγνωρίζονται γενικώτερον, δι' ὃ καὶ πολλὰ Εὐρωπαϊκὰ ἐγχειρίδια τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ὡς τὰ τῶν J. R. Hicks καὶ J. E. Mead, ἐξεδύθησαν ἐν Ἀμερικῇ καταλλήλως προσαρμοσθέντα πρὸς τὰ οἰκονομικὰ δεδομένα τῆς χώρας. Συνεπῶς, ἐνδεχομένη προσαρμογὴ τῶν παραδειγμάτων τοῦ βιβλίου τούτου καὶ πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἐν γένει οἰκονομίαν, θὰ καθίστα τοῦτο πολὺ πλέον ὀφείλιμον καὶ διὰ τὸν Εὐρωπαῖον σπουδαστὴν.

Ν. Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Sir Charles Webster : The Foreign Policy of Palmerston, 1830 - 1841 ; Britain, The Liberal Movement and the Eastern Question. Volumes I-II. London, G. Bell & Sons, Ltd., 1951. Pp. XI+521 Pp. VI+914.

Ὁ Συγγραφεὺς τῆς ὑπὸ κρίσιν διτόμου ἐργασίας εἶναι ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τῆς Διεθνούς Ἱστορίας ἐν τῇ Σχολῇ Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Λονδίνου, Sir Charles Webster. Διὰ σειρᾶς ἐργασιῶν του ἐπὶ τῆς διπλωματικῆς καὶ πολιτικῆς Ἱστορίας τοῦ 19ου αἰῶνος, ὁ Webster θεωρεῖται σήμερον διεθνῶς ὡς μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἀθθεντίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἡ δὲ κατόπιν ἐνδεκαετοῦς ἐρεύνης ἔκδοσις τῆς παρουσίας ἐργασίας ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Πάλμερστον κατὰ τὰ ἔτη 1830-41, ἀποτελεῖ συνέχισιν τοῦ ἔργου του ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Castle reagh κατὰ τὸ διάστημα 1812-22.

Ἡ περίοδος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας τὴν ὁποῖαν ὁ συγγραφεὺς μελετᾷ ἀπὸ τῆς σκοπίας τῆς Βρεττανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἥτις ἀναμφισβητήτως φέρει τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητος τοῦ Πάλμερστον, εἶναι μία ἐκ τῶν πλέον δραματικῶν τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας. Κατ' αὐτὴν «ἡ ὑψηλὴ διπλωματία» φθάνει εἰς πρωτοφανῆ ὕκην, χάρις εἰς τὴν συνύπαρξιν τριῶν ἰσαξίων πρωταγωνιστῶν, ἐκπροσώπων ὅμως διαφόρου στρατιωτικῆς ἰσχύος χωρῶν, τῶν Μέτερνιχ, Ταλευράνδου καὶ Πάλμερστον. Οὗτοι ἐπλαισιούνοτο ὑπὸ πλειάδος ἐξόχων συνεργατῶν καὶ ἀντιπάλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνετο ἡ πλέον καταπληκτικὴ γυναικῆ διπλωμάτης, ἡ πριγκίπισσα Lieven.

Διὰ τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστην, ἡ μονογραφία αὕτη τοῦ Webster παρουσιάζει μόνιμον ἐνδιαφέρον, καθότι θίγει ἐν ἐκτάσει καὶ τὸ περίφημον ἀνατολικὸν ζήτημα καὶ πραγματεύεται ἐντὸς τοῦ γενικωτέρου διεθνoῦς πλαισίου τὴν σύστασιν τοῦ συγχρόνου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἐπὶ πλέον προκύπτει κατὰ τρόπον ὤμῶν ὁ ρόλος τῶν μικρῶν κρατῶν κατὰ τὴν περίοδον (συνήθως μεταπολεμικῶς) δημιουργίας συνασπισμῶν ἐκ χωρῶν μὲ διάφορον ἢ καὶ ἀντίθετον πολιτικὸν καθεστῶς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πάλμερστον, ἐτίθετο τὸ ζήτημα, ἕπερ καὶ σήμερον ἀπασχολεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐάν καὶ κατὰ πόσον εἶναι δυνατὴ ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις φιλελευθέρων καὶ ἀπολυταρχικῶν χωρῶν. Ἡ πολιτικὴ ἐν προκειμένῳ τοῦ Πάλμερστον συνίστατο εἰς τὴν κατ'ἀλλήλων προετοιμασίαν τῶν δύο φιλελευθέρων χωρῶν Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πρὸς ἀντιμετώπισιν παντὸς ἐνδεχομένου κινδύνου ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν τότε ἀπολυταρχικῶν κυβερνήσεων τῆς Ρωσσίας, Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας. Ὁ Πάλμερστον ἦτο κεκρηυγμένος ὑπὲρ τοῦ σχηματισμοῦ «δυτικῆς συνομοσπονδίας ἐλευθέρων κρατῶν» ὡς ἀντιἄρου τοῦ ἐξ ἀνατολῶν κινδύνου. Πρὸς τούτους, ἡ Ἀγγλο-γαλλικὴ συμμαχία ἐθεωρήθη ζωτικῆς σημασίας δι' ἀμφοτέρας τὰς χώρας καὶ δι' ὅλοκληρον τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐπὶ οἱ Εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι βέβαιοι περὶ τῶν ἀγαθῶν σχέσεων τῶν δύο χωρῶν.

Τὸ ἕλον ἔργον διαιρεῖται εἰς δύο τόμους. Ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνει ἐξ κεφάλαια καὶ ὁ δεύτερος τρία κεφάλαια καὶ ἀριθμῶν τινα ἐξόχου σημασίας παραρτημάτων, μὲ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Πάλμερστον πρὸς τὸν Γουλιέλμον τὸν IVον (1832 - 37), τὴν ἀλληλογραφίαν μεταξὺ Πάλμερστον καὶ Γκρέϋ (1831 - 33), ὡς καὶ τὰς ἀνταλλαγείσας ἐπιστολάς μεταξὺ Πάλμερστον καὶ Μέλμπορν (1935 - 40). Τέλος, παρατίθενται αἱ ἐκθέσεις καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Νόυμαν πρὸς τὸν Μέτερνιχ κατὰ τὰ ἔτη 1839 - 40, ὡς καὶ τοῦ Ντεζᾶς πρὸς τὸν Bourqueney (1836 - 40).

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ πρώτου τόμου μελετῶνται οἱ προσδιοριστικοὶ παράγοντες τῆς Βρεττανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἡτοι ἡ ἐπικράτησις τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα. Ἐν ἀρχῇ προτάσσεται σύντομος βιογραφία τοῦ Πάλμερστον μέχρι τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀναλήψεως τοῦ Foreign Office. Περαιτέρω ἐκτίθεται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ Βρεττανικὸν πολιτειακὸν σύστημα καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ Πάλμερστον ἐπὶ τῆς ὅλης διπλωματικῆς μηχανῆς τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Τὸ δεύτερον κεφάλαιον περιλαμβάνει τὴν συνεννόησιν μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ τὴν σύστασιν τοῦ Βελγίου, ἧτις θεωρεῖται ὁ πρῶτος καρπὸς τοῦ φιλελευθέρου ἐν Εὐρώπῃ κινήματος. Ἀκολουθεῖ κατόπιν τὸ τρίτον κεφάλαιον ἐπὶ τῆς ρήξεως τῶν ἀνατολικῶν δυνάμεων, συνεπεῖς σειρᾶς φιλελευθέρων Εὐρωπαϊκῶν ἐπαναστάσεων, ὡς ἡ Πολωνικὴ.

Τὸ τέταρτον κεφάλαιον ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστην διότι:

τοῦτο πραγματεύεται τὰς σχέσεις τοῦ Μουάμεθ πρὸς τὸν Μεχμέτ Ἄλη, ἦτοι τὴν νέαν φάσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος κατὰ τὰ ἔτη 1830-33. Κατὰ τὸν συγγραφέα, ὁ Πάλμερστον εὐρέθη πρὸ μεγάλων δυσχερειῶν ἕταν ἀνέλαβε τὸ Ἵπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, διότι ὁ προκατόχος του εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν πολιτικὴν τοῦ Κάνιγχ εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Ὡς ἐκ τούτου ἀπερροφήθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Βρεττανικῶν συμφερόντων καὶ μόνον κατόπιν ἰδιαιτέρας μελέτης κατενόησε τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνατολικοῦ προβλήματος καὶ διεμόρφωσε τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἣν ἠκολούθησε καθ' ἑλλην τὴν σταδιοδρομίαν του. Εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ἐπέκρινε σφοδρῶς τὴν πολιτικὴν τοῦ Οὐέλλιγκτων καὶ ἀντέστρεψε τὴν ἀκολουθουμένην ἔναντι τῆς Ἑλλάδος γραμμὴν, ἐπιδιώξας νὰ βελτιώσῃ τὰ σύνορα τοῦ νεοσυσταθέντος Ἑλληνικοῦ κράτους. Ὁ Webster τινύζει ὅτι ἐὰν αἱ ἀπόψεις τοῦ Πάλμερστον ἐπεκράτου, θὰ εἶχον παραχωρηθῆι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τότε ἢ Κρήτη καὶ ἡ Σάμος. Ὁ Πάλμερστον ἐπεθύμει ὅπως τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἀποτελέσῃ «πραγματικὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν». Οἱ φιλελεύθεροι θεσμοὶ ἦσαν τὸ μόνον μέσον διὰ τοῦ ὁποῦ ἡ Ἑλλάς θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Πάλμερσον ἐφήρμοζε τὴν πολιτικὴν ταύτην ἔναντι τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1831, ἡ στάσις του ἔναντι τῆς Ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας παρουσίασεν ἀξιόλογον μεταβολὴν, ὀφειλομένην ἐν μέρει εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κάνιγχ. Οὕτω, υἱοθέτησε τὴν ἀπόψιν ὅτι ἡ Μεγ. Βρεττανία ἔπρεπε νὰ προασπίσῃ τὴν Ὀθωμανικὴν Ἀυτοκρατορίαν ἔναντι τῶν ἐξωτερικῆς ἐπιθέσεως, διότι αὕτη ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἰσορροπίαν τῶν δυνάμεων ἐν Εὐρώπῃ καὶ διὰ τὴν ὁδὸν πρὸς ἀνατολάς. Πρὸς τούτοις κατέβαλεν ἐντόνους προσπάθειάς ὅπως ἐξουδετερώσῃ τὰς ἐκ βορρᾶ καὶ νότου ἀπειλάς κατὰ τῆς Ἀυτοκρατορίας ταύτης. Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην, ὁ ἐκ νότου κίνδυνος διὰ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ Μεχμέτ Ἄλη ἦτο ὁ μεγαλύτερος καὶ ἔθετε τὴν Ὀθωμανικὴν Ἀυτοκρατορίαν εἰς τὸ ἔλεος τῶν ἐπεκτατικῶν ὀρέξεων τῆς Τσαρικῆς Ρωσσίας.

Τὰ ἐπόμενα κεφάλαια ἀσχολοῦνται μὲ τὸ φιλελεύθερον κίνημα εἰς τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην, τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου, τὴν περίοδον τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὰς τρεῖς προστάτιδας δυνάμεις, κλπ. Τὰ δὲ δύο πρῶτα κεφάλαια τοῦ δευτέρου τόμου ἀναπτύσσουσιν διεξοδικώτερον τὸ ὅλον ἀνατολικὸν ζήτημα, ἦτοι τὰς σχέσεις Ρωσσίας καὶ Τουρκίας, τὴν πολιτικὴν τῆς Αἰγύπτου ἔναντι τῶν στενῶν τῶν Δαρδανελλίων. Τέλος, τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον τοῦ δευτέρου τόμου ἀναλύει τὴν ἑλλην συμβολὴν τοῦ Πάλμερστον ἐπὶ τῆς Βρεττανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον.

Τὸ μνημειώδες τοῦτο ἔργον τοῦ καθηγητοῦ Sir Charles Webster ἀναμφισβητήτως ἀποτελεῖ πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Διὰ τῆς συγκεντρώσεως καὶ κριτικῆς ἀναλύσεως τεραστίου ὕλικου, ἐν πολ-

λοις άγνώστου μέχρι τούδε, ό συγγραφεύς παρουσιάζει τόν Πάλμερστον ύπό άρκετά διάφορον μορφήν άφ' ότι κοινώς πιστεύεται. Τούτο είναι άπαραίτητον και δι' αύτην τήν Μεγάλην Βρεττανίαν, ένθα αί έντυπώσεις περι τής προσωπικότητος του Πάλμερστον στηρίζονται πρωτίστως επί τής έμπαθούς διαστρεβλώσεως τών πραγματικών γεγονότων έκ μέρους προσωπικών του αντιπάλων, όστινες ήσκησαν μεγίστην έπιρροήν επί τών συγχρόνων του, ως οί Ταλεϋράνδος και ή πολυμήχανος Λίβεν. Παρά τήν έσωτερικήν αντίδρασιν και παρά τήν ραγδαίαν εξέλιξιν κοσμοϊστορικών γεγονότων, ό Πάλμερστον κατορθώνει νά άνατρέψη έν πολλοίς τήν έξωτερικήν πολιτικήν τής χώρας του. Ούτω χαράσει τήν προσωπικήν του κατεύθυνσιν. Ένδεικτικά τών φιλελευθέρων αντιλήψεων του Πάλμερστον είναι αί άκόλουθοι αύτου άπόψεις, επί του τρόπου άρσεως του διεθνούς πολιτικού άνταγωνισμού.

«Τό σύστημα τής Άγγλίας δέον νά αποδλέπη εις τήν διατήρησιν τών έλευθεριών και τής ανεξαρτησίας όλων τών άλλων έθνών· νά εξασφαλίζη τήν ανεξαρτησίαν τής έκ τών συγκρουομένων συμφερόντων τών λοιπών χωρών· νά ρίπτη τό ήθικόν αύτης κύρος ύπέρ ολουδήποτε λαού όστις αύθορμήτως άγωνίζεται διά τήν έλευθερίαν, δι' ής έννοιά πεφωτισμένην κυδέρνησιν· και νά έπεκτείνη όσον τό δυνατόν μακρότερον και ταχύτερον τόν πολιτισμόν εις όλόκληρον τήν υδρόγειον». Είς έπιστολήν του πρός τόν έν Βιέννη Βρεττανόν πρεσβευτήν, ό Πάλμερστον έγραφε τῷ 1841 τά εξής. «Λέγετε ότι τό σύνταγμα δέν είναι παρά μέσον πρός σκοπόν και ότι ό σκοπός είναι ή καλή διακυβέρνησις· ή πείρα έν τούτοις τής ανθρωπότητος άποδεικνύει ότι τούτο άποτελεί τήν μόνην όδόν πραγματοποίησεως του αντικειμενικού σκοπού και ότι άνευ συντάγματος είναι αδύνατον νά αναπτυχθοϋν πλήρως οί φυσικοί πόροι μιās χώρας και νά εξασφαλισθῆ διά τό έθνος ή ές άεί ασφάλεια τής ζωής, τής έλευθερίας και τής περιουσίας του». Με μεγάλην διορατικότητα διετύπωσε τήν πεποίθησίν του ότι «έφ' όσον ή Άγγλία τάσσεται ύπέρ τής δικαιοσύνης, οϋδέποτε θά εύρεθῆ τελείως μόνη. Άσφαλώς θά εύρη έτερόν τι κράτος με άρκετήν ισχύν και έπιρροήν, υπερ θά τήν υποστηρίξη και θά τήν βοηθήσῃ».

N. Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Erik Lundberg (Editor) : Income and Wealth ; First Series of Papers of the International Association for Research in Income and Wealth. Cambridge, Bowes & Bowes 1951. Pp. XV+297.

Υπό τήν έπίδρασιν τής εξέλιξεως τής οικονομικής θεωρίας πρό του πολέμου και τής μεταπολεμικής εκτελέσεως τών σχεδίων οικονομικής ανορθώσεως τών χωρών τής Δυτικής Εϋρώπης, ως και αναπτύξεως τών πλουτοπαραγωγικών πόρων τών καθυστερημένων χωρών, κατέστη διεθνώς αναγκαίος ό ακριθής, και

ἐπὶ τῇ δάσει τῶν συγχρόνων μεθόδων, ὑπολογισμὸς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ πλούτου τῶν χωρῶν, ὡς καὶ τῶν ἐπιμέρους αὐτῶν μεγεθῶν.

Ἄπετέλεσεν ἐπίσης ἀπαραίτητον προϋπέθεσιν ἢ σύγκρισις τῶν μεγεθῶν αὐτῶν μεταξὺ διαφόρων χρονικῶν περιόδων καὶ διαφόρων χωρῶν. Ἄνευ τῶν στοιχείων τούτων, ὡς γνωστῶν, εἶναι ἀδύνατος ἡ ὀρθὴ διαπίστωσις τοῦ βαθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως καὶ προόδου ἐκάστης χώρας καὶ ἡ κατάστρωσις βραχυπροθέσμων καὶ μακροπροθέσμων σχεδίων διαμορφώσεως οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Εἶναι δὲ ἔτι ἐλιγώτερον δυνατὴ ἡ πρόβλεψις τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων.

Πλέον συγκεκριμένως, οἱ συνδυάζοντες θεωρίαν καὶ πείραν καὶ ἀσχολούμενοι μὲ τὰ θέματα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, οἰκονομολόγοι, οἰκονομετρηταὶ καὶ οἰκονομικοὶ στατιστικοί, οἵτινες σήμερον τιτλοφοροῦνται «ἀναλυταὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἢ τῆς ἐθνικῆς λογιστικῆς», συνεννόηθησαν μεταξὺ τῶν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συνέλθουν, ἵνα ἀπὸ κοινῆς ἀντιμετωπίσουν τὸ πρόβλημα. Οὕτω, πλείστοι ἐξ αὐτῶν συνήλθον ἐν Οὐάσιγκτῶνι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1947 καὶ κατέληξαν εἰς τὴν σύστασιν τῆς «Διεθνoῦς Ἑταιρείας Ἐρεῦνης Εἰσοδήματος καὶ Πλούτου» (International Association for Research in Income and Wealth) μὲ ἔδραν τὸ Λονδίνον. Κατὰ τὸ καταστατικὸν τῆς Ἑταιρείας (σ.σ. 295 - 7 τοῦ παρόντος βιβλίου), ἡ Ἑταιρεία ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ συνενώσῃ τὰ ἐνεργὰ αὐτῆς μέλη — ἐπιστήμονας, πρὸς ὁμοίμορφον διερεύνησιν τῶν ἐθνικῶν εἰσοδημάτων καὶ τοῦ πλούτου τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ πρὸς τήρησιν «ἐθνικῆς λογιστικῆς», παρακολουθήσεως τῆς ἐξελιξέως τῶν ἐν λόγῳ μεγεθῶν καὶ τῶν συνιστῶντων αὐτὰ ἐπὶ μέρος μεγεθῶν.

Κρίνομεν ἐνταῦθα σκόπιμον νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ ἐθνικὴ λογιστικὴ εἶναι παρεμφερὴς πρὸς τὴν λογιστικὴν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ δημοσίου. Εἶναι δὲ αὕτη ἡ ἐπιστήμη ἄμα καὶ τέχνη τῆς ἀπεικονίσεως στατικῶς καὶ δυναμικῶς τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐθνικῆς λογιστικῆς καὶ τῆς λοιπῆς λογιστικῆς ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός ὅτι, ἐνῶ ἡ συνήθης λογιστικὴ εἶναι ἔργον τῶν λογιστῶν, ἡ ἐθνικὴ λογιστικὴ βασίζεται εἰς τὴν μετα — Κεῦνσιανὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ ἐφαρμόζεται ὑπὸ τῶν οἰκονομολόγων στατιστικῶν.

Ἡ πρώτη γενικὴ συνέλευσις τῆς οὕτω συσταθείσης Ἑταιρείας, ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ Καίμπριτζ τῆς Ἀγγλίας, ἀπὸ 27 Αὐγούστου μέχρι 3 Σεπτεμβρίου 1949, τῇ συμμετοχῇ 110 μελῶν αὐτῆς. Τότε ἐξελέγη τὸ δεκαμελὲς διοικητικὸν αὐτῆς συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἀπὸ διεθνῶς ἐξέχοντας οἰκονολόγους, τοὺς J. R. N. Stone, πρόεδρον, καὶ τὰ μέλη B. Barberi, C. Clark, M. A. Copeland, J. B. D. Derksen, M. Gilbert, S. Kuznets, E. Lundberg, F. Perroux καὶ V. K. R. V. Rao. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην συνεζητήθησαν δεκαπέντε σχετικαὶ ἐργασίαι καὶ ἐπὶ πλέον ὑπεβλήθησαν ὀκτώ. Εἰς τὰς ὑποβληθείσας,

περιλαμβάνεται και μελέτη του ήδη 'Υπουργού των Οικονομικών κ. Χρυσού Εδελπίδη, υπό τον τίτλον «Τὸ ἔθνικόν εισόδημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ σύνθεσίς του».

Ἐκ τῶν ὡς ἄνω συζητηθεισῶν ἐργασιῶν ἐξελέγησαν ὀκτώ, αἰτινες δὲν ἐδημοσιεύθησαν ἀλλαχού και ἐθεωρήθησαν ὡς αἱ σημαντικώτεραι. Ταύτας, ὁ Διευθυντής τοῦ Ἰνστιτούτου Οἰκονομικῶν Διακυμάνσεων τῆς Στοκχόλμης, καθηγητῆς Erik Lundberg, περιέλαβεν εἰς τὸν παρουσιαζόμενον ἐνταῦθα τόμον, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος σχετικῆς σειράς ἐκδόσεων.

Αἱ ἐν λόγῳ ὀκτὼ ἐργασίαι κατατάσσονται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν περιλαμβάνει τὰς ἀρχικὰς πέντε. Αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν θεωρητικὴν ἐξέτασιν τῆς λειτουργίας και τῶν κριτηρίων τῆς ἔθνικῆς λογιστικῆς (ἢ πρώτη) και εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς σχετικῆς ἐπ' αὐτῆς πείρας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, τὴν Γαλλίαν και τὴν Ὀλλανδίαν (αἱ λοιπαί). Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἀνήκει ἡ ἕκτη κατὰ σειράν ἐργασία, ἐν ἣ ἐκτίθεται ὁ τρόπος τῆς ἐκ μέρους τοῦ κράτους χρησιμοποίησεως τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν και τῶν οἰκείων στατιστικῶν πινάκων. Εἰς τὴν τρίτην και τελευταίαν κατηγορίαν ὑπάγονται αἱ ὑπόλοιποι δύο ἐργασίαι δι' ὧν διερευνᾶται ἡ δυναμικὴ οἰκονομικὴ ἀνάλυσις και ἡ σύγχρονος στατιστικὴ θεωρία.

Ἡ προτασσομένη ἐργασία τοῦ Richard Stone, Διευθυντοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Κάιμπριτζ και Διευθυντοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ὄργανισμοῦ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, εἶναι ἡ ἀξιολογώτερα τοῦ τόμου τούτου. Αὕτη τιτλοφορεῖται «Λειτουργία και κριτήρια συστήματος ἔθνικῶν λογαριασμῶν» (σ.σ. 1 - 74) και ἐρευνᾶ κατὰ τρόπον συστηματικὸν τὴν ἔννοιαν και τὰς μεθόδους καταρτίσεως και λειτουργίας τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν, προϋπολογισμῶν και ἀπολογισμῶν. Ἡ ἐρευνα αὕτη στηρίζεται εἰς τὰς κυρίας ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἴτιοι τὴν παραγωγὴν, τὴν κατανάλωσιν και τὴν αὐξησιν τοῦ πλοῦτου. Τὰ παρεχόμενα παραδείγματα και πίνακες προέρχονται ἐκ τῶν ἐπισημῶν Βρετανικῶν στοιχείων τοῦ ἔτους 1948.

Αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν λοιπαὶ τέσσαρες ἐργασίαι ἔχουσι κυρίως χαρακτῆρα περιγραφικόν. Αὗται εἶναι κατὰ σειράν αἱ ἑξῆς: Ἡ τοῦ Gerhard Colm, μέλους τοῦ παρὰ τῷ Προέδρῳ τῶν Η.Π.Α. Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, περὶ τῶν πορισμάτων ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν ἐπὶ τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς τῶν Η.Π.Α. (σ.σ. 75 - 77). Ἡ τοῦ Jan Marczewski, τμηματάρχου τοῦ ἐν Παρισίαις Ἰνστιτούτου τῆς ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς, περὶ τῶν προσφάτων πορισμάτων ἐκ τῆς ἐν Γαλλίᾳ χρήσεως τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν (σ.σ. 112 - 47). Ἡ τοῦ E. F. Jackson, προϊσταμένου τῆς Κεντρικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Μεγάλης Βρετανίας, περὶ τῆς προσφάτου χρησιμοποίησεως τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασί-

λειον (σσ. 148-59). Καί ἡ τοῦ G. Stuvet, διευθυντοῦ τῆς Ὀλλανδικῆς Κεντρικῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Προγραμματισμοῦ, περὶ τῆς προσφότου πείρας ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν (σσ. 160-77).

Ὡς παράρτημα τῆς ἐργασίας τοῦ G. Colm, προστίθεται ἡ ἐργασία τῆς Mary W. Smelker περὶ τοῦ ἐθνικοῦ οἰκονομικοῦ προῦπολογισμοῦ (σσ. 98-111). Ἡ ἐργασία αὕτη συνοδεύεται ἀπὸ συνθετικοῦς καὶ ἀναλυτικοῦς πίνακας, βασιζομένους εἰς τὰ ἐπίσημα στοιχεῖα τοῦ κράτους, διὰ τὸ οἰκ. ἔτος 1948-49. Ἀνάλογον πίνακα ἐθνικοῦ προῦπολογισμοῦ συνέταξε καὶ ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard, Alvin H. Hansen, ὅστις παρετέθη εἰς τὸ μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ ὑποφαινομένου καὶ δημοσιευθὲν εἰς τὸ μὴν. περ. «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας» (Ἰαν. - Φεβ. 1950, σσ. 23-5) ἀρθρον του «Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν προϊόν».

Εἰς τὸ δευτερον μέρος τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πενσυλβανίας Simon Kuznets ἀσχολεῖται μὲ τὸ δημόσιον προϊόν καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα (σσ. 178-244). Ἐνταῦθα, ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει τὰς σχέσεις καὶ τὰς ἀλληλοεπιδράσεις τῆς δραστηριότητος τοῦ κράτους ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ παρουσιάζει ταύτας λογιστικῶς.

Τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον μέρος τοῦ τόμου περιλαμβάνει δύο ἐργασίας. Ἡ πρώτη ἀνήκει εἰς τὸν γνωστὸν καὶ παρ' ἡμῶν J. B. D. Derksen, μέλος τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ πραγματεύεται τὸ δεσχερὲς θέμα τῶν διαχρονικῶν συγκρίσεων τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, διεθνῶς (σσ. 246-66). Ἡ δὲ δευτέρα ἐργασία, τοῦ W. B. Reddaway, ὑφηγητοῦ τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ, ἐξετάζει προβλήματα τὰ μετρήσεως τῶν μεταβολῶν τοῦ πραγματικοῦ γεωγραφικοῦ προϊόντος (σσ. 267-92).

Ἡ δημοσίευσις τῶν κυριωτέρων ὡς ἄνω ἐργασιῶν, αἵτινες ὑπεβλήθησαν καὶ συνεζητήθησαν κατὰ τὴν πρώτην γενικὴν συνέλευσιν τῆς Διεθνοῦς Ἐταιρείας Ἐρευνῆς Εἰσοδήματος καὶ Πλούτου, δὲν ἀποδεικνύει μόνον τὴν βελτίωσιν τῶν μεθόδων ὑπολογισμοῦ τῶν ἐθνικῶν εἰσοδημάτων τῶν καθ' ἕκαστα χωρῶν. Ἀποδεικνύει ἐπὶ πλέον καὶ τὴν αὐξοῦσαν σημασίαν τῆς ἐξευρέσεως ἐνιαίου τρόπου ἐκφράσεως αὐτῶν, ὥστε νὰ καθίστανται ἐπιστημονικῶς ἐφικταὶ αἱ διεθνεῖς συγκρίσεις τῶν κατὰ κεφαλὴν εἰσοδημάτων τῶν διαφόρων χωρῶν. Τοῦτο καὶ μόνον θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀντικειμενικὴν σύλληψιν τῶν μεγίστων διαφορῶν τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, αἵτινες ὑφίστανται σήμερον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Τὰς διαφορὰς αὐτάς, ὡς γνωστόν, ἐπιδιώκει νὰ ἀμβλύνη βαθμιαίως ἡ πολιτικὴ ἐπενδύσεων τῶν πλουσίων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας.

1. Μπρίκα Μ.: Στατιστική τόμ. Ι 'Αθήναι 1950.
2. Dixon W.—Massey F.: Introduction to Statistical Analysis. Mcgraw-Hill Book Co. Inc. New York. Toronto London 1951.
3. Allen R. G. D.: Mathematics for Economist 1950.
4. Deming W.: Some Theory of Sampling. New York J. Wiley & Sons, Inc. Chapman & Hall. London 1950.
5. Yates F.—Darmois G.: Méthodes de Sontage pour Recensements et Enquêtes Masson et Cie—Dunod Paris 1950.

1. Τα ελληνικά στατιστικά έργα μέχρι σήμερα ήσαν λίγα, εν μέρει δὲ καὶ ἀπρηχαιωμένα (τοῦ Block-Σακελλαρίου: Ἐγχειρίδιον θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς Στατιστικῆς 1895· αἱ ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν τῆς ΑΣΟΕΕ ἐκδοθεῖσαι λιθόγραφοι παραδόσεις Στατιστικῆς τοῦ Καθηγητοῦ Δ. Καλιτσούνκη, 1930· Ἀθανασιάδου Κ.: Στατιστική. Θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ 1931· Βαλαώρα Β.: Στοιχεῖα βιομετρίας καὶ Στατιστικῆς 1943· Ἀλεβιζάτου: Μνημόνιον Ὑγιεινῆς 1946 καὶ ἕν νέον τελείως ἔργον τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Μαργαρίτη: Στατιστικὴ 1952) τὸ ἔργον ἐπομένως τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Μ. Μπρίκα μᾶς ἐμφανίζει τὴν στατιστικὴν ἐπιστήμην εἰς τὸ τωρινὸν ἐπίπεδον ἀναπτύξεως αὐτῆς ὡς μαθηματικῆς κυρίως στατιστικῆς. Ἐξεδόθη εἰς τὴν σειρὰν Μονογραφιῶν Ἐφηρμοσμένων Μαθηματικῶν, τὰς ὁποίας ὁ Σ. μὲ ἀξίεπαινον ἐπιστημονικὴν προσπάθειαν ἐκδίδει (Νομογραφία 1945, λογισμὸς πιθανοτήτων 1947. Le Système de Courbes de Pearson 1949 κλπ.). Τὸ πεδίον τῶν ἐφαρμογῶν τῆς Στατιστικῆς διαρκῶς διευρύνεται, εἰς ἕλον τὸν κόσμον τῶν Ἐπιστημῶν μέχρι καὶ τῆς νεωτέρας φυσικῆς. Δὲν εἶναι λοιπὸν θαυμασμὸς ἄξιον, ὅτι αἱ σχετικαὶ στατιστικαὶ ἔρευναι, ὡς κλάδου ἰδίως τῶν ἐφηρμοσμένων μαθηματικῶν πληθύνονται διαρκῶς, συστηματοποιοῦνται, ἐν συνδυασμῷ δὲ καὶ μὲ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ὑποδοθησοῦν ἡμᾶς σήμερον εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ὥστε νὰ κατευθύνωμεν μέχρι σημείου τινὸς αὐτὴν καὶ νὰ μὴ φερώμεθα ὑπ' αὐτῆς. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δυστυχῶς, πρὸς ἀσχύνην τῆς ἀπανταχοῦ ἐξελίξεως, μία ἔδρα εἰδικῆ Στατιστικῆς εἰς ὅλα τὰ ἀνώτατα ἰδρύματα αὐτῆς δὲν ὑπάρχει, παρ' ἕλον τὸν ἀγῶνα τὸν ὁποῖον ἀπὸ ἐτῶν διεξάγει ἡ ΑΣΟΕΕ διὰ τὴν ἴδρυσιν ἔδρας στατιστικῆς παρ' αὐτῆ.

Τὸ ἕλον ἔργον σχεδιάζεται εἰς δύο τόμους ἐξ ὧν ὁ δημοσιευθεὶς ἤδη περιλαμβάνει γενικὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Στατιστικὴν, τὰς ἐννοίας τοῦ στατιστικοῦ φαινομένου καὶ τῶν διαφορῶν κατηγοριῶν στατιστικῶν μεγεθῶν. Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος ἐκτίθεται ἡ θεωρία τῶν μονοδιαστάτων στατιστικῶν μεγεθῶν ἢ ἄλλως ἡ λεγομένη θεωρία τῶν στατιστικῶν κατανομῶν. Ὁ δεύτερος τόμος θέλει περιλάβει τὴν θεωρίαν τῆς στατιστικῆς συσχέτισεως (ἀδιάστατα μέγεθη στατικῆς

μορφής), τὰ κινητικὰ στατιστικὰ μεγέθη καὶ τὴν στατιστικὴν συνοδοιπορίαν, τέλος δὲ τὴν θεωρίαν τῆς δειγματοληψίας (βλ. κατωτέρω ἀριθμ. 4, 5).

2. Τὸ δευτέρον ἔργον ἀποδίδει εἰς τὴν στατιστικὴν, ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ πειραματισμοῦ. Οἱ νόμοι τῶν φυσικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, δοκιμάζονται διὰ τῶν στατιστικῶν δεδομένων. Τὴν ἔρευναν δὲ τῆς στατιστικῆς δὲν βλέπει τελειουμένην, εἰς μίαν ἀπλήν περιγραφὴν, μιᾶς ὑφισταμένης καταστάσεως, ἀλλὰ εἰς τὴν συνεχῆ σπουδὴν διαδικασιῶν ἐπιστημονικῆς ἀφαιρέσεως καὶ ἀποδείξεως. Τὸ ἔργον προέρχεται ἀπὸ βασικὰς στατιστικὰς παραδόσεις εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Oregon διὰ σπουδαστὰς ἔλων τῶν ἐπιστημῶν, αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦν τὴν στατιστικὴν, ἰδίως δὲ τῶν φυσικῶν καὶ κοινωνικῶν. Οἱ σπουδασταὶ συνεχίζουσι κατόπιν τὴν στατιστικὴν τῶν ἐκπαιδευσιν εἰς μαθήματα μετὰ εἰδικῶν πλέον ἐφαρμογῶν, εἰς τὸ ἴδιον πεδῖον τῆς Ἐπιστήμης τῶν, μετὰ τὴν ἀκρόασιν τοῦ κύκλου τῶν ἄνω μαθημάτων. Ἡ μόνη μαθηματικὴ προπαιδεύσις ἢ ὁποῖα προεικάζετο, ἴσο ἢ γνώσις τῆς ἀλγεβρικῆς προσθέσεως, ἀφαιρέσεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ. Μετὰ εἰσαγωγὴν προχωρεῖ ἡ ἀνάπτυξις εἰς 18 κεφάλαια ἐκ τῶν ὁποίων τὸ Μακροστατιστικὸν (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Μικροστατιστικὸν—Μακροσκοπικὸν—Μικροσκοπικὸν) ἐμφανίζει ἀρκετὰς εἰκόνας μηχανῶν-ρομπότ.

3. Τὸ γνωστὸν ἐγχειρίδιον τοῦ Καθηγητοῦ τῆς London School of Economics, Allen καὶ προέδρου τῆς Οἰκονομετρικῆς Ἑταιρείας, μεταφρασμένον καὶ εἰς ξένας γλώσσας εἰσάγει εἰς τὰ γενικὰ μαθηματικά, τὰ ὁποῖα ἔχουσι ἀνάγκη οἱ σπουδασταὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν φυσικῶν καθὼς καὶ οἱ ἱατροί, (πρὸς τὸ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σχετικὸν ἔργον τοῦ καθηγητοῦ Γ. Ἀληθιζάτου Μνημόνιον ὑγιεινῆς 1946), μηχανικοὶ κλπ. κατὰ τρόπον λίαν πρόσφορον. Ἡ μετάφρασις τοῦ ἐγχειριδίου τούτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν θὰ ἐπλήρωνε οὐσιώδεις κενὸν διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῶν ἀνωτέρων ἰδρυμάτων μας.

4. Ὁ κλασσικὸς ὀρισμὸς τῆς στατιστικῆς τοῦ G. v. Mayr⁽¹⁾ ὡς Ἐρεῦνης τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου διὰ ἐξαντλητικῆς ὁμαδικῆς παρατηρήσεως τῶν στοιχείων αὐτοῦ κατ' ἀριθμὸν καὶ μέτρον, δὲν ἔχει πλέον σήμερον ἐφαρμογὴν — ἴσως καὶ παλαιότερον δὲν εἶχε πλήρη. Σήμερον ἔμως σαφέστερον διακρίνεται χάσμα μεταξὺ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου καὶ τῆς πρακτικῆς στατιστικῆς. Οἱ στατιστικοὶ ὑπολογισμοί, αἱ ἐκτιμήσεις, οἱ καθ' ὑπόθεσιν δηλαδὴ καθορισμοί περὶ τοῦ μεγέθους μιᾶς μοναδικῆς ἢ ὁμαδικῆς ἐκδηλώσεως: Καὶ ἡ μὲν μοναδικὴ δὲν ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐν προκειμένῳ (ἐκτίμησις παραγωγῆς δημητριακῶν ὡς πρώτης—δευτέρας... πέμπτης τάξεως, ἢ θαυμολόγησις τῶν ἐξεταζομένων), τούναντίον ἔμως διαφερόμεθα σπουδαίως διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁμαδικῶν ἐκδηλώσεων, λόγῳ τῆς ἐκτεταμένης χρησιμοποίησεως αὐτῆς σήμερον, ἀφοῦ καὶ εὐρυτέραν χρῆσιν στατιστικῶν δεδομένων κάμνωμεν καὶ ταχύτερον χρειαζόμεθα ταῦτα.

1. Statistik und Gesellschaftslehre I Bd Theoretische Statistik 1914.

Τοιαύτας ἐκτιμήσεις ἔχομεν εἰς τὰς μερικὰς στατιστικὰς συλλήψεις. Ἀπὸ ἀκριβῶς ἐρευνηθὲν δηλαδὴ τμημὰ τι, ἀναγόμεθα εἰς σχέσεις τοῦ συνόλου. Δι' ὃ καὶ ἡ διακασία αὕτη, ἡ μέθοδος, ἐκλήθη ἀντιπροσωπευτικὴ.

Τὸ ἐκ τοῦ μέρους διὰ τὸ ὅλον συμπέρασμα ἀφορᾷ φυσικῶς εἰς τὴν διάρθρωσιν καὶ οἰουσιδῆποτε ἄλλους σχετικούς ἀριθμούς, μέσας ἀξίας, δὲν ἀφορᾷ βέβαια εἰς ὀλόκληρον τὴν περίπτωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν πολλάκις καὶ δὲν ἐνδιαφερόμεθα. Δύο τοιαύτας διαδικασίας ἀντιπροσωπευτικὰς ἔχομεν τὴν Μέθοδον τυπικῶν καθ' ἕκαστον περιπτώσεων καὶ τὴν δειγματοληψίαν ἢ ἐπιλογὴν (Sondage, Éclantilonnage, Sampling, Stichprobenverfahren, Zufällige Auslese) ἢ ἀντιπροσωπευτικὴν⁽¹⁾ ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν.

Κατὰ τῆς πρώτης ἐλέχθη ὅτι ἀποτελεῖ φαῦλον κύκλον, διότι τὸ τυπικὸν μόνον δι' εὐρείας διαγνώσεως καθορίζεται. Ἐδ τοιοῦτον δὲν ἀληθεύει ἀπολύτως, διότι πολλάκις ἐξωστατιστικὴ ἐμπειρία ἔχει καθιερώσει πρὸ τῆς ἐρεύνης τί εἶναι τυπικόν (π.χ. τί εἶναι μεγάλη ἢ μικρὴ γεωργικὴ ἐκμετάλλευσις).

Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν (δειγματοληψίαν) δὲν ἐκλέγονται συνειδητῶς, ἀλλὰ λαμβάνονται αὐστηρῶς τυχαίως τὰ δείγματα. (Ὅπως ἔταν θέλωμεν νὰ δοκιμάσωμεν π.χ. ἂν ἐν κιβώτιον αὐγῶν εἶναι καλόν ἢ κακόν. Πάντως ὑπὸ δυὸ προϋποθέσεις γίνεται τοῦτο, ὅτι ὁ καθορισθεὶς ἀριθμὸς τῶν περιπτώσεων, εἶναι ἀρκετὰ μέγας, ὥστε νὰ δύναται ἐπαρκῶς νὰ ἰσχύσῃ ὁ νόμος τῶν μεγάλων ἀριθμῶν καὶ δεύτερον ὁ καθορισμὸς νὰ μὴν εἶναι μονομερῆς, ἀλλὰ τῆ σύνθεσίς του νὰ ἀντικατοπτρίζῃ ἕλην τὴν μᾶζαν (universum) καὶ νὰ λάβῃ χώραν ἕως τυχαίως (random Sample). Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ τυχαίου (εἰς τὸν καθορισμὸν) ἐπιδιώκομεν νὰ ἀποκλείσωμεν τὸ Τυχαῖον καθόλου (τὰ τυχαῖα αἰτία). Καθόλον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν καθοριζομένων περιπτώσεων, ἀρκεὶ συνήθως ἢ ἢ 10% ἢτοι ἢ 20ὴ ἢ ἢ 10% ἐκ τῶς ἐπιμελῶς ἀναμιχθεῖσῶν περιπτώσεων. Ἡ Μαθηματικὴ στατιστικὴ κατόπιν, γνωρίζει κριτήρια διὰ τὴν βεβαιότητα τοῦ συμπεράσματος τοῦ δείγματος διὰ τὸ ὅλον, δηλαδὴ διὰ τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν δύναμιν τῆς δειγματοληψίας⁽²⁾). Αὕτη θὰ εἶναι μικροτέρα, δηλαδὴ θὰ εἶναι μεγαλύτεραι αἰ δύναται

1. Ἡ ἀρχὴ τῆς δειγματοληψίας εὐρίσκειται ἤδη κατ' οὐσίαν εἰς τὰς θεμελιώδεις ἐργασίας τοῦ Bernulli καὶ τοῦ Poisson. Ἐν τούτοις ἡ ουστηματικὴ θεωρία τῆς δειγματοληψίας ἀνεπτύχθη μόλις κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπεντίαν, ἐφαρμόζεται δὲ εἰς τὴν πρᾶξιν μόλις ἀπὸ δεκαετίας (Μπρίκα, Στατιστικὴ 1950 σελ. 44).

2. Flaskämper P.: Allgemeine Statistik³ 1949 σελ. 178. Mackenroth G.: Methodenlehre der Statistik 1949⁴ σελ. 79. Μπρίκα Μ.: Στατιστικὴ 1950 σελ. 44. Βλ. τέλος καὶ Paul Riebesell: Verwendung mathematischer Methodem in der Statistik. Εἰς τὸ συνεργατικόν ἔργον πρὸς τιμὴν τοῦ Fr. Zahn: Die Statistik in Deutschland hrsg. von Fr. Burgdörfer. 1940.

τυχαΐαι αποκλίσεις, όσον μικρότερος είναι ο αριθμός τών παρατηρηθεισών περιπτώσεων.

Τήν θεωρίαν ταύτην τής δειγματοληΐας έχει ως αντικείμενον ανάλυσεως τό έργον τοϋ Καθηγητοϋ Deming, ειδικοϋ συμβούλου διά τό Sampling εις τό Bureau of the Budget τής Ουασιγκτώνος. Τό βιβλίον προλογΐζει ο Πρόεδρος τοϋ Διεθνoϋς Ίνστιτούτου Στατιστικής Stuart Rice. Ός πρόλογον χρησιμοποiei τό τέλος τοϋ λόγου του, δι' οϋ έπερατώθησαν αι διεθνεις Στατιστικαι συνδιασκέΐεις τής Ουασιγκτώνος τοϋ 1947.

Τό σπουδαιότερον πρόβλημα σήμερα είναι ή Ειρήνη και ή Ασφάλεια. Ή λύσις τοϋ προβλήματος θά λάβη χώραν διά τής δεξιοτητος τών Έθνών και ανθρώπων εις τό να καταυθύνουν τας πολιτικας, οικονομικας, κοινωνικας υπθέσεις των καθ' όν δυνατόν τρόπον προς τήν ειρήνην. Τό τοιοϋτον επιτυγχάνεται νομιζω διά ασφαλών και βασικών γεγονότων. Έάν τοϋτο είναι αληθές ως θέλω να πιστεύω, οι εξ επαγγέλματος στατιστικοί έχομεν υπάτην ήθικην υποχρέωσιν. Όφείλομεν να διαγνώσωμεν τας ασφαλεις μεθόδους διά να εξασφαλίσωμεν έγκυρα και πιστευτά δεδομένα (valid and reliable data). Τότε οικοδομούμεν τήν Ειρήνην και θά έχομεν κόσμον χωρις πόλεμον.

Ούδαμοϋ αλλαγoϋ εις τήν συλλογήν δεδομένων δέν έλαβεν χώραν τοιαύτη επαναστατική εξέλιξις, άφ' όσον εις τό πεδίον τοϋ Sampling. Ή νεωτέρα στατιστική δέν δύναται να προχωρήσῃ, άνευ τούτου, παρά τήν δύσκολον χρησιμοποίησιν αϋτοϋ, άπαιτούντος προς τήν μαθηματικην προπαΐδευσιν και πολλας άλλας ικανότητες, εμπειρίαν κλπ. Πάντως τά πλεονεκτήματα τοϋ συστήματος τούτου άνεγνωρίσθησαν γενικώς.

Εις πέντε τμήματα τό έργον μετὰ τόν πρόλογον και τοϋ συγγραφέως εκτίθενται τά τής θεωρητικης ανάλυσεως τοϋ Sampling και εις παράρτημα φέρεται μιὰ σελις τυχαίων αριθμών (Random Numbers).

5) Ή στατιστική γνώσις είναι άπαραΐτητος διά τήν οικονομίαν, πρέπει όμως να μη είναι οϋτε πολύ δαπανηρά, οϋτε πολύ μακροχρόνιος. Ή μέθοδος τής επιλόγης (άντιπροσωπευτικης δειγματοληΐας) στηριζομένη εις εκλογικευμένην όργάνωσιν και κριτικην έριμνησίαν τών έρευνών, συνενώνει τά άνω πλεονεκτήματα. Ο συγγραφέας του, έντολή τοϋ Ο.Η.Ε. και με μεγάλην πείραν μεθοδολογικην και τεχνικοστατικην, θέτει εις τήν διάθεσιν μας τούς καρπούς τής γνώσεώς του θεωρητικης συνάμα και πρακτικης. Αι κυριώτεραι μέθοδοι τής δειγματοληΐας καθώς αι πρακτικαι άρχαι αϋτης, εκτίθενται εις τό πρώτον μέρος άνευ μαθηματικών αναπτύξεων και με πολλά παραδείγματα. Εις τό δεύτερον μέρος έρευνάται κριτικώς ή άκρίβεια τών άποτελεσμάτων και αι νεώτερα: θεωρία: περι τών δειγματοληΐών.

Dictionary of modern economics υπό Β. J. Horton, W. J. Ripley, M. B. Schnapper. Public Affairs Press, Washington 1948, σελ. Χ+365, 8ον
 Α. Dictionary of economics υπό Η. S. Sloan και Α. J. Zurcher Barnes and Noble, New York, 2α έκδ. 1951, σελ. 279, 8ον.

Ι. Μέχρι της κατά τὸ 1930 ἐκδόσεως εἰς τὰς Ἑνωμένους Πολιτείας τῆς Β. Ἀμερικῆς τοῦ δεκατετρατόμου λεξικοῦ Encyclopedia of Social Sciences, τὸ ὅποιον ἐφιλοδόησε νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅτι ἐπαρουσίασε εἰς Γερμανίαν τὸ Handwörterbuch der Staatswissenschaften (4η ἐκδ. 1923—1929), αἱ εἰς οἰκονομολογικὰ λεξικά ἀνάγκαι ἐκαλύπτοντο εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας ἀπὸ τὸ παλαιὸν τρίτομον λεξικὸν τοῦ Palgrave, Dictionary of Political Economy, ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ 1894.

Ἡ Encyclopedia of Social Sciences συνταχθεῖσα μὲ συνεργασίαν οἰκονομολόγων Ἀγγλοσαξωνῶν, ἀλλὰ καὶ Γερμανῶν, Γάλλων κ. ἄ., ἀπετέλεσε δεθαίως σταθμὸν εἰς τὴν προσπάθειαν ἐκδόσεως οἰκονομολογικῶν λεξικῶν εἰς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν φιλολογίαν, λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς ἀξίας τοῦ λεξικοῦ τούτου. Πλὴν ἡ γοργὴ ἐξέλιξις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης μετὰ τὸ 1930 κατέστησε τὸ λεξικὸν τοῦτο ἀπρηχαιομένον, δοθέντος ἄλλως τε ὅτι αἱ πολλαὶ μεταγενέστεραι ἐκδόσεις τούτου ὑπῆρξαν ἀνατυπώσεις τῆς πρώτης ἀρχικῆς ἐκδόσεως. Τὰ εἰδικὰ ἐπιστημονικὰ λεξικά ἀνταποκρίνονται ὡς γνωστὸν εἰς τὴν ἀνάγκην εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἐκάστοτε ὁ εἰδικὸς ἐπιστήμων ὅπως ἀντιληφθῆ ἀμέσως, κατ' εὐθείαν καὶ συντόμως τὸν ἐσῶτερον πυρῆνα τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν θεμάτων τὰ ὅποια τὸν ἐνδιαφέρουν. Τὸ εἰδικὸν λεξικὸν ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του, ἀπαντᾷ εὐθέως εἰς τὸ ἀμελικτον Σωκρατικὸν ἐρώτημα «Τί ἐστί», παρέχον ἀμέσως τὴν οὐσίαν τοῦ ζητουμένου πράγματος, διὰ τοῦτο δὲ οὐδὲν γενικὸν σύγγραμμα καὶ οὐδεμία εἰδικὴ πραγματεία δύναται νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ.

Τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάξεως συγχρονισμένων λεξικῶν τῶν οἰκονομικῶν προσεπάθησαν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ δύο νεώτατα ὡς ἄνω ἐπίτομα καὶ σύντομα, ἀνίσου δμως, ὡς θὰ δειχθῆ κατωτέρω ἐπιστημονικῆς ἀξίας Ἀμερικανικὰ λεξικά.

Τὸ πρῶτον τῶν ὡς ἄνω λεξικῶν δικαιολογεῖ πράγματι τὸν τίτλον του ὡς «Λεξικοῦ τῆς νεωτέρας οἰκονομικῆς» καὶ εἶναι συντομώτατος, ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο πολῦτιμος ὁδηγὸς διὰ τοὺς οἰκονομολόγους.

Τὸ δεῦτερον λεξικὸν ὑπολείπεται κατὰ πολὺ τοῦ πρώτου κατ' ἀξίαν καὶ συγχρονισμόν, δύναται οὐχ' ἤττον νὰ θεωρηθῆ ὡς εἶδος συμπληρώματος τοῦ πρώτου καὶ κατὰ τοῦτο ἡ χρησιμότης του δὲν εἶναι ἀμελητέα.

Εἰς τὰ κατωτέρω θὰ γίνῃ λόγος περὶ ὀρισμένων ἀρθρῶν τῶν ὡς ἄνω λεξικῶν, ἀναφερομένων εἰς σημαντικὰ καὶ βασικὰ θέματα τῆς Οἰκονομικῆς, ἐπὶ τῇ

εὐκαιρία δὲ ταύτη θὰ ἐπιχειρηθῆ ἢ κριτικὴ ἐκτίμησις τῶν εἰς τὰ ἄρθρα ταῦτα ἐκτιθεμένων ἀπόψεων.

II. 1. «Ὀικονομικὴ» κατὰ τὸ πρῶτον λεξικόν εἶναι «ἡ συστηματικὴ μελέτη τῆς προσπάθειας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ὑλικῶν μέσων τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν του» (σ. 107), κατὰ δὲ τὸ δεύτερον εἶναι «Τὸ τμήμα ἐκεῖνο τῆς γνώσεως τὸ ὅποιον ἀσχολεῖται μὲ τὴν δημιουργίαν καὶ ἀπόκτησιν τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν» (σ. 90).

Ἡ ἔννοια αὕτη τῆς Ὀικονομικῆς Ἐπιστήμης, στηριζομένη εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς Οἰκονομίας τὴν περιλαμβανομένην εἰς τοὺς δοθέντας ὁρισμοὺς ἀμφοτέρων τῶν λεξικῶν καὶ τὴν ὅποιαν ἀσπάζονται πλεῖστοι οἰκονομολόγοι (ἐν οἷς καὶ ὁ W. Sombart εἰς τὸ ἔργον του «Αἱ τρεῖς Πολιτικαὶ Οἰκονομίαι», Μόναχον καὶ Λειψία 1930 σελ. σελ. 3-4), εἶναι κατὰ τὴν γνώμην μας ἀνεπαρκής, διότι ἐλλεῖπει ἐξ αὐτῆς τὸ στοιχεῖον τῆς «συστηματικότητος» τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας τῆς τεινούσης εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Ἄνευ τοῦ στοιχείου τῆς συστηματικότητος, δηλαδὴ ἄνευ τῆς «οἰκονομικῆς ἀρχῆς» δὲν ὑπάρχει οἰκονομία ἀλλ' ἀπλῶς οἰκονομικὴ τεχνικὴ. Μάλιστα πρέπει νὰ προστεθῆ ἕτι ἡ ὑπαρξὶς τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς εἶναι τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο ὅπερ προσδίδει εἰς τὰς ἐνεργείας πρὸς ἀπόκτησιν ἀγαθῶν ὁμοιομορφίαν (λέγω τῆς προσηλώσεως τοῦ οἰκονομοῦντος ἀνθρώπου πρὸς ἑνιαῖον καὶ γενικὸν κανόνα συμπεριφορᾶς) ἐπιτρέπουσας τὴν διαμόρφωσιν τῶν οἰκονομικῶν νόμων καὶ ἐκ τούτου τὴν ἀναγωγὴν τῆς Ὀικονομικῆς εἰς Ἐπιστήμην Συστηματικὴν. Ἄνευ τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς δὲν θὰ ὑπῆρχον Οἰκονομικοὶ νόμοι καὶ ἡ Ὀικονομικὴ θὰ ἦτο ἐν εἶδος περιγραφικῆς ἐπιστήμης (περὶ τῶν ζητημάτων τούτου βλ. ἐκτενῶς Σ. Πουλοπούλου, Οἰκονομία καὶ Τεχνικὴ εἰς «Ὀικονομικὰ καὶ Ἐμπορικὰ» Ἰουλίου 1944 σελ. 102-104, ἔπου καὶ ἀντικρούεται διὰ μακρῶν ἢ ὡς ἄνω ἀποφῆς τοῦ W. Sombart, καὶ Α. Σαουνάτου, Μέθοδος τῆς Θεωρητικῆς Οἰκονομικῆς καὶ Οἰκονομικοὶ νόμοι, εἰς «Ἐπιθεώρησιν κοινωνικῆς καὶ δημοσίας Οἰκονομικῆς» 1941 τεύχος 3ον. Πρβλ. καὶ Δημ. Καλιτσουνάκη, Ἱστορία τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, Ἀθῆναι 1929 σελ. 4 ἔνθα ἐκτίθεται συγγενῆς κάπως ἀποφῆς διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς οἰκονομίας πρὸς τὴν εἰς τὸ κείμενον ἀναπτυσσομένην).

2. «Ἐφαρμοσμένη Ὀικονομικὴ» κατὰ τὸ πρῶτον λεξικόν εἶναι «ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τῆς οἰκονομικῆς εἰς τὴν κρατικὴν πολιτικὴν ἢ εἰς ἐπὶ μέρους προβλήματα τῆς βιομηχανίας» (σελ. 107), κατὰ δὲ τὸ δεύτερον λεξικόν «ἡ ἐφαρμογὴ τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας εἰς τὴν λύσιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων» (σ. 12).

Ἡ ἔννοια τοῦ πρώτου λεξικοῦ εἶναι πολὺ ἀκριβεστέρα τῆς ἔννοιαι τοῦ δευτέρου, ἤτις εἶναι κάπως ἀόριστος. Ἡ ἔννοια τοῦ πρώτου λεξικοῦ ὑπερέχει ἔναντι πολλῶν ἄλλων ἔννοιῶν, αἵτινες δίδονται ἀπὸ διαφόρους συγγραφεῖς διὰ τὴν Ἐφηρ-

μοσμένην Οικονομικήν, διότι εἰς τὰ ἀντικείμενα αὐτῆς περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς κρατικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ τὰ εἰδικὰ προβλήματα τῆς βιομηχανίας. Πρέπει πάντως νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ Ἐφηρμοσμένη Οἰκονομικὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν γενικῶς καὶ ἔχει μόνον εἰς τὴν κρατικὴν (public) τοιαύτην καὶ εἰς τὰ ἐπὶ μέρους προβλήματα τῆς οἰκονομίας καὶ ἔχει μόνον τῆς βιομηχανίας (industry), ὅσονδῆποτε εὐρέως καὶ ἂν ἀντιλαμβάνονται τὸν ἕρον τοῦτον οἱ Ἀγγλοσάξωνες.

3. «Ἐπένδυσις» κατὰ τὸ πρῶτον λεξικὸν εἶναι «ἡ διάθεσις οἰκονομικῶν πόρων πρὸς παραγωγὴν ἀγαθῶν παραγωγικῶν καὶ καταναλωτικῶν» (σ. 181), κατὰ δὲ τὸ δεῦτερον «ἡ ἀνταλλαγὴ χρήματος ἔναντι μορφῆς τινὸς περιουσίας, ἣτις ἀναμένεται ὅτι θὰ διατηρηθῆ εἰς σημαντικὴν περίοδον χρόνου» (σ. 144).

Ἀμφότεροι οἱ ὡς ἄνω ὀρισμοὶ εἶναι ἑλλειπεῖς καὶ διότι ἀτελεῖς καθορίζουν τὴν κλασσικὴν ἔννοιαν τῆς ἐπενδύσεως καὶ διότι οὐδὲν ἀναφέρουν περὶ τῆς Κεϋνσιακῆς ἔννοιας τῆς ἐπενδύσεως, ἣτις ὡς γνωστὸν περιλαμβάνει καὶ τὰ ἀποθεματοποιηθέντα ἐμπορεύματα.

Τὸ ἑλλειπὲς τῶν ὡς ἄνω ἔννοιῶν εἶναι τόσον αὐτόδηλον, ὥστε νὰ περιτευῆ ἀνάλυσις τοῦτου, φαίνεται δὲ εὐκόλως καὶ ἀπὸ τὸν ὑφ' ἡμῶν δεθέντα ὀρισμὸν, ὅστις εὐρίσκεται πλησιέστατα πρὸς τὴν ἔννοιαν μὲ τὴν ὅποιαν χρησιμοποιεῖται ὁ ἕρος «ἐπένδυσις» εἰς τὴν σύγχρονον (Οἰκονομικὴν) (πρβλ. π.χ. P. Samuelson, *Economics*, 6'. ἔκδ. 1952, σελ. 240 κ.έ.) καὶ ὅστις ποιεῖται εἰδικῆς μνείας τῆς Κεϋνσιακῆς ἔννοιας τῆς ἐπενδύσεως. «Ὅθεν ἐπένδυσις εἶναι ἡ εἰς δεδομένην περίοδον συντελουμένη παραγωγὴ παγίου πραγματικοῦ κεφαλαίου, τόσον παραγωγικοῦ (μηχανήματα κλπ.), ἔσον καὶ καταναλωτικοῦ (οἰκίαι κλπ.). «Τελευταίως ἐσχηματίσθη καὶ μία εὐρυτέρα ἔννοια ἡ ὅποια περιλαμβάνει... καὶ τὰ ἀγαθὰ κινήτου πραγματικοῦ κεφαλαίου (ἀμέσως ἀναλώσιμα ἀγαθὰ), ἐφ' ἔσον ὅμως ταῦτα δὲν κατηναλώθησαν ἀλλ' ἀποθεματοποιήθησαν» (βλ. Α. Σαουνάτσου καὶ Σ. Πουλοπούλου, Ἐπένδυσις, ἀποταμίεσις, ἀποθησαύρισις εἰς Ἐπιθεώρησιν Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας» Ἰούλιος 1950, σελ. 283 κ.έ.).

4. «Ἀρχὴ τοῦ πολλαπλασιαστοῦ» εἶναι κατὰ τὸ πρῶτον λεξικὸν ἀρχὴ χρησιμοποιοῦμένη ὑπὸ νεωτέρων θεωρητικῶν κατὰ τὴν σύνδεσιν τῶν αὐξήσεων τῆς ἐπενδύσεως (διὰ διευρύνσεως τοῦ ὄγκου τοῦ χρήματος ἢ τῆς πίστεως) πρὸς τὰ ἀποτελέσματά των ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀπασχολήσεως» (σ. 230). Τὸ δεῦτερον λεξικὸν δὲν πραγματεύεται τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς νεωτέρας Οἰκονομικῆς. Ἡ ἔννοια τοῦ πρώτου λεξικοῦ εἶναι ἐρθῆ, διότι συνάπτει τὴν ἔννοιαν τοῦ πολλαπλασιαστοῦ τῆς ἐπενδύσεως, πρῶτον μὲν πρὸς τὴν αὐξῆσιν αὐτῆς διὰ χρησιμοποίησεως νέων μέσων πληρωμῆς, δεῦτερον δὲ πρὸς τὴν αὐξῆσιν τῆς καταναλώσεως. Ἐπὶ πλεόν παρατίθενται εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτου τοῦ πρώτου λεξικοῦ καὶ διευκρινήσεις κατὰ ἄς ἢ δαπάνη πρὸς ἐπένδυσιν διὰ νέων μέσων πληρωμῆς

«Έχει συνολικόν ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς ἀπασχολήσεως, ὅπερ δύναται νὰ εἶναι σημαντικῶς μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν δαπάνην».

5. α) Τὸ πρῶτον λεξικόν δὲν περιλαμβάνει ἄρθρα διὰ τὸν «οἰκονομικὸν ἔλεγχον» καὶ τὴν «ἐλεγχομένην οἰκονομίαν». Τοιαῦτα ἄρθρα περιέχονται εἰς τὸ δεῦτερον λεξικόν. Κατὰ τὸ λεξικόν τοῦτο «οἰκονομικὸς ἔλεγχος εἶναι κρατικὸς διακανονισμὸς φάσεώς τινος τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Ὑφίστανται πολλὰ εἴδη ἐλέγχων. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους εἶναι ὁ ἔλεγχος τῆς πίστεως, ὁ ἔλεγχος τοῦ συναλλάγματος, ὁ ἔλεγχος τῶν τιμῶν κλπ. (σ. 63).

Ὁ καθορισμὸς οὗτος τῆς ἐννοίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀόριστος καὶ πενηχρός, οὐδεμίαν ἀκριθεῖς ἰδέαν παρέχων τοῦ ἐρευνομένου θέματος. Ἐκτὸς τούτου δὲν γίνεται εἰς τὸ σχετικόν ἄρθρον διάκρισις τοῦ ἐλέγχου εἰς ἄμεσον πού εἶναι ἢ κυρία μορφή ἐλέγχου καὶ εἰς ἔμμεσον πού εἶναι ἢ δευτερεύουσα μορφή ἐλέγχου. Οὐσιαστικῶς ὁ οἰκονομικὸς ἔλεγχος εἶναι μία ἀπὸ τὰς πολλὰς κατηγορίας μέτρων τοῦ Παρεμβατισμοῦ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἐννοία τοῦ ἐλέγχου δύναται νὰ καθορισθῇ ἐπιστημονικῶς μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀκριθοῦς ἐννοίας τοῦ Παρεμβατισμοῦ, ἥτις δυστυχῶς σπανιώτατα συναντᾶται εἰς τὰ σχετικὰ συγγράμματα.

Συμφώνως πρὸς εἰδικὰς ἐρεύνας τὰς ὁποίας διεξηγάγομεν ἐπὶ τῶν ἀφετηρικῶν ζητημάτων τοῦ Παρεμβατισμοῦ καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου, Παρεμβατισμὸς εἶναι «αἱ μεμονωμέναι καὶ ἄνευ γενικωτέρου πρὸς ἀλλήλας συνδέσμου ἐνέργειαι τοῦ Κράτους καὶ ἄλλων Δημοσίων Ὑργανισμῶν, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι ὑπεισέρχονται εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ κατὰ δάσιν ἐλευθέρου μηχανισμοῦ τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν νόμων τῆς, τροποποιούντες καὶ μεταστρέφοντες τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα συμφώνως πρὸς τοὺς σκοποὺς των». Ἐξ ἄλλου οἰκονομικὸς ἔλεγχος εἶναι «ἐνέργεια τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν πρὸς ἐπηρεασμὸν τῆς οἰκονομίας, διὰ τῆς ὁποίας αὗται διακανοῖζον, κατευθύνουν καὶ τροποποιοῦν ἐπὶ μέρους τομεῖς τῆς οἰκονομίας καὶ τοὺς σκοποὺς των, ὑποτάσσουσαι οὕτω τὴν ἰδιωτικὴν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ θέλησιν εἰς τὴν δημοσίαν» (βλ. Σ. Πουλοπούλου, Οἱ Οἰκονομικοὶ Ἐλεγχοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθήναι 1951, σελ. 30 καὶ 35).

Αὕτη φρονούμεν ὅτι εἶναι ἡ ἀκριθεῖς ἐννοία τοῦ Παρεμβατισμοῦ καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐλέγχου.

6) Κατὰ τὸ ἴδιον λεξικόν, ἐλεγχομένη οἰκονομία εἶναι «ἡ οἰκονομία ἣτις διακανοῖζεται εὐρέως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Τοιαύτη οἰκονομία δὲν συνεπάγεται ἀναγκαίως κυβερνητικὴν ἰδιοκτησίαν ἐπὶ τῶν μέσων παραγωγῆς, ἀλλὰ ἐνδέχεται νὰ περιλαμβάνῃ ὠρισμένον ποσὸν σχεδιοποιημένης οἰκονομίας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ποικιλίαν δημοσίων ἐλέγχων ἐπὶ θεμάτων ὡς ἡ πίστις, ἡ παραγωγή, τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ ἡ διάθεσις ἐργατικῆς δυνάμεως» (σ. 63).

Εἶναι πρόδηλον ὅτι τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὡς ἄνω ἐννοίας εἶναι πολὺ ἀόρι-

στον και πολύ πενιχρόν. Ἄλλα και τὸ δεύτερον μέρος αὐτῆς πάσχει ἀθεραπεύτως διότι περιλαμβάνει τὴν φράσιν, ὅτι εἰς τὴν ἐλεγχομένην οἰκονομίαν «ἐνδέχεται» νὰ ὑπάρχουν ἐλεγχοί, ἐνῶ τὸ θεμελιώδες χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλεγχομένης οἰκονομίας εἶναι ἀκριβῶς ἡ ὑπαρξὶς συστήματος οἰκονομικῶν ἐλέγχων ἐντεταγμένων ἐντὸς γενικωτέρου οἰκονομικοῦ σχεδίου, ἀναφερομένου εἰς τοὺς μοχλοὺς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Κατὰ τὰς ἡμετέρας ἀπόψεις ἐλεγχόμενη οἰκονομία εἶναι «ἡ διατηρούσα τὴν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἰδιωτικὴν διαχείρισιν και ἰδιωτικὴν δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἀσκήσιν τῆς οἰκονομικῆς δράσεως, παραμερίζουσα τὸν ἐλεύθερον σχηματισμὸν τῶν τιμῶν και ἐισοδημάτων ὡς ρυθμιστὴν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, περιορίζουσα τὴν ἰδιωτικὴν διαχείρισιν και κατευθύνουσα τὴν οἰκονομίαν ἐπὶ τῆ βάσει γενικοῦ σχεδίου ἀναφερομένου εἰς τοὺς μοχλοὺς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, π.χ. τὰ ἐισοδήματα, τὴν ζήτησιν, τὴν ἐπένδυσιν, τὴν πίσσιν κλπ.»

γ) Τὸ δεύτερον λεξικὸν οὐδὲν ἀναφέρει ἐπὶ τῆς σχέσεως οἰκονομικοῦ ἐλέγχου πρὸς τὴν ἐλεγχομένην οἰκονομίαν. Ἄλλα οἰκονομία, περιλαμβάνουσα ἐλέγχου και ἐλεγχομένη οἰκονομία, πόρρω ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ συνταυτίζωνται. Ἡ ἐφαρμογὴ ἐλέγχων εἰς μίαν οἰκονομίαν δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀναγάγῃ αὐτὴν εἰς ἐλεγχομένην οἰκονομίαν. Τοῦτο γίνεται μόνον ὅταν οἱ ἐλεγχοί ἐπιβληθῶν εἰς βασικοὺς τομείς τῆς Οἰκονομίας ἐπηρεάζοντας οὐσιωδῶς τὸ σύνολον αὐτῆς και ὅταν πρὸς τοῦτοις ἐναρμονισθῶν πρὸς ἀλλήλους και ἐνταχθῶν ἐντὸς καθολικωτέρου οἰκονομικοῦ σχεδίου (βλ. ἐπίσης ἐπὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν διδομένων καθορισμῶν, τὰς κρίσεις τοῦ Κλαυδίου Μπανταλούκα, Οἱ οἰκονομικοὶ ἐλεγχοί, εἰς «Οἰκονομολόγον» 12 Ἀπριλίου 1952).

Αἰ ὡς ἄνω σύντομοι παρατηρήσεις ἐπιτίθεται ὅτι δικαιολογοῦν τὰς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρούσης ἀναλύσεως διατυπωθείσας γενικὰς και συνοπτικὰς κρίσεις ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τῶν περὶ οὗ λόγος δύο λεξικῶν τῆς συγχρόνου Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Κ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Conference on Research in Income and Wealth: Studies in Income and Wealth. Volume Thirteen, New York, National Bureau of Economic Research, Inc., 1951. Pp. XIV + 587.

Κατὰ τὸ ἔτος 1920, συνεστήθη εἰς Νέαν Ἰόρκην τὸ «Ἐθνικὸν Γραφεῖον Οἰκονομικῆς Ἐρεῦνης» (National Bureau of Economic Research), ὡς ἰδιωτικὸς καθαρῶς ἐπιστημονικὸς ὀργανισμὸς. Τὸ Γραφεῖον τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὴν παρακολούθησιν ἢ τὴν παρ' αὐτοῦ καθοδήγησιν ἢ και δοθήθειαν παρακολουθήσεως τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων και δὴ τῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Τὰ γεγονότα ταῦτα δημιουργοῦν σοβαρὰ προβλήματα, ἅτινα ἐπίσης μελε-

τώνται έμπεριστατωμένως υπό του Γραφείου τούτου και τελικώς εκδίδονται αι σχετικαί έπ' αυτών έργασαι.

Διά να ανταποκριθῆ οικονομικώς τὸ Γραφεῖον εἰς τὴν ἀποστολὴν του, χρηματοδοτεῖται ἐπαρκῶς ὑπὸ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἐργατικῶν ἐνώσεων, ἀτόμων κλπ. Τὸ προῖόν τῆς πωλήσεως τῶν ἐκδόσεών του καὶ αἱ συνδρομαὶ τῶν μελῶν αὐτοῦ δὲν εἶναι πᾶρα πολὺ μικρὸν ποσοστὸν τῶν καθαρῶν ἐσόδων τοῦ Γραφείου.

Πρὸς εὐδωσιν τοῦ ἔργου του, τὸ Γραφεῖον συνεργάζεται μετὰ τῶν Ἀμερικανικῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, τῶν ἐπιστημονικῶν ὀργανισμῶν, τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ μετὰ εἰδικῶν οἰκονομολόγων, οἰκονομομετρητῶν καὶ οἰκονομικῶν στατιστικῶν. Ἡ συνεργασία του αὕτη εἶναι ἰδιαίτερος στενὴ μετὰ τῶν καθηγητῶν τῶν κυριωτέρων Ἀμερικανικῶν Πανεπιστημίων. Πρὸς τοῦτο συμβάλλει καὶ ἡ ἐκ μέρους τῶν Πανεπιστημίων αὔξουσα ἀποδοχὴ τῆς ἀπόψεως ὅτι ἡ ἔρευνα ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐργασίας τοῦ διδακτικοῦ αὐτῶν προσωπικοῦ. Εἰς τὴν στενὴν ταύτην συνεργασίαν προστίθενται καὶ αἱ ἀξιολογώτεραι τῆς χώρας ἐπιστημονικαὶ ἑταιρῖαι, οἷαι ἡ Οἰκονομικὴ, ἡ τῆς Οἰκονομικῆς Ἱστορίας, ἡ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὀργανώσεως, ἡ Γεωργο-οἰκονομικὴ, ἡ Στατιστικὴ, τὸ Ἴδρυμα Λογιστῶν, ἡ Ἐργατικὴ Ὀμοσποδία, ἡ Ἐνωσις Ἐργατῶν Βιομηχανίας κλπ.

Τὸ ἐν λόγῳ Γραφεῖον διοικεῖται ὑπὸ ἑξαμελοῦς διοικητικοῦ συμβουλίου, 25μελοῦς συμβουλίου διευθυντῶν — ἐκπροσώπων τῶν συνεργαζομένων ὀργανισμῶν, 20μελοῦς μονίμου συμβουλίου ἐρεύνης καὶ 8μελοῦς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, ἀνανευμένης ἀνά διετίαν. Εἰς τὸ συμβούλιον ἐρεύνης καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν περιλαμβάνονται διαπρεπεῖς οἰκονομολόγοι, ὡς οἱ Arthur F. Burns, H. M. Groves, Gottfried Haberler, Simon Kuznets, Frederick C. Mills, Franco Modigliani, Geoffrey H. Moore, Richard Ruggles, George J. Stigler, κ.ἄ. Ὁ ἐνδιαφερόμενος ἔπως κατατοπισθῆ περισσότερον ἐπὶ τοῦ τρόπου λειτουργίας τοῦ Γραφείου τούτου δύναται νὰ ἀνατρέξῃ εἰς πρόσφατον ἀρθρον τοῦ Geoffrey H. Moore: Τὸ Ἐθνικὸν Γραφεῖον Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν τῶν Η. Π. Α., ἔπερ ἐδημοσιεύθη καὶ παρ' ἡμῖν (βλ. ἐδδ. ἐφ. Τὸ Κέρδος, 2 καὶ 9 Φεβ. 1952).

Κατὰ τὰ διαρεύσαντα 32 ἔτη τῆς λειτουργίας του, τὸ Γραφεῖον τοῦτο συνέβαλε σημαντικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν περισπουδάζτων οἰκονομικῶν ἐρευνῶν, κυρίως οἰκονομικο-στατιστικοῦ χαρακτῆρος. Οἱ βασικώτεροι τομεῖς τῶν δημοσιευμάτων του πραγματεύονται θέματα σχετικὰ πρὸς τὰς μακροχρονίους τάσεις εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἀπασχόλησιν, τοὺς οἰκονομικοὺς κύκλους, τὸν πλοῦτον, τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα, τὰς τιμὰς, τὸν σχηματισμὸν κεφαλαίων, τὴν χρηματοδότησιν ἐπιχειρήσεων, τὴν δημοσίαν οἰκονομίαν, τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν διαφόρων χωρῶν, τὰς διεθνεῖς οἰκονομικὰς σχέσεις κλπ. Αἱ ἔτησίως ἐκδιδόμενα ἐκθέ-

σεις του Γραφείου ενημερώνουσι τόν αναγνώστην επί της δλης αὐτοῦ δραστηριότητος.

Ἡ σειρά μελετῶν τοῦ Γραφείου τούτου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ πλοῦτου δέον νά τύχη ἰδιαίτερας ἐξάρσεως. Εἰς τὴν σειράν ταύτην ἀνήκει καὶ ὁ παρῶν καταζόμενος κατωτέρω 13ος αὐτῆς τόμος. Ἡ ἐν λόγῳ σειρά ἤρχισεν ἐκδομένη τῷ 1937 καὶ ἀπετέλεσε τὴν βῆσιν ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν οἰκείων ἐν Ἀμερικῇ δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Ἐκ τῶν 13 αὐτῆς τόμων, ὑπάρχουν σήμερον διαθέσιμοι πρὸς πώλησιν οἱ τελευταῖοι πέντε.

Ὁ ἐν ἐπικεφαλίδι τόμος ἀφιερῶται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ πρόβλημα τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος. Μὲ τὸ εἰδικὸν ἐν τούτοις τοῦτο θέμα ἠσχολήθησαν καὶ τινες τῶν προηγουμένων τόμων τῆς σειράς ταύτης (βλ. τόμους 3,5 καὶ 7 - 10). Αἱ ἐργασίαι τοῦ τόμου τούτου εἶναι ἐκεῖναι αἰτινες ἀνεγνώσθησαν καὶ συζητήθησαν εἰς τὴν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1949 πραγματοποιηθεῖσαν «διάσκεψιν ἐπὶ τῆς ἐρεύνης τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ πλοῦτου». Διαιροῦνται δὲ αὗται εἰς δέκα μέρη.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος (σσ. 3-55) ἡ Dorothy S. Brady, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Illinois, ἐξετάζει τὸ σημερινὸν καθεστῶς τῆς κακῆς κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος. Προσδιορίζει ἐπίσης τοὺς σκοποὺς δι' οὓς δύνανται νά χρησιμοποιηθοῦν τὰ οἰκεία στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ τὰς δυσχερεῖας τὰς ἀντιμετωπιζόμενας πρὸς ἐπίτευξιν δικαιοτέρας ἀνακατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος (σσ. 63-119), οἱ George Katona, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Michigan, καὶ Janet A. Fisher, τοῦ Κέντρου Ἀναζητήσεων καὶ Ἐρευνῶν, ἀναλύουν τὰς μεταβολὰς εἰς τὸ εἰσόδημα ὁμοειδῶν καταναλωτικῶν μονάδων, ἀπὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν. Αἱ ἀνωτέρω ἐργασίαι, τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου μέρους, σχολιάζονται (σσ. 55-60 καὶ 119-22) ὑπὸ τοῦ Milton Friedman, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Σικάγου, καὶ θεωροῦνται ὡς ἀρκούντως ἱκανοποιητικαί.

Τὸ ἐπόμενον μέρος (σσ. 125-79) περιλαμβάνει τὴν ἐργασίαν τῆς Margaret G. Reid, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Illinois, ἕνθα ἐρευνᾶται ἡ κατανομή τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος. Ἐκ παραλλήλου ἐκτίθενται αἱ σύγχρονοι μέθοδοι ὑπολογισμοῦ τοῦ χρηματικοῦ εἰσοδήματος καὶ αἱ δυνατότητες βελτιώσεως αὐτῶν. Εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ ἐπακολουθοῦσα συζήτησις (σσ. 180-5) μετὰ τῆς συγγραφῆς καὶ τοῦ Edward F. Denison, τῆς Διευθύνσεως Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου, διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν τεχνικὴν τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν.

Εἰς τὸ τέταρτον μέρος (σσ. 187-200), ὁ Joseph Pechman, σύμβουλος ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, τονίζει τὰς διαφορὰς εἰς τὴν κατανομήν τοῦ εἰσοδήματος πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἐπ' αὐτοῦ φορολογίας. Πρὸς ἐπαλήθευσιν τῶν ἀπόψεών του παραθέτει, ἐν παραρτήματι

(σσ. 201 - 13) φορολογικά στοιχεία τών ετών 1941 και 1947. 'Επί τῆς ἀκριβείας τών στοιχείων ἀδύνηται κριτική ὑπὸ τοῦ George Garvy (σσ. 214-8), τῆς 'Ομοσπονδιακῆς 'Αποθεματικῆς Τραπεζῆς τῆς Νέας 'Υόρκης, χρήσιμος καὶ διὰ τὴν στατιστικὴν διεύθυνσιν τοῦ 'Υπουργείου Οἰκονομικῶν τῆς χώρας μας.

'Ακολουθεῖ τὸ πέμπτον μέρος (σσ. 221 - 49), ἐνθα οἱ Nathan N. Koffysk καὶ Jeanne E. Lear, ἀμφότεροι τοῦ Γραφείου 'Αγροτικῆς Οἰκονομικῆς, πραγματεύονται τὸν τρόπον κατανομῆς τῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν, ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων κριτηρίων. 'Επὶ πλέον συγκρίνουν οὗτοι, εἰς παράρτημα (σσ. 249 - 59), τὰ στοιχεία τῆς ὑπηρεσίας των πρὸς ὅμοια ἐτέρων ὑπηρεσιῶν. 'Η ἐπακολουθοῦσα συζήτησις, μεταξὺ τῶν Harold Barger, τοῦ 'Εθνικοῦ Γραφείου Οἰκονομικῆς 'Ερεῦνης (σσ. 259 - 62), A. Ross Eckler, τοῦ Γραφείου 'Απογραφῶν τοῦ 'Υπουργείου 'Εμπορίου (σσ. 262 - 3) καὶ Clark Warburton, τῆς 'Ασφαλιστικῆς 'Εταιρείας 'Ομοσπονδιακῶν Καταθέσεων (σσ. 263 - 4), καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πλέον ἀκριθῆ ἐν προκειμένῳ δεδομένα προέρχονται ἀπὸ τὸ Γραφεῖον 'Απογραφῶν.

Εἰς τὸ ἕκτον μέρος (σσ. 267 - 373), ἡ Selma Goldsmith, τῆς Διευθύνσεως 'Εθνικοῦ Εἰσοδήματος τοῦ 'Υπουργείου 'Εμπορίου, ἐκτιμᾷ προσφάτους μελέτας περὶ κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων, συγκρίνονσα τὰ συνολικὰ μεγέθη πρὸς τὸ χρηματικὸν εἰσόδημα τοῦ καταναλωτοῦ. 'Η ἐργασία αὐτῆς καὶ ἡ χρησιμοποίησις ἐκ μέρους τῆς τῶν ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ εἰσοδήματος στοιχείων τῆς ὑπηρεσίας τῆς, ἐξαίρεται ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τοῦ Staley Leberqott, τοῦ Γραφείου 'Απογραφῶν τοῦ 'Υπουργείου 'Εμπορίου (σσ. 373 - 7).

Τὸ ἀκολουθοῦν μέρος (σσ. 379 - 462) πραγματεύεται περὶ τῆς κατὰ τὸ 1944 κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῶν Η.Π.Α.. Τὸ θέμα τοῦτο εἰσηγῶνται οἱ Maurice Liebenberg καὶ Hyman Keitz, οἵτινες ἐργάζονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν 'Εθνικοῦ Εἰσοδήματος τοῦ 'Υπουργείου 'Εμπορίου. Εἰς τὸ ὄγδοον μέρος (σσ. 465 - 80), ὁ Benjamin J. Mandel, τοῦ Γραφείου 'Ασφαλέσεως 'Ηλικιωμένων καὶ 'Επιζόντων, ἀναλύει τὰς προσπάθειας καὶ τὰ ἀποτελέσματα συναρμολογήσεως τῶν στοιχείων τῆς ὑπηρεσίας του ἐπὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ μεγέθους τῆς κεκαλυμμένης ἀπασχολήσεως καὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐργατῶν, πρὸς στοιχεῖα τῆς αὐτῆς φύσεως προερχόμενα ἐξ ἄλλων πηγῶν.

Εἰς τὸ ἔνατον μέρος (σσ. 485 - 559), οἱ Robert Wasson, τῆς Διευθύνσεως 'Εθνικοῦ Εἰσοδήματος τοῦ 'Υπουργείου 'Εμπορίου, Abner Hurwitz, τοῦ Γραφείου Στατιστικῆς τῆς 'Εργασίας, καὶ Irviwg Schweiger, μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς 'Εκδοτικῆς Τραπεζῆς, ἐκτιμοῦν τὰς γενομένας ἐρεῦνας καὶ τὰ ἀνακύπτοντα προβλήματα ὑπολογισμοῦ τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, ὡς καὶ τὰς δυνατότητας χρησιμοποίησεως πλέον καταλλήλων μεθόδων. Τὸ τελευταῖον μέρος (σσ. 561 - 71) ἀναφέρεται ἐπὶ τοῦ ὑπολο-

γισμού τών επιχειρηματικών κερδών και λοιπών επίσης κερδών και τών παρουσιαζομένων διαφορών εις τόν προσδιορισμόν τών εισοδημάτων διά τής χρησιμοποίησεως διαφόρων μεθόδων. Με τὰ θέματα ταῦτα ἀσχολείται ὁ Emmett H. Welch, τοῦ Γραφείου Πόρων Ἐθνικῆς Ἀσφαλίσεως.

Δύναται νά λεχθῆ ὅτι ἀπασαι αἱ ἀνωτέρω ἐργασίαι ἐνημερώνουν τὸν ἀναγνώστην ἐπὶ τών συγχρόνων μεθόδων ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος, τῆς κατανομῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, ἐπενδύσεως καὶ καταναλώσεως. Ἐπιπλέον, προκαλεῖται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου πρὸς ἔρευναν καὶ περαιτέρω σχετικῶν ζητημάτων, μὲ τὰ ὅποια πρόκειται, ἄλλωστε, νά ἀσχοληθῆ τὸ Ἐθνικὸν Γραφεῖον Οἰκονομικῆς Ἐρεῦνης.

Παρομοία πρὸς αὐτὸ ὑπηρεσία, καὶ δὴ κρατικὴ ἐλειτούργει μέχρι τοῦ 1946 καὶ παρ' ἡμῖν. Τὸ Ἀνώτατον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον. Ἀτυχῶς, τοῦτο συνεχωνεύθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ, ἐκεῖ δὲ δὲν λειτουργεῖ συστηματικῶς ἀνάλογος ὑπηρεσία. Τὸ δημιουργηθὲν κενὸν ἀνεπλήρωσε μερικῶς ἡ σύστασις τῆς παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τούτῳ Ὑπηρεσίας Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν. Ἀβτη δμως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Α. Ο. Σ., ἔχει σήμερον νά ἀντιμετωπίσῃ πολυπλοκώτερα ζητήματα, οἷα, π.χ. τὰ ἀντιμετωπιζόμενα εἰς τὸν παρόντα τόμον, ἢ διερεῦνησις τῶν ὁποίων προαπαιτεῖ τὴν χρησιμοποίησιν πεπειραμένων ἀναλυτῶν τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος ἢ τῆς ἐθνικῆς λογιστικῆς.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑΣ

Joan Robinson: Collected Economic Papers. Oxford, Basil Blackwell, 1951. Pp. XII + 236.

Ἡ ἐκάστοτε ἐκδοσις τῶν σπουδαιότερων ἀρθρῶν ἐξεχόντων οἰκονομολόγων ἐπὶ ὠρισμένου θέματος (ἔπως ἡ σειρά τῶν Readings τῆς Ἀμερικανικῆς Οἰκονομικῆς Ἐταιρείας, ἣτις ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἐν Φιλαδελφίᾳ οἴκου Blackiston) ἢ καὶ τῶν κυριωτέρων ἀρθρῶν ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἐπιστημονικὸν γεγονός. Διὰ μὲν τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν οἰκονομικὴν, εἰς χώρας ἐνθα ἐλλείπουν αἱ πλούσιαι εἰδικαὶ βιβλιοθήκαι, ἡ ἐκδοσις τοιοῦτου εἶδους διβλίων καθιστᾷ δυνατὴν τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνεχῆ κατατόπισιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς προόδου τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τοὺς εἰδικώτερον μελετῶντας τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν, ἢ δημοσεύσεις τῶν σπουδαιότερων ἀρθρῶν διαπρεπῶν οἰκονομολόγων εἰς εἰδικὸν τόμον ἐπιτρέπει τὴν παρακολούθησιν τῶν κυριωτέρων σημείων ἐξελίξεως τῆς συμβολῆς τοῦ συγγραφέως. Πρὸς τούτους, ὠφειλομέν χάριτας εἰς τὸν οἶκον B. Blackwell τῆς Ὁξφόρδης διὰ τὴν ἀπόφασίν του νά παρουσιάσῃ συλλογὴν οἰκονομικῶν ἀρθρῶν καὶ διβλιοκρισιῶν τῆς διεθνοῦς γνωστῆς Ἀγγλίδος οἰκονομολόγου Joan Robinson.

Τὰ δημοσευόμενα ἐνταῦθα ἀρθρα καὶ Βιβλιοκρισίαι διαιροῦνται εἰς πέντε

τημήματα, έκαστον δὲ ἐξ αὐτῶν περιλαμβάνει δημοσιεύματα τῆς συγγραφῆως ἀναφερόμενα εἰς ἐπὶ μέρους τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Βεβαίως, τὰ δημοσιεύματα ταῦτα δὲν παρουσιάζουν τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν μέσον ἀναγνώστην, δι' ὃ καὶ θὰ περιορισθῶμεν εἰς ἐκτενεστέραν παρουσίαν ἐκείνων τὰ ὅποια καθ' ἡμᾶς ἔχουν μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον.

Τὸ πρῶτον μέρος ἀρχίζει μὲ ἐκτενὲς ἀρθρον (σ. σ. 1-19) ἐπὶ τοῦ θεωρήματος τοῦ Euler καὶ τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς. Ὡς μᾶς πληροφορεῖ ἡ συγγραφεὺς εἰς τὸ ὑπερόγραφον, τὸ ἀρθρον τοῦτο ἐγράφη μὲ σατυρικὴν διάθεσιν χάριν ἐκείνων οἵτινες πιστεύουν ὅτι «πρότασις τις δύναται νὰ εἶναι μαθηματικῶς ὀρθή, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ εἶναι ἀληθής». Τὸ πρόβλημα τῆς κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἐτέθη ὑπὸ νεωτέραν μορφήν ἀφ' ἧς ἐπεκράτησεν ἡ σχολὴ τῆς ὀριακῆς χρησιμότητος. Κατὰ τὴν συγγραφέα, ἀφ' ἧς ὑπεστηρίχθη ἔτι οἱ συντελεσταὶ τῆς παραγωγῆς ἀμοιβόνται συμφῶνως πρὸς τὰ ὀριακὰ αὐτῶν προϊόντα, ἐτέθη τὸ ζήτημα ὡς ἑξῆς: Πῶς γνωρίζομεν ὅτι, ἐφ' ὅσον ἕκαστος παραγωγικὸς συντελεστὴς λαμβάνει τὸ ὀριακὸν αὐτοῦ προϊόν, τὸ ὀλικὸν προϊόν διανέμεται ἀνευ θειικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ ὑπολοίπου; Ἐνταῦθα ἐξαιρεται ἡ συμβολὴ τοῦ Wicksteed, ὅστις ἐχρησιμοποίησε τὸ θεώρημα τοῦ Euler ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου ζητήματος. Ἐπακολουθεῖ κριτικὴ διερεύνησις τῆς συμβολῆς τῶν Warlas Hobson καὶ Marshall ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος. Τέλος δὲ ἐκείνης τοῦ Wicksell. Ἡ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει ὅτι ἐκάστη ἀπορία βασίζεται ἐπὶ προϋποθέσεων περιορισμένης ἰσχύος καὶ παραδέχεται τὸ μονοπώλιον ἐξισφαλίζει μεγάλα κέρδη, οὐχὶ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἐπιχειρηματίου, ἀλλὰ διὰ τῆς διατηρήσεως τοῦ ὀριακοῦ προϊόντος εἰς τεχνητῶς ὑψηλὸν ἐπίπεδον.

Τὸ ἐπόμενον ἀρθρον, ὑπὸ τὸν τίτλον «εἰ εἶναι τέλειος ἀνταγωνισμὸς», ἐξετάζει ὀρισμοὺς τινάς, ὡς ἐκείνους τοῦ καθηγητοῦ Knight, τὸν ὅποιον ἡ συγγραφεὺς θεωρεῖ ἀσυνήθως εὐρύ. Ἀντιθέτως, ὁ ὀρισμὸς τοῦ Draffa ἐξαιρεται ὡς σημαντικὸν βῆμα «εἰς τὸ ἔργον τῆς χειραφετήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως ἐκ τῆς τυραννίας τῆς προϋποθέσεως περὶ πλήρους ἀνταγωνισμοῦ» (σ. 20). Ἐπίσης, ἡ διάκρισις τοῦ καθηγητοῦ Mamberlin μεταξὺ «καθαροῦ» καὶ «τελείου» ἀνταγωνισμοῦ ἀντιπροσωπεύει πρόσδορον τῆς ἐπιστήμης πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Περαιτέρω διερευνᾶται ἡ συμβολὴ τοῦ Harrod ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ θέματος. Κατὰ τὴν συγγραφέα, τέλειος ἀνταγωνισμὸς εἶναι ἡ κατάστασις ἐκείνη ἔταν ἡ ζήτησις τοῦ παραγωγικοῦ αποτελέσματος οἰασθῆποτε μεμονομένης ἐπιχειρήσεως εἶναι τελείως ἐλαστικῆ. Τοῦτο ἀληθεύει ὑπὸ δύο βασικὰς προϋποθέσεις, ἤτοι τελείαν ἀγορὰν καὶ μέγα ἀριθμὸν ἐπιχειρήσεων (σ. 26). Σημαντικὰς δυσχερίας δημιουργεῖ τὸ ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων ὡς προϋποθέσεως τελείου ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ συγγραφεὺς ὑποστηρίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ τεθῆ γενικὸς κανὼν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιχειρήσεων διότι εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, δεδομένων

των κλίσεων των καμπυλών του οριακού κόστους, υπάρχει καθωρισμένος αριθμός επιχειρήσεων οσας θα εξασφαλίση ανταγωνισμόν άποδεκτού βαθμού τελειότητας. Ο αριθμός αυτός εις ώρισμένας περιπτώσεις δυνατόν να είναι άρχούντως μικρός (σ. 34).

Άκολουθούν μετά τά άρθρα περι άκούσης τιμής προσφοράς (σσ. 35 - 43), περι τής θεωρίας τής ζητήσεως του καταναλωτού (σσ. 44 - 5), περι του οικονομικού αποτελέσματος τής διαφημίσεως (σσ. 46 - 8), και περι των οργανικών έλαττωμάτων του συστήματος τής φιλελευθέρας οικονομίας (σσ. 49 - 51).

Τό δεύτερον μέρος περιλαμβάνει έξόχως ένδιαφέρον άρθρον περι τής θεωρίας του χρήματος και τής αναλύσεως του παραγωγικού αποτελέσματος (σσ. 52-8). Η Joan Robinson ύποστηρίζει ότι ή μετά τό 1930 επικρατούσα σύγχισ εις τούς οικονομικούς κύκλους επί τής θεωρίας του χρήματος ώφειλετο εις τήν έπελθοσαν ριζικήν μεταμόρφωσιν τής θεωρίας ταύτης εις όργανον αναλύσεως του παραγωγικού αποτελέσματος. Η όρθόδοξος θεωρία περι χρήματος άντεπροσώπυεν αναλυτικόν όργανον τής άγοραστικής δυνάμεως του χρήματος διά τής σχέσεως προσφοράς και ζητήσεως. Έπομένως, ή μονάς μελέτης ήτο τό έπίπεδον των τιμών. Άλλά, κατά γενικήν όμολογίαν, ή μελέτη του έπιπέδου των τιμών έδικαιολογείτο εκ του γεγονότος ότι αι μεταβολαι αυτού έπιδρούν επί του όγκου του παραγωγικού αποτελέσματος και τής άπασχολήσεως. Καί ένή προηγουμένως τό πρόβλημα τής άπασχολήσεως έρευνάτο μέσω τής θεωρίας περι χρήματος, ό Keynes απέδειξε πώς δύναται τούτο να άντιμετωπισθί άμέσως.

Τά έπόμενα άρθρα του δεύτερου μέρους αναφέρονται εις τούς οικονομικούς κύκλους (σσ. 59 - 61), τήν άποθησαύρισιν (σσ. 62 - 8), τόν ύπερ - πληθωρισμόν (σ.σ. 69 - 77), τήν νομισματικήν ίσορροπίαν (σ.σ. 78 - 80), τόν προγραμματισμόν πλήρους άπασχολήσεως (σ.σ. 81 - 88), τόν κατά τήν πολεμικήν περίοδον πληθωρισμόν (σσ. 89 - 98), τήν θεωρίαν περι πλήρους άπασχολήσεως (σσ. 99 - 104), και τά εμπόδια προς έπίτευξιν πλήρους άπασχολήσεως (σσ. 105 - 14).

Έν άρχή του τρίτου μέρους, ή Joan Robinson πραγματεύεται τας οικονομικάς συνεπειάς τής έλαττώσεως του πληθυσμού τής Μεγάλης Βρεττανίας (σσ. 115 - 132) και ακολουθώς εισέρχεται εις σύγκρισιν του θεωρητικού συστήματος του Marx και Keynes (σσ. 133 - 45). Η τελευταία αυτη έργασία είναι μεταγενεστέρα του έργου τής «An Essay on Marxian Economics», ύπερ τό πρώτον έξεδόθη ύπό του οίκου Macmillan τή 1942 και άνεθεωρήθη τή 1947.

Λόγω τής πρωτοτυπίας και τής σπουδαιότηνος του θέματος θα άσχοληθώμεν διεξοδικώτερον πως επ' αυτού. Η συγγραφεύς έξηγεί έν πρώτης τά αίτια τής προσφάτου μεταβολής τής στάσεως των ακαδημαϊκών οικονομολόγων έναντι του Marxισμού. Ένώ εις τήν εποχήν του A. Marshall ή διάφορος άντίληψις περι τής φύσεως τής άμοιδής των συντελεστών τής παραγωγής (κέρδους) καθίστα

αδύνατον τὴν ἐπαφὴν τῶν Μαρξιστῶν καὶ τῶν ἀντιπάλων των, ἡ ὀρθόδοξος οἰκονομικὴ θεωρία ὑπέστη τελευταίως οὐσιώδεις μεταβολάς. Μεταξὺ ἄλλων, τὸ κεφαλαιοκρατικὸν σύστημα ἔπαυσε νὰ θεωρεῖται αἰωνία ἀναγκαιότης. Ἐπ' αὐτοῦ, ἡ συγγραφεὺς ἐπικαλεῖται τὰς ἀπόψεις τῶν Keynes, Hicks καὶ Kalecki. Ἡ γνώμη τοῦ Kalecki ὅτι «ἡ τραγωδία τῆς ἐπενδύσεως ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι προκαλεῖ οἰκονομικὰς κρίσεις, διότι αὕτη εἶναι χρήσιμος» προσεγγίζει σημαντικῶς, κατὰ τὴν γνώμην τῆς Robinson, τὴν ἀπόψιν τοῦ Marx ὅτι «τὸ πραγματικὸν ἔμπόδιον τῆς κεφαλαιοκρατικῆς παραγωγῆς εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ κεφάλαιον». Ἡ μεταβολή, ἐν τούτοις, τῆς ὀρθοδόξου οἰκονομικῆς θεωρίας οὐδεμίαν εἶχεν ἀμεσον σχέσιν μὲ τὸν Μαρξισμόν, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον ἀποτέλεσμα ἐσωτερικῆς ὀργανικῆς ἐξελίξεως. Ἡ μετὰ τὸ 1930 ἐξέλιξις ὑπενόμειυσε τὴν κρατούσαν ἀντιληψιν περὶ τῆς ὑπάρξεως «φυσικῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων» αἵτινες τείνουν νὰ ἀποκαταστήσουν πλήρη ἀπασχόλησιν. Αἱ οἰκονομικαὶ κρίσεις διερευνῶντο κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὡς εἰδικὰ προβλήματα καὶ διετηροῦντο, ὡς προσφυῶς παρατηρεῖ ἡ συγγραφεὺς, ἐν ἀπομονώσει διὰ νὰ «μὴ μολύνουν τὸ κύριον σῶμα τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας». Ἐναντίον τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀκαμψίας, ὁ Keynes διεξήγαγε συστηματικὸν πόλεμον διὰ τοῦ ἔργου του «Γενικὴ Θεωρία περὶ Ἀπασχολήσεως, Τόκου καὶ Χρήματος». Ἡ θεωρητικὴ αὕτη ἐπανάστασις τοῦ Keynes συνεχίζεται ἤδη ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του.

Ἡ κυρία συμβολὴ τοῦ Keynes, κατὰ τὴν Robinson, ὑπῆρξεν ὑπὸ ὠρισμένων ἔννοιαν ἀρνητικῆ, ἂν καὶ συνέβαλε θετικῶς εἰς τὴν θεωρίαν καὶ διαμόρφωσιν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ὁ Keynes ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀνευ προγραμματισμοῦ οἰκονομία, ἣτις βασιζέται ἐπὶ τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως, δὲν διαθέτει αὐτομάτως λειτουργοῦντα μηχανισμόν ἐξισορροπήσεως, τείνοντα νὰ διατηρήσῃ πλήρη ἀπασχόλησιν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νομίζομεν ὅτι ἡ συγγραφεὺς ὑποτιμᾷ τὴν συμβολὴν τοῦ Keynes.

Τὰ σημεῖα ἐπαφῆς τῆς Μαρξιστικῆς καὶ Κεϋνσιανῆς θεωρίας ὑφίστανται εἰς τὸν σημαντικὸν ρόλον τὸν ὁποῖον διαδραματίζει ἡ ἀνεργία ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς θεωρίας ἡ κεφαλαιοκρατία φέρει ἐντὸς τῶν κόλπων της τὸ σπέρμα τῆς καταρρεύσεως. Ἀπὸ ἀρνητικῆς πλευρᾶς, καὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὀρθόδοξον θεωρίαν περὶ ἰσορροπίας, παρατηρεῖται ἀξιόλογος σύμπτωσις ἀντιλήψεων.

Παρὰ τὰ κοινὰ ταῦτα σημεῖα, ἡ συγγραφεὺς δὲν παραδίδει τὰς ὑφισταμένας διαφοράς, αἵτινες κυρίως προκύπτουν ἐκ τῆς διαφορῆς σημασίας τοῦ κινήτρου πρὸς ἐπένδυσιν, ὡς τοῦ προσδιοριστικοῦ παράγοντος τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Ἡ συγγραφεὺς ἐξαίρει δεόντως τὴν διέψευσιν τῶν προβλέψεων τοῦ Marx περὶ προϊόντος ἐξαθλιώσεως τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἰς τὰς κεφαλαιοκρατικὰς χώρας. Ἐνταῦθα ὁμως, ἡ θεωρία τοῦ Keynes συμπληρῶναι τὸν Marx,

διότι αποδεικνύει ότι ο αυξανόμενος πλούτος προκαλεί την υπονόμευσίν του κατά διάφορον τρόπον. Ἐμφανίζεται οὕτω αύξουσα εὐπάθεια τοῦ οικονομικοῦ συστήματος εἰς τὴν νόσον τῆς ἀνεργίας, ἀντὶ τῆς αύξούσης πενίας τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

Δὲν εἶναι ἀσχοπον ἔνταῦθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, παρὰ τὴν ἀναμφισβήτητον σημασίαν τῶν ὑπὸ τῆς Robinson ἐξαιρομένων κοινῶν σημείων μεταξὺ Marx καὶ Keynes, εἶναι ἐν τούτοις περίεργον ὅτι δύο ἀρκούντως συγγενῆ οικονομικὰ συστήματα ἐρμηνεύουσιν τὴν τύχην τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος κατὰ τελείως ἀντίθετον καὶ ἀσυμδίεαστον τρόπον. Καὶ ὁ μὲν Marx, ὡς γνωστόν, προβλέπει τὴν ἀναπόφευκτον ἐκ τῶν ἔσω κατάρρευσιν τῆς κεφαλαιοκρατίας, ἐνῶ ὁ Keynes, ἀντικαθιστῶν τοὺς ἀθηρίτους φυσικοὺς νόμους ἐξελιζέως διὰ τῆς εὐθύνης τοῦ συγχρόνου κράτους πρὸς ἐξασφάλισιν πλήρους ἀπασχολήσεως, ἀποβλέπει εἰς τὴν διατήρησιν τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, ἐντὸς πλαισίου δικαιοτέρας κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος.

Τὰ ἐπόμενα ἄρθρα τοῦ τρίτου μέρους πραγματεύονται περὶ τοῦ ἔργου τοῦ καθηγητοῦ J. A. Schumpeter: *Κεφαλαιοκρία, Σοσιαλισμός καὶ Δημοκρατία* (σσ. 152 - 4), περὶ τῆς συγχρόνου οικονομικῆς δυναμικῆς θεωρίας (σσ. 155 - 74), καὶ περὶ τῆς θεωρίας τοῦ προγραμματισμοῦ (σσ. 175 - 81).

Τὸ τέταρτον μέρος τοῦ παρόντος βιβλίου ἀφιεροῦται εἰς τὴν καθαρὰν θεωρίαν τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου (σσ. 182 - 205), τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν Παγκόσμιον οικονομίαν (σσ. 206 - 13) καὶ εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ἰσορροπίαν (σσ. 214 - 24). Τὸ δὲ πέμπτον καὶ τελευταῖον μέρος πραγματεύεται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἀλγορικῆν μορφήν τὸ θέμα περὶ ἀπασχολήσεως (σσ. 225 - 33).

Ὡς καὶ ἀρχικῶς ὑπεγράμμισθη ἡ δημοσίευσίς τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων τῆς Robinson ἀποτελοῦν πολὺτιμον δοῦνῆμα εἰς πάντα ἀσχολούμενον μὲ τὴν οικονομικὴν ἐπιστήμην, εὐχῆς δὲ ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν τινὰ ἐξ αὐτῶν μετεφράζοντο εἰς τὴν γλώσσαν μας.

Ν. Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

W. K. Hancock (Editor): *History of the Second World War. The Economic Blockade Volume I*, by W. N. Medlicott. London, His Majesty's Stationery Office and Longmans, Green & Co., 1952. Pp. XIV + 732.

Ἰπὸ τὴν γενικὴν ἐποπτεῖαν τοῦ καθηγητοῦ W. K. Hancock ἤρχισεν ἐκδομένη ἡ ἱστορία τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἣτις περιλαμβάνει τὴν δρᾶσιν τῶν πολιτικῶν Ἰπουργείων τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου. Εἰς τὴν σειράν αὐτήν, ἐξεδόθη ὁ πρῶτος τῶν δύο τόμων, ἔστις πραγματεύεται τὸν οικονομικὸν ἀποκλεισμόν τῆς Γερμανίας, Ἰταλίας καὶ Ἰαπωνίας τὸν ἀσκηθέντα ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Εἰς τὸν πρῶτον ὑπὸ κρίσιν τόμον, γραφέντα ὑπὸ τοῦ

W. N. Medlicott, καθηγητού της Ιστορίας εις τὸ πανεπιστημιακὸν κολλέγιον τοῦ Exeter, περιλαμβάνεται τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἐκκρήξεως τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1941. Ἡ Γερμανικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Ρωσσίας καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἀποκλεισμός τῆς Ἰαπωνίας ἐκ μέρους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀποφασιστικὴν καμπὴν εἰς τὸν οἰκονομικὸν πόλεμον.

Ἡ ἐμπεριστατωμένη αὕτη ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ W. N. Medlicott στηρίζεται καθ' ὄλοκληρίαν ἐπὶ ἀνεκδότου ὕλικου, ὕλικου, ὅπερ εὑρίσκεται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Ὑπουργείων τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ Πολέμου τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Μολονότι ὁ συγγραφεὺς ἰσχυρίζεται ὅτι ἀσχολεῖται κυρίως μὲ τὸν οἰκονομικὸν ἀποκλεισμόν τῆς Γερμανίας κατὰ τὸν δευτέρου παγκόσμιον πόλεμον, παρὰ μὲ τὸν ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν οἰκονομικὸν πόλεμον καὶ τὰ προβλήματα τοῦ, ἐν τούτοις, τὸ ἔργον τοῦτο ὑπερέχει εἰς ἕκτασιν τῶν συνήθων διδίων ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ὁ μελετητὴς τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας ἀποκτὰ σαφεῆ ἀντίληψιν τοῦ ἐργασθέντος καὶ συνεχῶς βελτιουμένου Βρετανικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, δι' οὗ ἀνεκαλύπτοντο καὶ ἀνεκόπτοντο ἐγκαίρως αἱ προσπάθειαι οὐδετέρων χωρῶν ὅπως ἐμπορευθοῦν μετὰ τῆς Γερμανίας. Πᾶς ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν διπλωματικὴν ἱστορίαν θὰ παρακολουθήσῃ ἐνταῦθα ἀπάσας τὰς μακροχρόνιους καὶ πολυπλόκους διαπραγματεύσεις αἰτινες ἐπιδίωκον νὰ πείσουν τὰς οὐδετέρας κυβερνήσεις ἵνα περικόβουν καὶ διακόβουν ὀριστικῶς τὰς μετὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐμπορικὰς συναλλαγὰς. Ἐκτὸς τῆς πλεονεξίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Γερμανίας, πλείστα τῶν διαπραγματεύσεων αὐτῶν ἐνέχουν ὑψίστην σημασίαν καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Βρετανικῆς πολιτικῆς, ὡς αἱ σχέσεις τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικοῦ Πολέμου μετὰ τῆς Ρωσσίας, Ἰταλίας, Ἰσπανίας, Ἰαπωνίας καὶ Η.Π.Α.

Τὸ ἔργον τοῦτο παροουσιάζει ἐπίσης ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ μέσον ἀναγνώστην, ἰδίως ἐκεῖνον ὅστις παρηκολούθησεν ἐκ τοῦ σύνεργου τὴν δραματικὴν ἐξέλιξιν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Καὶ τοῦτο διότι ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει ἀρκούντως λεπτομερῶς τὰς πρὸ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου Βρετανικὰς ἀντιλήψεις περὶ τῶν οἰκονομικῶν δυσχεριῶν τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ καλυτέρου τρόπου τῆς ἐντάσεώς των. Ἐπίσης ἐκθέτει μὲ ἀξιόζηλευτον ἀντικειμενικότητα τὴν παράδοξον καὶ ἐνίοτε ἀδικαιολόγητον αἰσιοδοξίαν τῶν συμμάχων ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ οἰκονομικοῦ πολέμου, ὡς συμπληρωματικοῦ μέσου συντριβῆς τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ παρῶν τόμος περιλαμβάνει τὴν εἰσαγωγὴν, δύο μέρη, παραρτήματα καὶ χάρτας. Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, ἐκτίθενται τὰ σχέδια καὶ προϋποθέσεις περὶ οἰκονομικοῦ πολέμου, τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῶν οὐδετέρων χωρῶν κλπ. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐξετάζεται τὸ ἐκ παραδόσεως σύστημα τοῦ οἰκονομικοῦ

ἀποκλεισμού, ὡς τοῦτο ἐφημερόσθη ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1939 μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1940. Τὸ δεύτερον μέρος ἐκθέτει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς νέας τακτικῆς τοῦ οἰκονομικοῦ πολέμου, δηλαδὴ τὸν ἔλεγχον τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῶν ἄλλων χωρῶν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν πηγὴν. Εἰς τὴν σύντομον ταύτην παρουσίασιν τοῦ ὀγκώδους τούτου ἔργου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας, οὔτε νὰ προβῶμεν εἰς ἔλεγχον τῶν συμπερασμάτων τοῦ συγγραφέως, βάσει τῶν ἤδη δημοσιευθέντων ἀντιστοίχων Γερμανικῶν στοιχείων. Ἀπλῶς θὰ θίξωμεν ὀρισμένα καθ' ἡμᾶς ἀξιόλογα σημεῖα, ἅτινα κυρίως σχετίζονται μὲ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τοῦ διεξαχθέντος οἰκονομικοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1939 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1941, καὶ μὲ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Γερμανο - Σοβιετικοῦ Συμφώνου.

Τὸ ἕκτον κεφάλαιον τοῦ πρώτου μέρους ἀσχολεῖται μὲ τὰς Βαλκανικὰς χώρας καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολιτικῆς προαγορῶν. Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὸν βαθμὸν καὶ τὴν σοβαρότητα τῆς Γερμανικῆς οἰκονομικῆς διεισδύσεως εἰς τὰ Βαλκάνια, ἣν ἀποδίδει πρωτίστως εἰς τὴν φυσικὴν ἀλληλοσυμπλήρωσιν τῶν οἰκονομιῶν. Οὕτως, ἡ ἀπορρόφησις καὶ δὴ εἰς τεχνητῶς ὑψηλότερας τιμὰς, μεγάλου ποσοστοῦ τῶν ἐξαγωγῶν τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, ἀπετέλεσεν οἰκονομικὸν ὄπλον μεγάλης σημασίας εἰς χεῖρας τῆς Γερμανίας. Κατὰ συνέπειαν, ἡ οἰκονομικὴ ἀντεπίθεσις τῶν συμμάχων εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀντιμετώπιζε σοβαρὰ ἐμπόδια. Ἐν τῶν σπουδαιότερων ἦτο ψυχολογικοῦ χαρακτῆρος, ἦτοι ὁ φόβος ἀντιποίνων ἐκ μέρους τῆς Γερμανίας, εἰς ἣν περίπτωσιν αἱ Βαλκανικαὶ χῶραι προσεπάθουν νὰ μειώσουν τὴν ἐξάρτησίν των ἐκ τῆς Γερμανικῆς ἀγορᾶς. Βεβαίως δὲν ἦτο γνωστὴ κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ πολέμου ἡ διάθεσις τῶν χωρῶν αὐτῶν νὰ ἀντιστοῦν κατὰ τῶν Γερμανικῶν οἰκονομικῶν σχεδίων. Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς ἐπανελημμένας αὐτῶν περὶ τούτου ἐνδείξεις, εἰς τὴν ἀναζήτησιν ἀγορῶν ἐντὸς τοῦ Γερμανικοῦ κλήριγκ, περιορισμένην μόνον ἐνθάρρυνσιν καὶ βοήθειαν ἔλαβον ἐκ μέρους τῶν δυτικῶν δυνάμεων. Ἦδη μέχρι τοῦ 1938 ἡ Βρεττανικὴ πολιτικὴ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ κεντρικὴ καὶ ἡ νοτιοανατολικὴ Εὐρώπη ἀντιπροσώπευε περιοχὴν ἐνθα ὁ Γερμανικὸς οἰκονομικὸς ἐπεκτατισμὸς ἦτο φυσικὸς καὶ ἀναπόφευκτος. Συνεπῶς, ἡ Βρεττανικὴ κυβέρνησις ἀπέφευγε νὰ ἐπιδεινῶσιν τὴν ὑπάρχουσαν πολιτικὴν ἔντασιν διὰ τῆς ἐνάρξεως οἰκονομικοῦ πολέμου.

Συμφώνως πρὸς ἐκθεσιν ἀπὸ 16 Ἰουνίου 1939, δὲν ὑφίσταντο μεγάλα ἐλπίδες ἀποτελεσματικῆς διεξαγωγῆς οἰκονομικοῦ πολέμου εἰς τὰ Βαλκάνια, ἐξαιρέσει τῆς Ἑλλάδος. Αὕτη, μόνη μετὰ τῶν Βαλκανικῶν καὶ τῶν νοτιοανατολικῶν χωρῶν, ἔθεωρετο διατεθειμένη νὰ ὑπογράψῃ πολεμικὸν ἐμπορικὸν σύμφωνον. Ἀπὸ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς Ἀγγλογαλλικῆς ἐγγυήσεως πρὸς τὴν Ἑλλάδα κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1939, καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἑλληνο - Βρεττανικοῦ ἐμπο-

ρικού συμφώνου, κατ' Ίούλιον τοῦ 1939, ἀρχίζει ἡ προσπάθεια ἀποσπείσεως τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἐξαρτήσεώς της ἀπὸ τὴν Γερμανίαν. Γενικῶς ὁ συγγραφεὺς ἐξαίρει τὴν θαρραλίαν στάσιν τῆς Ἑλλάδος ἐναντι τῆς Γερμανίας παρὰ τὴν σχετικῶς μικρὰν πρὸς αὐτὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας. Τὸ ἄμεσον πρόβλημα τοῦ οἰκονομικοῦ πολέμου πρὸ τῆς κατοχῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν δυνάμειν τοῦ Ἄξωνος ὑπῆρξεν ἡ μεταφορὰ τοῦ χρωμίου καὶ ἄλλων στρατηγικῶν ὑλῶν ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης, ἥτις συνετελέσθη ἐπιτυχῶς.

Ὡς εἶναι φυσικόν, ὁ καθηγητὴς Medlicott ἀσχολεῖται ἐν ἐκτάσει μὲ τὴν ἐμπορικὴν πλευρὰν τοῦ Ρωσσο-Γερμανικοῦ συμφώνου. Φαίνεται ὅτι ἀμφότεροι οἱ δικτάτορες ἐπωφελήθησαν ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων αὐτῶν. Πάντως ἡ παράδοσις κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ ἐκ μέρους τῆς Γερμανίας ἐπεδύρυνε περισσότερον τὴν ἐθνικὴν τῆς οἰκονομίαν. Ἡ δημοσίευσις τοῦ στατιστικοῦ πίνακος τῆς σελίδος 668 δικαιολογεῖ τὴν πικρίαν τῶν ὑπευθύνων Βρετανικῶν κύκλων διὰ τὴν σοβαρὰν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Χίτλερ ὑπὸ τοῦ συμμάχου του Στάλιν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἐλεύθερος κόσμος ἠγωνίζετο διὰ τὴν ὑπαρξίν του.

Ἐκ τοῦ ἔργου τούτου προκύπτει ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ οἰκονομικοῦ πολέμου εἰς περιπτώσειν νέας συρράξεως, τὴν ὁποίαν ἀπεύχεται ὀλόκληρος ὁ δυτικὸς κόσμος, θὰ εἶναι λίαν περιωρισμένη. Εἶναι δὲ εὐτύχημα ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν στρατηγικὴν ἀμυναν τοῦ δυτικοῦ κόσμου δὲν βασίζονται πλέον εἰς ὑπερ-αισιοδόξους προβλέψεις.

N. Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Traité d'économie Politique Publie sous la direction de Louis Baudin par : Baudin, Fromont, James, Leduc, Marchal Barrère, Cluseau, Dehove, Carigou-Lagrande, Lajugie, Guillon, Hugon, Morini-Comby, Murat. I Paris Librairie Dalloz 1951.

Μὲ ὀλιγόλογον πρόλογον καθορίζει ὁ Baudin, τὸ πνεῦμα τοῦ πρώτου εἰς τὴν Γαλλίαν συνεργατικοῦ αὐτοῦ ἔργου Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἰς 2 τόμους.

Ἡ ἀνάπτυξις ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς Licence τῆς Νομικῆς. Παρὰ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τῶν συγγραφέων εἰς τὴν διαπραγματεύσειν τῆς ὕλης αὐτῶν, ὅμως αἱ καθ' ἑαστον ἐκθέσεις αὐτοκαθορίζονται καὶ συναρμολογῶνται εἰς τὰς λεπτομερείας των, διὰ καλοπροαίρετου γενικῆς κατανοήσεως. Ὁ Baudin πιστεύει λοιπὸν ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη θὰ κατανοηθῇ πλήρως.

Εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς ὕλης ἐκράτηθη ὑπὸ τοῦ ἐπισήμου προγράμματος εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ κατὰ παράδοσιν τοιαύτη τοῦ Say : τῆς παραγωγῆς, κυκλοφορίας, διανομῆς, καταναλώσεως. Εἰς τὴν εἰσηγητικὴν ἐργασίαν τοῦ ὀκτώτου (Baudin), περὶ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καταλήγει ὅτι γενικῶς ἡ κατανάλωσις θὰ πρέπη νὰ εἶναι τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότερον τμήμα, ἀφοῦ αὕτη εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς οἰκονομίας. Πρακτικῶς ὅμως τηρεῖται ἡ ἄνω σειρά τοῦ Say. Τὸ

ισοζύγιον μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν τιμῶν ἢ ἐκθεσις τῶν ὁποίων πρέπει νὰ προηγηθῆται, ἐνῶ τούναντίον ὁ δυναμικὸς ρυθμὸς τῆς οἰκονομίας ἐκτίθεται ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν του εἰς τὸ τέλος.

Τὸν 18ον αἰῶνα ἐπροσέξαμεν τὴν παραγωγὴν, τὸν 19ον τὴν διανομὴν. Τὸν 20ὸν μετὰ τὰς καταστροφὰς τῶν πολέμων ἐπανερχόμεθα πάλιν εἰς τὴν παραγωγὴν. Ὁ Baudin νομίζει ὅτι ἡ ἰδέα ἔπως διὰ τῆς τροποποιήσεως τῆς διανομῆς ἐπιτύχωμεν τὴν ἀξίωσιν τῆς παραγωγῆς, εἶναι σφαλερὰ καὶ ἐπικίνδυνος, διότι μόνον ἡ ἀύξισις τῆς παραγωγῆς ὀδηγεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Τὸ γενικὸν τμήμα (Généralités) περιλαμβάνει περαιτέρω τὰς ἐργασίας «Ἡ μέθοδος τῆς Πολ. Οἰκ.» «Βασικαὶ ἔννοιαι τῆς Πολ. Οἰκ.» «Ὁ μηχανισμὸς τῶν τιμῶν» «τὸ σύστημα καὶ ἡ οἰκονομικὴ διάρθρωσις» «τὸ φυσικὸν περιβάλλον» «Ὁ ἀνθρώπινος συντελεστής», «τὸ νομικὸν πλαίσιον» «Αἱ οἰκονομικαὶ θεωρίαι» καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως».

Ὡς τμήμα Βον ἔρχεται ἡ παραγωγὴ μὲ Ἐργασίας: Γενικὴ Ἐπισκόπησις (Barrère)· Συντελεσταὶ τῆς παραγωγῆς (Barrère)· Τεχνικὴ πρόοδος (Hugon)· Μορφαὶ παραγωγῆς (Hugon)· Συγκέντρωσις Lajugie)· Ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις (Garrigou-Lagrande). Τὸ κράτος παραγωγός. Αἱ δημόσιαι καὶ ἡμιδημόσιαι ἐπιχειρήσεις (Garrigou-Lagrande)· ἡ ἐξέλιξις τῆς ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς εἰς τὴν Γαλλίαν σήμερον (Murat).

Τὸ τρίτον μέρος ἡ Κυκλοφορία περιλαμβάνει τὰς ἐργασίας: Χρῆμα (Leduc)· Πίσις καὶ ὄργανα κατανομῆς αὐτῆς (Cluseau)· Σχέσεις χρήματος καὶ τιμῶν (Cluseau)· Πολιτικὴ τῶν τιμῶν (Cluseau).

Reboud-Guitton: Précis d'économie Politique .-II. Neuvième Édition
Paris Librairie Dalloz 1951.

Τὸ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας θραβευθὲν ἔργον ἔχει ἐκδοθῆ εἰς τὰ «Petits Précis Dalloz», τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὰ ἀνεγνωρισμένα ἐγχειρίδια εἰς ὅλα τὰ μαθήματα τοῦ πανεπιστημιακοῦ κύκλου τῶν νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν (Δίκαιον Δημόσιον καὶ Ἰδιωτικόν, Πολιτικὴ Οἰκονομία). Αἱ ἐκδόσεις αὐταὶ δὲν εἶναι περιλήψεις ἀλλὰ ζωντανὰ ἀποδόσεις τῆς ἐκάστοτε πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας, αἱ ὁποῖαι βοηθοῦν οὕτω τοὺς σπουδαστὰς κατὰ τε τὰς γραπτὰς καὶ τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις, δύνανται ὁμως νὰ χρησιμεύσουν διὰ προσανατολισμὸν ὡσαύτως παντὸς ἀνειδικεῦτου, ἀλλὰ γενικῶς ἀνεπτυγμένου ἀνθρώπου.

Τὸ ἐγχειρίδιον ἀκολουθεῖ μίαν ἐξειλιγμένην συστηματικὴν τῆς παλαιότερας διαιρέσεως τῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας. Μετὰ Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίθενται βραχύτατα ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως μέχρι καὶ τοῦ Κεῖνσιανισμοῦ, ἀκολουθεῖ εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἡ σπουδὴ τῶν γενικῶν συνθη-

κῶν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς Ἄνθρωπος (ἀνάγκαι, ἐργασία, πληθυσμός) — Φύσις — Κεφάλαιον — Σύστημα (πρωτοβουλία, εὐθύνη, σκοπός, μορφή) καὶ Διαμόρφωσις αὐτοῦ (Ἀτομιστικόν, Κομμουνιστικόν, Διευθυνόμενον) μέχρι καὶ τοῦ σχεδίου Monnet. Τὸ δεύτερον περιλαμβάνει τοὺς τομεῖς τῆς παραγωγῆς (προκεφαλαιοκρατικόν, Κεφαλαιοκρατικόν, Ἀκεφαλαιοκρατικόν). Τὸ τρίτον τὴν Ἄνταλλαγὴν.

Αὕτη περιλαμβάνει τὴν Ἐθνικὴν ἀνταλλαγὴν (τιμὴ, χρήμα, πίστις, χρηματιστήρια) καὶ τὴν διεθνή (διεθνὲς ἐμπόριον, οἰκονομικὸν ἰσοζύγιον, κινήσεις διεθνῶν πληρωμῶν, Ἐπανορθώσεις μέχρι καὶ τοῦ σχεδίου Marshall). Τὸ πέμπτον μέρος περιλαμβάνει τὴν διανομὴν τῶν εἰσοδημάτων καὶ τὸ ἕκτον τὰς οἰκονομικὰς διακυμάνσεις. Τὸ ἔργον συγχρονίζεται μέχρι σήμερον διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν θεωριῶν τοῦ Keynes, τῆς ρωσικῆς κομμουνιστικῆς κινήσεως μέχρι καὶ τοῦ Stalin καὶ τῶν ἀντιπάλων του Trotzki, Djougachvilli, τοῦ σχεδίου Monnet 1946 - 48) καὶ Marshall (1948 - 52).

Τὸ ἔργον κρατεῖ μέσῃ ἑδῶν κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὕλης, ἐπιδίδωκον μάλλον τὴν ἐπαγωγικὴν μέθοδον. Πίνακες καὶ σχήματα ὑποβοηθοῦν τὴν εὐχερῆστέραν σύλληψιν.

Δ. Ε. Κ.

Guitton H.: L'Objet de l'économie politique. Librairie Marcel Rivière et Cie Paris 1951.

Τὸ ἔργον ἐκδίδεται εἰς τὴν σειρὰν τῶν Bilans de la Connaissance Économique τὴν ἐκδιδομένην ἀπὸ τὸν R. Mossré (Βλ. Ἄρχειον 1950 σελ. 325). Παρατηρήσεις ἐπακολουθοῦν τοῦ Léon Dupriez καὶ τοῦ Francesco Vito. Τέλος ἐπισυνάπτεται πίναξ 121 συναφῶν ἔργων με ὀλιγόλογον ἀνάλυσιν περιεκτικὴν καὶ ἀξιολογητικὴν.

Εἰς πρόλογόν του ὁ Mosse τονίζει τὴν μεγαλύτεραν δυσχέριαν τοῦ τόμου τούτου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πρῶτον (Monnaie), ἔπου ὁ τομεὺς εἶναι περισσότερον καθωρισμένος τοῦ πολυσημάντου καὶ πολὺ ἐκτεταμένου πεδίου τοῦ ἀντικειμένου τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης. Μίαν παρατήρησιν τέλος θὰ ὤφειλε νὰ κάμῃ ὁ διεξερχόμενος τὴν ἐργασίαν: ἔτι τὸ ἄνομα τοῦ Sombart δὲν μνημονεύεται, ὁ ὁποῖος εἰς εἰδικὸν ἔργον «Die drei National ökonomien (καὶ ἑλληνιστὶ ἀποδοθὲν — Δ. Καλιτσουάκη: Ὁ W. Sombart καὶ ἡ συστηματοποίησις τῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας 1930 —) εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς πνευματικῆς του δυναμικότητος συγγραφεὺν ἀνέλυσεν κατὰ τρόπον βαθύ καὶ φιλοσοφικόν τὰ ζητήματα ταῦτα.

Δ. Ε. Κ.

Boson Marcel : Léon Walras fondateur de l'économie politique scientifique. Pref. de M. F. Oulès. Paris Librairie R. Pichon & R. Durand-Auzias 1951.

Ἀπόδειξιν τοῦ διαφέροντος, τὸ ὅποιον προκαλεῖ διαρκῶς περισσότερον, ἢ διδασκαλία τοῦ Λέον Walras, τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Σχολῆς τῆς Λωζάνης, εἶναι τὸ ὀγκῶδες ἔργον προλογιζόμενον ἀπὸ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λωζάνης F. Oules, Παρ' ἑλλην ἁμως τὴν ἐκτενὴ σχετικὴν διβλιογραφίαν εἰς τε τὴν Γαλλικὴν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας περὶ Walras, τὴν ὁποίαν εὗρσκει ὁ βουλόμενος εἰς τὸ ἔργον τοῦ G. Pirou *Les Théories de l'équilibre économique* μέχρι τοῦ 1938 καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Oulès: *L'École de Lausanne*, ἁμως κανεὶς δὲν εἶχεν ἐμβαθῦναι εἰς τὴν βασικωτέραν καὶ γονιμωτέραν ἀπὸ τὰς οικονομικὰς ἰδέας του, τὴν θεμελίωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς οικονομικῆς πολιτικῆς του. Αὕτη ἐμπνέει τὴν ἑλλην διδασκαλίαν του, ὡς λέγει καὶ ὁ Oulès καὶ αὕτη ἀποτελεῖ τὴν ἐπιστημονικὴν ἰδιοτυπίαν του. Τὴν πολιτικὴν ταύτην μᾶς ἐμφανίζει τὸ πρῶτον ὁ Boson ἀρχικῶς μὲν συμπωματικῶς διαγράφων τοὺς πολλοὺς παράγοντας οἱ ὅποιοι ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὴν σύλληψίν του ταύτην, κατόπιν δὲ διὰ μᾶς θαθεῖας ἐπιστημονικῆς μεθοδικῆς ἐρεύνης τῶν διαφορῶν ἀπόψεων τοῦ ἔργου του. (Ὡτω κατὰ τὴν διαπίστωσιν τοῦ αὐτοῦ προλογίζοντος τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Boson, δὲν ἀποτελεῖ μόνον μίαν εἰδικὴν ἐρευναν ἐπὶ τῶν βασικωτάτων ἀπόψεων τοῦ Walras, τῶν μὴ εἰσέτι ἐρευνηθεισῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν περισσότερον ἀδρᾶν καὶ πλήρη συνθετικὴν ἐργασίαν, ἢ ὁποία ἔχει δημοσιευθεῖ ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Σχολῆς τῆς Λωζάνης.

Ὁ Walras εὗρσκεται ἐπὶ τῆς στρατηγικῆς διασταυρώσεως τῆς ἐξελιξέως τῆς οικονομικῆς σχέψεως, τὴν ὁποίαν ἐγονιμοποίησε διὰ τῆς περὶ γενικοῦ οικονομικοῦ ἰσοζυγίου συλλήψεως τοῦ καὶ γενικῶς δὲ σήμερον ἡ οικονομικὴ θεωρία του τείνει νὰ διαφωτίσῃ τὴν οικονομικὴν πολιτικὴν καὶ τὰ ἐπείγοντα προβλήματα αὐτῆς δάσει τῆς κατευθύνσεως τὴν ὁποίαν ἔδωσεν ὁ Walras, τῆς ὀρθολογιστικῆς δηλαδὴ ἐπεξεργασίας των.

Ἡ ἐπεξεργασία τῆς συμβολῆς τοῦ Walras ἀπῆται προσωπικότητα κινουμένην ἀνέτως ὄχι μόνον εἰς τὸ οικονομικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ φιλοσοφικόν, κοινωνιολογικόν, φυσικόν, ἱστορικόν, νομικόν καὶ λογοτεχνικόν ἀκόμη πεδίων.

Εἰς τὰ μνημονευθέντα δύο τμήματα τοῦ ἔργου ζωγραφίζεται τὸ περιβάλλον πρῶτον εἰς τὸ ὅποιον ἐμφανίζεται, ὄρα καὶ σκέπτεται ὑπὸ τὴν ἐπῆρειάν του, ὁ Walras. Κατόπιν διαγράφεται ἡ οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ του ἐκτενῶς εἰς ὄλα τὰ ζητήματα τοῦ χρήματος, ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ, κρατικῆς παρεμβάσεως σοσιαλισμοῦ κλπ.

Ἐπακολουθεῖ λαμπρὰ σύγκρισις τοῦ Walras - Pareto καθόσον ἀφορᾷ τὴν

σύλληψιν ὑπὸ αὐτῶν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ὁ Walras παραμένει πιστὸν τέκνον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, πιστὸς μαθητὴς τῶν φιλοσόφων τοῦ 18ου αἰῶνος. Κυριαρχεῖται ἀπὸ τὰς ἰδέας τῆς Declaration des droits καὶ ἀποδέχεται τὴν ἐπαναστατικὴν ἀντίληψιν: Liberté, Egalité καὶ προσπαθεῖ νὰ συμβιδάσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, πιστεύει δὲ εἰς τὴν πρόοδον, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται διὰ τῆς βοηθείας τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ Ὀρθολογισμοῦ. Τοῦναντίον ὁ Pareto αἰσθάνεται φρίκην διὰ πᾶν τὸ ὅποσον προκαλεῖται ἀπὸ τὰς ἰδέας τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 καὶ σαρκαστικῶς ἀποκαλεῖ αὐτὰς «immortels principes». Τέλος ἡ θεωρία του τῆς «κυκλοφορίας τῶν Élités, ἐπέδρασε τονωτικῶς ἐπὶ τοῦ φασισμού. Οὕτω τελειωτικῶς θεώμενον τὸ ἔργον τοῦ Walras προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν καὶ μίαν ἀληθινὴν αἰσθητικὴν εὐχαρίστησιν. Συλληφθὲν μὲ δάσιν προγράμματος σαφοῦς καὶ ἱκανὰς κατευθυντηρίους ἰδέας εἰς τὸ διαφοριζόμενον σύνολον, πραγματοποιεῖ ἀξιόλογον σύνθεσιν μεταξὺ ἀναλύσεως καὶ συνθέσεως. Τοῦτο διαπνέεται ἀπὸ ζωντανὴν πάντοτε σκέψιν, διότι φέρει τὸ σῆμα μίας ἀνωτέρας ἰδιοφυίας ἐνὸς φωτεινοῦ πνεύματος, μίας καθαρᾶς συνειδήσεως, μίας φλογεράς καὶ εὐγενοῦς ψυχῆς (βλ. καὶ Ἀρχεῖον 1950) σελ. 251 ἔ.).

Δ. Ε. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ

L'École de Lausanne: Textes choisis de L. Walras et V. Pareto
Présentés et Commentés par F. Oujés. Paris Librairie Dalloz 1950.

Εἰς τὴν «Collection de grandes Économistes» συνεχίζεται ἡ κατ' ἐκλογὴν ἐκδόσις ἐκ τῶν ἔργων τοῦ θεμελιωτοῦ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Σχολῆς τῆς Λωζάνης. Εἰς μακρὸν πρόλογον (104 σελ.) ἐμφανίζεται κριτικῶς ἡ διδασκαλία τῆς Σχολῆς, προσαρτῶνται δὲ ἐπιβιβλιογραφικὰ σημειώματα.

Oeuvres Complètes de Karl Marx: Le Capital, Critique de l'Économie
Politique I. Le Développement de la production capitaliste. Traduction de Joseph Roy. Tom. 1-2 Paris Editions Sociales 1950/51.

Τὸ Α' βιβλίον τοῦ κεφαλαίου μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ I. Roy καὶ ἐπεθεωρήθη ὑπὸ τοῦ K. Μάρξ τὸ 1872-1875.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κεφαλαίου (1867), συνεζητεῖτο ἡ μετάφρασις αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Élie Reclus ἀδελφὸν τοῦ μεγάλου Γεωγράφου (Geographie Universelle) καὶ ἀναρχικοῦ Élisée Reclus (1830-1905) βοηθουμένου ἀπὸ τὸν Γερμανὸν σοσιαλιστὴν Moses Hess. Τοῦτο δὲν ἐπραγματοποιήθη. Κατόπιν ἤρχισε μίᾳ μετάφρασις ἀπὸ τὸν Charles Kelles, τῆς ὁποίας ὁμοῦς τὰ δοκίμια φαίνεται ὅτι κατεστράφησαν. Τέλος ὁ Μάρξ συνεννοήθη μὲ τὸν ἐκδότην La Châtre καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του Paul Longuet (συζύγου τῆς μεγαλύτερας κόρης τοῦ Μάρξ Jenny) συστηθέντα — μεταφραστὴν ἤδη τοῦ Feuerbach — J. Roy ὁ ὅποιος ἐγνώριζε πλήρως τὴν Γερμα-

νικήν και Γαλλικήν. Μάλιστα επειδή εξέδιδετο εις φυλλάδια (έκδοσις εις 10.000 αντίτυπα) από του 1872 ο Roy έκαμε χρήςιν του χειρογράφου τής δευτέρας Γερμανικής έκδόσεως του 1877. Πράγματι ο Μάρξ γράφει τῆ 1872 ότι επειδή ή εις τὸ γαλλικὸν μετάφρασις του Roy, ἀρίστου γνώστου καὶ τῶν δύο γλωσσῶν, ἔχεται ὑπερμέτρως τὸ λεκτικὸν τοῦ κειμένου, ἠναγκάσθη νὰ συγγράβῃ ἐκ νέου ὀλόκληρα τμήματα εις τὴν Γαλλικὴν διὰ νὰ τὰ καταστήσῃ προσφορώτερα εις τὸν Γάλλον ἀναγνώστην. Οὕτως ἀπαξ ἐπεχειρηθείσης τῆς ἀναθεωρήσεως—διὰ τὴν ὁποίαν γράφει ὁ Engels εις τὸν W. Liebknecht, ὅτι ὁ Μάρξ «avait énormément à faire avec la traduction française» ὁ Μάρξ συμπεριέλαβε καὶ εις τὸ Γερμανικὸν πρωτότυπον τῆς δευτέρας έκδόσεως (1873) τὰς ἀναθεωρήσεις ταύτας, καθὼς καὶ ἄλλας ἀπλοποιήσεις, συμπεριέλαβε δὲ καὶ ὑλικὸν ἱστορικὸν καὶ στατιστικὸν, κριτικὰ σημειώματα κλπ. Οὕτω κατὰ τὸν Μάρξ ἡ Γαλλικὴ έκδοσις «possede une valeur scientifique indépendande de l'original et doit être consultée même par le lecteurs familiers avec la langue allemande (Avis au lecteur τῆς 28 Ἀπριλ. 1875 ὑπογραφομένη ἀπὸ τὸν Μάρξ). Εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν του ὁ Μάρξ γράφει: «Les mots qui se trouvent sur la page de titre du Capital: «entièremment revisée par l'auteur» ne sont pas une simple phrase, car j'ai un travail du diable avec cette traduction».

Ὁ Μάρξ λοιπὸν ἐπιθεωρῶν τὸ γαλλικὸν κείμενον τροποποιεῖ εις ἀρκετὰ σημεῖα αὐτὸ τοῦτο τὸ πρωτότυπον, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι «ἐπανεσκέφθη» τὸ κείμενον γαλλιστὶ καὶ οὕτως συνέγραψε πρωτότυπον ἔργον. Μάλιστα εις τὰ «Κατάλοιπα» τοῦ Μάρξ εὑρέθησαν καὶ ἕνα γερμανικὸν αντίτυπον μὲ παραπομπὰς εις τὸ Γαλλικόν, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν εις τὴν τρίτην γερμανικὴν έκδοσιν ὡσαύτως καὶ ἐν ἀντίτυπον τῆς μεταφράσεως τοῦ Roy, μὲ ὑποδείξεις ὠρισμένων τμημάτων τὰ ὁποῖα ἤθελεν ὁ Μάρξ νὰ χρησιμοποιηθοῦν εις τὴν τρίτην γερμανικὴν έκδοσιν. Τὰς ὑποδείξεις ταύτας ἔλαβε πράγματι ὑπ' ὄψιν του ὁ Engels εις τὴν γερμανικὴν ἐπανεκδόσιν του.

Ἡ γαλλικὴ έκδοσις λαμβάνει περαιτέρω ὑπ' ὄψιν αὐτῆς ἀναθεωρήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εις παραπομπὰς τοῦ Μάρξ ἡ τρίτη κόρη του Ἐλεονώρα, διὰ τὴν ἀγγλικὴν έκδοσιν τοῦ 1887. Αὗται πάλιν συνεπληρώθησαν ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτον Marx-Engels-Lenin τῆς Μόσχας, καὶ κατόπιν συμπεριελήφθησαν εις τὰς έκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Μόσχας γερμανικὴν τοῦ 1932 (K. Marx: Das Kapital. Kritik der politischen Oekonomie A. 1932) καὶ ρωσικὴν τοῦ 1937. Ἡ παροῦσα έκδοσις περιλαμβάνει λοιπὸν μεταφρασμένους τοὺς προλόγους τῆς πρώτης, δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης γερμανικῆς έκδόσεως, τὸν ἐπίλογον τῆς δευτέρας γερμανικῆς πλήρη καὶ τὸν πρόλογον τῆς Ἀγγλικῆς τοῦ 1886 ἀπὸ τὸν Engels. Ἡ έκδοσις περιλαμβάνει ἀκόμη τίτλους ἔργων ἀπὸ τὰ

ὅποια ὁ Μάρξ ἀνέφερε ὠρισμένας φράσεις χωρὶς νὰ μνημονεύῃ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἔργα. Πρόκειται περὶ ἔργων τοῦ Σαίξπηρ, Γκαίτε, Δάντη, de Dryden κλπ. Ταῦτα προστιθέμενα μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Μάρξ μνημονευόμενα, μὰς ἐμφανίζουν ἐξῶ-φθαλμα τὴν ἀπέραντον παγκόσμιον γνῶσιν τοῦ Μάρξ.

Δ. Ε. Κ

Arminjon — Nolde — Wolff: *Traité de Droit Comparé*. Tome III Paris. Librairie générale de Droit et de Jurisprudence. Pichon et Durand - Auzias 1952.

Οἱ δυὸ πρῶτοι τόμοι ἐκρίθησαν εἰς τὸ Ἄρχειον 1950 (σελ. 223). Ὁ τρίτος περιλαμβάνει τὸ Ἀγγλικόν, Ὀλλανδικόν, Σοβιετικόν, Ἰσλαμικόν, Ἰνδικόν καὶ Βερμανικόν δικαίικόν σύστημα, ἀναλυόμενα ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν, (συμπεριλαμβανομένων Τράστ, πτωχεύσεως, κληρονομικῆς διαδοχῆς), συμδάσεις, ἀστικά ἀδικήματα, πολιτικὴν δικονομίαν κλπ.

Γ. Ι. Κ.

Engel Friedrich: *Dialektik der Natur*. Dietz Verlag Berlin 1952.

Ὁ Μάρξ καὶ ὁ Engels καθ' ὄλην τὴν ζωὴν των παρηκολούθησαν προσεκτικῶς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἐγονιμοποίησαν φιλοσοφικῶς τὰ πορίσματά των καὶ τὰ διεφύτισαν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς θεωρίας τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ. Ζητήματα τῶν θεωρητικῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν καταλαμβάνουν σπουδαίαν θέσιν εἰς τὸ τόσον σπουδαῖον ἔργον τοῦ Engels τὸν «Ἀντιδύριγγ», εἰς τὸ ὅποτον παρέχεται ἐκτενὴς ἐκθεσις οὐσιωδῶν τμημάτων τῆς μαρξικῆς θεωρίας. Πολλαὶ παρατηρήσεις περὶ προβλημάτων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, εὐρίσκονται σκορπισμέναι καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἔργα τῶν Μάρξ - Engels, μὴδὲ αὐτοῦ τοῦ «Κεφαλαίου» ἐξαιρουμένου. Καὶ εἰς τὴν Ἀλληλογραφίαν τοῦ Μάρξ - Engels συναντῶνται πολλὰ σχετικὰ ζητήματα. Ἡ ἐκτενεστάτη δμως ἀνάπτυξις ζητημάτων ἀπὸ δλα τὰ κύρια πεδία τῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Μαθηματικῶν περιλαμβάνεται εἰς τὸ ἔργον τοῦ Engels «Διαλεκτικὴ τῆς φύσεως». Τὸ ἔργον τοῦτο παρέμεινε δυστυχῶς ἀτέλες, καίτοι ὁ Engels εὐρίσκετο εἰς στενὴν ἐπαφὴν μὲ τὸν Μάρξ σχετικῶς μὲ τοῦτο. Τὸ 1873 ἀνακοινώνει ὁ Engels περὶ αὐτοῦ σχετικῶς εἰς τὸν Μάρξ, μάλιστα διατυπώνει εἰς αὐτὸν ἡδὴ τρεῖς κεντρικὰς ἰδέας του, περὶ τῆς διαλεκτικῆς τῆς φύσεως. Ἡ πρώτη εἶναι τὸ ἀχώριστον τῆς ὕλης καὶ τῆς κινήσεως (ἢ κινήσις ὡς τρόπος ὑπάρξεως τῆς φύσεως). Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ ποιοτικῶς διάφοροι μορφαὶ τῆς κινήσεως καὶ αἱ ἐρευνῶσαι αὐτὰς διάφοροι ἐπιστήμαι (Μηχανικὴ — Φυσικὴ — Χημεία — Βιολογία). Ἡ τρίτη εἶναι ἡ διαλεκτικὴ μετάβασις ἀπὸ μιᾶς μορφῆς κινήσεως πρὸς ἄλλην καὶ ἀναλόγως ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην ἐπιστήμην. Ἐν τέλει δὲ προσθέτει ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἰδεῶν τούτων «immer noch viel Zeit erfordern wird». Πάντως κατὰ τὸ 1875)76 σχεδόν

επεράτωσε μίαν μεγάλην εισαγωγήν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, διὰ τὸ ὅποιον εἶχεν ἤδη ἀθροίσει πολὺ ὑλικὸν φυσικομαθηματικόν, θυσιάσας εἰς ταῦτα πάντα καὶ τὴν πρόθεσίν του νὰ γράψῃ μίαν ἐργασίαν ἐναντίον τοῦ Büchner.

Δυστυχῶς κατόπιν ἐστράφη πάλιν ὁ Engels πρὸς ἄλλην ἐργασίαν, τὸν «'Αντιδύριγγ», πράγμα τὸ ὅποιον ἀπότηουν τὰ συμφέροντα τῆς ἐπαναστατικῆς προλεταριακῆς μερίδος. Ἡ νέα αὐτῆ ἀπόχρωσις τοῦ μικροαστικοῦ οὐτοπισμοῦ, εἰς τὴν ἀντιδραστικωτάτην, εἰδικῶς πρωσσικὴν μορφήν του, ἠπεῖλει νὰ ἐνσπείρῃ εἰς τὰς τάξεις τῆς Γερμανικῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας τὰς ἀποφάσεις τοῦ μικροαστικοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἄμα ἐπεράτωσε τὸν «'Αντιδύριγγ», ἐπανεστρέφεν ὁ Engels εἰς τὰς ἐργασίας του τῆς «Διαλεκτικῆς τῆς φύσεως», ἐσχεδίασε τὸ ολοκληρωτικὸν πρόγραμμα τοῦ ἔργου του, ἔγραψε μερικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον πλήρως κεφάλαια, καθὼς καὶ σωρεῖαν παρατηρήσεων.

Τέλος ὁ θάνατος τοῦ Μάρξ (14 Μαρτίου 1883) τὸν ἠνάγκασε νὰ διακόψῃ πάλιν τὴν ἐργασίαν καὶ νὰ ἀφιερωθῇ πρὸς ἄλλα ἐπιείγοντα καθήκοντα. Εἰς τὸν πρόλογον τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ «'Αντιδύριγγ» γράφει: «Ἐγὼ καθήκον νὰ ἐτοιμάσω τὰ κατὰλοιπα χειρόγραφα τοῦ Μάρξ πρὸς ἐκτύπωσιν καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ σπουδαιότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πράγμα». Ἄλλὰ ὁ Engels ἐβαρύνετο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρξ, καὶ μὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐλθῆς δειθνοῦς ἐργατικῆς κινήσεως, ὥστε νὰ μὴν τοῦ ὑπολείπεται πλέον χρόνος, ὄχι μόνον νὰ τελειώσῃ τὴν μελετηθεῖσαν ἐργασίαν, ἀλλὰ οὐδὲ κἄν κἄπως συστηματικῶς νὰ τακτοποιήσῃ, τὸ ὑλικὸν τὸ ὅποιον διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἶχε κατορθώσῃ νὰ καταγράψῃ. Εἰς τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω πρόλογον, γράφει ὁ Engels, οὐ δὲν παραιτεῖται ἀπὸ τὴν ἰδέαν νὰ συναθροίσῃ καὶ ἐκδώσῃ τὰ ἐπιτευχθέντα σχετικῶς συμπεράσματα, ἴσως μάλιστα μαζὶ μὲ σπουδαιότατα μαθηματικὰ χειρόγραφα καταλειφθέντα ἀπὸ τὸν Μάρξ.

Δυστυχῶς ὁ Engels δὲν κατώρθωσε τοῦτο Ἡ «Διαλεκτικὴ τῆς φύσεως» μὲ ἄλλα χειρόγραφα αὐτοῦ, περιήλθον μετὰ τὸν θάνατόν του (5 Αὐγούστου 1895) εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Γερμανικῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας, ἡ ὁποία δυστυχῶς δὲν ἐπεμελήθη τὴν ἐκδοσὶν τῆς. Ἡ «διαλεκτικὴ τῆς φύσεως» ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ρωσίαν κατὰ φωτοτυπίαν ἐκ τοῦ χειρογράφου τῷ 1925, μὲ παράλληλον ρωσσικὴν μετάφρασιν. Πάντως αὕτη ἦτο ἐπιστημονικῶς τελείως ἀνεπαρκῆς καὶ κατὰ τρόπον χαώδη περιπεπλεγμένη. Μετὰ ἐπανεκδόσεις βελτιωμένας πῶς τῆς ἀτελοῦς ταύτης ἐκδόσεως, ἀνέλαβε τὸ 1935 τὸ Ἰνστιτούτον Μάρξ-Ἐγγελς-Λένιν τῆς Μόσχας, νέαν ἐκδοσὶν αὐτῆς ἐπὶ τῇ τεσσαρακοστῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Engels (1935) ἡ ὁποία φέρεται μὲ τὰ στοιχεῖα MEGA. Αὕτη ἐτακτοποιήθη ἐπιμελέστερον καὶ ἐξεκαθαρίσθη ἀπὸ βαρείας ἀτελείας. Εἰς ταύτην ὁ Engels — καίτοι παρέμεινε torso καὶ ἐν πολλοῖς ὡς προπαρασκευαστικαὶ σημειώσεις καὶ οὐχὶ ἀκόμη πλήρως συσχετισμέναι παρατηρήσεις —

ἐπιδιώκει νά δώσῃ τὴν φιλοσοφικὴν γενικοποίησιν τῶν συμπερασμάτων τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης τῆς ἐποχῆς του. Ὁ Engels ἀνερευνῶν τὰ τῆς φύσεως, ὡς ὑλιστικῆς καὶ διαλεκτικῆς, ἐμφανίζει αὐτὴν ὡς κάτι τι ἐνιαῖον, ἀπειρον ἔλον, ὡς «γενικῶς συσχετιζομένην ἐξέλιξιν», ὡς ἱστορικὴν διαδικασίαν τῆς ἐξελίξεως τῆς ὕλης. Ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὴν φύσιν τὸ πᾶν προχωρεῖ διαλεκτικῶς καὶ ἐπομένως ὅτι ἡ ὑλιστικὴ διαλεκτικὴ εἶναι ἡ μόνη ὀρθὴ μέθοδος τῆς γνωσιολογίας τῆς φύσεως.

Εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ ἔργου τούτου ὁ Engels ἐκθέτει τὴν ἐξέλιξιν τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὴν Ἀναγέννησιν (1453) μέχρι τοῦ Δαρβίνου (1809 — 1882). Ἀναπτύσσει εἰς αὐτὴν πῶς ἡ μεταφυσικὴ ἀποψὶς τῆς φύσεως, ἡ ὁποία εἶναι χαρακτηριστικὴ ἀντίληψις τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος, διὰ τῆς ἰδίας ἀναπτύξεως τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης αὐτοῦπερβάλλεται καὶ ἐξαναγκάζεται νά παραχωρήσῃ, τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν νέαν διαλεκτικὴν περὶ φύσεως ἀντίληψιν. Παρακολουθῶν ὁ Engels τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἐπιστημῶν, τονίζει ἰδιαιτέρως τὸν ρόλον τῆς πρακτικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ρόλον τῆς παραγωγῆς, ἡ ὁποία κατὰ τελευταῖον λόγον καθορίζει ὄχι μόνον τὴν γένεσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἐπιστήμης.

Τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ ἔργου: Ἡ ἔρευνα τῆς φύσεως εἰς τὸν κόσμον τῶν πνευμάτων, διαλεκτικὴ, βασικαὶ μορφαὶ κινήσεως, Μέτρον κινήσεως - Ἔργασία, θερμοτήτης, ἠλεκτρισμός, συμμετοχὴ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ἀνθρωποποίησιν τοῦ πηθήκου, Μαθηματικά, Μηχανικὴ, Φυσικὴ κλπ. τεκμηριώνονται ἢ ἐπεξηγῶνται μὲ σημειώσεις, ἐπακολουθοῦν δὲ χρονολογικοὶ πίνακες, βιβλιογραφικὰ σημειώματα καὶ ὀνομαστικοὶ πίνακες λεπτομερεῖς καθὼς καὶ τῆς ὕλης.

Δ. Ε. Κ.

Wörterbuch der Politik. Hrsg von Nell-Breuning (S. J.) & Sacher, Verlag Herder. Freiburg 1947/51 Heft I-VI.

Αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ αἱ ὁποῖαι ἐπῆλθον εἰς τὴν ζωὴν τῶν λαῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀπαιτοῦν νέον διαφωτισμὸν ὑπὸ τὸ χριστιανικὸν - δυτικοευρωπαϊκὸν ἐκπολιτιστικὸν πνεῦμα. Τὸν σκοπὸν τούτον ἐπιδιώκουν τὰ μεμονωμένα τεύχη, τὰ ὁποῖα ἐκδίδει ὁ γνωστός οἶκος Herder εἰς Freiburg/Br. καὶ τὰ ὁποῖα πρόκειται νά ἀποτελέσουν τὰ κύρια τμήματα ἐνὸς λεξικοῦ τῆς Πολιτικῆς. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη, περιλαμβάνουν τὰ ἀποστρογγυλευμένα θέματα.

1. Zur christlichen Gesellschaftslehre, 2. Zur christlichen Staatslehre, 3. Zur Sozialen Frage, 4. Zur Wirtschaftsordnung, 5. Gesellschaftliche Ordnungssysteme.

Ἡ ἀνάπτυξις γίνεται λίαν ἐκτενῶς οὕτω π.χ. τὸ πέμπτον τεύχος περιλαμβάνει 31 λήμματα ἀπὸ τοῦ Anarchismus, Familiarismus, Laizismus, Machiavellismus, Nihilismus, Personalismus, Säkularismus, Titoismus Totalitarismus μέχρι τοῦ Universalismus.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ

Στυλιανού Κ. Πουλοπούλου: Οί Οικονομικοί Έλεγχοι εις τήν Ἑλλάδα. Ἀθήναι 1951. Σελ. 40.

Ἡ ὑπό τόν ἀνωτέρω τίτλον ἐργασία τοῦ κ. Πουλοπούλου, ἀποτελεῖ εὐχάριστον ἐκπληξιν, τόσον διὰ τόν μελετητήν τῆς διαρθρώσεως τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, ὅσον καί διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μέ τὸ φλέγον πρόβλημα τῆς σχέσεως κρατικῆς καί ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

I. Εἰς τήν ἐργασίαν ταύτην ἐπιδεικνύεται καθολικὴ καί συστηματικὴ παρουσίασις τῶν εἰς τήν Ἑλληνικὴν Οἰκονομίαν ὀριζομένων οἰκονομικῶν ἐλέγχων, ἢ ὑπόδειξις ὀρισμένων νέων οἰκονομικῶν ἐλέγχων καί ἢ διατύπωσις γενικῆς θεωρίας τῶν ἀφετηριακῶν καί θεμελιωδῶν θεμάτων τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν δύο πρώτων τμημάτων τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας εἶναι ἀρκούντως ἱκανοποιητικὴ, μολοντί δύναται νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως ὀρισμένων πλευρῶν, ὅπως ἰδίως ἡ κριτικὴ ἐκτίμησις καί ἀξιολόγησις τῶν θεσπισθέντων εἰς τήν χώραν ἐλέγχων.

Ἐλπίζεται πάντως ὅτι λόγῳ τῆς ὑφισταμένης ἀνάγκης πρὸς πραγματικὴν ἐπιβολὴν ἐλέγχων εἰς τήν οἰκονομίαν τῆς Ἑλλάδος, τὰ δύο πρώτα τμήματα τῆς ἐργασίας θὰ ἔχουν ἤδη προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Ἐκεῖνο ἐν τούτοις τὸ μέρος τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Πουλοπούλου, ὅπου χρίζει ἰδιαίτερας ἐξάρσεως εἶναι τὸ τελευταῖον, ἔνθα ἐπιχειρεῖται ἡ διατύπωσις γενικῆς θεωρίας τῶν ἀφετηριακῶν θεμάτων τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς δύο κυρίως λόγους:

Πρῶτον, διότι τὸ μέρος τοῦτο ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὴν γενικὴν θεωρίαν τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου, παρουσιάζει ζωηρότερον καί μονιμότερον διὰ τὸν ἐπιστήμονα οἰκονομολόγον ἐνδιαφέρον.

Δεύτερον, διότι ἡ γενικὴ θεωρία τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τὴν ὅποιαν διαπῶνι ὁ συγγραφεὺς — παρ' ἑλόν ὅτι εἶναι ἐπιδεκτικὴ περαιτέρω συμπληρώσεων καί τελειοποιήσεων, ὡς θὰ ἀναπτύξωμεν εἰδικώτερον κατωτέρω, ἀντιπροσωπεύει ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀξιόλογον πρόοδον εἰς τὸν τομέα τοῦτον ἔναντι πλείστων γνωστῶν διεθνῶν συγγραμμάτων. Ὅθω ἢ συμβολὴ τοῦ θεωρητικοῦ μέρους τῆς μελέτης τοῦ συγγραφέως, δὲν περιορίζεται εἰς τὰ στενὰ ὄρια τῆς Ἑλληνικῆς ἐπὶ τοῦ θέματος διδλογραφίας, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται εἰς τὴν διεθνή τοιαύτην, τὰ κενὰ τῆς ὁποίας ἔρχεται νὰ συμπληρώσῃ.

II. Εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν ἀνάπτυξιν θὰ θεμελιώσωμεν τὰς ὡς ἄνω γενικὰς κρίσεις. Προηγουμένως ὁμως δεόν νὰ ἐκτεθοῦν περιληπτικῶς αἱ σχετικαὶ ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως.

Ἀφετηρία τῆς γενικῆς θεωρίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου εἶναι ὁ σαφὴς ὀρισμὸς τοῦ παρεμβατισμοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου λέγονται σήμερον λίαν συγκεχυμένα καί ἀντιφατικὰ πράγματα. Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐκκινήσῃ τις ἀπὸ

βασικὴν διάκρισιν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κράτους ἐπὶ τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἐπίδρασις αὕτη ἐκδηλοῦται ὑπὸ τρεῖς βασικὰς μορφάς, (μὴ ἀποκλείουσας πάντως ἢ μίαν τὴν ἄλλην), ἦτοι: α) ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ φορέως δικαίου, β) ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ φορέως συγκεκριμένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς, γ) ὑπὸ τὴν μορφήν οἰκονομικῆς μονάδος.

Ὁ παρεμβατισμὸς καὶ οἱ οἰκονομικοὶ ἔλεγχοι, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἐμπίπτουν εἰς τὴν δευτέραν μορφήν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κράτους ἐπὶ τῆς οἰκονομίας, πρᾶγμα ὅπερ ὡδήγηε αὐτὸν τὸν καθορισμὸν τῆς οὐσίας τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ὁ ἐπικρατῶν καὶ θεωρούμενος ὡς πληρέστερος ὅρισμὸς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἦτοι ὁ καθορίζων αὐτὴν ὡς «τὸ σύνολον τῶν μέτρων, ἐνεργειῶν καὶ μεθόδων, διὰ τῶν ὁποίων τὸ κράτος καὶ οἱ ἄλλοι δημόσιοι ὄργανισμοὶ ἐπιδιώκουν τὴν προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας», ἐπικρίνεται ὑπὸ τοῦ κ. Πουλοπούλου ὡς ἀνεπαρκῆς, διότι οἰκονομικὴ πολιτικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀποχὴ τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας ἀποβλεπούσης εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ἐπηρραασμὸν τοῦ ἐλευθέρου μηχανισμοῦ τῆς οἰκονομίας. Ὡς ὀρθὸς ἐν προκειμένῳ ὅρισμὸς προτείνεται ὁ ἑξῆς: «Οἰκονομικὴ πολιτικὴ εἶναι ἡ στάσις καὶ συμπεριφορὰ τὴν ὁποίαν ἐκάστοτε τηρεῖ τὸ Κράτος, οἱ ἄλλοι δημόσιοι ὄργανισμοί, αἱ ἰδιωτικά: ὀργανώσεις, ἢ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἄτομα ἀπέναντι τῆς οἰκονομίας ὡς συνόλου ἢ τῶν ἐπὶ μέρος τομῶν τῆς ἢ τῶν κατ' ἴδιαν θεμάτων τῆς» (σ. 29).

Ἀπὸ τὴν ἔνοιαν ταύτην τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς συνάγεται ὅτι αἱ γενικώταται κατευθύνσεις τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς εἶναι: δύς, ἢ κατεύθυνσις τῆς κατ' ἀρχὴν ἐποχῆς, καὶ ἡ κατεύθυνσις τῆς ἐνεργεῖας δράσεως. Ἡ δευτέρα κατεύθυνσις περιέχει: τρεῖς ἐμπειρικοὺς τύπους οἰκονομικῆς πολιτικῆς, τὸν τύπον τοῦ παρεμβατισμοῦ, τὸν τύπον τοῦ σχεδίου ἐπὶ τῆς χάσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαχειρίσεως καὶ τὸν τύπον τοῦ σχεδίου ἐπὶ τῆς χάσεως τῆς κοινῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαχειρίσεως (σ. 30). Ὁ πρῶτος τύπος οἰκονομικῆς πολιτικῆς ὡδήγει εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Παρεμβατικῆς Οἰκονομίας, ὁ δευτέρος εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Ἐλεγχομένης Οἰκονομίας, ὁ τρίτος εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Κομμουνιστικῆς Οἰκονομίας. Καὶ αἱ τρεῖς μορφαὶ εἶναι ἐμπειρικαί, ἦτοι: ἀπαντῶνται εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Διευθυνομένην Οἰκονομίαν καὶ τὴν Ἐλευθέραν Οἰκονομίαν, αἵτινες εἶναι καθαροὶ μορφαί, ἦτοι δὲν ἀπαντῶνται ἀμιγῶς εἰς τὴν πραγματικότητα (σελ. 33 - 34).

Παρεμβατικὴ οἰκονομία εἶναι ἡ προκύπτουσα ἀπὸ τὰς «μεμονωμένας καὶ ἀνευ γενικωτέρου πρὸς ἀλλήλας συνδέσμου ἐνεργείας τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἄλλων Δημοσίων Ὀργανισμῶν, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι ὑπεισέρχονται εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ κατὰ θάσιν ἐλευθέρου μηχανισμοῦ τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν νόμων τῆς, τροποποιούντες καὶ μεταστρέφοντες τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα συμφῶνως πρὸς τοὺς σκοποὺς των» (σ. 30).

Ἐλεγχόμενη Οἰκονομία εἶναι «ἡ διατηροῦσα τὴν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἰδιωτικὴν διαχειρίσιν καὶ ἰδιωτικὴν δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἄσκησιν τῆς οἰκονομικῆς δράσεως, παραμερῆζουσα ὁμῶς τὸν ἐλεύθερον σχηματισμὸν τῶν τιμῶν καὶ ἐσοδημάτων ὡς ρυθμιστὴν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, περιορίζουσα τὴν ἰδιωτικὴν διαχείρισιν καὶ κατευθύνουσα τὴν οἰκονομίαν ἐπὶ τῇ βάσει γενικοῦ σχεδίου, ἀναφερομένου εἰς τοὺς μοχλοὺς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς π.χ. εἰσοδήματα, ζήτησις, ἐπένδυσις, πίστις κλπ.» (σ. 32).

Κομμουνιστικὴ οἰκονομία εἶναι «ἡ καταργοῦσα κατὰ βάσιν τὴν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἰδιωτικὴν διαχειρίσιν καὶ ἰδιωτικὴν δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἄσκησιν τῆς οἰκονομικῆς δράσεως καὶ ἔχουσα ὡς κυρίους φορεῖς τῆς δράσεως ταύτης τὰς δημοσίας ἐξουσίας αἱ ἑποῖται καὶ προσδιορίζουν ἐπὶ τῇ βάσει λεπτομεροῦς κατὰ τὲ μᾶλλον ἢ ἦττον σχεδίου τὴν πορείαν τῆς ὅλης οἰκονομίας (σ. 33).

Ἡ ἐλεγχόμενη οἰκονομία δὲν ταυτίζεται πρὸς τὴν οἰκονομίαν τὴν ἐφαρμοζουσαν οἰκονομικοὺς ἐλέγχους. Οἰκονομικὸς ἔλεγχος κατὰ τὸν συγγραφέα εἶναι «ἐνέργεια τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν πρὸς ἐπηρρεασμὸν τῆς οἰκονομίας, διὰ τῆς ὁποίας αὗται διακανονίζουσι, κατευθύνουσι καὶ τροποποιοῦσι ἐπὶ μέρους τομεῖς τῆς οἰκονομίας κατὰ τοὺς σκοποὺς των, ὑποτάσσουσα οὕτω τὴν ἰδιωτικὴν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ θέλησιν εἰς τὴν δημοσίαν» (σ. 35).

Ὁ ἔλεγχος διακρίνεται εἰς ἄμεσον καὶ ἔμμεσον. Ἀμφότεροι καθορίζονται ἐννοιολογικῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Ὁ ἔλεγχος εἶναι κατηγορία μέτρων Παρεμβατισμοῦ καὶ εἰδικώτερον ἡ κατηγορία τῶν πλέον ἐξειλιγμένων τοιούτων μέτρων (σ. 37). Τοιαύτη εἶναι κατὰ τὸν συγγραφέα ἡ σχέση τοῦ ἐλέγχου πρὸς τὸν παρεμβατισμὸν.

Ἡ λειτουργία ἐλέγχων εἰς μίαν οἰκονομίαν δὲν ἀνάγει ταύτην εἰς ἐλεγχομένην ὁσονδήποτε καὶ ἂν εἶναι πολυάριθμοι οἱ ἔλεγχοι οὗτοι. Μόνον ὅταν οἱ ἔλεγχοι ἐφαρμοσθοῦν εἰς βασικοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας, ἐναρμονισθῶν μεταξὺ των καὶ ἐνταχθῶν ἐντὸς καθολικωτέρου Οἰκονομικοῦ σχεδίου, ἡ οἰκονομία ἐκφεύγει τῆς ἀπλῆς παρεμβατικῆς μορφῆς καὶ ἀποβαίνει ἐλεγχόμενη (σ. 37).

III. Ἀπὸ τὴν συντομωτάτην καὶ οὕτως εἰπεῖν διαγραμματικὴν παρουσίᾳ τῆς γενικῆς θεωρίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τῆς διατυπωθείσης ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, προκύπτει ἡ αὐστηρὰ λογικὴ ἐνότης καὶ λογικὴ ἀλληλουχία αὐτῆς καὶ ἄρα ἡ ἰδιότης τῆς ὡς ἐνός πραγματικῆς ἐνιαίου καὶ ἀπηλλαγμένου ἀντιφάσεων λογικοῦ συνόλου.

Θὰ ἦτο ὁμῶς ἐνδεδειγμένον νὰ διατυπωθοῦν, ὡς καὶ προηγουμένως ὑπηνήχθημεν, ὠρισμένοι ὑποδείξεις ἐπὶ τῶν δυνατῶν συμπληρώσεων καὶ βελτιώσεων τῆς γενικῆς θεωρίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τὴν ὅποιαν ἐνεφάνισεν ὁ κ. Πουλόπουλος.

Ἐν πρώτοις ἡ θεωρία αὕτη διατυποῦται κατὰ τρόπον λίαν σύντομον καὶ

πυκνόν, εις πολλά δὲ σημεῖα αὐτῆς ἔχει ἀνάγκην ὀρισμένων ἀναπτύξεων καὶ ἐμπλουτισμοῦ διὰ περισσοτέρων παραδειγμάτων ἐκ τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς πραγματικότητος.

Κατόπιν ἡ σημασία τῆς οἰκονομικοπολιτικῆς κατευθύνσεως τῆς ἀποχῆς εἶναι ἴσως περισσότερο θεωρητικὴ παρά πρακτικὴ, δεδομένου ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίοδον τοῦ ἀπωγείου τοῦ Φιλελευθερισμοῦ κατὰ τὰς ἐπτὰ πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ 19ου αἰῶνος, ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς κατ' ἀρχὴν ἀποχῆς δὲν ἦτο πλήρως ἀμυγῆς, πράγμα ἄλλως τε ἀνεγνωρίζομενον ὑπὸ τοῦ συγγραφέως (σ. 29).

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν μνείαν τοῦ τρίτου αἰτίου ἐπερ ἦγαγε κατὰ τὸν συγγραφέα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐλεγχομένης οἰκονομίας (καταπολέμησις κομμουνισμοῦ καὶ ἐφαρμογὴ γενικωτέρας οἰκονομικῆς πολιτικῆς πλήρους ἀπασχολήσεως κλπ. σ. 32), θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ τονισθῇ ἡ ἐπίδρασις τῆς θεωρητικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Keynes καὶ τῆς σχολῆς του καὶ νὰ ἐξηγηθῇ λ.χ. διατί ἡ πολιτικὴ πρὸς ἐπίτευξιν πλήρους ἀπασχολήσεως ὤδηγε; εἰς τὴν διαμόρφωσιν ἐλεγχομένης οἰκονομίας. Ὡσαύτως θὰ ἔπρεπε κατὰ τὴν κατάταξιν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς συγχρόνου Βρεττανικῆς οἰκονομίας νὰ προστεθῇ ὅτι αὕτη ὑπερεξηκόντισε τὴν ἐμπειρικὴν μορφήν τῆς ἐλεγχομένης οἰκονομίας καὶ ἤδη μετέχει καθ' ὀρισμένον βαθμὸν τῆς ἐμπειρικῆς μορφῆς τῆς κομμουνιστικῆς οἰκονομίας, ἀφοῦ τὸ κράτος εἶναι ἰδιοκτῆτης τοῦ 20% περίπου τῆς βιομηχανίας, τοῦ μεγίστου μέρους τῶν χερσαίων μεταφορῶν, τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς κλπ. (σ. 32). Τὸ γεγονός τοῦτο μάλιστα δίδει λαβὴν εἰς τὴν παρατήρησιν ὅτι εἰς τὴν Βρεττανικὴν Οἰκονομίαν ἀσκεῖται ἔμμεσος ἀλλὰ δραστικὸς πάντως ἔλεγχος, διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Κράτους ὄχι μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ φορέως οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἀλλὰ εἰδικώτερον καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν οἰκονομικῆς μονάδος, καίτοι ἀσφαλῶς ὁ συγγραφεὺς δὲν θεωρεῖ, ὡς ἤδη εἶπωμεν, τὰς τρεῖς μορφὰς ἐπιδράσεως τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας (σ. 28) ὡς ἀποκλειούσας ἢ μία τὴν ἄλλην.

Ἐπίσης εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς Ἐλεγχομένης Οἰκονομίας (σ. 37) θὰ ἔπρεπε νὰ προστεθῇ ὅτι ὁ παραμερισμὸς τοῦ ἐλευθέρου σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν καὶ εἰσοδημάτων ὡς ρυθμιστοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, δὲν εἶναι καθολικὸς ἀλλὰ μερικὸς καὶ ὅτι κατ' ἀνάγκην τὸ ἰδιωτικοοικονομικὸν κίνητρον τοῦ κέρδους δὲν ἀνυκαθίσταται πάντοτε διὰ τοῦ κριτηρίου τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ὅπερ κριτήριον εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ τὸ νόημα τῆς ἀδιαφορίας τοῦ κράτους ἔναντι τῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δράσεως τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων (π.χ. ζήμια).

Συναφῶς δέον νὰ λεχθῇ ὅτι χαρακτηριστικὸν τῆς Ἐλεγχομένης Οἰκονομίας, εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν τουλάχιστον, εἶναι ἡ ἰδιαίτερα διαμόρφωσις καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ εἰς τὴν καθοδήγησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ὅλης ἐθνικῆς οἰκονομίας (τύπος τοῦ Man dower budget).

IV. Εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον τῆς παρούσης ἀναλύσεως ἐγένετο

λόγος περί τῶν συμπληρώσεων καὶ βελτιώσεων αἰτινες θὰ ἴδύνατο νὰ ἐπενεχθοῦν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Πουλοπούλου διατυπωθεῖσαν γενικὴν θεωρίαν τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου.

Εἰς τὴν παράγραφον ταύτην θὰ ἐπιχειρηθῆ ἡ ἀξιολόγησις τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς θεωρίας ταύτης.

Ὡς κύριον ἐπιστημονικὸν ἐπίτευγμα τῆς θεωρίας αὐτῆς πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὁ σαφὴς πλέον διαχωρισμὸς καὶ ἡ διευκρίνησις τῶν μορφῶν ἐπιδράσεως τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς οἰκονομίας καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ὁρίων, τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως ἐκάστης κατηγορίας ἐπιδράσεως (π.χ. ἐμπειρικαὶ μορφαὶ Παρεμβατικῆς οἰκονομίας, Κομμουνιστικῆς οἰκονομίας). Ἡ ταξινόμησις αὕτη ἐγένετο ὄχι ἀπλῶς ἐπὶ τῆ δάσει τῶν σχετικῶν θεωριῶν, ἀλλὰ ἐπὶ τῆ δάσει τῶν εἰς τὴν πρᾶξιν ἀντικειμενοποιηθέντων στοιχείων τῶν περὶ ἐπιδράσεως τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς οἰκονομίας θεωριῶν. Εἰς τὸ σημεῖον μάλιστα τοῦτο εὐρίσκεται κατ' ἐξοχὴν ἡ ἀξία τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς γενικῆς θεωρίας τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου.

Πρῶτα ἡ μεγάλη δυσχέρεια δὲν ἔγκειται εἰς τὸν διαχωρισμὸν, τὴν διευκρίνησιν καὶ ὁροθέτησιν καθαρῶς θεωρητικῶν σχημάτων, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν εὐχρήστου κριτηρίου ταξινομήσεως τῶν εἰς τὴν πραγματικότητα ἀπαντωμένων τύπων κρατικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς οἰκονομίας. Διὰ νὰ γίνῃ καταληπτὴ ἡ δυσχέρεια τῆς ταξινομήσεως τῶν ὡς ἄνω συγκεκριμένων τύπων, δεόν νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀποκλεισμένης τῆς ἐμπειρικῆς πραγματοποιήσεως τῶν δύο καθαρῶν καὶ ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων μορφῶν οἰκονομικῆς ὀργανώσεως, ἦτοι τῆς Ἐλευθέρως καὶ τῆς Διευθυνομένης Οἰκονομίας, πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ ἐμπειρικαὶ μορφαὶ εἶναι κατ' ἀνάγκην μικταί, αἱ δὲ δυναταὶ περιπτώσεις συνδυασμοῦ οἰκονομικῶν μορφῶν κρατικῆς ἐπιδράσεως καὶ ἐλευθέρως ἰδιωτικῆς δραστηριότητος εἶναι σχεδὸν ἀπερίορτοι. Κατὰ συνέπειαν παρίσταται ἀνάγκη ἀνακατατάξεως τῶν οἰκονομικῶν μορφῶν κρατικῆς ἐπιδράσεως καὶ καθορισμοῦ τῶν χαρακτηριστικῶν στοιχείων τῶν θεμελιωδῶν κατηγοριῶν τῶν μορφῶν τούτων (π.χ. τῆς παρεμβατικῆς οἰκονομίας, τῆς Ἐλεγχόμενης οἰκονομίας κλπ.), κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν εὐχρηστον καὶ ἐπιστημονικὴν διάγνωσιν τοῦ βαθμοῦ μεταμορφώσεως τῶν καθ' ἕκαστον ἐμπειρικῶν οἰκονομικῶν μορφῶν, αἰτινες ἀπαντῶνται εἰς μεγάλην ποικιλίαν συνδυασμῶν. Οὕτω ὁ συγγραφεὺς ἐν γνώσει τῆς ὀργανικῆς δυσχερείας τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν ὅπως συλλαμβάνουν σαφῶς τὸ σημεῖον καμπῆς μεταξύ διαφορᾶς βαθμοῦ καὶ ποιοῦ, προβαίνει οὐχ' ἥττον εἰς τὸν ἐνωσιολογικὸν καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῶν θεμελιωδῶν κατηγοριῶν μορφῶν οἰκονομικῆς ὀργανώσεως.

Ἡ ἀνάγκη τῶν καθορισμῶν καὶ διευκρινήσεων τούτων καίτοι ἐκδηλός, δὲν φαίνεται νὰ ἔγινε πλήρως ἀντιληπτὴ εἰς τὴν διεθνή διδωλογραφίαν. Οὕτω ἐν ἐκ τῶν καλλιτέρων συγγραμμάτων Οἰκονομικῆς Ἀναλώσεως (βλ. Κ, Boulding,

Economic Analysis, New York 1948, β' ἔκδοσις, σελ. 184 κ. ἑ. σελ. 447 κ. ἑ.) περιορίζεται εἰς τὴν τετριμὲνν ἰακρίσιον Διευθυνομένης οἰκονομίας (planned economy) ἣν ταυτίζει πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν καὶ Ἐλευθέρας οἰκονομίας (free economy), παραγινωρίζον τὰς ἐνδιαμέσουσ μορφὰς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως αἱ ὅποιοι εἶναι ἐμπειρικά καὶ παραβλέπουν πρὸς τούτοις ὅτι αἱ δύο ὡς ἄνω μορφαὶ εἶναι καθαραὶ (μὴ ἀπαντῶμεναι ἀμιγεῖς εἰς τὴν πραγματικότητα) καὶ οὐχὶ ἐμπειρικά. Κατόπιν τούτου θὰ διερωτηθῆ τις πῶς θὰ εἶναι πρακτικῶς δυνατὴ ἡ διάκρισις καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν κυριωτέρων ἐμπειρικῶν μορφῶν οἰκονομίας αἵτινες ὡς εἶπομεν εἶναι μικταί, ὅπως λ.χ. ἡ Βρεττανικὴ Οἰκονομία, ἡ οἰκονομία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κλπ. καὶ ποῖα εἶναι ἡ συνδρομὴ τῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

᾿Ψαυτῶς εἰς τὸ νεώτατον ἔργον τοῦ W. Orton, *The economic role of the State*, London 1950, δὲν εὐρίσκονται διευκρινήσεις καὶ διαχωρισμοὶ τύπων οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἐμπειρικῶν μορφῶν οἰκονομίας μεταμορφωθῆσης διὰ τῆς κρατικῆς ἐπιδράσεως.

Ἐπίσης ἡ κατὰ Φεβρουάριον 1952 δημοσιευθεῖσα εἰς Λονδῖνον συλλογικὴ ἔργασια τοῦ ὀμίλου *Political and Economic Planning*, ὑπὸ τὴν τίτλον, *Government and Industry*, καίτοι θέτει ὡς σκοπὸν τῆς τὴν περιγραφικὴν καὶ κριτικὴν ἐπισκόπισιν τῶν μορφῶν κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ καθὼς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων του, ἐν τούτοις εἰς τὴν διενεργουμένην ἀνάπτυξιν δὲν διευκρινίζει ἐὰν τελικῶς ἡ Βρεττανικὴ οἰκονομία εἶναι τύπος ἀπλῆς παρεμβατικῆς οἰκονομίας, ἐλεγχομένης οἰκονομίας, ἢ οἰκονομίας ἐχούσης ἀπλῶς ὠρισμένους ἐλέγχους. Ἄρκει νὰ ἀναφερθῆ ὅτι ἡ Διευθυνομένη Οἰκονομία (planning) κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἔργασίαν, εἶναι «σχεδὸν ἐξ ὀρισμοῦ κυρίως ζήτημα προτεραιοτήτων» (σ. 37). Ἡ ἀδυναμία τοῦ ὡς ἄνω χαρακτηρισμοῦ τῆς Βρεττανικῆς Οἰκονομίας ὀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὴν παράλειψιν τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ἐμπειρικῶν μορφῶν οἰκονομικῆς ὀργανώσεως τῶν προκυψασῶν διὰ τῆς κρατικῆς ἐπιδράσεως.

Ἡ αὐτὴ ἔλλειψις ἐννοιολογικῶν καθορισμῶν ἐπὶ τῶν ἐμπειρικῶν μορφῶν οἰκονομίας διαμορφωθῆσης ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κράτους, παρατηρεῖται εἰς τὸ κεφάλαιον *Socialist Economics*, γραφὲν ὑπὸ τοῦ Abr. Bergson, τῆς συλλογικῆς ἔργασίας *Survey of contemporary economics*, ἐκδοθείσης ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Οἰκονομικῆς Ἐταιρίας (Φιλαδέλφεια 1948).

Τέλος εἰς τὰ σύγχρονα ἔργα περὶ ἐλέγχου καὶ ἐλεγχομένης οἰκονομίας δυσκόλως δύναται τις νὰ ἀνεύρη καθορισμοὺς καὶ διευκρινήσεις σχετικῶς πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ τὰ εἶδη τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου καὶ τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Παρεμβατισμὸν, πράγματα ἀναλυόμενα συντόμως ἀλλὰ ἱκανοποιητικῶς εἰς τὴν κρινομένην ἔργασίαν τοῦ κ. Σ. Πουλοπούλου. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δὲν πρόκειται νὰ ἐπεκταθῶμεν, δοθέντος ὅτι τὰ συνδεόμενα πρὸς αὐτὸ ζήτῆματα

άνεπτύχθησαν ήδη εις τήν ἀνάλυσιν τοῦ κ. Κλαυδίου Μπανταλούκα, Οἱ οἰκονομικοὶ ἔλεγχοι, «Οἰκονομολόγος» 12 Ἀπριλίου 1952.

Ἐν κατακλειδι ἐκφράζομεν τήν ἐλπίδα ὅτι ὁ συγγραφεὺς θά θελήσῃ νά παρουσιάσῃ εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον αὐτοτελῶς καὶ ἐκτενέστερον τήν δλην γενικὴν θεωρίαν τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου, τῆς ὁποίας σήμερον παρέσχε μόνον τὰς γενικὰς γραμμὰς, καὶ ἔτι θά δημοσιεύσῃ μάλιστα αὐτὴν εἰς ξένην γλῶσσαν, διὰ νά καταστή αὕτη προσιτὴ εἰς τήν ἐπιστήμην τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ν. Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Hesse Albert : Lehrbuch der Nationalökonomie 4. völlig neugest. Aufl. Bd. 1 Einführung in die Volkswirtschaftslehre.—Bd. 2: Allgemeine Volkswirtschaftslehre.—Bd. 3. Angewandte Volkswirtschaftslehre. Offenburg Lehrmittel-Verlag Gm. b. H. 1949-1950.

Τὸ σύστημα τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Hesse ἔχει μεγάλην προῖστορίαν. Τὴν ἀπαρχὴν του ὀφείλει εἰς τὸ ἔργον τοῦ J. Courad τὸ ὅποιον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου τὸ 1896. Τοῦτο μετὰ τῶν κατόπιν συστημάτων τοῦ Philippovich (1893/99) καὶ Schmoller (1901/04) διεπαιδαγωγήσῃ ἔλας τὰς Γερμανικὰς γενεὰς μέχρι σχεδὸν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ὁ Hesse ἀρχικῶς συνεργάτης τοῦ Conrad συνέχισε τὰς ἐκδόσεις τοῦ συστήματος αὐτοῦ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἀναπροσαρμόζων αὐτὰς ἐκάστοτε πρὸς τὴν ἐξέλιξιν. Αἱ προσθήκαι καὶ ἀνακαινήσεις αὗται σύμφωνα μὲ τὴν ἰδίαν του ἐπιστημονικότητα κατέληξαν εἰς τὸ τέλος νά ἐκδοθῇ τὸ σύστημα τοῦτο, ὑπὸ ἴδιον ὄνομα του, περιορισθὲν πάντως εἰς τοὺς ἄνω τρεῖς τόμους καὶ ἀφῆσαν ἐκτὸς τὴν Δημοσιονομίαν καὶ Στατιστικὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Courad εἶχε συμπεριλάβει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν του. Ἔτσι ἤμπορεῖ νά εἶπῃ κανεὶς ὅτι ἡ τωρινὴ ἐκδοσις ἀποτελεῖ τὴν δεκάτην ἕκτην ἐκδοσιν ἀπὸ τὴν Ἀρχήν. Ἡ τετάρτη ἐκδοσις ἡ τωρινὴ εἶναι τελείως ἀνακαινισμένη.

Τὸ ἔργον συνεχίζει τὴν παράδοσιν τῆς γερμανικῆς ἱστορικῆς καὶ ἠθικῆς κατευθύνσεως, ἐπιδιώκον νά διακριθῶσῃ αὐτὴν ἀκόμη περισσότερο, διὰ μίαν κοινωνικοδικονομικῆς θεμελιώσεως. Ὁ τρόπος οὗτος θεωρήσεως τῆς ἐπιστήμης κατευθύνει τὸ βλέμμα ἡμῶν προπαντὸς πρὸς τὴν πολυπληθῆ διαφορικότητα τῶν συγκεκριμένων γεγονότων καὶ πρὸς τὴν κοινωνικὴν προβληματικότητά των. Οὗτος ἀντιτίθεται ἰδίως πρὸς τὴν τάσιν τῆς ἀναλύσεως τῶν κοινωνιολογικῶν προβλημάτων καὶ τῆς ἀπομονώσεως τοῦ «Οἰκονομικοῦ», πρὸς τὸν σκοπὸν μίαν εὐρυτέρας γενικοποιήσεως. Ἡ θεώρησις τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τοῦ Hesse ἀποκρούει τὴν βασικὴν σύλληψιν τῆς Οἰκονομικῆς μαθηματικῆς — ποσοτικῆς, διότι αὕτη κατὰ τελευταῖον λόγον τότε προϋποθέτει μίαν μηχανικὴν διαδρομὴν, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν Hesse ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ δὲν ὑπόκειται. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν διαμφισβητεῖ οὗτος διὰ καθ' ἕκαστον τμήματα τῆς ἐπιστήμης τὴν ἀξίαν μίαν

λελογισμένης ποσοστώσεως και διά μαθηματικών τύπων διατυπώσεως. Αί έκδηλώσεις τὰς ὁποίας ἐπιδιώκει νὰ διαγνώσῃ ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη, ἀνάγονται εἰς φυσικοὺς ὄρους, διαμορφώνονται ἕμως ὑπὸ τῆς δραστηριότητος τοῦ οἰκονομοῦντος ἀνθρώπου καὶ κατὰ αὐξοῦσαν κλίμακα διὰ τῆς παρεμβατικῆς τάσεως τοῦ Κράτους, ἢ ὁποία ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς παραγωγῆς, κυκλοφορίας καὶ διανομῆς τῶν ἀγαθῶν. Εἰς τὸ μέσον τῆς οἰκονομικῆς δράσεως εὐρίσκεται ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδίαν του θέλησιν καὶ ἰδίαν ἀντιδρασιν· αἱ πράξεις του παρουσιάζουν τακτικότητας μόνον, αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς σχετικῆς σταθερότητός των, δύνανται νὰ διατυπωθῶν διὰ ὑπολογισμῶν. Ὅχι ἕμως καὶ νὰ ἀναχθῶν ἀπολύτως εἰς αὐτούς. Πάντως ὁ μαθηματικὸς τύπος ἐξυπηρέτησε ἐλιγώτερον μέχρι τοῦδε τὴν ἐπίγνωσιν τῆς πραγματικότητος καὶ τῶν πρακτικῶν ζητημάτων τῆς Οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἀπὸ τὰς θεωρητικὰς κατασκευὰς καὶ τὰ προγραμματικὰ σχέδια.

Ὁ πρῶτος τόμος ἐρευνᾷ τὰς δάσεις καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας καὶ διαπιστώνει τοὺς σκοποὺς οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ κατευθύνουν τὰς πράξεις τῶν καθ' ἕκαστον προσώπων, καθὼς καὶ τῶν κρατικῶν μέτρων. Καταλήγει ὅθεν ὁ πρῶτος τόμος εἰς τὴν διαπίστωσιν ὅτι ἡ Οἰκονομία εἶναι μία τακτοποιημένη δραστηριότης (geordnete Wirtschaft) καὶ ὁ σκοπὸς τῆς τάξεως εἶναι τὸ κοινὸν καλόν. Ἐπὶ τῆς δάσεως ταύτης ἐποικοδομεῖ ὁ δεῦτερος τόμος τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γενικῶν διδασκαλιῶν τῆς Οἰκονομικῆς. Αἱ διδασκαλῖαι αὗται δεικνύουν διὰ πείων ὁδῶν καὶ ἀναδρομῶν ἐξθῶσαμεν εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν τῆς ἐπιστήμης καὶ διαπιστώνουν ὡς σκοπὸν τῆς θεωρίας, ὄχι τὴν ἐξακριβῶσιν τῆς ἰδιουτυρίας τῆς Οἰκονομίας, ἀλλὰ τὸν διαφωτισμὸν τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν τάξιν τῆς Οἰκονομίας. Ὁ σκοπὸς τῆς Ἐρεύνης εἶναι πάντοτε ἡ ἐπίγνωσις τῆς πραγματικότητος. Ἡ θεωρία πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, διότι ἄλλως δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὰς ἐπισκοπήσῃ, πρέπει ἕμως τόσον μόνον νὰ ἀνυψῶθῃ ὑπὲρ τὴν πραγματικότητα, ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπισκόπησιν αὐτὴν. Ὁ τρίτος τόμος διαγράφει τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ἀφορμᾶται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι σκοπὸς τῆς Ἐπιστήμης εἶναι νὰ διαγιγνώσκῃ σκοποὺς, ὄχι δὲ νὰ προβάλλῃ τοιοῦτους καὶ ἡ Ἐπιστήμη δὲν εἶναι προωρισμένη νὰ μετέρχεται Πολιτικῇ. Αὕτη πρέπει μᾶλλον νὰ μᾶς παράσχῃ μίαν σαφῆ ἐπισκόπησιν τῶν περιπεπλεγμένων οἰκονομικῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν συνεπειῶν των, νὰ μᾶς δεῖξῃ τὰ κύρια σημεῖα τῆς προβληματικότητός των καὶ νὰ μᾶς καταστήσῃ οὕτω ἱκανοὺς νὰ ἐκφέρωμεν ἰδίαν κρίσιν.

Τὸ ἔργον ἐμφανίζει τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν σύγχρονον κατάστασίν της. Μόνον ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ πολυετής διδασκαλία ἦτο δυνατόν νὰ ἀποδώσουν ἓνα τοιοῦτο ἀνάγλυφον ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον διακρίνεται πανταχοῦ ἡ πεμπουσία τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης.

Eugène Cavaignac : L'économie Grecque. Plon Paris 1951.

Ἡ ἐκ 240 σελίδων πραγματεία αὕτη ἀποτελεῖ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην τῶν σταθμῶν ἀπὸ τοὺς ὁποίους διήλθεν ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία ὡς καὶ τῶν σπουδαιότερων πολιτικῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς καθόλου ἐξελίξεως ταύτης.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει α) τὴν περίοδον τῶν πρώτων νομισμάτων (612 - 546) καὶ εἰδικώτερον τὴν εὐεργετικὴν συμβολὴν τῆς ἑλληνο-φοινικτικῆς συνεργασίας εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν οἰκονομῶν ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν, β) ἀσχολεῖται μὲ τὰ νομίσματα τῶν πόλεων τῆς Ἰωνίας, τῆς Θράκης, τῆς Αἰγίνης, τῆς Κορίνθου, τῆς Σικελίας, τῆς Φωκαίας, τῆς Λυδίας κλπ., γ) ἐξετάζει τὴν ἀποταμίευσιν καὶ τὸν ἀποθησαυρισμὸν, τὰ προβλήματα τῆς πίστεως, τὸν ὀμαλὸν δανεισμὸν κεφαλαίων ἐπὶ τόκῳ, τὰς κρίσεις τῶν δανεῖων εἰς τὴν Ἀττικὴν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Σόλωνος, τὰς κρατικὰς ἐπιβαρύνσεις, τὴν ἐργασίαν τῶν ἀτόμων καὶ τέλος τὰς σοβαρὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ Σόλωνος.

Εἰς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον μέρος ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται μὲ τὴν Ἀττικὴν περίοδον, μὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν Ρωμαϊκὴν Δύσιν, καὶ εἰδικώτερον ἐρευνᾷ τὰ προβλήματα τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς πίστεως κλπ.

Τὸ ἔργον τοῦτο χαρακτηρίζει ὀξεία παρατηρητικότης καὶ πλοῦτος ἱστορικῶν γνώσεων, μεθοδικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἀκρίβεια ἐκφράσεως, τέλος δὲ ὀρθὴ καὶ ἀρχὴν τοποθέτησις τῶν ζητημάτων. Ἡ ἐπιστημονικὴ κατὰ ταῦτα πληρότης τοῦ ἔργου καθιστᾷ τοῦτο ἀπαραίτητον βόθημα διὰ πάντας τοὺς ἀσχολουμένους ἐπισηδῆποτε μὲ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας.

Μ. ΣΕΠΕΝΤΖΗΣ

Weber A.: Marktwirtschaft und Sowjetwirtschaft. Ein Vergleich. R. Pflaum Verlag. München 1951.

Ἡ σοβιετικὴ Οἰκονομία μᾶς ἐμφανίζεται ὡς Σφιγξ καὶ διερωτόμεθα ποῖον εἶναι τὸ μυστικὸν τῆς δημιουργίας ταύτης, τὸ ὅποσον ἀπειλεῖ καὶ νὰ μᾶς ἀφομοιώσῃ. Οἱ μὲν τὴν ἐκθειάζουν ὡς παράδεισον, οἱ ἄλλοι ὡς γηϊνήν κόλασιν. Τὴν ἀντιγνῶμίαν αὐτὴν προσπαθεῖ ὁ Weber εἰς τὸ ἔργον του τοῦτο ἀντικειμενικῶς νὰ διευκρινήσῃ, διαπιστώνων τὰ καλὰ τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος, καθὼς καὶ ἐπικρίνων τὰς ἀτελείας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος, εὐρισκόμενος ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἐλευθέρου οἰκονομίας, ἕμως ψυχραίμως καὶ μὲ θαθύτητα ἐπιστημονικὴν διαπιστώνει. Ὡτω τὸ ἔργον διαμορφώνεται εἰς μίαν εἰκόνα τοῦ οἰκονομικοῦ κόσμου τῆς σήμερον, εἰς τὴν ὁποίαν — μὲ δύναμιν μιᾶς ἀσυνήθους παραστατικότητος, μὲ θαθὺ ἐλέμμα γνώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου συντελεστοῦ, εἰς τὸ μακρόκοσμον, καὶ μικρόκοσμον οἰκονομικὸν γίνεσθαι, μὲ ζωντανὴν πείραν ἡμίσεως αἰῶνος συγκλονιστικῶν ἀνατροπῶν, εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν διάρθρωσιν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου — ζωγραφίζεται ἡ κοσμοϊστορικὴ ἀνέλιξις.

Δ. Ε. Κ.

Fairchild - Furniss - Buck : Elementary Economics. Vol I-II Fifth Ed. The Macmillan Com, New York 1948|1950.

Τὸ διττόν ἔργον προήλθεν ἀπὸ μακρὰν πείραν διδασκαλίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Yale. Προορίζεται ἀποκλειστικῶς δι' ἀρχαρίους. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πλὴν τῶν συνηθισμένων τμημάτων τῆς διδασκαλίας τῆς Οἰκονομικῆς, περιλαμβάνει καὶ εἰδικὰ τμήματα διὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀμερικανικὴν Οἰκονομίαν (Evolution of the Economy—I Europe, II America), διὰ τὴν Ἰδιωτικὴν Οἰκονομικὴν (The Form of the business Unit). Τὸ ἔργον περιλαμβάνει κατόπιν μαθήματα Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομίας (Economic Nationalism and the Protective Tarif, The evolution of american Agriculture, The economic of transportation, the growth of Industry) κλπ., τέλος δὲ καὶ δημοσίαν Οἰκονομίαν (Taxation and the Business of Government, American public Finance), πληθυσμιακὰ καὶ ἐργατικὰ ζητήματα (Populations Problems, Unemployment κλπ.) καὶ εὐρείαν ἀνάλυσιν ἀντιθέτων οἰκονομικῶν συστημάτων (Socialism, Communism and Fascism).

Gayer A. D. Hariss C. L. : Basic Economics, Prentice - Hall, Inc. New York, 1951.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ μίαν συλλογὴν κειμένων διαφόρων γνωστῶν οἰκονομολόγων καὶ ὀργανισμῶν, σχετικῶν μὲ τὰ διάφορα ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Τὰ διάφορα κείμενα ἐξελέγησαν λόγῳ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ παρουσιάζουν διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν, ἀδιαφόρως ἂν ὁ συγγραφεὺς τοῦ εὗρισκεται ἐν ζωῇ ἢ ὄχι. Ἐπίσης ἔγινε προσπάθεια ὥστε τὸ βιβλίον νὰ γίνεται κατανοητὸν ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαστὰς διὰ τοὺς ὁποίους ἀποτελεῖ εἰσαγωγὴν εἰς τὴν οἰκονομικὴν φιλοσοφίαν.

Benham Frederic : Economics, Pitman, London, 1949.

Τὸ γνωστὸν ἔργον τοῦ Benham ἐκδοθὲν διὰ πρώτην φοράν τὸ 1938 ἐκδίδεται εἰς τρίτην ἐκδοσιν. Σημαντικαὶ διαμορφώσεις εἰς τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ἰδιαιτέρα εἰς τὰ θέματα τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἀτελοῦς ἀνταγωνισμοῦ, τοῦ χρήματος καὶ τοῦ τόκου, ἀναπτύσσονται κατὰ τρόπον ἀπλοῦν καὶ σαφῆ. Εἰς τὴν ἐκδοσιν αὐτὴν προσετέθη καὶ ἓνα κεφάλαιον περὶ τῶν μεταπολεμικῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων. Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ δίδεται ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν καὶ τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς Ἐργατικῆς κυβερνήσεως.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Benham ἀναπτυγμένον κατὰ τρόπον ἐξοχον ἀποτελεῖ πολύτιμον δοῦγμα διὰ τὸν μελετητὴν.

Silverman H. A : The Substance of Economics, Sir. Isaac Pitmam & Son Ltd. London 1950.

Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Silverman, ἐκδοθὲν διὰ πρώτην φοράν τὸ 1932 ἐμφα-

νίζεται εις δεκάτην τρίτην έκδοσιν. Τὸ βιβλίον ἀναφέρεται εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ θίγει ὀρισμένα πρακτικὰ καὶ κοινωνικὰ σημεῖα αὐτῆς. Ὅρισμένα σημεῖα ἐπανεγράφησαν εἰς τὴν μεταβληθεισῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας. Τὸ ἔργον αὐτὸ συγγραφὴν κατὰ τρόπον ἀπλοῦν, καθίσταται προσιτὸν ὄχι μόνον εἰς τὸν εἰδικὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν καθέναν ποῦ ἐπιθυμεῖ νὰ ἐννοήσῃ τὰς οἰκονομικὰς ἀρχὰς ποῦ κυβερνοῦν καὶ ρυθμίζουν τὰ κυριώτερα προβλήματα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Moulton Harold : Controlling Factors in economic development. The Brookings Institution Washington, 1949.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀσχολεῖται μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς προόδου. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ λέγει, ὅτι ἐξέλεξε διὰ τὸ ἔργον τοῦ τὸν ἀνωτέρω τίτλον διότι αὐτὸς ἐκφράζει καλύτερον τὴν οὐσίαν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος. Ἀναφέρεται ἐξ ἴσου εἰς τοὺς παράγοντας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐμποδίζουν καὶ περιορίζουν τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον καὶ ἐκείνους οἱ ὅποιοι τὴν προκαλοῦν. Τὰ παλαιότερα ἐγχειρίδια. λέγει ὁ Moulton, ἀναφερόμενα εἰς τὰς «ἀρχὰς» ἢ τοὺς «νόμους» τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἐνδιαφέροντο κυρίως διὰ τοὺς παράγοντας ποῦ περιορίζουν τὴν παραγωγὴν καὶ διὰ τοὺς νόμους ποῦ κυβερνοῦν τὰς σχετικὰς ἀξίας καὶ τὴν διανομὴν τοῦ εἰσοδήματος. Τὰ μεταγενέστερα ἔργα ἔδωσαν μεγαλύτεραν προσοχὴν εἰς τὰς δυνάμεις, αἱ ὅποιοι κρατοῦν τὸ οἰκονομικὸν σύστημα εἰς μίαν κατάστασιν ἰσορροπίας. Ὀλίγη ἔμως προσοχὴ ἐδόθη, ἰσχυρίζεται ὁ συγγραφεὺς, εἰς τοὺς παράγοντας ἐκείνους οἱ ὅποιοι δημιουργοῦν εὐρείας δυνατότητας οἰκονομικῆς ἐξελίξεως.

Moulton H. : The Dynamic Economy. A Dialogue in Play Form. The Brookings Institution. Washington 1950.

Ἡ μᾶλλον ἐπείγουσα ἀνάγκη διὰ τὴν ἐπιτυχιαν μᾶς δημοκρατίας, εἶναι μιὰ ὑψηλὴ στάθμη οἰκονομικῆς παιδείας μεταξὺ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Διὰ τοῦτο ἐνταῦθα κατὰ τρόπον πρωτότυπον διαλογικόν, ἐκτίθεται ἡ Ἱστορία τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀμερικανικῆς διομηχανικῆς προόδου κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν καὶ σχεδιάζονται τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς.

International Economic Papers No 1. London Macmillan and Company Ltd. 1951.

Εἰς τὸ οἰκονομικὸν πεδῖον ἡ διάδοσις νέων ἰδεῶν καὶ θεωριῶν προσέκρουσεν εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς κατανοήσεως ξένων γλωσσῶν. Ἡ καθυστέρησις αὕτη εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὸ ἱστορικὸν καὶ περιγραφικὸν πεδῖον, ἀφ' ἧσον ἴσως εἰς τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν καὶ οἰκονομετρικὴν. Διὰ τοῦτο ὁ πρόεδρος τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἑταιρείας Gott. Haberler προλογίζων τὴν έκδοσιν ταύτην ἀναφέρει ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ μετάφρασις εἰς τὴν Ἀγγλικὴν μονογραφῶν ἐκ τῶν

ἄλλων γλωσσῶν. Εἰς τὸ 1ον τεύχος μεταφράζονται ἐργασίαι τοῦ Dessus (The general Principles of Rate—fixing in Public Utilities), τοῦ Frisch (Monopoly—Polypoly—The Concept of Force in the Economy), Tinbergen (The Significance of Wage Policy for Employment) κλπ.

Krishnamurti B.: Pricing in Planned economy. Oxford University Press 1949.

Ἔργασία τῆς Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνιολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βομβάης. Συζητεῖ τὸ ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῶν τιμῶν εἰς τὴν διευθυνομένην οἰκονομίαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θεωροῦν πολλοὶ οἰκονομολόγοι (Mises, Hayek, Robbins) ὡς πολὺ δύσκολον.

Allen G. C.: British Industries and their Organization. Longmans, Green & Co, London, 1951.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου, ἐκδοθὲν διὰ πρώτην φοράν τὸ 1933 ἐμφανίζεται τώρα εἰς τρίτην ἐκδοσιν. Ἡ τρίτη αὐτὴ ἐκδοσις τοῦ ἔργου τοῦ Καθηγητοῦ Allen εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητά ἕνα νέον βιβλίον. Μὲ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν σημείων ἐκείνων, ποὺ ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν βιομηχανικὴν ἐξέλιξιν πρὸ τοῦ 1914, ἐλάχιστα παραμένουν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν μορφήν τῆς μελέτης. Τὸ κέντρον τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐντοπίζεται εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας κατὰ τὰ τελευταία ἔτη. Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου παρατίθεται ἐνδιαφέρουσα σχετικὴ βιβλιογραφία.

Göran Nyblén: The Problem of Summation in Economic Science, Lund 1951 C. W. K. Gleerup.

Μεθοδολογικὴ ἔρενα μετὰ ἐφαρμογῶν ἐπὶ τοῦ τόκου, χρήματος καὶ Οἰκονομικῶν διακυμάνσεων.

Ἡ ἐργασία ὑπεβλήθη ὡς διδακτορικὴ διατριβὴ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Lund καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς κεφάλαια I. Τὰ οἰκονομετρικὰ συστήματα ἐξισώσεως. II. Ἡ ἀποψις τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς. III Εἶναι δυνατὴ μὰ σύνθεσις μεταξὺ τῶν ἀπόψεων τῆς παραγωγῆς καὶ διανομῆς; IV. Τὸ θεμελιώδες πρόβλημα. V. Τὸ ποσοστὸν τοῦ τόκου VI. Πληθωρισμὸς VII. Οἰκονομικαὶ Διακυμάνσεις.

Marx Karl; Theories of surplus Value. Translated from the German by Bonner - Burns. London Lawrence & Wishart 1951.

Ἐκλογή ἐκ τῶν μεταξὺ τοῦ 1905 - 1910 δημοσιευθεισῶν (Τόμ. I 1905, II A - B 1905, Τόμ. III 1910) Theorien über den Mehrwert ἐκδοθεισῶν, ὑπὸ τοῦ K. Kautsky ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ προριζόμενου ὑπὸ τοῦ Μάρξ ὡς τέταρτος τόμος τοῦ Κεφαλαίου.

Hansen Bent: The Theory of Inflation, έκδ. George Allen & Unwin Ltd, London, 1951.

Οι πολεμικοί και μεταπολεμικοί πληθωρισμοί διαφόρων χωρών έδωκαν άφορμήν νά γραφῆ τὸ βιβλίον αὐτό. Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Hansen δὲν εἶναι μιά μονογραφία ἐπὶ τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας καὶ δὲν προσπαθεῖ νά διατυπώσῃ μίαν γενικὴν θεωρίαν περὶ πληθωρισμοῦ. Ἀσχολεῖται μὲ μερικὰ βασικά οἰκονομικά προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ μετὰ αὐτὸν στὶς διάφορες χῶρες.

Ἡ ἀναλυτικὴ μέθοδος τοῦ συγγραφέως εἶναι ἐπιρρασμένη ἀπὸ τὴν Σχολὴν τῆς Στοκχόλμης, καθὼς ἐπίσης ἐπὶ ἀπὸ τὸν J. R. Hicks.

Activity analysis of Production and Allocation, Edited by Tyalling C. Koopmans. Ἐκδότης John Wiley & Sons, New York, 1951:

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀσειλόμενον εἰς τὴν συμβολὴν εἴκοσι εἰδικῶν ἔχει ὡς κεντρικὸν θέμα τὴν καλύτεραν διάταξιν τῶν οἰκονομικῶν μέσων. Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων θεμάτων χρησιμοποιοῦνται ἰδεατὰ πρότυπα, διὰ νά ἐκφρασθῆ ἡ ἔκτασις τῶν τεχνικῶν δυνατοτήτων. Μὲ τὴν ἐοῦθειαν τῶν προτύπων αὐτῶν οἱ συγγραφεῖς τῶν διαφόρων μονογραφικῶν ἀναπτύσσουσι κριτήρια καὶ μεθόδους διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν διάταξιν τῶν περιορισμένων μέσων ἔναντι τῶν δεδομένων σκοπῶν.

Mudgett Bruce: Index Numbers, έκδ. John Wiley & Sons, N. York, 1951:

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Mudgett, καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Minnesota, ἔχει ὡς κεντρικὸν θέμα τὴν ἀκρίβειαν τῆς μετρήσεως διὰ τιμαριθμῶν. Λόγω τοῦ θέματος εἰς τὸ βιβλίον χρησιμοποιεῖται μαθηματικὴ γλῶσσα, ἀρκετοὶ δὲ πίνακες συμπληρῶνουν τὴν θεωρητικὴν ἀνάπτυξιν.

The Economy of Turkey. Report of a mission. Ἐκδ. International Bank for Reconstruction and Development, Washington 1951:

Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι μιά ἔκθεσις μιᾶς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐρευνητικῆς τῆς Διεθνούς Τραπεζῆς Ἀνασυγκροτήσεως, ἡ ὁποῖα ἐμελέτησε κατὰ τὸ 1950, τὴν τουρκικὴν οἰκονομίαν ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν. Τὸ βιβλίον κοσμεῖται μὲ ἀρκετοὺς χάρτας καὶ πίνακας.

The Economic development of Iraq. Report of a mission. Ἐκδ. International Bank for Reconstruction and Development, Washington, 1952.

Παραμφερῆς ἔκθεσις, διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Iraq, γενομένη ὑπὸ ἀποστολῆς σταλείσης, τῇ αἰτήσῃ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Iraq τὸ 1951.

Alpert Paul: Twentieth Century Economic History of Europe, Henry Schuman, New York, 1951.

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ ὁ Alpert μᾶς δίδει μίαν ἀνάλυσιν τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἐρευνῶνται αἱ οἰκονομίαι τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας καὶ Ρωσίας, καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ μὴ οἰκονομικοὶ παράγοντες τῶν χωρῶν αὐτῶν — αἱ πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ τάσεις καὶ τὰ ἔθνη καὶ χαρακτηριστικά. Ἰδιαιτέρα σημασία ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀνασυγκρότησιν μέσω τῶν σχεδίων Marshall καὶ Schuman. Τὸ βιβλίον ἐγράφη, καθ' ἑμολογίαν τοῦ συγγραφέως, διὰ τὸ ἀμερικανικὸν κοινόν, διὰ τὸ ὅποιον τὰ εὐρωπαϊκὰ γεγονότα ἀποτελοῦν πολὺτιμον παράδειγμα. Τὰ πολλὰ ἀριθμητικὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια δίδονται ὑπὸ τοῦ Alpert ὁλοκληρῶνουν τὴν ἀνάπτυξιν.

Frumkin Gr. Population Changes in Europe Since 1939. Aug. M. Celley Neu York 1951.

Τὸ ἔργον προλογίζει ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Berkeley Condliffe. Ὁ συγγραφεὺς του, ἐκδότης τῆς στατιστικῆς ἐπετηρίδος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς, μᾶς δίδει εἰς τὴν μελέτην του μίαν εἰκόνα τῶν ταχυτάτων διακυμάνσεων τοῦ πληθυσμοῦ εἰς 24 χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν ΕΣΣΔ.

Campbell W.: Practical Cooperation in Asia and Africa. Cambridge Heffer Sons Ltd 1951.

Ὁ συγγραφεὺς ἠσργάσθη εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς τῆς Κεϋλάνης ἐχρησιμοποίηθη δὲ εἶτα ὡς σύμβουλος τῆς Κινεζικῆς, Ἀφρικανικῆς κλπ. κυβερνήσεων. Σκοπὸς του εἶναι νὰ ὑποδείξῃ τρόπους ἐφαρμογῆς τῆς πρακτικῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως εἰς καθυστερημένους λαοὺς. Ἐρευνᾷ τὰ σπουδαιότερα συνεταιριστικὰ ζητήματα (δίκαιον, πίστιν, εὐθύνην, πρατήρια κλπ.) καὶ εἰς τρία παραρτήματα μᾶς δίδει τύπους, καταστατικῶν καὶ τὰ κυριώτερα ἔργα, ἐκθέσεις, εἰσηγήσεις μὴς προτύπου συνεταιριστικῆς βιβλιοθήκης.

Wilson H.: Universities and World Affairs. Carnegie Endowment for Intern. Peace. New York 1951.

Ἐπισκόπησις ἐξετάζουσα τὸν ρόλον τῶν πανεπιστημίων εἰς τὰ παγκόσμια ζητήματα, καθὼς καὶ τὰς μεθόδους διὰ τῶν ὁποίων τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα θὰ ἰδύναντο νὰ ρυθμίζουσι τὰ προγράμματα διεθνῶν σχέσεων αὐτῶν.

Pickles D.: Introduction to Politics Sylvan Press London 1951.

Ἡ συγγραφεὺς γνωστὴ διὰ τὰς περὶ τὴν πολιτικὴν μελέτας τῆς, διδασκαλίαν κλπ. εἰς διάφορα ἱδρύματα (Morley College κλπ.), ἐπιδιώκει νὰ ἐμφανίσῃ τὰ παλαιὰ πολιτικὰ αἰτήματα ὑπὸ τὴν νέαν των διαμρφώσιν. Μερικὰ ἐκ τῶν κε-

φαλαίων της 'Εργασίας: Είναι ο άνθρωπος ζών πολιτικόν; Το πρόβλημα της ισχύος. Το πρόβλημα της υπακοής. Τὰ θεμελιώδη δικαιώματα τοῦ πολίτου, 'Ελευθερία καὶ 'Ισότης κλπ.

Bethel S. L.: The cultural Revolution of the seventeenth Century. London D. Dobson Ltd 1951.

Μελέτη περί τοῦ σχίσματος μεταξὺ «σκέψεως» (thought) καὶ «αἰσθήματος» (feeling), τὸ ὅποσον ἴσκησε τοιαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν παρελθουσῶν τριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ἡ ἔρευνα ἐπισκοπεῖ θεολογίαν, φιλοσοφίαν, λογοτεχνίαν τῆς 17 ἑκατ. ἀναλύουσα τὰς ἀπόψεις τῶν κυριωτέρων διανοητῶν ἀπὸ τοῦ Jewel μέχρι τοῦ Locke καὶ συγκρίνουσα τὴν 'Ελισαβετικὴν καὶ Αὐγουστιανὴν περί τοῦ σύμπαντος ἀντίληψιν.

Hare R. Pioneers of Russian Social Thought geoffrey Cumberlege. London 1951.

Τὸ πρῶτον μέρος ἔργου ἀφιερωμένου εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κυριωτέρων προμαρξιακῶν παραδόσεων εἰς τὴν Ρωσίαν τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος καὶ τὴν ἰδιαιτέραν καὶ μερικὴν ἀναζωπύρωσιν αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν σκέψιν τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως. Ἐξετάζονται προσωπικότητες συντηρητικῶν: Chaadayev 1793-1856 Leontiev 1831-1891—Ριζοσπαστικῶν Chernyshevsky 1828-1889—σκεπτικιστῶν A. Herzen 1812-1870 κλπ.

Bullard, Sir Reader: Britain and the Middle East Hutchinson's University, London 1951,

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ ὁ Sir Reader Bullard, ὑπάλληλος ἐπὶ πολλὰ ἔτη τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐκθέτει ἐν συντομίᾳ τὰς σχέσεις τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ ὅρος «Μέση Ἀνατολή» χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν, περιλαμβάνων τὴν Τουρκίαν, τὴν Περσίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Κύπρον, τὴν Συρίαν καὶ τὸν Λίβανον, τὴν Παλαιστίνην, τὸ Ἰσραήλ καὶ τὴν Ἰορδανίαν, τὸ Ἰράκ, τὸ Σουδάν καὶ ὀλόκληρον τὴν ἀραβικὴν χερσόνησον. Τὸ βιβλίον αὐτό, λόγω τῆς ἰδιαιτέρας πείρας τοῦ συγγραφέως—διατελέσαντος καὶ πρεσβευτοῦ εἰς τὴν Περσίαν κατὰ τὴν περίοδον 1939—1946, παρουσιάζει ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον.

Tarn - Griffith: Hellenistic Civitisation Third Ed. London E. Arnold Co 1951.

Ἡ τρίτη ἐκδοσις τοῦ ἄνω ἔργου εἶναι βελτιωμένη ἐν σχέσει πρὸς τὰς προηγουμένας (1927, 1930) καὶ τὰς ἐπανεκδόσεις (1936, 1941, 1947). Τὸ ἔργον ἐμφανίζει συνθετικὴν εἰκόνα τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου, ἣ ὁποία καλύπτει τοὺς τρεῖς αἰῶνας μεταξὺ τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς

Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου (323 - 31 π.Χ.). Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς διεισδύει εἰς ὅλοκληρον τὸν ἀρχαῖον κόσμον.

Coates Adrian: *Prelude to History*, ἔκδ. Methuen & Co, London, 1951.

Τὸ βιβλίον ἀσχολεῖται μὲ τὴν προέλευσιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Coates, ἀνθρώπου πλήρως ἐνημερωμένου μὲ τὴν διαμόρφωσιν τῆς παλαιολιθικῆς ἀρχαιολογίας, εἶναι εὐπρόσδεκτον διὰ τοὺς κύκλους τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὸ ἀπώτατον παρελθὸν τοῦ ἀνθρώπου.

J. T. Sheppard: *Music at Belmont*, ἔκδ. Rupert Hart - Davis, London, 1951.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Sheppard περιέχει ἐν ἑλῃ ἔνδεκα δοκίμια. Ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ καταδείξῃ τὴν σημασίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, διὰ τὴν σύγχρονον ταραχώδη ἐποχὴν ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀρετῶν τῆς αὐ' ἑτέρου.

Corbett Jim.: *My India*. Oxford University Press. London, New York, Bombay 1952.

Μὲ πολλὴν ἀφοσίωσιν ὑπὲρ τῆς ἀχανοῦς χώρας καὶ τῶν καλῶν πτωχῶν αὐτῆς ἀνθρώπων εἶναι γραμμένον τὸ βιβλίον τοῦ συνταγματάρχου Corbett ἐπὶ μακρὴν ζήσαντος αὐτόθι. Αἱ εἰκόνες τοῦ ἔργου (Sketches) ἀφοροῦν τὴν ζῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀνθρώπων.

Sismondi de Simonde: *Nouvoux Principes d'économie politique*. 3e Ed. Tom. I. Edition Jeheber Genève. Paris 1951.

Τὸ κλασσικὸν ἔργον ἐπανεκδίδεται μετὰ μακρὰν ἀψάνειαν, ἣ ὅποια εἶχε μᾶλλον λόγους πολιτικούς. Ἡ πρώτη ἐκδοσις ἔγινε τὸ 1919, ἡ δευτέρα τὸ 1927. Εἰς αὐτὴν προσετέθη τὸ τμήμα περὶ πληθυσμοῦ — δι' ὃ καὶ τὸ ἔργον φέρει ὑπότιτλον «*ou de la richesse dans ses rapports avec la population*» — τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσεν ἴσως καὶ τὸ καλῦτερον περιεχόμενον αὐτοῦ καὶ τὸ ἰσχυρὸν καὶ σήμερον ἔσον καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκτύπωσίν του.

Τοῦτο ἀπετέλεσε μίαν θεωρίαν δημογραφικὴν καὶ περὶ τῶν κρίσεων ἣ ὅποια ἀπετέλεσε τὴν δάσιν ἀφ' ἧς ἀψωρμήθησαν ὄλαι, αἱ ἔκτοτε θεωρίαι μέχρι σήμερον.

Arnou André: *Éléments d'économie Politique*. Édition Spes, Paris 1951.

Τὸ ἔργον προέρχεται ἀπὸ παραδόσεις διδαχθείσας ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς τὰς ἐλευθέρας σχολὰς τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ἀλλῆς. Θέλει νὰ εἶναι μιὰ εἰσαγωγή εἰς τὴν πολὺ σύνθετον οἰκονομικὴν ἐπιστήμην ὡς ἐν προανάρησιν εἰς τὰ συνθετικὰ ἔργα τοῦ Pirou, Perroux, Truchy κλπ. Ἡ πρωτοτυπία του ἔγκειται εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς ὕλης. Μετὰ εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου καὶ τῆς μεθόδου τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καὶ τῶν ἐξωοικονομικῶν ἔρων (περιβάλλοντος γεωγραφικοῦ καὶ ἀνθρωπίνου), ἐκτίθεται ἡ κατανάλωσις πρῶτον, εἶτα

ή παραγωγή και τέλος ή 'Ανταλλαγή (ἀξία, χρήμα, πίστις, τιμαί).

Nogaro B. : *Éléments d' économie politique* 5e Ed. Paris 1949. Librairie Delagrave — Pichon et Durand-Auzias.

Τὸ ἔργον εἶναι βραχεῖα περίληψις τῶν Cours d' économie politique τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἔκθεσιν ἀντικειμενικὴν καὶ θετικὴν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἄνευ δογματικοῦ φόρτου καὶ ἐπομένως κατάλληλον διὰ πρῶτον προσανατολισμὸν διὰ πάντας οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται οἰκονομικῶς πρακτικῶς καὶ σπουδαστάς.

Nogaro B. : *La Méthode de économie Politique*. Pichon et Durand—Auzias Paris 1950.

Τὸ εἰς δευτέραν ἔκδοσιν μεθοδολογικὸν ἔργον παραμένει εἰς τὴν παλαιὰν ἀρχὴν του, ἔτι ἡ πολιτικὴ οἰκονομία εἶναι πρὸ παντὸς ἐπιστήμη τῆς παρατηρήσεως : τοῦτο σημαίνει ὅτι αὕτη ὀφείλει νὰ διευρύνῃ τὴν ἱστορικὴν καὶ στατιστικὴν ἔρευνάν τὴν καὶ ἂν πρόκειται νὰ φθάσωμεν εἰς προτάσεις γενικοῦ διαφέροντος ἢ ἄλλως εἰς θεωρίαν πρέπει νὰ προτάξωμεν τὴν ὑπομονητικὴν σπουδὴν τῶν γεγονότων. Πρέπει ἀρα διαμόρφωσις θεωρίας διὰ τῆς παρατηρήσεως, δηλαδὴ, πολὺ συχνά, θεωρεῖαι διὰ τῆς ἱστορίας.

Nogaro B. : *Principes de théorie économique*. Pichon et Durand - Auzias. Paris 1951.

Τὸ ἔργον ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ ἔργου τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς μεθόδου τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἐπιδιώκει νὰ προσανατολίσῃ γενικῶς εἰς τὴν θεωρίαν, ἀναλόγως πρὸς τὰς μεθοδολογικὰς ἀρχὰς αἱ ὅποιαι ἀνεπτύχθησαν εἰς τὸ πρῶτον ἔργον. Δὲν ἐπιδιώκει ἐπομένως ὁ συγγραφεὺς νὰ ἀναλύσῃ πλήρως ἕλον τὸ οὐσιώδες περιεχόμενον μιᾶς «καθαρῆς οἰκονομίας».

Baby J. *Principes fondamentaux d' Ed. Paris Économie Politique*. 2e Éditions Sociales 1951.

Δημοσίευμα μὲ τὴν μαρξιστικὴν ἀποψιν, τὴν ὁποίαν καὶ συχνάκις τονίζει. Ἐπομένως ἡ διαίρεσις τῆς ὕλης δὲν ἀκολουθεῖ τὸ κατὰ παράδοσιν σχῆμα ἀλλὰ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν πρωτόγονον κομμουνισμὸν (πρωτόγονος οἰκονομία, οἰκονομία δούλων, Μεσαιωνική, ἀπαρχαὶ καπιταλισμοῦ κλπ.), προχωρεῖ εἰς τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας (ἐμπόρευμα καὶ ἀξία, χρήμα, ὑπεραξία, μισθός, συγκέντρωσις, κέρδος, ἔγγειος πρόσοδος, κρίσεις, ἱμπεριαλισμός) καὶ καταλήγει εἰς τὴν σοσιαλιστικὴν οἰκονομίαν (κατὰ τὸ Ρωσσικὸν παράδειγμα καὶ γενικῶς).

Baudin Louis : *Manuel d' économie Politique* Pichon et Duraud - Auzias Paris 1951.

Ὁ εἰς πέμπτην ἔκδοσιν δεύτερος τόμος πραγματεύεται τὴν κυκλοφορίαν,

διανομήν, κατανάλωσιν και εις έν έκτον μέρος τό έν συνεχείᾳ ίσοϋύγον παραγωγῆς και καταναλώσεως (Ρυθμόν και κύκλους οικονομικούς).

Angers Fr. Alb. : Juitiation à l'économie Politique. Édition Fides Montreal.

Είσαγωγή συνθετική εις τήν Πολιτικήν Οικονομίαν προοριζομένη κυρίως διά τούς γραμματεῖς τών έμπορικῶν έπιμελητηρίων. Αὐτόν τόν λόγον έχουν και τὰ συμπεράσματα τοῦ τέλους τοῦ έργου «Σύνθεσις τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος και στοιχεῖα κυβερνητικῆς οικονομικῆς πολιτικῆς ἐπί τοῦ Ἐθνικοῦ προγράμματος».

Divisia F: Exposés d'économique I Paris Dunod 1951.

Ὁ ἐπί 20τίαν Καθηγητής Divisia εις τὰς σπουδαιότερας τρεῖς τεχνικάς σχολάς εις τήν Γαλλίαν (Pontes de Chaussées, École Polytechnique, Conservatoire des Arts et Métiers) μετὰ μίαν γενικήν Είσαγωγήν μᾶς ἀναπτύσσει τήν εἰσφοράν τῶν Γάλλων μηχανικῶν εις τήν οικονομικήν Ἐπιστήμην. Μετὰ σκιαγράφειν μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν τῶν μεγάλων σκαπανέων Comnot (1801 - 1877), Dupuit (1804 - 1865), Léon Walras (1834 - 1910), Colson (1853 - 1939), Chatelier (1850 - 1936), ἀναφέρει χαρακτηριστικάς ἄλλας ἐργασίας εις διάφορα πεδία (Οικονομία και Εἰσολογία, μέτρησις τεχνικῆς προόδου και «cuibusdam aliis» χρῆμα και τόκος), συσχετίζει Οικονομικήν και Τεχνικήν και καταλήγει εις μίαν συνθετικήν εἰκόνα τοῦ συνόλου.

Firmin Oulès : Les Principes d'un système économique nouveau : L'Economie Harmonisée. Rouge & Cie Lausanne. Pichon - Durand - Auzias Paris. Larcier L. A. Bruxelles, 1950.

Δημοσιεύεται εις τήν «Collection de la nouvelle École de Lausanne» ή όποία θέλει νά γνωρίση εις εύρύτερους κύκλους τὰς τρεῖς ἀπόψεις αἱ όποῖαι χαρακτηρίζουν αὐτήν : καθόσον ἀφορᾷ τήν μέθοδον ἐρεύνης, τήν ἐξήγησιν τῶν οικονομικῶν φαινομένων, τήν νέαν οικονομικήν πολιτικήν. Ἡ μελέτη αὕτη ἀναφέρεται εις τήν τελευταίαν ἀποΐιν. Ἐδημοσιεύθη ἀρχικῶς εις τήν «Rivista internazionale di scienze sociali». Ἡ ἄρμονική Οικονομία διαφέρει τῶν ἄλλων τύπων τῆς ἐφηρμοσμένης και καθιερωμένης οικονομίας, διά νά ἀντιληφθῶμεν δέ αὐτήν ἐκτίθενται εις τό πρῶτον μέρος τὰ γεγονότα και αἱ ἰδέαι αἱ όποῖαι καθορίζουν τὰς ἀρχάς τῆς ἄρμονικῆς οικονομίας και εις τό δεύτερον ἀντιπαραβάλλονται αἱ ἀρχαί αὐται πρὸς τὰς τῶν ἄλλων κυριωτέρων συστημάτων, ἵνα οὕτω διά τῆς ἀντιθέσεως διαγραφῶν σαφέστερα τὰ οὐσιώδη και ἰδιότυπα χαρακτηριστικά τῆς ἄρμονικῆς Οικονομίας.

James Ém. : Histoire des théories économiques. Flammarion Editeur. Paris 1950.

Τό έργον εκδίδεται εις τήν Bibliothèque de Philosophie scientifique.

Ὡς σκοπόν του προβάλλει ὁ συγγραφεὺς καθηγητὴς τῆς Νομικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν οἰκονομικὴν σκέψιν ἀπὸ τὰ παράσιτα, τὰ ὅποια ἀποπνίγοντα τὸ δένδρον παρεμποδίζουσι αὐτὸ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναπτυχθῇ πλήρως. Σύμφωνα λοιπὸν μετὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Gaétan Pirou «χωρίζει τὸσον ριζικῶς ὅσον εἶναι δυνατόν... τὸ δόγμα ἀπὸ τὴν θεωρίαν, τὴν ἐρμηνείαν ἀπὸ τὴν ἀξιολόγησιν, τὴν γνῶσιν τῆς πραγματικότητος ἀπὸ τὴν περὶ ἀξίας κρίσιν». Ἰπὸ ἐπικεφαλίδα «1950· προεικάζει τὴν ἐξέλιξιν: Νέα θεωρία διαμορφώνεται βαθμηδὸν εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Μετὰ τὰς προόδους τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν θεωρίαν τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπίας, βλέπομεν προσπάθειαν ξεπεράσματος τῆς σκέψεως τοῦ Walras καὶ Pareto καὶ εὐρεῖαν συζήτησιν περὶ Κεϋνσιανῆς ἐπαναστάσεως». Καίτοι ἡ λέξις εἶναι πολὺ ἔντονος πρέπει κανεὶς νὰ ὁμολογήσῃ ἐν τούτοις ὅτι ἡ ἐπίδρασις τοῦ διδασκάλου τοῦ Cambridge παραμένει μεγάλη καὶ εἰς ἐκείνους ἀκόμη οἱ ὅποιοι ἀπορρίπτουσι τὰ δογματικὰ συμπεράσματά του διὰ τὴν πλήρη ἀπασχόλησιν, ἣ διὰ τὰς θεωρίας τὰς σχετιζομένας μετὰ τὴν ἀποταμίευσιν ἢ τὸν τόκον. Ἰπὸ τὴν ἐπίδρασιν ταύτην καὶ ἑμμεσώτερον ὑπὸ τὴν τοῦ Wicksell θεμελιώνεται ἡ θεωρία διὰ τῆς ὁποίας ἡ νέα γενεὰ τείνει νὰ ἐκφύγῃ ἀπὸ τὴν ἀχαρῆ ψυχρότητα τῆς θεωρίας τῆς ὀριακῆς χρησιμότητος ἢ τῆς ἰσορροπίας. Καίτοι δὲ τμήματα μόνον τῆς νέας θεωρίας γνωρίζομεν, ἔμωσ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν σπουδαιότητά της.

Denis Henri: La Monnaie - Paris Editions Sociales 1951.

Ἡ ἀνάλυσις τῆς ἀξίας βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀκριβῆ φάσιν τοῦ ἐμπορεύματος τοῦ βασικοῦ τούτου στοιχείου τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Ἄλλὰ ἡ κυκλοφορία τοῦ ἐμπορεύματος ἔλαβε κατὰ διαφόρους ἱστορικούς ἐποχὰς πολὺ ποικίλας μορφάς. Διὰ τὸ νὰ κατανοήσῃ πάλιν κανεὶς τὴν σημερινὴν πολὺπλοκὸν κυκλοφορίαν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνέλυσεν ἕλους τοὺς ποικίλους θεσμοὺς καὶ λειτουργίας τὰς ὁποίας ἐπενόησε τὸ καπιταλιστικὸν καθεστῶς (ὀργανώσεις παραγωγῶν, ἐμπορίων, Κράτους, ἐμποροπανηγύρεις, χρηματιστήρια κλπ.). Τοῦτο θὰ συνεσχότιζε μᾶλλον παρὰ θὰ μᾶς ἐφύτιζε δι' ὃ ὁ συγγραφεὺς περιορίζεται εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ χρήματος τοῦ ὁποίου ἡ φύσις εἶναι ἡ περισσότερον ἐνδιαφέρουσα καὶ ἡ δυσχερεστέρα εἰς τὴν κατανόησιν κατὰ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἀγαθῶν.

Εἰς δύο μέρη: φύσις καὶ μορφαὶ τοῦ νομίσματος — Ἡ ποσότης τοῦ νομίσματος καὶ αἱ τιμαί, ἐρευνῶνται οἱ βασικοὶ νόμοι τοῦ καπιταλισμοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ χρῆμα (νόμισμα μεταλλικόν, χαρτονόμισμα, πίστις νομισματικαὶ ὑποπίαι — Τιμαί μετὰ κανόνας χρυσοῦ, σύστημα μὴ μετατροψιμότητος, ὀριακὴ θεωρία καὶ ποσοτικὴ θεωρία, νομισματικαὶ μεταρρυθμίσεις).

Cahiers du Séminaire d'économetrie publ. par René Roy Librairie de Médecis Paris 1951.

Εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο τεύχος τῆς Οἰκονομετρικῆς δημοσιεύονται πέντε θέματα συζητηθέντα εἰς τὸ Centre National de la Recherche Scientifique ἐκδίδονται δὲ ἀπὸ τῶν ἀκαδημαϊκῶν R. Roy. Ὁ ἐκδότης προλογίζει τὸ τεύχος καθορίζων τὸν ρόλον τῆς οἰκονομετρικῆς μεθόδου καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην.

Sauvy Alfred : Essai sur la Conjoncture et la Prévision économiques. Éditions du Centre Polytechnicien d'Études Économiques Paris 1938.

Ὁ Rist προλογίζει τὴν ἐργασίαν τοῦ γνωστοῦ Γάλλου στατιστικοῦ ἀναφέρει: Ἡ γνώσις δὲν εἶναι πάντοτε πρόβλεψις. Πρόβλεψις ὅμως ἀνευ γνώσεως εἶναι κατὰ τι ἀναγκαίως μάταιον. Ὁ Sauvy μᾶς παρουσιάζει τὰ μέσα νὰ γνωρίσωμεν τὴν συγκυρίαν. Τὸ ἔργον ἐκθέτει περαιτέρω τοὺς γαλλικοὺς δείκτας, τὴν ἀποκάθαρσιν, τὴν πρόβλεψιν μετὰ συμπεράσματα.

Collection Drois Sociale : Les aspects économiques, techniques et sociaux de l'expansion agricole. Librairie, Social et économique Paris 1950.

Τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Κοινωνικὸν Δίκαιον» ἀφιερῶνται ἕκαστον εἰς ἓν θέμα. Ἐρευνῶν τὰς νέας μορφὰς τῆς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως καὶ τὰς σχέσεις τῆς ἐργασίας. Τὸ παρὸν ἔρευνᾷ τὰ τῆς γεωργικῆς ἐξαπλώσεως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Εὐρώπην (Cepede), τὰς κοινωνικὰς συνεπείας τῶν τεχνικῶν προόδων εἰς τὸ ἀγροτικὸν περιβάλλον (Keiling), τὴν κλειδα τοῦ ἀγροτικοῦ προβλήματος : ἐκπαίδευσιν ἐκλαϊκευσιν, (gravier) κλπ.

Lewinshon R. : Trusts et Cartels dans l'économie mondiale. Librairie de Médecis. Paris 1950.

Μετὰ εἰσαγωγὴν μεθ' ἱστορικῆς ἐπισκοπῆσεως (οἱ Φαραῶ οἱ πρῶτοι μεγιστάνες τῶν Τράστ) ἀναλύονται τὰ τῶν Τράστ καὶ Καρτέλων εἰς τὰς διαφόρους διομηχανίας καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν τῶν πολιτικῶν. Ἐπακολουθεῖ τὸ συμπέρασμα καὶ πίναξ χρονολογικῆς διεθνῶν ἰδρύσεων μέχρι τῆς ἐθνικοποιήσεως τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ χάλυθος εἰς τὴν Ἀγγλίαν (1949/50) καὶ προτάσεις νόμου εἰς τὴν Γαλλίαν (1950) διὰ τὰ καταστατικὰ τῶν Καρτέλων.

Roland Mane : Economie Privée. Editions Berran Paris 1951.

Εἰς τὸν νεώτερον κόσμον ἡ ἐξέλιξις ἐπιτελεῖται διαρκῶς μὲ ἀξάνουσαν περιπλοκὴν. Δὲν πρόκειται μόνον νὰ παράγωμεν, ἀλλὰ νὰ παράγωμεν καλύτερον καὶ εὐθηνώτερον, δὲν ἀρκεῖ ἡ διεξαγωγή τῆς ἐργασίας ὡς ὑπὸ ἀγαθοῦ

άνδρος, αλλά ή ανακάλυψις νέων έμπορικών άγορών, ή δημιουργία νέων αναγκών, ή διασφάλις εις όλους τούς ανθρώπους οι όποιοι συμμετέχουν εις την παραγωγήν πλεονεκτημάτων ευημερίας, μορφώσεως, ασφαλείας και όχι μόνον εις αυτούς αλλά και εις τά μέλη των οικογενειών των. Τόν σκοπόν τούτον επιδιώκει ή άνω έργασία εκδοδομένη εις την «Bibliothèque des techniciens comptables» εις την όποιαν έχουν εκδοθη και άλλα έργα (Economie politique, Legislation Sociale Droit commercial κλπ.).

Engels Fr.: Socialisme Utopique et socialisme scientifique. Editions Sociales Paris 1948.

Μετάφρασις υπό του Lafargue τριών κεφαλαίων από τή «'Αντιντόρριγκ» Έγγελς (1820 - 1895), τά όποια περιλαμβάνουν ετι βασικότερον έργαζτη περι ούτοπικού σοσιαλισμού. Προτάσσεται άρθρον της Έλεονώρας Μάρξ (της νεωτέρας τών τριών θυγατέρων του Μάρξ) επί τη εβδομηκονταετηρίδι (1890) του Engels, εισαγωγή από τόν Engels και ή άνω μετάφρασις του ούτοπικού και επιστημονικού σοσιαλισμού.

Engels Fr.: Le role de la violence dans l'histoire. Editions Sociales Paris 1947.

Συνέκδοσις έπιτυχής τριών κεφαλαίων από τή έργον του Engels Anti-Dühring και μιξ μετά θάνατον αυτού εκδοθείσης έργασίας (1896) περι της ίδρύσεως της Γερμανικής αυτοκρατορίας μετά τόν Γαλλογερμανικόν πόλεμον (Reichsgründung und Commune) έμφανιζόντων τόν ρόλον της βίας εις την 'Ιστορίαν. Έπό του εκδότου προτάσσεται λόγος του Maurice Thorez του 1938 εις τήν Κ.Ε. του Κ.Κ.Γ.: «Pacifisme et violence».

E. Varga et L. Mendelsohn: Données Complémentaires à l'Imperialisme de Lénine. Editions Sociales Paris 1950.

Τό βιβλίον του Λένιν «(Ο) Ίμπεριαλισμός τή τελευταίον στάδιον του Καπιταλισμού» οι άνω συγγραφεις πλασιώνουν με δεδομένα στατιστικά προερχόμενα από τά έτη κυρίως 1933/34. (Ο παραλληλισμός γίνεται διά της έκτυπίσεως του έργου του Λένιν εις τά ζυγάς σελίδας και τών δεδομένων εις τάς μονάς. Έν τέλει έπεξηγούνται τά δεδομένα διά της έκθέσεως της οικονομικής πεμπτουσίας του Ίμπεριαλισμού: του μονοπωλίου. Αναπτύσσονται δηλαδή ή αύξουσα συγκέντρωσις της παραγωγής, ή διαμόρφωσις τών βιομηχανικών μονοπωλίων, τών τραπεζικών συγκροτημάτων και της οικονομικής όλιγαρχίας, τών διεθνών μονοπωλίων, του διαμοιρασμού του κόσμου μεταξύ, τών Ίμπεριαλιστικών κρατών κλπ. Διά διαγραμματίων άπεικονίζονται οι μεγάλοι κεφαλαιοκρατικοί οργανισμοί (Morgan, Schneider-Creusot, van Swernisgen, Siemens-Hallske-Schuckert, General Elektrik Ltd κλπ. και ή άνωσος ανάπτυξις της βιομη-

χανίας εις τὰς διαφόρους χώρας) και προδιαγράφεται ἡ ἐπέκτασις τοῦ παρασιτισμοῦ και τῆς διαδρώσεως τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ καθεστώτος.

Adam Smith: Textes choisis. Préface par G. Bousquet. Paris Librairie Dalloz 1950.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω συλλογὴν ἐκδίδονται ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Σμιθ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀλγερίου μετὰ εἰσαγωγικοῦ προλόγου και βιοβιβλιογραφικοῦ σημειώματος.

Babeuf: Textes choisis. Préface & Commentaires par G. et C. Villard. Editions Sociales Paris 1950.

Εἰς τὴν σειρὰν Les claciques du peuple ἐκδίδεται και ὁ Babeuf (1760 - 1797) μετὰ τὴν εἰς αὐτὴν ἐκδοσιν τῶν Marat (Textes choisis) και τοῦ Decartes (Discours de la Méthode).

Εἰς τὴν προτασσομένην βιογραφίαν του τονίζεται ἰδιαιτέρως ὅτι ὁ Babeuf εἶναι ὁ πρῶτος τονίσας τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων, ὡς κατ' ἐξοχὴν κινήτρου τῆς Ἱστορίας, περὶ τὸν ἐπου τοποθετοῦν σταθερῶς τὴν ἀντίθεσιν και μέσω τοῦ ὁποίου κρίνει ὅλα τὰ προβλήματα. «C'est aujourd' hui la guerre de riches contre les pauvres» «au lieu de juger la dictature de vue formel, il analyse leur contenu de classe (R. Garandy). Ὡσαύτως ἡ συνωμοσία τῶν «Ἰσων» παρὰ τὴν ἀποτυχίαν της ἀπετέλεσε ἓνα σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν, διότι διέγραψε τὴν πρώτην προσπάθειαν ἐγκαθιδρύσεως τοῦ κομμουνισμοῦ στηριζομένην εἰς μίαν ὀλόκληρον ἐπαναστατικὴν ὀργάνωσιν.

Κατὰ τὴν δικτατορίαν τοῦ λαοῦ, μὴ διαμορφωμένου εἰς τὴν προλεταριάτου, πρῶτος διετύπωσεν ὁ Babeuf και τὴν ἐπανελάβε κατόπιν ὁ Blanqui, διαμορφώθη ἐπιστημονικῶς ἀπὸ τὸν Μάρξ και ἐφηρμόσθη εἰς τὴν πρακτικὴν ἀπὸ τὸν Λένιν.

Ὁ Babeuf προσηθάνθη τὴν ἱστορίαν μαρξικῶς, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μαζῶν διὰ τὰς προωθήσῃ ἐπλήρωσεν και τὴν διαύγειαν και τὴν ἡγεσίαν του διὰ τῆς ζωῆς του, ἐπηρέασε ἕμως τὴν ὅλην κίνησιν τοῦ 19ου και 20ου αἰῶνος μὲ τὸ μακρόσκοπον πνευμά του.

Saint — Simon. Textes choisis. Préface et commentaires par J. Dautry. Editions Sociales. Paris 1951.

Κείμενα τοῦ Claude-Henri Saint-Simon (1760 - 1825) δημοσιευμένα και ἀδημοσίεута περιλαμβάνονται εἰς τὸ τευχίδιον τοῦτο εἰς τὸ ὅποιον χαρακτηρίζεται ὁ Saint-Simon ὡς Post-encyclopédist και pré-socialiste ὡς συνεχιστικὸς τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν και πρόδρομος τοῦ Καρόλου Μάρξ.

Beaujeu-Garnier : L'économie du Moyen-Orient. Presses Universitaires de France 1951.

Ευθύνοπτος περίληψις τῆς Οἰκονομίας τῶν κρατῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς (Τουρκία, Αἴγυπτος, Συρία, Λίβανος, Ἰσραήλ, Ἰορδανία, Ἀραβία, Ἰράκ, Ἰράν).

Fridmann G. : Ou va le Travail humain? Gallimard Paris 1950.

Ὁ νεώτερος κόσμος κατηγορεῖται ἀπὸ τοὺς ρωμαντικούς, ἠθικολόγους, φιλοσόφους, ὡς κἄτι παράλογον καὶ ἀπάνθρωπον. Τὸ ἔργον σκοπεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα ἀναλύον τὸ «φυσικὸν περιβάλλον» τῶν προμηχανικῶν κοινωνιῶν καὶ συγκρίνον τούτο πρὸς τὸ τεχνικὸν περιβάλλον τοῦ XX αἰῶνος. Ὁ Friedmann εἶναι συγγραφεὺς καὶ τριτέμου ἔργου «Machine et Humanisme».

Muller Alb. (S. J.) : La Morale et la Vie des Affaires. Casterman Paris 1951.

Αἱ ἀπλᾶ σημειώσεις τῆς συναλλακτικῆς δεοντολογίας τοῦ καθηγητοῦ Muller (S.J.) εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Ἰνστιτούτον τῆς Ἀμβέρσῃς ἀναφέρονται εἰς πλεῖστα ἔσα γενικὰ καὶ εἰθικά ζητήματα τῶν συναλλαγῶν : ὡς τὴν Δικαιοσύνην, τὰς συμβάσεις γενικῶς, τὸ *justum praetium* τοῦς ἐμπορικοὺς ἀντιπροσώπους, τὰς συνεννοήσεις ἢ Μονοπωλιακὰ καθήκοντα τῆς πελατείας, τὸν ἐλεύθερον ἀνταγωνισμόν, τὰς ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις, τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα εἰς τὰς συναλλαγὰς κλπ.

Lecordier Gaston : Les classes moyennes en Marche. Blond & Gay Paris 1950.

Τὸ ἔργον ἐκδίδεται ὡς ἴδιον εἰς τὴν σειρὰν *Réalités du Travail Social* ὑπὸ τοῦ Abbé Lecordier μετὰ πρόλογον τοῦ προέδρου τοῦ Ἐθνικοῦ συμβουλίου τῶν μέσων τάξεων R. Millot. Ἐπιδιώκει νὰ γνωρίσῃ εἰς εὐρυτέρους κύκλους τὰ ζητήματά της μεσαίας τάξεως, τὰ ὅποια σχεδὸν πανταχοῦ ἀγνοοῦνται.

Stauffer Ernest : La méthode relationnelle en psychologie sociale et en sociologie selon M. Léopold von Wiese. Delachaux & Niestlé S. A. Neuchatel - Paris 1950.

Τὸ ἔργον ἐκδίδεται εἰς τὴν σειρὰν *Actualités pédagogiques et psychologiques* τοῦ Ἰνστιτούτου J. J. Rousseau τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης ἐκθέτει ἐν ἐκτάσει καὶ κρίνει τὰς κυριώτερας θεωρίας κοινωνιολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας Λεοπόλδου von Wiese. Μετὰ βιογραφικὸν σημεῖωμα καὶ ἀνάπτυξιν γενικὴν τοῦ ἔργου τοῦ v. Wiese ἀκολουθοῦν τρία κεφάλαια : αἱ θεωρητικαὶ εἰσέτις τῆς μεθόδου, τὰ πρακτικὰ μέσα τῆς μεθόδου καὶ κριτικαὶ σκέψεις περὶ τῆς μεθόδου.

Morelly : Code de la Nature 1755. Raymond Clavreuil Paris 1950.

Ὁ κώδιξ τῆς φύσεως ἢ τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῶν νόμων αὐτῆς, τὸ ὅποιον

ἔργον ἀπεδίδετο ἀρχικῶς εἰς τὸν Diderot ἐκδίδεται ἐνταῦθα μετὰ ἐκτενεστεστᾶ-
της εἰσαγωγῆς καὶ σημειώσεων ὑπὸ τοῦ Gilbert Chinard. Τὸ ἔργον ἐπεκαλέ-
σθησαν καὶ ἐξεθείασαν πλεῖστοι ἔσοι (d'Argeuson, Babeuf, Fourier, Tocque-
ville κλπ.) εἰς τε τὴν ἀρχαιότεραν ἐποχὴν καὶ τὴν νεωτέραν (Hyndman). Εἰς
αὐτὸ δὲ ἀνευρίσκεται καὶ ἡ περίφημος ρῆσις τοῦ Proudhon «la propriété
c'est le vol».

Caillois R.: *Quatre essais de Sociologie contemporaine*. Olivier Per-
rin Editeur Paris 1951.

Τέσσαρα κοινωνιολογικὰ μελετήματα: *La Représentation de la mort, L'usage des Richesses, le Pouvoir charismatique (A. Hitler comme idole), Le Vertige de la guerre.*

Guétin D.: *Où va le peuple américain?* R. Julliard Paris 1951.

Ἐκδίδεται εἰς τὴν συλλογὴν *les Temps Modernes* καὶ ἀποτελεῖ τὸν II
τόμον ἔργου, τὸ ὅποσον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ἐπραγματεύθη εἰς τὸν I τόμον
(1950) τὴν *Big Business* καὶ τὸν *Labor* εἰς τὸν ἄνω δεύτερον πραγματεύεται
τὰς ἄλλας δύο δυνάμεις αἱ ὅποσαι εἶναι δυνατὸν νὰ πολεμήσουν τὸ μεγάλο ἀμε-
ρικανικὸν κεφάλαιον: τοὺς πτωχοῦς ἀγρονοικιαστὰς καὶ τοὺς μαύρους.

Laszloe E.: *L'évolution Humaine*. Editions «Destins» Paris 1950.

Τὸ ἰδιότυπον ἔργον ἀφιερώνεται εἰς τὴν ἐσθήθειαν πάντων οἱ ὅποιοι πάσχουν
καὶ ἐρευνῶν. Οἱ δύο ὑπότιτλοι: I. *le nombre-Clef* καὶ II. *L'Évolution Mon-
diale: Mythe ou Réalité?* ἀναλύονται εἰς μικρὰ κεφάλαια (Παγκόσμιος Ἄρ-
μονία, Τὸ μηδὲν δὲν εἶναι ἀριθμὸς, ἡμέραι καὶ ἀριθμοί, ὁ συμβολισμὸς τῶν ἀρι-
θμῶν καὶ τῆς ἐξελίξεως, ὁ ἀριθμὸς τῆς σταδιοδρομίας, ἡ μουσικὴ θερμομέτρον
τῆς ἐξελίξεως ἢ βασιλεία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ ἀριθμὸς 7, Ἄνγκη τοῦ
Ἐρωτος, Ἄνευ ὀρίων) τῶν ὁποίων προτάσσεται συνήθως ρητόν τι τῆς παλαιᾶς
ἢ Καινῆς Διαθήκης.

Histoire de la Révolution Russe. Préparée sous la direction de Gorki,
Molotow, Vorochilov, Kirov, Zdanov, Staline. Tome I-IV
1947/1950: Du Début de la guerre mondiale aux journées de
Juillet 1917; des journées de Juillet à Octobre 1917; les jour-
nées d'Octobre à Petrograd; l'insurrection à Moscou et l'in-
stauration du Pouvoir soviétique, Editions Sociales Paris 1950.

Ἡ ἱστορία αὕτη συγγράφεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Γκόρκυ, Μολότωφ,
Βοροσίλωφ, Κίρωφ, Ζδάνωφ καὶ Στάλιν. Οἱ ἐκδοθέντες τέσσαρες τόμοι 1947/
1950 περιλαμβάνουν τὴν ἱστορίαν Α' ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου παγκοσμίου
πολέμου μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1917· Β' Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου - Ὀκτωβρίου 1917·

Γ' 'Ο 'Οκτώβριος 1917 εις τὴν Πετρούπολιν. 'Ο τέταρτος τόμος ἀρχίζει μὲ τὴν 24 'Οκτωβρίου τοῦ 1917 καὶ ἐξιστορεῖ τὴν προλεταρικὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Μόσχαν, κατόπιν εἰς τὰ πολεμικὰ μέτωπα καὶ τέλος τὴν ὀργάνωσιν τῆς προλεταρικῆς κυβερνήσεως.

Desmangeot L.: 1. Théorie de la Connaissance ou Méthodologie générale S.E.D.E.S Paris 1951.

» » 2. Physique rationnelle unitaire S.E.D.E.S. Paris 1951.

1. 'Η 'Επιστήμη ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν φιλοσοφικὴν θεώρησιν τῆς φύσεως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. 'Αρχικῶς αὕτη δὲν ἦτο καλῶς συνηρθρωμένη, κατόπιν δὲ μὴ αἱ συλλήψεις αὐτῆς συνεδουάσθησαν, συνεπυκνώθησαν εἰς σύστημα καὶ ἀνεπήδησεν ἡ φιλοσοφία. Τὰ περαιτέρω ζητήματα ἀναλύονται εἰς δύο κεφάλαια Μεθοδολογία γενική καὶ Μεθοδολογία ἐπιστημονική.

2. Τὸ δεῦτερον ἔργον τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐπιδιώκει νὰ δημιουργήσῃ συστηματικὴν φυσικὴν ἐνιαίαν ἀλληλέγγυον μὲ τὴν θεωρίαν τῆς γνώσεως τὴν ὁποίαν εἰς τὸ πρῶτον ἔργον ἀνέπτυξεν ὁ συγγραφεὺς.

Knight R.: Racine et la Grece. Paris Boivin et Cie Editeurs.

'Εκτενὴς λογοτεχνικὴ καὶ φιλοσοφικὴ μελέτη περὶ τοῦ Ρακίνα καὶ τῆς ἀρχαίας 'Ελλάδος. Τὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου: 'Η 'Ελλάς εἰς τὴν φιλολογίαν τοῦ 17ου αἰῶνος. 'Ο Ρακίνας ἑλλημιστὴς. 'Ο Ρακίνας ποιητὴς κλπ.

Folliet J.: L'Avenement de Prométhée. Chronique Sociale de France Paris 1950.

'Ο συγγραφεὺς κοινωνιολόγος, δημοσιογράφος, ἀγωνιστὴς εἰς τὰς κοινωνικὰς ἐξελίξεις, εἰργάσθη εἰς τὸ ἔργον του τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1942 ὅτε ἦτο αἰχμάλωτος. Τὸν ἄνθρωπον - Προμηθέα, ὁ ὁποῖος εἶναι συγχρόνως καὶ ὁ homo technicus τῆς σήμερον τὸν παρακολουθεῖ εἰς ὅλας τὰς χαρακτηριστικὰς σημερινὰς ἐκδηλώσεις του: Τεχνικὴν, οἰκονομίαν, συνδικαλισμὸν, ἐκσοσιαλισμὸν, τάσεις κοσμοκρατορικὰς κλπ.

Mao Tse - Toung: La nouvelle Démocratie. Editions Sociales, Paris 1951.

'Εξιστόρησις σύντομος τῆς κινεζικῆς ἐπαναστάσεως (1939), τῆς τωρινῆς καταστάσεως τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας (1949), τῶν οἰκονομικῶν ἀγώνων μετὰ παραρτήματος περιλαμβάνοντος τὸ Σύνταγμα τῆς Κίνας.

Isorni J.: Je suis avocat. Edition du Conquistador Paris 1951.

Εἰς τὴν συλλογὴν «Mon Métier» ἐξέχουσαι προσωπικότητες ἐμιλοῦν περὶ τοῦ ἐπαγγέλματός των διὰ τὰς ἐργασίας των, μεθόδους των, συνηθείας τῆς σκέψεώς των καὶ τῶν ἐρέξεών των. Ἄλλα τευχίδια: Barrault: Je suis Homme de Theatre, Mondor: Je suis Chirurgien κλπ.

Josserand L. (Ed.): L'enseignement de l'histoire. Préface d'E. Herriot. Editions Bourrelrier Paris 1951.

Εἰς τὴν σειράν τῶν Cahiers de Pédagogie moderne ἐκδίδεται ἡ ἔργασια αὕτη περιλαμβάνουσα τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας καὶ τὰς ἐφαρμογὰς αὐτῆς. Τὸ ἔργον προλογίζεται ἀπὸ τὸν Herriot καὶ παρρουσιάζεται (συνεργασία) ἀπὸ τὸν Josserand.

Lex Orandi: Le mytère de la mort et sa célébration. Les Editions du Cerf Paris 1951.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἔρευνῶν τοῦ ἱερατικοῦ κέντρου λειτουργικῆς Lex Orandi ἐκδίδεται συνεργατικῶς τὸ ἄνω ἔργον περιλαμβάνον μελέτας περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου, τοῦ ὑπερέραν, τῆς χριστιανικῆς ταφῆς κλπ..

Basile de Césarée: Homélie sur l'Hexaéméron. Les Éditions du Cerf 1949.

Εἰσαγωγή καὶ μετάφρασις τῶν ὁμιλιῶν εἰς τὴν ἑξαήμερον τοῦ Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας. Δημοσιεύεται καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον.

Descoedres Alice: L'éducation des entants arriérés 4e Ed. Delachaux et Niestlé. Neuchatel et Paris 1948.

Εἰς τὴν ἐπιθετικὴν «Actualités Pédagogiques et Psychologiques», ἐκδίδεται τὸ ἔργον τοῦτο τῆς συγγραφέως μεταφρασθὲν εἰς πλείστας ὄσας γλώσσας Γερμανικὴν, Ἀγγλικὴν, Ἰσπανικὴν, Ρωσικὴν κλπ. Πραγματεύεται τὰ τῆς διαγνώσεως τοῦ παθήματος, τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς χειροτεχνικῆς ἐργασίας ἐν τέλει: δὲ καὶ τὴν ἠθικὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν.

Inhelder Bärbel: Le diagnostic du raisonnement chez les débiles mentaux. Editions Delachaux & Niestlé S.A. Neuchatel et Paris 1943.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω ἐπιθετικὴν Collection d'actualités Pédagogiques. Προλογίζεται ἀπὸ τὸν I. Plaget. Ἡ συγγραφεὺς ἐπιφορτισμένη ἀπὸ τὸ Καντόνιον Saint-Gall τὴν διάγνωσιν τῶν πνευματικῶν ἀσθενιῶν αὐτῶν διεπίστωσε τὴν ἀνάγκην τοῦ καθορισμοῦ ὀρισμένων μεθόδων διαγνώσεως. Ἐπακολουθοῦν ἔκτενῃ συμπεράσματα.

Bottin Montial 1951 (154e Année de Publication). Annuaire du commerce extérieur. Paris. 1951 Annuaire du Commerce Didot - Bottin S. A.

Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν ἀρχαιότατον αὐτὸν ἐτήσιον ὁδηγὸν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου ἀναγράφονται κατὰ ἀλφαβητικὴν τάξιν (Γαλλικὴν) πάντα τὰ προϊόντα τοῦ κόσμου τὰ ἀποτελοῦντα ἀντικείμενον διεθνοῦς ἐμπορίου.

(Ὁ ὁγκώδης ὁδηγὸς περιλαμβάνει: πρὸς τούτους ἐν τμήμα «Γεωγραφικόν»

εις τὸν ὅποιον ἀνευρίσκωμεν διὰ κάθε κράτος ἢ κτήσιν κλπ. πληροφορίας σχετικὰς μὲ τὴν γεωγραφίαν, οἰκονομίαν, τουρισμόν.

Εἰς τὸν ὁδηγὸν ἐμφαίνονται εἰς τρεῖς γλώσσας γαλλικὴν, ἀγγλικὴν, ἰσπανικὴν 1) οἱ γενικοὶ τίτλοι, 2) οἱ εἰδικαὶ τίτλοι, 3) ἀλφαβητικῶς τὰ παγκόσμια προϊόντα μὲ τοὺς κυριωτέρους, πρῶτους παραγωγοὺς καὶ ἐμπόρους αὐτῶν, 4) ὁ Γεωγραφικὸς πῖναξ καὶ 5) ὁ κόσμος κατὰ κράτη.

Muhs K.: Allgemeine Volks-Wirtschafts lehre (Die Handelshochschule). Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler Heidelberg 1952.

Τὸ ἔργον ἐξεδόθη ἀπὸ τὸ περιοδικὸν Die Handelshochschule — Die Wirtschaftshochschule. Τὸ ἔργον κρατεῖ τὴν παλαιὰν διαίρεσιν τῆς Οἰκονομικῆς προσαρμῶζει ὁμοῦς αὐτὴν πρὸς τὴν σημερινὴν ἐξέλιξιν δι' ὃ παρεμβάλλεται εἰς τὸ τμῆμα Der Volksw. Umlaufprozess ἔκτενές κεφάλαιον περὶ συγκυριῶν. Ἰδιαιτέρως ἔκτενὴς εἰσαγωγή ἀναλύει τὰ βασικὰ ζητήματα τῆς Γενικῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ὅπως τὴν ἀποκαλεῖ ὁ συγγραφεὺς.

Carell Erich: Allgemeine Volkswirtschaftslehre 5e Aufl. R. Pflaum Verlag. München 1951.

Βελτιωμένη καὶ ἐπισημασμένη ἐκδόσις. Παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἐπιστήμης εἰς τὴν Ἀλλοδαπὴν ἰδίως εἰς Ἀμερικὴν, Ἀγγλίαν, Σουηδίαν, τὴν ὁποίαν ἐπεξεργάζεται εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια. Ὡσαύτως καὶ ἡ βιβλιογραφία συγχρονίζεται. Ἰδιαιτέρως ἡ ἀνάλυσις τῆς περὶ τιμῆς καὶ κόστους θεωρίας ἐπεξεργασθῆ βαθυτέρον. Εἰς τὸν πρόλογόν του ὁ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ τὸν λόγον δι' ὃν δὲν συμπεριέλαβεν εἰς τὴν ἐκθεσίαν του τὸ σύστημα τῶν καμπυλῶν ἀδιαφορίας τοῦ Pareto. Τὸ Κεϋνσιανὸν σύστημα θεωρεῖ ὡς ἀναπαράστασιν τῶν ἐπιδράσεων ἐνὸς μὴ — οὐδετέρου χρήματος, τὰς ὁποίας καὶ ἐκθέτει εἰς νέον ἰδιαιτέρον κεφάλαιον καθὼς ἐπιχειρεῖ καὶ κριτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Κεϋνσιανῆς περὶ ρευστότητος θεωρίας τοῦ τόκου καὶ τοῦ «πολλαπλασιαστοῦ».

Εἰς λεπτομερείας τῆς θεωρίας τῆς Δυναμικῆς τῆς Οἰκονομίας δὲν εἰσέρχεται ὡς συγγραφεὺς θεωρῶν αὐτὰς ὡς ὑπερβαίνουσας τὰ ὅρια ἐνὸς εἰσαγωγικοῦ διδύλου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Weddingen W.: Theoretische Volkswirtschaftslehre als System der Wirtschaftstheorie. Westkulturverlag A. Hain Meisenheim am Glan 1948.

Τὸ ἔργον ἀφιερώνεται εἰς τὸν Zwiedineck-Südenhorst. Ἐπιδιώκει νὰ ἀναπτύξῃ συστηματικῶς τὴν περὶ οἰκονομίας διδασκαλίαν ἀπὸ ὀλίγους βασικοὺς τόμους τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας. Πολεμεῖ ἐπομένως τὴν ἀντίληψιν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μία γενικὴ θεωρία τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ ὅτι μᾶλλον προάγεται

ἀπὸ κάθε βαθμίδα ἐξελλξεως ἢ τάξεω, τῆς Οἰκονομικῆς ζωῆς καὶ μίᾳ ἰδιαιτέρα θεωρίᾳ. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν θὰ ἀπεκλειετο συνεπῶς ἡ δυνατότης μιᾶς ἐνιαίας οἰκονομικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐνὸς εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς θεμελιουμένου συστήματος οἰκονομικῆς θεωρίας. Τὴν ἀντίληψιν ταύτην προσπαθεῖ νὰ ἀντικρούσῃ τὸ ἄνω ἔργον.

Waffenschmidt W.: Anschauliche Einführung in die allgemeine und theoretische Nationalökonomie. Westkulturverlag A. Hain Meisenheim am Glan 1950.

Τὴν εἰς τὴν Γερμανίαν καθυστερημένην οἰκονομικὴν θεωρίαν συγκριτικῶς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπιδιώκει νὰ ἐμφανίσῃ παραστατικῶς διὰ σωρείας γραφικῶν παραστάσεων τὸ ἄνω ἔργον. Εἰς δύο τμήματα: Ἀνάπτυξις, τάξις καὶ μέθοδος τῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Ἡ νέα θεωρία καὶ ἡ πραγματικότητα, μετὰ παραστατικῶν εἰκόνων ἐπιτυγχάνεται ὁ ἄνω σκοπὸς συσχετίζεται δὲ ἡ «θεωρησις» εἰς τρεῖς ἰδιαιτέρως τομεῖς: τῆς γνωσεολογικῆς θεωρίας, τῆς μαθηματικῆς οἰκονομικῆς θεωρίας, τῆς ἐπαληθεύσεως. Ἐν ἐπιλόγῃ διαπιστώνεται ὅτι τὸ πεδίον τῆς καθόλου παραστατικῆς εἰσαγωγῆς δὲν ἐξηγητήθη πλήρως, ἀλλὰ διὰ τὸ γόνιμον τῆς ἀποδόσεως τῆς περιωρίστη, εἰς τὰς τυπικὰς πρὸ παντὸς παραστάσεις ἢ πρότυπα (Modell).

Hunold Alb. (Hrsg.) Vollbeschäftigung, Inflation, Planwirtschaft. Beiträge von: Amonn, Baudin, Eucken etc. Eugen Rentsch Verlag Erlenbach - Zürich 1951.

Τὸ ἔργον ἀποτελεῖ κριτικὴν ἀξιολόγησιν τῆς περὶ Ἀπασχολήσεως καὶ χαμηλοῦ ἐπιτοκίου θεωρίας τοῦ Keynes. Πολλοὶ Οἰκονομολόγοι ἐκ διαφόρων χωρῶν Bresciani - Turroni, Ellis, Hayek, Röpke κλπ.) μᾶς ἐκθέτουν τὴν εἰκόνα τῆς χώρας των, ἀναλύουν τὰς θεωρίας αἱ ὅποια ἀπαρτίζουν τὴν βάση τῆς Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς τῶν χωρῶν των ἢ συζητοῦν τὴν Ἐκθεσιν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν περὶ διεθνῶν μέτρων Ἀπασχολήσεως. Πάντες οἱ συγγραφεῖς ἀντιτίθενται κατὰ τῶν συνταγῶν καὶ δογματικῶν γνωμῶν. Τὸ ἔργον προλογίζει ὁ Gideonse Πρύτανις τοῦ Κολλεγίου Brooklyn τῆς Νέας Ὑόρκης.

Vollbeschäftigung. Bund Verlag Bonn 1950.

Μελέται καὶ συζητήσεις ἐνὸς συνεδρίου τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν ἐργατικῶν Ὀμοσπονδιῶν τοῦ Oberhausen. Συμμετεῖχον καὶ Οἰκονομολόγοι Ἄγγλοι: τῆς Ὀμάδος τῆς Ὀξφόρδης, ἡ ὅποια τελευταίως ἔθεσε καὶ ἐμελέτησε τὸ πρόβλημα τοῦτο, μετὰ σπανίας σαφηνείας. Καὶ οἱ μὲν Ἄγγλοι (G. Worswick, Allan Flanders) πραγματεύονται θεωρητικῶς τὰ σχετικὰ ζητήματα, οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐν σχέσει μὲ τὰς συνθήκας εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν. Εἰς τὸ τέλος ἐπακολουθεῖ σύνολις τῶν συμπερασμάτων ὑπὸ τοῦ R. Wagenführ.

Brinkmann Karl: Wirtschaftsformen und Lebensformen 2. Aufl. J. C. B. Mohr. (Paul Siebeck) Tübingen 1950.

Δεύτερα έκδοσις διαφόρων πραγματειῶν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Τυβίγγης Brinkmann ἀναφερόμεναι εἰς τὰ στασιαζόμενα πεδία τῶν οἰκονομολόγων καὶ Ἱστορικῶν διὰ τὴν Οἰκονομικὴν Ἱστορίαν καὶ τῶν «Καθαρῶν» καὶ τῶν ἐμπειρικῶν θεωρητικῶν διὰ αὐτὴν ταύτην τὴν Οἰκονομικὴν. Ὁ τόμος περιλαμβάνει καὶ βιοβιβλιογραφίας (Edgeworth [1845 - 1926], Schmoller [1838 - 1917], Max Weber [1844 - 1920], Sombart [1863 - 1941]) κλπ. Meade I.: Planung und Preismechanismus 1951. I. C. B. Mohr Tübingen.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ. Ἐξετάζονται τὰ κύρια ζητήματα τοῦ προγραμματισμοῦ καὶ τιμῶν ὅλα εἶναι: Ὁ ἔλεγχος τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ ἀντιπληθωρισμοῦ, ἡ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος καὶ περιουσίας, τὸ Μονοπώλιον καὶ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ Ἴσοζύγιον τῶν πληρωμῶν.

1. Schultz A.: Der Erdteil Asien 1950.

2. Lütgens R.: Die Produktionsräume der Weltwirtschaft 1952.

Franckh'sche Verlagsbuchhandlung Stuttgart.

1. Εἰς τὴν Συλλογὴν «Kleine Länderkunde» ἐκδίδεται μὲ ζωντανὴν συνθετικὴν ἔκθεσιν ἡ ποικιλία τῆς Ἀσιατικῆς φύσεως, τῶν πολιτισμῶν, τῶν θρησκευτῶν, τῶν ἐντονωτέρων ἀλληλεπιδράσεων τοῦ λίκνου τῆς ἀνθρωπότητος μετὰ τῆς Εὐρώπης, ἡ προϊστορία καὶ ἱστορία αὐτῆς μέχρι τῆς ὀρμητικῆς ἐκβιομηχανήσεως τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῆς Σιβηρίας καὶ τῶν πολιτειακῶν μεταβολῶν εἰς τὴν Παλαισίτην, Ἰνδίας, Κίνας καὶ Ἰνδονησίαν.

2. Εἰς τὴν σειράν Erde und Weltwirtschaft Ein Handbuch der Allg. Wirtschaftsgeographie, ὡς δεύτερος τόμος ἐκδίδονται «Αἱ παραγωγικαὶ περιοχαὶ τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας» ὑπὸ τὴν μορφήν γενικῆς τινος γεωγραφίας τῆς παραγωγῆς. Τὴν ἀπαρχὴν πάντως τῆς ἀναπτύξεως δὲν ἀποτελοῦν τὰ καθ' ἑκάστον προϊόντα, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ διαφοριζόμενα τμήματα τῆς ὑφῆλτου μετὰ τῆς παραγωγῆς τῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν. Οὕτω προβάλλεται πρὸ παντὸς ὁ ἀνθρώπος ὡς φορεὺς τῆς Οἰκονομίας καὶ ἡ Ἐμπλοκὴ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς εἰς τὴν καθόλου συναλλαγὴν τῶν λαῶν. Ἔτσι ἀνταποκρινόμεθα περισσότερον πρὸς τὰς πρακτικὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας. Μετὰ γενικὴν προσανατολιζούσαν εἰσαγωγὴν εἰς δύο μεγάλα τμήματα Landräume - Meeresregionen, ἐξετάζονται αἱ καθ' ἑκάστον περιοχαὶ βάσει ὀρισμένου ἐπιστημονικοῦ τύπου ἐρεύνης. Χάρται, πίνακες, εἰκόνες ἀποσαφηνίζουν τὰς ἐκθέσεις. Τὰ λοιπὰ τμήματα τοῦ Ἐγχειριδίου σχεδιάζονται ὡς τόμος III. Ἀγροτικὴ καὶ Βιομηχανικὴ Γεωγραφία, IV. Ἐμπορικὴ καὶ Συγκοινωνιακὴ Γεωγραφία, V. Ὁ οἰκονομῶν ἀνθρώπος ὡς διαμορφωτὴς τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἐκδοθεὶς πρῶτος: Die geographischen Grundlagen und Probleme des Wirtschaftslebens.

Spann Oth.: Die Haupttheorien der Volkswirtschaftslehre 25 Auf. 1949.

Quelle und Meyer Gmb.H. Heidelberg.

Τὸ κλασσικὸν ἔγχειρίδιον τοῦ Spann τῶν Οἰκονομικῶν θεωριῶν εἰς 25 ἔκδ. (121 - 125 χιλ.) μετὰ παραρτήματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς σπουδῆς τῆς Οἰκονομικῆς.

Stavenhagen G.: Geschichte der Wirtschaftstheorie. Vandenhoeck & Ruprecht. Göttingen 1951.

Ὡς δευτέρος τόμος εἰς τὸ Grundriss der Sozialwissenschaft ἐκδίδεται ἡ Ἱστορία τῆς Οἰκονομικῆς θεωρίας ἀπὸ τὸν G. Stavenhagen. Τὸ ἔργον περιλαμβάνει πρῶτον πλήρη ἐπισκόπησιν τῶν νεωτέρων θεωρητικῶν συμβολῶν ὡπως τὴν διδασκαλίαν περὶ τῶν μορφῶν τῆς ἀγορᾶς, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θεωρίας τῆς οἰκονομικῆς τοποθεσίας εἰς τὴν σημερινὴν εὐρεῖαν διδασκαλίαν περὶ τοῦ χώρου, τὴν νεωτέραν περὶ χρήματος θεωρίαν καὶ τὴν τωρινὴν θέσιν τῆς περὶ συγκυρίας ἐρεύνης. Κατὰ τὰς ἀναλύσεις αὐτὰς ἀποκαθίσταται ἐκάστοτε ἡ πλήρης συσχέτισις τῶν ἐδικῶν αὐτῶν πεδίων, πρὸς τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν. Βάσει νέας ἱστοριοθεωρητικῆς ἐρεύνης, τροποποιεῖται εἰς οὐσιώδη σημεῖα, ἡ εἰκὼν τῆς γενέσεως τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ προσφέρεται συγχρόνως συναρτωμένη εἰκὼν τῆς Οἰκονομίας καὶ τῶν σκοπῶν αὐτῆς (δλέπε καὶ βιβλιοκρισίας Brinkman: Wirtschaftstheorie, Predöhl: Aussenwirtschaft, Mackenroth: Methodenlehre der Statistik εἰς «Ἀρχαῖον» 1950 σελ. 213, 265, 266).

Morf O.: Das Verhältnis von Wirtschaftstheorie und Wirtschaftsgeschichte bei K. Marx. A. Francke Verlag. Bern 1951.

Εἰς τὴν σειρὰν «Staatswissenschaftliche Studien» ἐκδομένην ἀπὸ τοὺς Furlan-Salin, ἡ ἄνω ἐργασία διερευνᾷ τὴν σχέσιν τῆς Οἰκονομικῆς θεωρίας πρὸς τὴν Ἱστορίαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μάρξ. Ἐκτενέστατος βιβλιογραφικὸς πίναξ.

Marbach Fritz: Zur Frage der Wirtschaftlichen Staatsintervention A. Francke Verlag Bern 1920.

Τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς παρεμβάσεως τοῦ Κράτους, ἀπέκτησε ἀκόμη μεγαλύτεραν σπουδαιότητα, ἀφοῦ διεπιστώθη ὅτι τὰ κράτη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπεζήτησαν ὀλοκληρωτικὴν κατεύθυνσιν τῆς οἰκονομίας αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν μέσῃν ὁδὸν μὲ κατ' ἀρχὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἐλευθεροοικονομικῆς δραστηριότητος. Εἰς ἐπιλογὸν ἀσχολεῖται ὁ συγγραφεὺς καὶ μὲ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὁποῖαν προκαλοῦν αἱ παρεμβάσεις τῶν συνδέσμων ἐκπροσωπήσεως τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων.

Gerloff Wilh.: Zum Siebzigsten Geburtstag. Beiträge zur. Geld & Finanztheorie, 1951. J. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen.

Ἐπί τῇ 70τηρῆδι τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Φραγκφούρτης Gerloff δημοσιεύονται εἰς τὸν ἄνω τόμον δύο ὁμίλια περὶ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνικῆς ἀπόψεως τῆς περὶ χρήματος θεωρίας καὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς δημοσίας οἰκονομίας, λεχθεῖσαι εἰς τὴν Aula τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Φραγκφούρτης τὴν 23 Ἰουν. 1950, καθὼς καὶ σειρά ἄλλων δημοσιευμάτων ἐπιστημόνων τιμώντων τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Gerloff Neumark: Handbuch der Finanzwissenschaft 2. völlig neugearbeitete. Aufl. in Verbindung mit zahlr. Fachleuten des In und Auslandes. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1950.

Ἐἰς δευτέραν ἐκδοσιν τὸ γνωστὸν ἐγχειρίδιον τῆς Δημοσίας Οἰκονομικῆς καὶ Οἰκονομίας. Τὸ διαρρηῦσαν εἰκοσαετὲς διάστημα ἐπέφερε πολλὰς τροποποιήσεις εἰς τὴν ἔκθεσιν, τὴν διάρθρωσιν καὶ τὴν καθόλου κατανομήν τοῦ ἔργου.

Τὸ σύστημα θέλει περιλάβει εἰς τὸν :

Α' τὸμον τὴν φύσιν καὶ σκοπὸν τῆς δημοσιονομίας.

Β' Τὰ δημόσια ἔσοδα.

Γ' Τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὸ δημοσιονομικὸν σύστημα τῶν κυριωτέρων κρατῶν.

Δ' Διεθνή δημοσιονομικὰ ζητήματα.

Ernst Laur Festschrift: Stand der Forschung auf dem Gebiete der Wirtschaftslehre des Landbaues. Schweizerisches Bauernsekretariat. Brugg 1951.

Τιμητικὸς τόμος φίλων, μαθητῶν καὶ συνεργατῶν ἐπὶ τῇ 80ρῆδι τοῦ Ernst Laur ἐμφανίζων τὰς προόδους τῆς γεωργικῆς οἰκονομικῆς τῶν ἐκμεταλλεύσεων, εἰς τὴν ὁποίαν διεκρίθη ὁ τιμώμενος διὰ πληθῆος ἔργων αὐτοῦ (Grundlagen und Methoden der Bewertung, Buchhaltung und Kalkulation in der Landwirtschaft κλπ.), ὥστε καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, νὰ καλεῖται εἰδικὸν σύστημα ἀγροτικῆς λογιστικῆς. Εἰς δύο τμήματα ἐξετάζονται τὰ σχετικὰ ζητήματα διεθνῶς ἀπὸ τοὺς ἀλλοδαποὺς συνεργάτας καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Ἑλβετικῆς Οἰκονομίας ἀπὸ τοὺς Ἑλβετοὺς. Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης Ε. Παπαγεωργίου συνεισφέρει μελέτην τοῦ «Überblick über die Wirtschaftsforschung in der Landwirtschaft im allgemeinen und der griechischen im besonderen»

Weber Max: Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre. 2. Aufl. besorgt von J. Wincelmann Verlag J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1951.

Ἐπανέκδοσις τῶν περὶ Ἐπιστήμης καὶ Γνωσεολογίας πραγματειῶν τοῦ

Max Weber με την φροντίδα του J. Wincelmann. 'Ο τόμος περιλαμβάνει μελέτας «περί του Roscher και Knies και των λογικών Προβλημάτων της 'Ιστορικής Πολιτικής Οικονομίας «Περί της αντικειμενικότητας της κοινωνικο-έπιστημονικής και κοινωνικοπολιτικής επίγνώσεως», «Περί της υπό του Stammer ύπερικήσεως της ύλιστικής αντίληψεως της 'Ιστορίας» 'Επιστήμη και 'Επάγγελμα (Μετάφραση Συκουτρή μετά Εισαγωγής εις «'Αρχειον» Καλιτσου-νάκη 1935) και συγκριτικόν πίνακα της σελιδώσεως των δύο εκδόσεων.

Heyde Ludwig: Abriss der Sozialpolitik Quelle & Meyer, Heidelberg 1949.

Εις 9ην έκδοσιν τὸ γνωστὸν Διάγραμμα Κοινωνικῆς Πολιτικῆς τοῦ Καθη-γητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας Heyde.

Albrecht Karl: 1. Probleme und Methoden der wirtschaftlichen Integration Kiel 1951.

2. Probleme der Schuman Plans - Eine Diskussion, Kiel 1951.

'Αμφότεραι αἱ μελέται ἐκδίδονται εἰς τὴν σειράν Kieler Vorträge τοῦ 'Ιν-στιτούτου τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Κιέλου (βλ. «'Αρχειον» 1950 σελ. 267). 'Η πρώτη ἀναπτύσσει τὰ προβλήματα καὶ τὰς μεθόδους τῆς οικονομικῆς ὀλοκλη-ρώσεως (ἀμφοτερομεροῦς, πολυμεροῦς, εὐρωπαϊκῆς, Ο.Ε.Ο.Σ. κλπ.), ἡ δευτέρα εἶναι μία συζήτησις μεταξὺ τῶν Καθηγητῶν Hallstein, Predöhl καὶ Baade ἐπὶ τοῦ σχεδίου Schuman (βλ. «'Αρχειον» 1950 σελ. 198 ἔ.).

Daeves K.: Vorausbestimmungen im Wirtschaftsleben. Verlag W. Girardet, Essen 1951.

Τὸ τευχίδιον ἐπιδιώκει νὰ ἀναπαραστήσῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον οικονομικὰ δεδομένα, ὥστε νὰ διακρίνονται ὅσο τὸ δυνατόν σαφέστερον, αἱ εἰς τὴν διάρθρω-σιν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐνυπάρχουσαι κανονικότητες.

Dörpmund Heinz: Die Mittel der Industriestandortlenkung und die Grenzen ihrer Anwendbarkeit. W. Dorn Verlag Bremen - Horn 1950.

• 'Αναπτύσσεται ἡ ἔννοια, οἱ συντελεστοὶ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀναζητήσεως τοῦ οικονομικοῦ χώρου, κατόπιν δὲ αἱ τρεῖς μορφαὶ τῆς προσφόρου οικονομικῆς το-ποθεσίας. 'Επακολουθεῖ τὸ συμπέρασμα καὶ διβλιογραφικὸς πίναξ.

Egner Erich: Wirtschaftliche Raumordnung in der Industriellen Welt. W. Dorn Verlag Bremen - Horn 1950.

'Ἐκτίθενται αἱ δυνατότητες καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐκλογῆς τοῦ οικονομικοῦ χώ-ρου εἰς τὴν διομηχανίαν, αἱ θεμελιώδεις 'Αρχαὶ διὰ μίαν σχετικὴν πολιτικὴν καὶ αἱ οικονομικοπολιτικαὶ διχογνωμίαι διὰ τὴν τάξιν εἰς τὸν χῶρον.

Schmalenbach Eug.: Kapital-Kredit und Zins. Westdeutscher Verlag. Köln und Opladen 1951.

Ὁ Schm. ἐξετάζει ἐνταῦθα τὸ θέμα τοῦ περὶ κεφαλαίου, πίστεως καὶ τόκου ἀπὸ ἰδιωτικοοικονομικῆς ἀπόψεως. Τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀπὸ γενικῆς οἰκονομικῆς ἀπόψεως, ἔχει ἀντικείμενον πλείστων ὁσων βαθυστοχάστων ἐρευνῶν, φωτίζεται οὕτω καὶ ἀπὸ μίαν ἄλλην πλευρὰν αὐτοῦ ἀπὸ τον πρὸ μικροῦ θανόντα δυστυχῶς, καθηγητὴν.

Carell Erich: Unternehmerngewinn und Arbeitslohn. R. Pflaum Verlag München 1950.

Ὀικονομικοπολιτικὰ μέτρα ἐπιτυχῆ διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν μισθῶν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ληφθῶν, ἄνευ σαφοῦς κατανοήσεως τῆς συναρτήσεως, μεταξὺ τῶν μισθῶν, τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κέρδους τοῦ ἐπιχειρηματίου. Τὸ ἔργον δεικνύει τὰ καθοριστικὰ αἰτία τοῦ κέρδους τοῦ ἐπιχειρηματίου, διὰ τῆς ἀναλύσεως τῆς οἰκονομικῆς διαδικασίας ἢ ὁποῖα ὀδηγεῖ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κέρδους τούτου τὸ ἔσποιν πάλιν εἶναι καθοριστικόν διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν πραγματικῶν μισθῶν.

Hassmann H.: 1. Erdöl in der Sowjet Union. Industrieverlag von Hornhaussen K. G. Hamburg 1951.

2. Erdöl aus dem Mittleren Osten. Industrieverlag von Hornhaussen K. G. Hamburg 1951.

Τὸ πετρέλαιον συνεξετάζεται ἀναγκαστικῶς σήμερον μὲ τὸ δῆλημα: Ἐνατολὴ ἢ Δύσις. Εἰς τὸ πρῶτον ἔργον τίθενται τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν οἰκονομίαν τῶν Πετρελαίων, τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν περιοχὴν, τὰ προβλήματα αὐτῶν εἰς τὴν Ρωσσίαν, εἰς τὸ δεύτερον τὰ αὐτὰ ζητήματα εἰς τὴν Μέσην Ἐνατολήν.

Lisowski A. (Hrsg.): Recht und Wirtschaft 1848-1948. Acht Vorträge Zürich Verband Schweizerischer Bücherexperten 1949.

Ἐπὶ τῇ 100 ἑπετείῳ τοῦ Συντάγματος τῆς Ἐλβετικῆς ὁμοσπονδίας, ἐκδίδονται ὀκτὼ διαλέξεις, δοθεῖσαι εἰς τὴν XVI Σύνοδον τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἐλβετῶν λογιστῶν ἀναφερόμεναι εἰς τὰ θέματα δικαίου καὶ οἰκονομίας.

Kieler Studien: 1. Forschungsberichte des Instituts für Weltwirtschaft an der Universität Kiel.

2. H. H. Herlemann: Branntweinpolitik und Landwirtschaft. Kiel 1952.

Ὁ ἰσχύων νόμος περὶ Μονοπωλίου Οἰνοπνεύματος ἔχει ἀπαρχαιωθῆ καὶ χρῆζει συγχρονισμοῦ. Ἡ διατήρησις τοιούτου Μονοπωλίου, συνδέεται μὲ τὴν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῶν γεωργικῶν οἰνοπνευματοποιεῖων τῆς δυτικῆς Γερμανίας. Τὰ ζητήματα ταῦτα μέλλοντα νὰ συζητηθῶν εἰς τὸ κοινω-

δούλιον έρευνώνται ένταύθα κριτικώς εις έλλην των τήν έκτασιν. Βλ. και 'Αρχετον 1950 σελ. 267.

Gross Herbert: Welthandel von Morgen. Droste Verlag. Düsseldorf 1950.

Τò έργον εξέδóθη όλίγον πρό της παγκοσμίας διασκέψεως του Torquay, εις έποχήν καθ' ήν έτοιμάζεται ή Γερμανία μετά των άλλων χωρών να κλείση έμπορικώς και ύποδιεραστικώς δασμολογικώς συμβάσεις μετά της 'Αγγλίας. Τò έργον, περιλαμβάνει τās προπολεμικās σχετικās συνελεύσεις, τήν διάσχεσιν της 'Αβάννας μετά του κειμένου του καταστατικού χάρτου του 'Εμπορίου κλπ. Τò τεύχος προλογίζεται από τον Γραμματέα της έκτελεστικής 'Επιτροπής της διεθνούς 'Οργανώσεως 'Εμπορίου κ. Eric White.

Veit Otto: Deutsche Geldpolitik. V. Klostermann Frankfurt 1950.

Διαλέξεις και δημοσιεύματα περί χρήματος συγκεντρωθέντα και συστηματικώς καταταχθέντα εις έν τευχίδιον.

Castelberg G. von: Politik des billigen Geldes in der Schweiz. Schult-hess & Co A. G. Zürich 1951.

Τò έργον εκδίδεται ως 90όν εις τήν σειράν των «'Ανακοινώσεων του έμπορικοεπιστημονικού φροντιστηρίου του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης. 'Η επιστημονική διερεύνησις του θέματος είναι: έπιθυμητή επειδή πανταχού και εις τήν 'Ελβετίαν πολλά! συζητήσεις γίνονται διά τò ύψος του τόκου. 'Από διαφόρων απόψεων: 'Εκδοτικόν 'Όδρυμα, έξαγωγή κεφαλαίων, δανειακή πολιτική, Τοποθετήσεις, οίκομικoi τομεις κλπ. εξετάζεται τò ζήτημα έν αναφορά προς τὰ έν 'Ελβετία πραγματικά γεγονότα.

Τò λίαν ένδιαφέρον θέμα της πραγματείας ταύτης, των χαμηλών έπιτοκίων προσεφλήσεως, αποκτά εις τήν πολιτικήν καθ' έκάστην και μεγαλύτερον διαφέρον. 'Ο συγγραφεύς αρχίζει με τήν κίνησιν των 'Επιτοκίων από του 1918 και φθάνει μέχρι του Δεκεμβρίου 1950. 'Ερευνά τὰ μέτρα της σχετικής πολιτικής νομισματικά, ψυχολογικά ήθικά, και καταλήγει εις τήν αξιολόγησιν των αποτελεσμάτων «της πολιτικής του εύθηνου χρήματος» εις όλους τούς οικονομικούς κλάδους και τās τάξεις (δανειστών, όφειλετών, εισοδηματιών).

1. Mellerowicz K.: Wert und Wertung im Betrieb. Verlg W. Girardet Essen 1952.

2. Bender K.: Pretiale Betriebslenkung. Verlag W. Girardet Essen 1951.

Εις τήν και άλλαχού (βλ. 'Αρχετον 1950 σελ. 285) μνημονευθεσαν «Betriebswirtschaftliche Bibliothek» εκδίδονται τὰ δύο άνω τομεία. Τò πρώτον πραγματεύεται τήν περί αξιολογήσεως διδασκαλίαν, ή όποία άποτελει

τήν αναμφισβήτητον δάσιν πάσης Οικονομικῆς τῶν Ἐπιχειρήσεων, τὸ δὲ δευτερον τὴν δάσει τοῦ διαφορισμοῦ τῶν τιμῶν (κόστους — πωλήσεως) κατεύθυναι τῶν Ἐπιχειρήσεων, εἰς τὸ ὅποιον γενικώτερον θέμα (Pretiale Wirtschaftslenkung) ἢ συμβολή τοῦ Schmalenbach ὑπῆρξε καθοδηγητικῆ.

Schreve-Ortlieb - Das Studium der Nationalökonomie Verlag O. Schwartz & Co Göttingen, 1950).

Μετὰ εἰσαγωγὴν περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἐπακολουθεῖ (ἐκτενῆς ἀνάπτυξις 1. περὶ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, 2. Περὶ τῆς Τεχνικῆς τῶν Σπουδῶν, 3. Καθοδήγησις διὰ τὴν πρακτικὴν.

Gruber G. - Harro Koch - Loeprigen: Die wirtschaftliche Integration Europas. Wien 1951 Verlag für Geschichte und Politik.

Εἰς τὰ τρία διαρρέυσαντα ἔτη ἀπὸ τὸ ἐν Χάγγη «συνέδριον τῆς Εὐρώπης» (Μάιος 1948) διεμορφώθη μία πρακτικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος τούτου, πολὺ διαφορικώτερα ἀπὸ τὴν ἰδεολογικῶς καθοριζομένην ἀρχικὴν σύλψησιν. Τὸ ἔργον ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν αὐστριακὴν ἀποστολὴν τῆς E. C. A. περιλαμβάνει τρία τμήματα. Αἱ προσπάθειαι ἐνιαίας οἰκονομικῆς διευθύνσεως τῆς Εὐρώπης, αἱ προσπάθειαι ἰδημιουργίας ἐνιαίας εὐρωπαϊκῆς ἀγορᾶς, ἡ φιλελευθεροποίησις τῶν εὐρωπαϊκῶν νομισματικῶν συναλλαγῶν.

Freund Ludwig: Motive der amerikanischen Aussenpolitik. Isar-Verlag München 1951.

Τὸ τευχίδιον ἐκδίδεται εἰς τὴν σειρὰν «Politische Bildung» τῆς Ἄνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Μονάχου. Παραπονεῖται δι-συγγραφεὺς του διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ρούσσελτ παρασχεθέντα προνόμια εἰς τοὺς Ρώσσους καὶ διὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Τρούμαν, ἣν οἱ σύμβουλοι του κανονίζουσι.

Marx - Engels: Manifest der Kommunistischen Partei. Dietz Verlag Berlin 1952.

Νέα ἐκδόσις τοῦ Κομμουνιστικοῦ Μανιφέστου μετὰ τῶν προλόγων παλαιότερων ἐκδόσεων (γερμανικῆς, ἀγγλικῆς, ρωσικῆς, πολωνικῆς, ἰταλικῆς) ἐπιμέτρων περὶ τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ καταστατικοῦ τοῦ «Συνδέσμου τῶν Κομμουνιστῶν», (Bund der Kommunisten) καὶ ἐπεξηγητικῶν σημειώσεων.

Folkert Wilken: Selbstgestaltung der Wirtschaft. Novalis Verlag Freiburg i/Br. 1949.

Ἐπίγραμμα φέρει τὸ ἔργον «Τὸ Παρελθὸν ἀνέχεται τὸ Μέλλον — Τὸ Μέλλον στηρίζεται εἰς τὸ Παρελθόν». Ἐρευνῶνται αἱ δύο μορφαὶ τῆς νεωτέρας οἰκονομικῆς τάξεως: ἡ ἐλευθέρᾳ ἀτομικιστικῆ Οἰκονομία καὶ ἡ Κρατικῶς διευθυνομένη

Οικονομία. Ἐπιζητεῖ δὲ τὴν εἰς τὴν οἰκονομίαν κατὰ τρόπον αὐτοτελή και ἄνευ διαφέροντος κυκλοφορίαν τῶν οἰκονομικῶν στοιχείων (σελ. 265).

Meyer - Lindemann : Typologie der Theorien des Industriestandortes.

W. Dorn Verlag Bremen - Horn 1951.

Μέγα πρόβλημα τοῦ παρόντος και τοῦ μέλλοντος εἶναι, ἡ κατεύθυνσις τῆς Βιομηχανίας πρὸς τὸν πρόσφορον οἰκονομικὸν χώρον τῆς. Ὁ σχεδιασμός και ἡ διεξαγωγή τῆς ζωντανῆς και πρακτικῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, προϋποθέτει τὴν γνώσιν ἔχει μόνον τῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ και τῶν θεωρητικῶν ἁάσεων ἀπὸ τε τοὺς Ἐπιχειρηματίας και τὰς ἀρχάς, τοὺς συντονιστάς και τὰ συμβούλια. Αἱ θεωρητικαὶ αὐταὶ βάσεις, εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς των, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπιδιώκουν αὐταὶ τὴν ἀρίστην λύσιν. Αἱ ἐποχαὶ ἀλλάσσουσιν και μὲ αὐτάς και αἱ θεωρητικαὶ σκέψεις. Αὐτὴν τὴν μεταβολὴν τῶν καιρῶν ἐπιδιώκει τὸ ἔργον νὰ συλλάβῃ συνθετικῶς και διατυπώσῃ τυπολογικῶς.

Kruse Alf. : Die Briefmarke als Wertobjekt. R. Pflaum Verlag München, 1949.

Ὁ καθηγῆτής τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου Kruse ἀσχολεῖται ἐνταῦθα μὲ τὴν ἀγορὰν και τὴν τιμὴν τῶν Γραμματοσημοσυλλεκτῶν.

Μετὰ παρομοίωσιν τῆς ψυχώσεως τῶν γραμματοσημοσυλλεκτῶν, μὲ τὴν μανίαν τῶν Τουλιπῶν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα, προχωρεῖ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀγορᾶς, τιμῆς, προσφορᾶς, ζήτησεως κλπ. τῶν γραμματοσήμων καθὼς και τῶν ζητημάτων τοῦ Δημοσίου και τῆς φιλατελικῆς. Τὸ ἔργον οὔτε διεμπορεύεται τὴν ἐρασιτεχνικὴν ταύτην κλίσιν, οὔτε προάγει νοσηρὰν κερδοσκοπίαν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο.

Ritschl H. : Fr. Lists Leben und Lehre. R. Wunderlich Verlag H. Leins Tübingen & Stuttgart 1947.

Τὸ τευχίδιον ἐγράφῃ κατ' ἐντολὴν τῆς γενετείας τοῦ List, Rentlingen ἐπὶ τῇ 100στῇ ἐπετείῳ (1946) τοῦ θανάτου του, ὡς συμβολὴ διὰ τὴν ἐμβάνθυσιν εἰς τὴν διδασκαλίαν και δράσιν τοῦ μεγάλου και πρωτοπόρου πνεύματος.

Preiser E. : Die Zukunft unserer Wirtschaftsordnung 1949. Kreuz-Verlag Stuttgart.

Τὸ τευχίδιον προερχόμενον ἐκ διαλέξεων δὲν εἶναι οὔτε πολεμικόν, οὔτε μεταρρυθμιστικόν· προσπαθεῖ ἀπλῶς νὰ διαγράψῃ τὰ προβλήματα και τὰς δυνατότητας τοῦ μέλλοντος τῆς οἰκονομικῆς μας τάξεως.

Strölm K. : Verräter oder Patrioten. Fr. Vorwerk Verlag Stuttgart 1952.

Ἐξιστορεῖται ἡ 20 Ἰουλίου 1944, ἡμέρα τῆς ἀποτυχούσης ἀποπέρας κατὰ

- Nations Unies : Etude sur l'assistance aux Etrangers Indigents. New York 1952.
- Nations Unies : Le rayonnement de la Déclaration universelle des droits de l'homme. New York 1952.
- Nations Unies : Anuaire demographique 1951. New York 1951.
- Conseil de l'Europe : Publications Catalogue 1952 Strassbourg.
- Conseil de l'Europe. Assemblée Consultative : Rapport de la commission des Affaires Sociales. Adopté par la Commission le 4 Avril 1950. Strassbourg 1950.
- Bulletin Intern. des Sciences Sociales, Unesco Paris Printemps 1952.
- Unesco : Inventaire Raisoné, des services périodiques de documentations des sciences sociales Paris 1951.
- U.N.E.S.C.O. : Bulletin International des Sciences Sociales Review Trimestrielle Vol. I - III 1949 - 1951.
- O.E.C.E. Études sur la Comptabilité Nationale. Suisse. 1951 Paris.
- O.E.C.E. European Payments Union. First Annual Report 1950-1951. Paris 1951.
- O.E.C.E. Code de la Libération Paris 1951.
- O.E.C.E. Financial Stability and the fight against Inflation. Paris 1951.
- O.E.C.E. : Études sur la Comptabilité Nationale-Danemark Paris 1951.
- O.E.C.E. Les Investissements Intra - Européens Paris 1951.
- O.E.C.E. : Code de la Libération Paris 1951.
- B.I.T. : Conférence Intern. du Travail. 32e Session Genève 1949. Genève 1951.
- Gruber - Leopringen : Die wirtschaftliche Integrations Europas. Wien 1951. Verlag für Geschichte und Politik.
- Wilson H. : Universities and World Affairs. Carnegie Endowment f. Int. Peace New York 1951.
- Carnegie Endowment : Internationos Conciliation. New York 1951.
- 467 Carr - Gregg. : The Colombo Plan.
- 468 Frank : Implementations of technical assistance.
- 470 Ristelhneber : The International refugee organisation.
- 473 Carr - Gregg. : Self - Rule in Africa.
- 475 Finkenstein : Indonesia's Record in U.N.
- Int. Bank f. Reconst. & Development : The Economy of Turkey. Washington 1951.
- Intern. Bank f. Rec. : The Economic Development of Irag. Washington 1952.

χρόνων μέχρι σήμερα (1949). Ἡ ρωσικὴ ἱστορία ἔχει ἰδιαίτερον θέλημα καὶ ἐγκυβερνητικὴν δύναμιν, τὰ ὅποια ἐπιβάλλει τὸ ἐν πλάτει καταρχόμενον ρεύμα τῆς ἐξελίξεώς της. Τὸ ἔργον ἐπισκοπεῖ ὅλας τὰς ἀπόψεις πολιτικὰς, οικονομικὰς, ἐκπολιτισμικὰς κλπ. τῆς ἀναπτύξεως, ὃ δὲ ἐκτενὴς χρονολογικὸς πίναξ αὐτοῦ μέχρι τῆς νίκης τῶν κομμουνιστῶν εἰς τὸν κινεζικὸν ἐμφύλιον πόλεμον (1949) καθιστᾷ αὐτὸ χρήσιμον βοήθημα ἄμεσον διὰ τὴν ρωσικὴν ἐξέλιξιν.

Der neue Herder. Verlag Herder Freiburg. i/Br. 1951.

Νέα μικρὰ ἐκδόσις συγχρονισμένη τῆς μεγάλης (Der Grosse Herder) πολυτόμου ἐκδόσεως τοῦ 1931/32. Ἡ μεγάλη πείρα τοῦ ἀρχαίου ἐκδοτικοῦ οἴκου διησαλίαν καὶ εἰς τὴν παροῦσαν μικράν, ἀλλὰ περιεκτικὴν ἐκδοσιν ἔλας τὰς ἀρετὰς τῆς ἀντικειμενικότητος, ἐπιτυχῶς, συντόμου ἀποδόσεως, πάντοτε ἀπὸ ὑψηλοῦ ἐπιστημονικοῦ, τεχνικοῦ, φυσικοῦ, γλωσσικοῦ, χριστιανοκαθολικοῦ κλπ. ὀρίζοντος. Ὅτι τὸ ἔργον συγχρονισμένον καὶ γεωγραφικῶς καὶ μὲ πλῆθῆν ἐξόνων καὶ πινάκων, διευκολύνει τὸν ἀκριβῆ καὶ πλήρη προσανατολισμὸν εἰς ἕλα τὰ πεδία τῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης κατὰ τρόπον ἐξόχως πρόσφορον καὶ λίαν περιληπτικόν.

Hirt Simon (Hrsg) Mit brennender Sorge. Verlag Herder. Freiburg i. Br. 1946.

Εἰς τὴν σειράν Das Christliche Deutschland 1933-1945 ἐκδίδεται ἡ γνωστὴ ἐγκύκλιος τοῦ Πάππα Πίου XI «Mit brennender Sorge» τοῦ 1937 ἡ καταδικάζουσα τὸν Ἐθνικοσοσιαλισμὸν καὶ τὰς διαδόχους του. Ἡ κυκλοφορία αὐτῆς παρεμποδίσθη τότε, δι' ἃ ἐκδίδεται σήμερον μὲ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα τὰ ἀνταλλαγέντα τότε μεταξὺ τοῦ Βατικανοῦ, τῶν Γερμανικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Καθολικῶν Ἐπισκοπῶν εἰς τὴν Γερμανίαν.

Papst Pius XII: Über die Heilige Liturgie. Lateinischer und deutscher Text. Verlag Herder Freiburg i/Br. 1948.

Ὁ Dr theol. Leo Koep ἐκδίδει ἐνταῦθα λατινιστὶ καὶ γερμανιστὶ μετὰ σημειώσεων εἰς τὸ περιθώριον, ἐπικεφαλίδων, πινάκων κλπ. τὴν de Sacra Liturgia διαρουμενὴν εἰς 4 κεφάλαια.

Kirchliches Jahrbuch für die evangelische Kirche in Deutschland 1950
C. Bertelsmann Verlag Gütersloch 1951.

77ος τόμος (1950) περιλαμβάνον τὴν σύγχρονον ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ἀπὸ τὸν ἐκδότην τῆς Ἐπετηρίδος Beckmann J. καὶ ἀπὸ συνεργάτας συναφῆ ἐκκλησιαστικὰ θέματα (ἐκκλησία καὶ σχολεῖον μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ 1945, Γερμανοὶ εὐαγγελικοὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Στατιστικὰ κλπ.

Pius XII: Rundschreiben «Divino afflante Spiritu». Verlag Herder. Freiburg i. Br. 1947.

Εἰς λατινικὸν καὶ ἑλληνικὸν κείμενον ἢ περὶ προαγωγῆς τῶν βιβλικῶν σπουδῶν ἐγκύκλιος τοῦ 1943 τοῦ Πάππα Πίου XII.

Pius XII: Lobrede auf den heiligen Vinzenz von Paul. Verlag Herder Freiburg i. Br. 1948.

Λόγος πανηγυρικὸς τοῦ Πάππα εἰς τὴν ἰταλικὴν ἀρχικῶς μετὰ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀγίου Παύλου.

Papst Pius XI: Rundschreiben über die Christliche Ehe. Verlag Herder Freiburg i. Br. 1946.

Ἡ περὶ γάμου ἐγκύκλιος τοῦ Πάππα Πίου XI τοῦ 1930 μὲ τὸ ἐπίσημον γερμανικὸν κείμενον αὐτῆς: (Οἱ ἱεροὶ σκοποὶ τοῦ γάμου, αἱ ἀντίθετοι δυνάμεις, αἱ σωτήριαι ἐνέργειαι.

Jostok P.: Die sozialen Rundschreiben Papst Leos XIII (Arbeiterfrage) und Papst Pius XI (Gesellschaftliche Ordnung). Verlag Herder Freiburg 1948.

Αἱ κοινωνικαὶ ἐγκύκλιοι τοῦ Λέοντος 13ου Rerum novarum καὶ Πίου 11ου Quadragesimo anno περιέχουν πλοῦτον ἰδεῶν καὶ προβλημάτων τὰ ὅποια κατανοοῦνται μόνον διὰ θαθείας μελέτης. Ἡ ἐρμηνεία τοῦ Jostok μᾶς πλησιάζει πρὸς τὴν πραγματικότητα τῶν ἰδεῶν των καὶ τὴν κατανόησιν τοῦ βάθους αὐτῶν.

Schreiner H.: Macht und Dienst C. Bertelsmann Verlag Gütersloch 1951.

(Ὁ Stöcker, περὶ τῶν ἀγῶνων τοῦ ὁποῦ προέκειται εἰς τὸ τευχίδιον τοῦτο, ὑπῆρξεν ἀντίπαλος τοῦ Βίσμαρκ, ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων· παρ' ἑλα ταῦτα ὁμοῦς ἡ Ἱστορία κατόπιν παρεῖδε τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκκλησίας. Δύο συνθήματα τοῦ Stoecker ἐμφανίζει τὸ τευχίδιον: Πρὸς τοὺς Κληρικούς: Ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῆ ἀπὸ τὸ πνεῦμα μόνον. Πρὸς τοὺς ἐργάτας: Ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῆ ἀπὸ τὸν ἄρτον μόνον.

De Man H.: Vermassung und Kulturverfall. Eine Diagnose Unserer Zeit. A. Francke A. G. Verlag Bern 1951.

Ὁ de Man πραγματεύεται τὸ θέμα τῆς καταπτώσεως τῆς δύσεως ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως ἀπὸ ἐκείνην τὴν κυκλικὴν τοῦ Spengler καὶ Toynbee. Ἐκείνοι ἐθεώρησαν ταύτην ὡς νομοτέλειαν τῆς Γενέσεως καὶ Καταστροφῆς τῶν Πολιτισμῶν, ὁ de Man θεωρεῖ τὸ Ἱστορικὸν γίγνεσθαι ὡς τι μοναδικὸν ἐκάστοτε καὶ ἐπὶ τῆ βάσει ὀρισμένων χαρακτηριστικῶν τῆς ἐποχῆς, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα του.

Τὴν διάγνωσίν του προάγει ἀπὸ εὐρεῖαν κοινωνιολογικὴν ψυχολογικὴν ἀνά-

λυσιν τῆς ἐποχῆς μας εἰς εὐρείαν ἑκτασιν εὐρωποαμερικανικὴν διεξαγομένην. Ἡ ἀνάλυσις αὕτη ἔχει τὰς διαφορωτάτας δυνατάς βάσεις, σύμφωνα μὲ τὴν πολυκύμαντον ζωὴν (δημοσιογράφος, παιδαγωγός, ἐργάτης, στρατιώτης, ἀρχηγός κόμματος, Ὑπουργός, καθηγητὴς Πανεπιστημίου) τοῦ συγγραφέως. Ἐναντίον τοῦ φαναλισμοῦ καὶ τῆς ἀπαισιοδοξίας ἀμύνεται ὁ συγγραφεὺς θεωρῶν ἑαυτὸν καὶ θεωρούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων ὡς ἀδιόρθωτος μᾶλλον οὐτοπιστής. Ἡ ὀρθὴ διάγνωσις τοῦ κινδύνου δύναται νὰ ἀποτρέψῃ κάθε φόβον.

Dress W.: Versuchung und Sendung C. Bertelsmann Verlag Gütersloch 1951.

Οἱ ἀληθινοὶ μεγάλοι τῆς ἱστορίας δὲν ἐπεδίωξαν ποτὲ θαυμασμόν διὰ τὸ πρόσωπόν των, ἀλλὰ πρὸ παντὸς κατανόησιν τοῦ ἔργου των ἀπὸ τῶν λαόν. Ὁ Λουθήρος δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει μόνον ὅτι εἶναι μέγας τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ μᾶς ὑποχρεώνει ὡς μία δύναμις τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀποστολὴ του εἶναι νὰ μᾶς δείξῃ καὶ ἐξηγήσῃ τὸν πειρασμὸν τῆς ἐποχῆς μας καὶ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὰς πηγὰς τῆς δυνάμεως, ἣ ὅποια μόνη θὰ μᾶς ὑποστηρίξῃ. Ὑπο τὸ πνεῦμα τοῦτο τὸ ἄνω ἔργον ζωγραφίζει τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Λουθήρου, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τοῦ μεταρρυθμιστοῦ καὶ τῆς ἰδιοτυπίας τοῦ βιώματός του.

Melanchtons Werke: 1. Bd. Reformatorische Schriften hrsg. von R. Stupperich. C. Bertelsmann Verlag Gütersloch 1951.

Ἡ νέα ἔκδοσις εἰς ὃ τόμους τῶν ἔργων τοῦ Μελάγχθωνος—ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἦρδη ἐξεδόθη—εἶναι ἀποτέλεσμα συζητήσεων ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Καθηγητοῦ D. Dr Fr. K. Schumann, αἱ ὅποιαι ἐπηκολούθησαν τὰς κατὰ τὴν 450ῃν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ γενόμενας ἐορτάς (1947) εἰς μερικὰ Γερμανικὰ Πανεπιστήμια. Οἱ ἄλλοι τόμοι: θὰ περιλαμβάνουν 2. Loci τοῦ 1521 καὶ 1559. 3. Ἐξηγητικὰ ἔργα. 4. Ἀνθρωπιστικὰ ἔργα καὶ 5. Ἐπιστολαί.

Gollwitzer H.: Europabild und Europagedanke. C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung München 1951.

Ἡ ὀγκώδης μονογραφία παρουσιάζει τὴν γερμανικὴν συμβολὴν εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Πνεύματος κατὰ τὴν 18ην καὶ 19ην Ἐκατονταετηρίδα εἰς τὴν Εὐρώπην. Μὲ αὐστηρὸν ἐπιστημονικὸν πνεῦμα, καὶ ἐκ τῶν πηγῶν χωρὶς εὐθυνὴν προχειρολογίαν, ἐμφανίζεται ἡ εἰκὼν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὸν 18ον αἰῶνα, μέσῳ τοῦ Ναπολεοντίου Εὐρωπαϊκοῦ συστήματος, τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης. Τέλος ἀναλύεται ἡ ἐποχὴ τοῦ Ναπολέοντος III καὶ τοῦ Βίσμαρκ μὲ κατακλιεῖδα τὴν μέγαν Ἑλβετὸν Ἱστορικὸν Ἰάκωβον Burckhardt.

Harverst Harry: Dostojewski und Europa. Rotapfel Verlag Zürich 1951.

Ἡ θέσις τοῦ Dostojewski († 1881) ἐναντι τῆς Εὐρώπης ἢ ὅποια διαφαίνεται ἀπὸ τὰ ἄρθρα του ἀρχικῶς καὶ κατόπιν τὸ περιοδικόν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡμερολόγιον ἑνὸς συγγραφέως», τὰ ὅποια ἐκδίδει ὁ Harverst μετὰ προλόγου μᾶς ἐμφανίζουν ὄχι μόνον μίαν ὀλίγον γνωστὴν πλευρὰν τῆς φύσεως καὶ δράσεως τοῦ Dostojewski, ἀλλὰ μέχρι σημείου τινὸς τὴν ὁλότητα τοῦ Ρωσικοῦ προβλήματος καὶ τοῦ «αἰωνίου Ρωσικοῦ» τὰ ὅποια συνευρέθησαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἐν παραρτήματι ἐξετάζονται καὶ διάφορα ἄλλα θέματα.

Nebel G.: Weltangst und Götterzorn Stuttgart. Ernst Klett Verlag 1951.

Τὸ ἔργον φέρει ὡς ὑπότιτλον «Μιά ἐρμηνεία τῆς Ἑλληνικῆς Τραγωδίας». Πράγματι δὲ ὁ συγγραφεὺς ἐπιδιώκων νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ αἰωνίου ἀνθρώπου ὑπὸ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς μορφὰς σπουδάζει διὰ τῆς Τραγωδίας (Προμηθεὺς δεσμώτης, Ὁρεστιάς, Ἀντιγόνη Ὀιδίπους Τύραννος, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ) τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα.

Zehler Hans: Der Mensch in dieser Welt. Rowohlt Hamburg Stuttgart 1948.

Ἡ ἐν τῷ ἔργῳ ἀνάλυσις τῆς τωρινῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου, ἢ ὅποια συνελήφθη διὰ μακροετοῦς ἐργασίας ἀθροῦθου καὶ θαθείας φιλοσοφίσεως ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων, μᾶς ὁδηγεῖ εἰς ριζοσπασιτικὴν καὶ ἀναγκαίαν ἀναθεώρησιν τῶν θεμελειῶδων προβλημάτων τῆς γενεᾶς μας. Τὸ κεφάλαια τοῦ ἔργου εἶναι: Ὁ ἄνθρωπος τῆς μαρακάς. Ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν πεδιάδα. Ὁ καθ' ἕνα ἄνθρωπος καὶ ἡ Καταστροφή. Τὸ σκοτίνισμα τῆς συνειδήσεως. Ἡ ζώνη τῆς Μαγείας. Τὸ τέλος τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ κρίσις τῆς γνώσεως.

Simson Gerhard: Fünf Kämpfer für Gerechtigkeit. C. H. Beck Verlag München 1951.

Ζωγραφίζονται οἱ ἀγῶνες πέντε ἀνδρῶν (Thomasius, Piquart, Lombroso, Dunant, Nansen) κατὰ τῆς μανίας τοῦ πλήθους, Ἀδικίας, Προκαταλήψεως, Σκληροκαρδίας. Ἀπὸ τὰς δίκας τῶν μαγισσῶν μέχρι τῆς τοῦ Dreyfus καὶ ἀπὸ τὴν Ἰδρυσιν τοῦ Ἐρυθροῦ σταυροῦ, μέχρι τῶν ὑπὲρ τῶν Προσφύγων καὶ καταπιεζομένων ἀγῶνων τοῦ Nansen τὸ ἔργον περιγράφει τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ τί δύναται νὰ γίνῃ. Συγχρόνως δίδεται εἰκὼν τῆς κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὅποian εὐρέθησαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι.

Vinci F.: Breve introduzione all economica. Bologna Dott. Cegare Zuffl Editore 1949.

Ἀφιερώνεται εἰς τὴν 100ῆν ἐπέτειον τῆς γεννέσεως τοῦ Pareto καὶ τὴν

25ην του θανάτου του, ή δευτέρα συγχρονισμένη έκδοσις. Τά κεφάλαια του έργου άφορουñ τας καταναλωτικάς και παραγωγικάς μονάδας, τó οικονομικόν ισοζύγιον κλπ. με παράρτημα μίαν μελέτην του συγγραφέως δημοσιευθεΐσαν εις τó Giornale degli Economisti (1948) με θέμα τήν επιστημονικήν αντικειμενικότητα.

Camera di Commercio, industria e agricoltura: Atti Ufficiali del I Congresso Nazionale per il Turismo dei lavoratori 1950. Genova. Fratelli Pagano.

Ο Πρόεδρος του Τουριστικού τμήματος του Έπιμελητηρίου της Γενούης Borelli ώργάνωσε τó από 8-11 Ιουνίου 1950 συνελθόν πρώτον τουριστικόν εργατικόν συνέδριον εις Nervi. Γίνεται έξονυχιστική ανάπτυξις των εργατοτουριστικών ζητημάτων από γενικής διεθνούς άπόψεως και δημοσιεύονται κατά τά πρακτικά.

Tagliacarne Guglielmo: Quadri economici delle provincie e regioni italiane e indici della capacità di acquisto dei mercati territoriali. Roma 1949.

Λεπτομερεΐς στατιστικαί έκτάσεις, πληθυσμού και οικονομικαί κατά διαμερίσματα της Ίταλίας.

Zaccara Vincenzo: Il Mondo economico e sociale. Paravia & C. Roma 1950.

Έγχειρίδιον στοιχειώδους Οικονομικού και Κοινωνικού προσανατολισμού εις τήν Ίστορίαν, Οικονομικήν Γεωγραφίαν, Πολιτικήν Οικονομίαν και Ίδιωτικόν και Δημόσιον Δίκαιον,

Basevi Abb.: La legge sulla cooperazione e la sua applicazione. Roma Edizioni de la Rivista Cooperativa 1951.

Άνάπτυξις του περι συνεταιρισμών Ιταλικού νόμου και νεωτέρων σχετικών διαταγμάτων μέχρι και του 1951.

Romini R.: La «Causa Impositionis». Nello svolgimento Storico della Dottrina Finanziaria. Milano Dott. A. Giuffré Editore 1951.

Έκτενεστάτη ανάπτυξις της «αΐτίας της φορολογίας» από των θεολογικών άπαρχών αυτής, μέσω της διδασκαλίας των πατέρων της Έκκλησίας, Σχολαστικών, Θωμά, κανονικής, της των νομομαθών, φιλοσοφικονομικής (Agostino Caputo) και τέλος της νεωτέρας Ιταλικής νομικής Σχολής. Εις τελευταίον κεφάλαιον έξετάζεται ή επίδρασις της Ίταλικής Σχολής εις τήν φιλολογίαν και νομοθεσίαν του έξωτερικού.

της ανάπτυξεως: τοιαῦτα εἶναι τὸ εἰσόδημα, ὁ πληθυσμὸς ἢ ἔργασια καὶ ἀπασχόλησις, ὁ προγραμματισμὸς καὶ τὸ Τρέντ τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως. Τὸ δεῦτερον περιλαμβάνει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ 1950 εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς μηχανίαν, μεταφορὰς, διεθνεῖς συναλλαγὰς, χρήματα, δημοσιοοικονομικά, καὶ τὸ πρόβλημα τῆς καταπολεμήσεως τῶν πληθωριστικῶν πιέσεων.

Formulation and economic appraisal of Development projects Vol. I - II United Nations New York 1951.

Συμπαραστήται τοῦ ἔργου εἶναι καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Πακιστάν, ἡ Ὀργάνωσις Τροφῶν καὶ Γεωργίας (FAO) καὶ ἡ Διεθνὴς Τράπεζα Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἀναπτύξεως. Τὸ ἔργον περιλαμβάνει μαθήματα παραδοθέντα εἰς «Asian Centre on Agricultural and allied Projects» εἰς Lahore τοῦ Πακιστάν τὸν χειμῶνα 1950. Τὸ πρῶτον εἰδίδιον περιλαμβάνει τὰ μαθήματα τοῦ «Major Courses» καὶ τὸ II τὰ «Special Problems of Economic Development».

O. E. E. C.: Financial Stability and the fight against Inflation. Paris 1951.

Τρίτη κατὰ σειράν ἐκθεσις τοῦ O. E. E. C. διὰ τὴν δημοσιοοικονομικὴν σταθερότητα καὶ τὸν κατὰ τοῦ πληθωρισμοῦ ἀγῶνα. Ἀναλύεται τὸ πρόβλημα τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τοῦτο ἔασι τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς καὶ δημοσιονομικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ Βορείου Ἀμερικῆς. Στατιστικοὶ πίνακες.

O. E. C. E.: Études sur la Comptabilité Nationale — Danemark. Paris 1951.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς Groupe d' Étude du Revenu National R. Stone προλογίζει τὸ τευχίδιον, τὸ ὅποσον εἶχε συνταχθῆ ἔασι τοῦ ἀπλοποιημένου συστήματος τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν (A Simplified System of National Accounts) καὶ ἀφορᾷ τὰ ἔτη 1938, 1946-9. Τὸ ἔργον συνετάχθη ἀπὸ τὸν K. Hansen, μέλους τοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν μελέτην τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν.

O. E. C. E.: Études sur la comptabilité Nationale. Suisse. O. E. C. E. Paris 1951.

Ὁ ὁμᾶς ἐρεῦνης τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος τῆς O. E. E. C. με διευθυντὴν τὸν J. R. N. Stone δημοσιεύει τὰ δεδομένα διὰ τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα Ἑλβετίας.

Nations Unies: Annuaire Demographique 1951. New York 1951.

Ἐκτενὴς δημογραφικὴ ἐπετηρὶς παγκόσμιος (πληθυσμὸς, γεννήσεις, θνησι-

μότης, γάμοι, μεταναστεύσεις). Ο κατωτέρω πίναξ δεικνύει τον πληθυσμόν της γης κατά τὰ μέσα 1950.

Ἡπειροί	Πληθυσμός ἀπε- στρογγυλευμένος εἰς ἑκατομ.	*Ἐκτασίς εἰς ἑκατομ. τετραγ. χιλ.	Πυκνότης κατὰ τετραγ. χιλιόμετρον
Σύνολον	2.400.000	134.823	18
Ἀφρικὴ	198.000	30.140	7
Ἀμερικὴ Βόρ. Νότ.	216.300	24.276	9
Ἀσία (ἄνευ Ρωσσίας)	1.272.000	26.859	47
Εὐρώπη (ἄνευ Ρωσσίας)	396.300	4.955	80
Ὄκεανία	12.900	8.558	2
U.R.S.S.	195.000	22.271	9

Nations Unies: Les problèmes du chômage et de l'inflation 1950 et 1951. New York 1951.

Ἀνάλυσις τῶν δοθεισῶν ἀπαντήσεων ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων εἰς ἐρωτηματολόγιον τοῦ Ο.Η.Ε. σχετικῶς μὲ τὰ προβλήματα τῆς ἀνεργίας καὶ τοῦ πληθωρισμοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1950 καὶ 1951. Ἡ Ἑλλάξ δὲν συμπεριελήφθη. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου παράρτημα μετὰ τοῦ ἐρωτηματολογίου.

Nations Unies: Les Effets de l'impôt sur le commerce et les Investissements internationaux. New York 1950.

Μελέτη προοριζομένη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν δημοσίων Οἰκονομικῶν καὶ στηριζομένη συνεισῆς, ὅπως εἶται αἱ παρόμοιοι, εἰς τὰ κατὰ τόπους πραγματικὰ γεγονότα.

Nations Unies: Mesures à prendre pour le développement économique des Pays insuffisamment développés New York 1951.

Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ G. Hakin προτείνει γενικῶς μέτρα ἐπὶ τοῦ ἔθνικου καὶ διεθνoῦς πεδίου, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας τῶν καθυστερημένων οἰκονομικῶς χωρῶν.

Unesco: Inventaire raisonné des services périodiques de documentation des sciences sociales. Paris 1951.

Αἱ οἰκονομικαὶ ἐπιστῆμαι προάγονται διαρκῶς, εἰδικοποιῶνται, ἐξελίσσονται καὶ διεθνοποιῶνται. Ἐπομένως ἡ προσπάθεια τοῦ ἐρευνητοῦ διὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ὕλης αὐτοῦ καθίσταται δυσχερεστέρα. Ἐμπειρογνώμονες συνεσκέφθησαν σχετικῶς διὰ τὴν διευκόλυνσιν τοῦ ἐρευνητοῦ καὶ τῶν πηγῶν. Προϊὸν

της εργασίας των ταύτης είναι τὸ ἄνω συστηματικὸν εὐρετήριον, τὸ ὅποσον ἂν δὲν περιέχει τὰ πάντα, ἔμως περιλαμβάνει τὰ σπουδαιότερα τοῦ εὐρέος πεδίου τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Ἀναγράφονται ὀρθογώνοντα κυριώτεροι περιοδικοί ἐκδόσεις εἰς ἕξ γλώσσας καὶ εἰς 14 χώρας εἰς τὸ ἄνω εὐρετήριον. Αἱ ἐκδόσεις αὗται καλύπτουν γενικῶς τὰς κοινωνικὰς ἐπιστήμας, τὰς οικονομικὰς μετὰ τῶν εἰδικῶν κλάδων τῶν, τὴν κοινωνιολογίαν, τὰς διεθνεῖς σχέσεις, τὴν κοινωνικὴν ψυχολογίαν, τὴν στατιστικὴν, τὸ δίκαιον κλπ. Τοῦ εὐρετηρίου προτάσσονται περιλήψεις τῶν σχετικῶν ὑπομνημάτων τῶν ἐμπειρογνομῶν.

The Problem of Long Term International Balance. Proceedings of a Round Table Discussion held by the International Economic Association. Monaco September 1950. Unesco 1951.

Συζητήσεις τῆς πρώτης στρογγύλης Τραπεζίης τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἑταιρείας με συμπερασματικὰ παρατηρήσεις τοῦ προέδρου αὐτῆς Haberler. Οὗτος δικαιολογεῖ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματος τούτου, πρακτικῶς καὶ πολλαχῶς στασιαζομένου, πρὸς δὲ βαρυνομένου με πολιτικὸν χρωματισμὸν — παρὰ τὴν κυρίως θεωρητικὸν χαρακτῆρα τῆς Δ.Ο.Ε.

Bulletin International des Sciences Sociales No 2 (1951) Congrès international de Sociologie—Congrès Int. de science politique—No 4 (1951) Documents relatifs à l'Asie du Sud. Unesco, Paris 1951.

Τὸ ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἐκδιδόμενον ἄνω περιοδικὸν τῆς Unesco διὰ νὰ διευκολύνη τὸν σύνδεσμον εἰς τὸν διεθνή στίβον μεταξὺ τῶν διανοουμένων, περιλαμβάνει εἰς τὸ τεῦχος τοῦ θέρους 1951 περιληψὶν τῶν ἐργασιῶν τοῦ διεθνούς συνεδρίου τῶν Κοινωνιολογικῶν ἑταιρειῶν, καθὼς καὶ τοῦ διεθνούς συνεδρίου τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης. Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ χειμῶνος (1951) περιλαμβάνει τὰ ἐμφανιζόμενα προβλήματα εἰς τὴν νότιον Ἀσίαν, μετὰ τὴν διαρκῆ πρόσδοον αὐτῆς εἰς τὴν νεωτέραν ἐξέλιξιν.

B.I.T.: Conférence Intern. du Travail. 32e Session. Genève 1949. Genève 1951.

Ὁγκώδης τόμος περιέχων ὡς συνήθως, τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς διεθνούς συνδιασκέψεως τῆς ἐργασίας, μετὰ τῶν λοιπῶν εἰσιγγήσεων, προτάσεων, ἀποφάσεων, συμβάσεων καὶ συστάσεων τῆς συνελεύσεως τῆς 32 συνόδου τοῦ 1949.

O.E.C.E. Code de la Libération. Paris 1951.

Κανόνες τῆς φιλελευθεροποιήσεως τῶν ἀνταλλαγῶν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν μεταξὺ τῶν χωρῶν τῆς Ο.Ε.Ο.Σ., ἔσσει τοῦ ἀρθροῦ 4 τῆς Συμφωνίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας τῆς 16 Ἀπριλίου 1948.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- Βουρβέρη Κ.*: Ἡ κλασσικὴ φιλοσοφία ὡς πνευματικὴ ἐπιστήμη, 1952.
Παπακωνσταντίνου Θ.: Ἀνατομία τῆς Ἐπαναστάσεως 1952.
Σταματιάδης Πλάτωνος: Ἡ Κοινωνικὴ ἐξέλιξις, Ἀθήναι 1951.
Παλαϊωάννου Κώστα: Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἴσκιος του. (Ἱστορικὴ συνειδησιὴ καὶ ἀνθρωπολογία στὸν XX αἰῶνα), Ἀθήναι 1951.
Ἀνδρονίκου Μ.: Ὁ Πλάτων καὶ ἡ Τέχνη, 1952.
Καλιάφα Σπύρου: Νοσηροσύνη καὶ Εὐφυΐα, Ἀθήναι 1952.
Σκουτεροπούλου Ι.: Παιδαγωγικαὶ Ὀμιλίαι καὶ διατριβαὶ Β., 1952.
Ἀμπελᾶ Δημ.: «Ἡ Δημιουργία» (Θεὸς Ψυχῆ), 1952.
Ducassé - Αἰλλή: Τὰ μεγάλα φιλοσοφικὰ συστήματα. Ἐκδόσεις Προμηθέως, 1952.
Παλαμᾶ Κωστῆ: Ἡ ἀσάλευτη Ζωή, Ἀθήναι 1952.
Σταματελάτου Ἀν.: Οἱ σύγχρονες κατευθύνσεις στὴν ἐκπαίδευσι, 1952.
Σουριώτη Ἀγγ.: Πνευματικὴ Πορεία, 1900 - 1950 Μαυρίδης Ἀθήναι, 1952.
Einstein A.: Πῶς βλέπω τὸν κόσμον. Μετάφρ. Ζωγράφου. Ἐκδόσεις Μαρῆ, 1952.
Μωραΐτου - Βάσσου Κας: Ἡ Κοινωνικὴ Ἀλλαγὴ καὶ ἡ Παιδεία, 1952.
Χονδροπούλου Σ.: Πορεία στὸ φῶς. Ἐκδόσεις Δαμασκός, Ἀθήναι 1952.
Λασκαράτου Ἀνθρ.: Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. Ἀνθρώπινοι χαρακτήρες, 1952.
Κοιτοπούλου Ἀλ.: Ἡ σημερινὴ ζωγραφικὴ. Ἡ θέση τοῦ Καλλιτέχνη στὸ Κοινωνικὸ σύνολο, Ἀθήναι 1952.
Ἰνστιτούτον Ἱατρικῆς Ψυχολογίας καὶ ὑγιεινῆς:
Ἀσπιώτη Ἀρ.: Ἡ ἀρρώστεια καὶ ἡ ψυχὴ. Ἀθήναι 1951.
 > > Ἡ Κρίσις τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, Ἀθήναι 1951.
 > > Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, Ἀθήναι 1951.
 > > Ὁ Ἐφηβὸς καὶ ἡ Οἰκογένεια, Ἀθήναι 1952
 > > Τὰ ἀίσθηματά μειονεκτικότητος, Ἀθήναι 1952.
 > > Ἡ ὑγεία, ἀσθένεια καὶ ψυχὴ τοῦ ἐφήβου. Ἀθήναι 1952.
Κισσάβου Μ.: Ἡ φιλοσοφία ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους 1952.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

1. Θεωρητικὴ καὶ Ἐφαρμοσμένη Οἰκονομία. Γενικὰ Οἰκονομικὰ ζητήματα.
Οἰκονομικαὶ Συγκυρίαί. Ἐγκυκλοπαιδικά. Βιβλιογραφία

Βαρβαρέσου Κυρ.: Ἐκθεσις ἐπὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ Προβλήματος τῆς Ἑλλάδος.

- Ζολώτα Ξ.* : Τὸ πρόβλημα ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλην. Οἰκονομίας, 1952.
Καλιτσουνάκη Δ. : Οἰκονομικὴ Πρόγνωση. Ὁ Ρυθμὸς εἰς τὴν Οἰκονομίαν, Συμβολὴ εἰς τὴν μορφολογίαν τῆς κεφαλαιοκρατικῆς οἰκονομίας 1952.
Ρουσοπούλου Α. : Τὸ τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ Γενικὰ καὶ εἰδικὰ προβλήματα, 1951.
Βορεάδου Ἑλλης : Ἡ οἰκιακὴ Οἰκονομία καὶ ἡ συμβολὴ τῆς στὴν ὀργάνωσιν τῆς συγχρόνου πολιτείας, 1952.
Ἀνάγνου Ν. : Ἡ θεωρία τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων τοῦ Schumpeter (Ἀνάτυπον) 1952.

2. Παγκόσμιος Οἰκονομία. Ὁργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Διοικήσεις Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Η. C. A.). Εὐρωπαϊκὴ Ὁργάνωσις Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Ε.Ο.Ο.Σ.). Διεθνῆς Ὁργάνωσις Ἐργασίας. Οἰκονομικὴ ὁλοκλήρωσις τῆς Εὐρώπης. Ἀνασυγκρότησις.

Ἀγαπητίδης Σωτηρίου : Τὸ σχέδιον Μάρσαλ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Πρόγραμμα Οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως, Ἀθήναι 1950.

- Πουλοπούλου Στ.* : Ἡ παγκόσμιος οἰκονομία μεταξὺ τῶν δύο πολέμων, 1952.
Ροζάκη Παντελῆ : Τὸ συμβούλιον τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ λειτουργίαι του, 1952.
Ἄμερ. Βοήθεια : Τὸ Σχέδιον Μάρσαλ εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ ἔτους, 1950.
Κουφάκη Θεοδ. : Τὸ σχέδιον Μάρσαλ καὶ Μινωϊσμός. Ἡράκλειον 1952.

3. Ἱστορία τῶν Οἰκονομικῶν θεωριῶν καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ βίου

4. Γεωργία. Δάση. Ἀλιεία

Γανώση Β. : Αἱ ἀρδεύσεις καὶ ἡ Γεωργία. Ἐναρκτήριος λόγος εἰς τὴν Ἀνωτ. Γεωπονικὴν Σχολήν. Ἀθήναι 1952.

Καλπακὰ - Χρυσοῦ : Ἡ ἀξιοποίησις τοῦ ἐδάφους. Ἡ περὶ τὴν Δερένου (Ἐβρος) (Ἰγουργ. Συντονισμοῦ), 1951.

Υπουργ. Γεωργίας : Ἡ ἀποτελεσματικὴ χρῆσις τῶν λιπασμάτων, 1951.

Ἰπποκράτους : Περί ὥρων καὶ τόπων. Εἰσαγωγή — Ἀρχαῖον Κείμενον — Μετάφρασις Μητροπούλου. Ἀθήναι 1952.

5. Ἐμπόριον. Συγκοινωνία

6. Βιοτεχνία. Βιομηχανία. Μεταλλεῖα

Δαυίδ Χ. : Ἡ ἐκβιομηχάνισις τῆς Χώρας. Μεταλλευτικὸς πλοῦτος καὶ Οἰκονομικὴ Ἐνέργεια, 1952.

7. Χρῆμα. Τράπεζαι. Χρηματιστήρια. Πίσις. Ἀσφάλεια

Παπαϊωάννου - Τσιούρη : Ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις. Οἰκονομικὴ, Νομικὴ, Λογιστικὴ, Φορολογικὴ καὶ ἐλεγκτικὴ ἀποψις τῆς Ἰδιωτικῆς Ἀσφαλίσεως, 1952.

8. Έργατικόν ζήτημα. Κοινωνική πολιτική. Δημοσία Ἀντίληψις.
Γυναικείον ζήτημα. Ζήτημα τῆς Κατοικίας

Βλαχοπούλου Θ. : Τὰ ἐργατικά συμβούλια τῶν Ἐπιχειρήσεων, 1951.

9. Θεωρία καὶ στατιστικὴ πληθυσμοῦ. Μετανάστευσις. Ἐποικισίς
Ἐλευθεριάδου Δημοσθένους : Στοιχειώδης Δημογραφία, 1952

10. Συνεταιρισμοί

11. Δημοσία Οἰκονομικὴ καὶ Οἰκονομία

Δερτιλῆ Παν. : Ἡ ἀρχὴ τῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης εἰς τὰ Ἑλληνικά Συντάγματα, 1951.

Ρόζου Γ. : Χρησιμοποιηθεῖσαι μέθοδοι χρηματοδοτήσεως πολέμου κλπ. εἰς
Η.Π.Α., Ἀνάτυπον Ἀθήναι 1951.

Ρόζου Γ. : Ὁ Ἑλλειμματικὸς Προϋπολογισμὸς, Ἀνάτυπον Ἀθήναι 1951.

Τότσιη Ν. : Ἡ φορολογία κύκλου ἐργασιῶν. Β' Ἐκδόσις, 1952.

Τσουδεροῦ Ε. : Δημοσιονομικά καὶ Οἰκονομικά προβλήματα, Ἀθήναι 1951.

Φράγκου Χρ. : Ἡ φορολογία μεταβιβάσεως ἀκινήτων καὶ πλοίων, 1952.

Stone R. : Τέσσερα Μαθήματα περὶ Ἐθνικῶν λογαριασμῶν (Μηχανογράφημένα. Ὑπουργ. Συντονισμοῦ 1952.

Τσουκάτου - Χαλικιά : Κοινωνικοὶ λογαριασμοί, 1950, (πολυγραφημένον), 1952.

Ρόζου Γ. : Οἰκονομικά συστήματα καὶ ἡ ἔννοια τῆς Ἐλευθερίας, 1952, (Ἀνάτυπον Οἶκον. Νέων).

12. Στατιστικὴ

Μαργαρίτου Ε. : Στατιστικὴ. Ἀθήναι 1952.

Τράπεζα Ἑλλάδος : Μηνιαῖον Δελτίον, Ἀπρίλιος 1952.

*Δελτίον τοῦ ἑξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν,
Νοέμβριος—Δεκέμβριος 1951.*

Σουλτάνη - Κορωνιοῦ Μετάξρ, Chartier F. : Στατιστικὴ ἐφημερομένη στὴν
Οἰκονομία 1952.

13. Οἰκονομικὴ τῶν Ἐκμεταλλεύσεων. Ἐπιστημονικὴ
Ὁργάνωσις Ἐργασίας. Λογιστικά

Γαγολ - Μπέκα : Γενναὶ ἀρχαὶ ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, 1952.

Φωτιᾶ Ν. : Συντελεσταὶ Δράσεως Ἐκμεταλλεύσεων καὶ Ἐπιχειρήσεων. Α.
Ἐργασία, 1952.

14. Γεωοικονομία καὶ Γεωπολιτικὴ

III. ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ. ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ. ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ

IV. ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τσότσου Κωνστ. : Ἑλληνικὴ Πορεία. Πολιτικά Δοκίμια, 1952.

Ιασκαλάκη Γ. : Κρατικά Σχέδια και άτομικες ελευθερίες, 1950.

V. ΝΟΜΙΚΗ

Φορομυϊότη, Κωνστ. : Ἡ ἀγωγή ἐπὶ παραλείπει, Ἀθήναι, 1952.

Πέριδικα Παν. : Ἐγχειρίδιον ἐμπορικοῦ δικαίου ἐκδ. Β. 1952.

Βάλληδα Γεωργίου : Ἀστικὸς Ἑθδιῖ. Τόμος Ε' Κληρονομικὸν δίκαιον, 1951.

Μαντζούρα Γ. : Ἐνοχικὸν δίκαιον, Ἀθήναι, 1952.

Χωραφᾶ Ν. : Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον, ἐκδ. Β' 1952.

Geldart - Ἀντωνιάδου : Στοιχεῖα Ἀγγλικοῦ Δικαίου Ἀθήναι, 1952.

Σημονέτου Γ. : Δώδεκα μελέται ἀστικοῦ καὶ ἐργατικοῦ Δικαίου. Συμβολή εἰς τὴν ἐρμ. τοῦ Α.Κ. καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν.

Ρόζα Κ. : Ἡ ἐγκυκλοπαιδικὴ ἐν τῇ θεολογίᾳ ἀποκατασκευῶν Δικαιοσύνη, 1951.

Σημίτου Γ. Σ. : Ἡ Ὄνομαστικὴ Μετοχή, 1951.

Καπετσογιῆ Θ. : Τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας καὶ οἱ Δημόσιοι Ἐπάλληλοι, 1951.

Παπαϊωάννου - Τουρούνη : Ἡ ἰδιωτικὴ ἀποτέλις, 1952.

Κουμάου Ι. : Ἐπίτομος ἔργονα τῶν νέου Ἑλλ. Ποιν. Κώδικος, 1952.

Χατζηκόστα Γ. : Ὁ Σ. Ψαρῆς ὡς νομοδιδάκταλος, Ἀθήναι, 1952.

Κυμιπᾶ Ι. : Τὸ πταίσμα ἐπὶ κοινῆς ἀβάρειας, Ἀθήναι, 1952.

Ὀικονομοπούλου Κ. : Νομοθεσία περὶ μέτρων εἰργναύσεως, 1952.

Τζάκα Παν. : Τὸ νέον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, 1952.

VI. ἹΣΤΟΡΙΑ

Καραγάση Μ. : Ἡ Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων Α'. Ἀρχαῖος ἑόμοτος, Ἀετός Α. Ε. Ἀθήναι, 1952.

Μαλαΐνου Ε. : Δοκίμιον Πολιτικῆς Ἱστορίας, 1952.

Wells G. - Ἀνδοκοπούλου : Παγκόσμιος Ἱστορία.

Τωμαδάκη Ν. : Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν φιλοσοφίαν, 1952.

Ἱστορία τοῦ Ἑθνικοῦ Μεταστροφίου Πολιτευτικοῦ : Αἱ σχολαί — οἱ Καθηγηταί — οἱ Ἐδεργέται — τὰ κτίρια. Α'. Ἐπὶ ὀθωνος, 1951.

Μεταξᾶς Ι. : Τὸ Προσωπικὸν τοῦ Ἡμερηκόμο Α - Β (1910 - 1920). Βελοπολεῖον Ἑστίας, 1952.

VII. ΜΟΥΣΙΚΙΑ

1. Βιβλία

Σβώλου Ἀλ. : Ἀνδρ. Ἀνδρεάδης (Ἀντί. Κερκυρ. Χρονικῶν), 1952.

Ληματοπούλου Γ. : Περὶ τῶν ἐριῶν ἐπιμελητεία καὶ διοικήσεως, 1951.

Καλογεροπούλου Σπ. : Νικόλαος Πολίτης, 1952.

Φραγκάκη Εὐαγγελίας : Τὸ Κρητικὸ παραμῦδι, 1951.

Ζάκκα Ἀλ. : Ἀπορία κυριάρχου Ἐρηφορόου πρὸς νομομαθί, 1951.

- Γεωργ. Μιχ. Νουάρου*: Περὶ τῆς ἀδελφοποιίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ, 1951.
- Θέρου Ἄγῃ*: Τὰ τραγοῦδια τῶν Ἑλλήνων, (Σύναξη καὶ ἐρμηνεία), 1952.
- Μπέροναρ Σῶ*: Σκέψεις καὶ ἀποφθέγματα, (Μετάφρ. Καραγιάννη), 1952.
- Καρκαβίτσα Α.*: Ὁ Ζητιάνος, 4 ἐκδ., Ἀθήναι: 1952.
- Ψάθα Δ.*: Στὴ χώρα τῶν Μιλόρδων, Οἶκος Μ. Σαλιερίου Α.Ε. Ἀθήναι.
- Σ. Μελά*: Ἀμερική, Ἄετός Α.Ε., 1952.
- Κοντοποΐλου Α.*: Ἡ σημερινὴ Ζωγραφικὴ, I Ἐκδόσεις Μαυρίδη, 1952.
- Γρουπάρης*: Ἄπαντα, ἔκρινε Γ. Βαλέτας, Ἐκδόσεις Πηγῆς Κ. Μ. Παπαδημητρόπουλος, 1952.
- Φιλίπποπούλου Α.*: Ἡ πρώτη πρὸς Τιμόθεον ποιμαντικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, 1952.
- Τζωρτζάτου Β.*: Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, 1952.
- Gunther J.*: Ροῦζβελτ, Ἄετός. Ἀθήναι, 1952.
- Κουλουριώτη Μ.*: Οἱ πρῶτες μακρυνῆς ρίζες τῆς Νεοελλ. Λογοτεχνίας, 1952.
- Μαρκοῦ*: Ἄπαντα Ἀναστύλωσε Γ. Βαλέτας, Ἀθήναι: 1951.

2. Ἐκθέσεις. Καταστατικά. Περιγραφμένα. Ἀπολογισμοί. Λογοδοσίαι.

- Ἐμπορικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος*: Χρήσις 1951, Ἀθήναι, 1952.
- Τράπεζα Ἀθηνῶν*: Μηνιαῖον Δελτίον, 1952.
- Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος*: Μηνιαῖον Δελτίον, 1952.
- Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης*: Εἰκοσιπενταετηρίς 1926 - 1951.
- Οἱ βασιλικοὶ ἔργον σὴν ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἔθνους*: Τὸ ἔργον τῶν βασιλικῶν ἐράνων, 1952.
- Δῆμος Ἀθηναίων*: Τέταρτον Συνέδριον τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος, 1951.
- Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν*: Ὁ ἔρτασμός τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ Βασιλέως Παύλου, 1952.

3. Νέα Περιοδικά.

- Τεχνικὰ Χρονικά*: Ἐπίσημον ἔργον τοῦ τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου, Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρησις, Ἀθήναι 1952.
- Κερκυραϊκὰ Χρονικά*: Β' Ἀθήναι 1952.
- Δελτίον Μεγαλοσχολιτῶν*: Τεύχη Α—Γ Ἀθήναι 1952.
- Πλάτων*: Δελτίον Ἐταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων, Ἀθήναι 1951.
- Ἐποχὴ*: Δίμηνη ἔκδοσι γραμμάτων καὶ τεχνῶν, Βόλος, 1952.
- Ἑλληνικὰ Χρονικά*: Διευθυντής Ε. Ἀκρίτας Ἀθήναι ἔτος Α 1952.
- Μικρασιατικὰ Χρονικά*: Ἀθήναι. ἔτος Α 1952.

ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- Grayeff F.: Deutung und Darstellung der theoretischeu Philosophie Kants. Ein Kommentar. R. Meiner Verlag Hamburg 1951.
- Holzamer Karl: Grundriss einer praktischen Philosophie. Verlag J. Knecht Frankfurt a/M 1951.
- Bethell S. L.: The cultur Revolution of the seventeenth Century. London D. Dobson Ltd. 1951.
- Caillois Roger: Quatre Essais de Sociologie contemporaine. Ol Perrin Editeur. Paris 1951.
- Desmangeot L.: Theorie de la Connaissance ou Méthodologie générale. Physique rationelle unitaire SEDES Paris 1951.
- de Man H.: Vermassung und Kulturverfall. A. Francke A. G. Verlag Berlin 1951.
- Nebel G.: Weltangst und Götterzorn. Stuttgart. Ernst Klett Verlag 1951
- Dress Walter: Versuchung und Sendung C. Bertelsmann Verlag Gutersloch 1861.
- Josserand L. (Ed.): L'Enseignement de l'histoire. Préface d' E. Herriot. Editions Bourrelier Paris 1951.
- Laszloë Elisabeth: L'évolution Humaine. Editions «Destins» Paris 1950
- Morelly: Code de la Nature 1755 Introduction et notes par G. Chinnard. Paris R. Clavreuil 1950.
- Stauffer Ern.: La Méthode relationnelle en psychologie Selon M. Léopold von Wiese. Delachaux et Niestlé. Paris 1950.
- Muller Alb. (S.I.): La Morale et la vie des Affaires Casterman Paris 1951.
- The Tavistock Institute of Human Rélations. Development and Work 1946-50. London 1951.
- Comité Industriel de l'Enseignement Professionel et Technique: Rapport du Conseil d'administration sur l'activité du Comité au cours de l'exercice 1949 Bruxelles.
- Comité Industriel del'Enseignement Professionel et technique 1. La

- Réforme de l'Enseignement commercial Supérieur. 2. Rapport sur l'activité du Comité Bruxelles 1951.
- Cavalli C.: L'Insegnamento tecnico. Anonima Edizioni Viola Milano 1950.
- > L'Educazione Professionale Milano 1950 Anonima Edizioni Viola.
- Schreiner H.: Macht und Dienst. C. Bertelsmann Verlag Gutersloch 1951.
- Abagnano - Bobbio etc.: Saggi di critica delle Scienze. De Silva Editore Torino 1950.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

1. Θεωρητική και Ξηρημοσιμένη Οικονομία. Γενικά οικονομικά ζητήματα. Οικονομικά συγχροία. Ήγκοζλοπαδικά. Βιογραφία
- Gayer - Harris - Spencer: Basic Economics A Book of Readings New York, Prentice - Hall, Jue 1951.
- Augers Fr. Alb.: Initiation à l'économie Politique, Editions Fides. Montréal 1951.
- Rebout - Guittou: Précis d'économie politique I - II Neuvième Édition Paris, Librairie Dalloz 1951.
- Baudin Louis - Fromont P. etc.: Traité d'économie Politique. Tom I Paris, Librairie Dalloz 1951.
- Benham Fr.: Economics. Pitman London 1949.
- Weddingen: Theoretische Volkswirtschaftslehre als System der Wirtschaftstheorie. Westkulturverlag Ant. Hain Meisenheim a. Glan.
- Euken Walter: Die Grundlagen der Nationalökonomie 6. Auf. 1950.
- Baudin Louis: Manuel d'économie Politique. R. Pichon et R. Duran - Auzias, Paris 1951.
- Reboud - Guittou: Précis d'économie politique I - II Paris Librairie Dalloz 1951.
- Divisia F.: Exposés d'économie I. Paris Dunod, 1951.
- Baby J.: Principes fondamentaux d'Économie Politipue 2e Ed. Paris Edition Sociales 1951.
- Fairchild - Furniss - Buck: Elementary Economics Vol I - II Fifth Ed. The Macmillan Com. New York 1948/50.
- Carell Erich.: Allgemeine Volkswirtschaftslehre. 5. Aufl. R. Pflaum Verlag München.
- International economic Papers No 1 London Macmillan and CoLtd 1951.
- Arnou André: Éléments d'économie politique. Editions Spes Paris 1950.

- Silverman H.: *The Substance of Economics*. Sir Isaac Pitman & Sons Ltd London 1950.
- Waffenschmidt W.: *Anschauliche Einführung in die allgemeine und theoretische Nationalökonomie*, Westkulturverlag A. Hain Meisenheim am Glan, 1950.
- Moulton H. *The Dynamic Economy. A Dialogue in Play Form*. The Brookings Institution. Washington 1950.
- Sismondi de Simonde: *Nouveaux Principes d'économie politique ou de la Richesse dans ses rapports avec la population* 3, Ed. Tom. I. Edition Jeheber Genève - Paris 1951.
- Muhs K.: *Allgemeine Volkswirtschaftslehre*. Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr Th. Gabler Heidelberg, 1952.
- Nogaro Bertrand: *La Methode de l'économie politique*. Pichon et Durand - Auzias Paris 1950.
- Nogaro Bertrand: *Principes de Théorie économique*. Pichon et Durand - Auzias Paris 1951.
- Moulton Harrod: *Controlling factors in economic development*. The Brookings Institution Washington 1949.
- Göran Nyblén: *The Problem of Summation in Economic Science* Lund 1951 C. W. K. Gleerup.
- Krishnamurti B.: *Pricing in Planned economy* Oxford University Press London 1949.
- Nogaro B.: *Éléments d'économie politique* 3e Ed. Librairie Delagrave - Pichon et Durand - Auzias Paris 1949.
- Daevs K.: *Vorausbestimmungen im Wirtschaftsleben*. Verlag W. Girardet Essen 1951.
- Moreaux R.: *Principes nouveaux d'économie coloniale* 1951.
- Guillon H.: *L'Objet de l'économie politique. Suivi d'Observations de Léon Dupriez et Fr. Vito.—Bilans de la Connaissance économique*. Collection dirigée par R. Mossé. Paris Marcel Rivière et Cie 1951.
- Probleme des Schuman-Pans. Eine Diskussion Zwischen: Hallstein - Predöhl - Baade*. Kieler Vorträge No 2. Kiel 1951.
- Hansen B.: *The Theory of Inflation*. Georg Allen und Unwin. London 1951.
- Mudgett B.: *Index Numbers* New York J. Wiley & Sons Inc. London Chapman & Hall Ltd 1951.
- Meade J.: *Planung und Preismechanismus. Die liberal - sociale Lösung*. J.C.B. Mohr Tübingen 1951.

- Frizzi Ant.: *Economia Cooperativa Prologo del Doctor N. Repetto* Motevideo 1949. *Cooperativa de Consumo Salud Publica.*
- Séminaire d'économetrie: *Cachiers du Séminaire d'économétrie publ.* p. R. Roy. Librairie de Médecis Paris 1951.
- Morf Otto: *Das Verhältnis von Wirtschaftstheorie und Wirtschaftsgeschichte bei K. Marx - A. Francke Verlag. Bern 1951.*
- Marx Karl: *Theories of surplus value (Translated by Bonner - Burns)* London Lawrence & Wishart 1951.
- Cowles Commission for Research in Economics. *Rational Decision-Making and Economic. Behavior 19th Annual Report 1950-51.* The University of Chicago.
- L'École de Lausanne: *Textes choisis de L. Walras et W. Pareto. Présentés et Commentés par F. Oulès Paris Librairie Dalloz 1950.*
- Zaccara Vincenzo: *Il mondo economico e soziale. Paravia & C. Roma 1950.*
- Däbritz W. *Festschrift: Beiträge zur Wirtschaftsforschung. Rheinisch - Westfäl. Institut. Essen 1952.*
- Brinkmann Karl: *Wirtschaftsformen und Lebensformen 2. Aufl. 1950.* J. C. B. Mohr Tübingen.
- Klein Lawrence R.: *Economic Fluctuations in the United States 1921 - 1941, New York 1950.*
- Livi L.: *Possibilità e limiti delle previsioni economiche Ressa Nelt 1950.*
- Pesmazoglu: *Some Int. aspects of G. Cycl. fluct. Welt. Arch. 1951.*
- Vollbeschäftigung: Ergebnisse einer Arbeitstagung des Wirtschaftswissenschaftlichen Instituts der Gewerkschaften in Oberhausen.* Bund Verlag Köln 1958.
- Hunold Alb. (Hrsg.): *Vollbeschäftigung, Inflation, Plannwirtschaft.* E. Rentsch Verlag Erlenbach - Zürich 1951.
- Beaugeu - Garnier: *L'économie du Moyen - Orient. Presses Universitaire de France. Paris 1951.*
- Bozon M.: *Léon Walras, Fondateur de l'économie politique scientifique. Paris, Pichon - Durand - Auzias 1951.*
- Adam Smith: *Textes choisis et Préface par G. Bousquet. Paris. Librairie Dalloz 1950.*
- Kuczynski J.: *Studien zur Geschichte des deutschen Imperialismus Bd. I Monopole und Unternehmerverbände 2. Aufl. Dietz Verlag Berlin 1952.*
- Oelssner F.: *Die Wirtschaftskrisen. Velag Dietz. Berlin 1952.*

- The Problem of Long Term International Balance. Round Table Discussion. Unesco 1951.
- U. S. Department of Commerce. National Income 1929 - 1950. Washington 1951.
- Allen R.G.D.: Mathematics for economist 1950.
- Leontiev L.: L' Economie du capitalisme. Paris Edition Sociales 1950.
- Leontiev L.: L' Aggravation de la Crise générale du capitalisme. Paris Editions Sociales 1950.
- Schriftenreihe der Hochschule für Politische Wissenschaften München: Abel W.: Die Bevölkerungsentwicklung. München 1950 Isar Verlag.
- Böhn Franz: Die Aufgaben der freien Marktwirtschaft. Isar-Verlag München 1951.
- Preiser Er.: Die Soziale Problematik der Marktwirtschaft Isar Verlag, Münchea 1951.
- Weber Marianna: Max Weber. Ein Lebensbild. Verlag L. Schneider. Heidelberg 1950.
- The Calendar of the London School of Economics and Political Science, 1951 - 52.
- Schreve-Ortliok: Das Studium der Nationalökonomie. Verlag O. Schwartz & Co: Tübingen 1950.
2. Παγκόσμιος Οικονομία. Όργανισμός Ήνωμένων Έθνών. Unesco. Διοίκησης. Οικονομικής Συνεργασίας (Ε.Σ.Α.). Ευρωπαϊκή Όργάνωση Οικονομικής Συνεργασίας (Ο.Ε.Σ.Ε). Οικονομική Όλοκλήρωσης Εύρωπης. Διεθνές Γραφείον Έργασίας. Άνασυγκρότησις *
- United Nations: Economic Survey of Asia and the Ear East 1950. New York 1951.
- United Nations: Review of economic Conditions in Africa 1951.
- Formulation and Economic Appraisal of Developmant Projects Vol. I - II United Nations. New York 1951.
- Nations Unies: Mesure à prendre pour le developpment économique des Pays insuffisamment développés New York 1951.
- Nations Unies: Les Problèmes du chômage et de l'instation 1950 et 1951 Nations Unies. New York 1951.

* Η έπισημαλίς δέν άνταποκρίνεται πρός τήν έπιστημονικήν κατάταξιν. Έπιδιώκει νά έμφανίση τό σύνολον τών διαφόρων δημοσιευμάτων τών μεγάλων παγκοσμίων όργανισμών διά τήν άνασυγκρότησιν τοϋ κόσμου, καθώς και τά σχετικά δημοσιεύματα τής Έλλάδος.

- Nations Unies : Etude sur l'assistance aux Etrangers Indigents. New York 1952.
- Nations Unies : Le rayonnement de la Déclaration universelle des droits de l'homme. New York 1952.
- Nations Unies : Anuaire demographique 1951. New York 1951.
- Conseil de l'Europe : Publications Catalogue 1952 Strassbourg.
- Conseil de l'Europe. Assemblée Consultative : Rapport de la commission des Affaires Sociales. Adopté par la Commission le 4 Avril 1950. Strasbourg 1950.
- Bulletin Intern. des Sciences Sociales, Unesco Paris Printemps 1952.
- Unesco: Inventaire Raisoné, des services périodiques de documentations des sciences sociales Paris 1951.
- U.N.E.S.C.O. : Bulletin International des Sciences Sociales Review Trimestrielle Vol. I - III 1949 - 1951.
- O.E.C.E. Études sur la Comptabilité Nationale. Suisse. 1951 Paris.
- O.E.C.E. European Payments Union. First Annual Report 1950-1951. Paris 1951.
- O.E.C.E. Code de la Libération Paris 1951.
- O.E.C.E. Financial Stability and the fight against Inflation. Paris 1951.
- O.E.C.E. : Études sur la Comptabilité Nationale-Danemark Paris 1951.
- O.E.C.E. Les Investissements Intra - Européens Paris 1951.
- O.E.C.E. : Code de la Libération Paris 1951.
- B.I.T. : Conférence Intern. du Travail. 32e Session Genève 1949. Genève 1951.
- Gruber - Leoprigen : Die wirtschaftliche Integrations Europas. Wien 1951. Verlag für Geschichte und Politik.
- Wilson H. : Universities and World Affairs. Carnegie Endowment f. Int. Peace New York 1951.
- Carnegie Endowment : International Conciliation. New York 1951.
- 467 Carr - Gregg. : The Colombo Plan.
- 468 Frank : Implementations of technical assistance.
- 470 Ristelhneber : The International refugee organisation.
- 473 Carr - Gregg. : Self - Rule in Africa.
- 475 Finkenstein : Indonesia's Record in U.N.
- Int. Bank f. Reconst. & Development : The Economy of Turkey. Washington 1951.
- Intern. Bank f. Rec. : The Economic Development of Irag. Washington 1952.

- Institut für Weltwirtschaft ander Universität Kiel: Βλ. καὶ Ἀρχεῖον 1950 σελ. 267.
- Lauersen W.: Ausmass und Formen vertikaler Verflechtung in der Eisen und Stahlindustrie der Vereinigten Staaten, Grossbritanniens, Frankreichs, Belgiens und Luxemburgs. Kiel 1951.
- Biehl Max: Das Zahlungsbilanzproblem der Vereinigten Staaten und Deutschlands Dollar-Ausfuhr Kiel 1951.
- Kieler Studien: Forschungsberichte des Instituts für Weltwirtschaft an der Universität Kiel.
- Edding Fr.: Die Flüchtlinge als Belastung und Antrieb der westdeutschen Wirtschaft, 1952.
- Pfeiffer G.: Strukturwandlungen und Nachkriegsprobleme der Wirtschaft Belgiens. Kiel 1951.
- Arnold Bruno: Die Grundlagen der Tarifpolitik für den Nordostseekanal. Kiel 1951.
- Third Year of Freedom August 1949, August 1950. An Indian National Congress Publication New Delhi 2. Ed. 1951.
- Tiwari G.: Economic Prosperity of the United Provinces. Asia Publishing House Bombay-Calcutta 1951.
- Sovani N.: Planning of Post-War Economic Development in India. Poona 1951.

3. Ἱστορία τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ βίου

- Rist Charles: Histoire des doctrines relatives au Credit et à la Monnaie. Librairie du Recueil Sirey Paris 1951.
- James E.: Histoire des théories économiques. Flammarion Editeur Paris 1950.
- Alpert Paul: Twentieth Century Economic History of Europe. Henry Schuman, New York 1951.
- Spann Othmar: Die Haupttheorien der Volkswirtschaftslehre. 25. Aufl. Quelle und Meyer Heidelberg 1949.
- Hare R.: Pioneers of Russian Social Thought. Geoffrey Cumberlege London 1951.

4. Γεωργία. Δάση. Ἀλλεῖα

- Ernst Laur Festschrift: Stand der Forschung auf dem Gebiete der Wirtschaftslehre des Landbanes. Schweizerisches Bauern secretariati Brugg 1951.

- Favis J. : Die althellenische Landwirtschaft in vorsolonischer Zeit. Marburg und Athen 1948.
- Herlemann H. H. : Branntweinpolitik und Landwirtschaft (Kieler Studien No 21) Kiel 1952.
- Lhoas - Asch : Le Tabac ; Fallon : Le Soja ; Biron : L'usage du café ; Duboiz - Collart : L'agriculture au Congo-Belge etc. Ministère de Colonies Bruxelles 1950.

5. Ἐμπόριον. Συγκοινωνία

6. Βιοτεχνία. Βιομηχανία. Μεταλλεία

- Dörpmund Heinz : Industrie Standortlenkung. Walter Dorn Verlag Bremen-Horn 1950.
- Léwinsky Richard : Trusts et Cartels dans l'économie Mondiale. Paris Librairie de Medicis 1950.
- Hassmann H. : Erdöl aus dem Mittleren Osten. Industrieverlag von Hernhaussen K. G. Hamburg 1950.
- Allen G. : British Industries and their Organization, third Ed. Longmans, Green & Co London, New York, Toronto 1951.

7. Χρήμα. Τράπεζαι. Χρηματιστήρια. Πιστι. Ἀσφάλειαι

- Gerloff W. : Festschrift Beiträge zur Geld und Finanztheorie 1951. J. Mohr Tübingen.
- Schmalenbach Eng. : Kapital-Kredit und Zins. Westdeutscher Verlag Köln und Opladen 1951.
- Otto Veit : Deutsche Geldpolitik V. Klostermann. Frankfurt a/M 1950.
- Denis H. : La Monnaie. Editions Sociales Paris 1951.
- Castelberg G. : Politik des billigen Geldes in der Schweiz. Schultess & Co A. G. Zürich 1951.
- Boule R. : Précis de technique bancaire: caisse, titres, comptabilité. M. Riviere Paris 1952.
- Distribution et controle du crédit (11 Collab). A Colin Paris 1951.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Σελ. 6 Στίχ. 16 αντί: $Y = I$ ανάγνωθι: $Y = C + I$.

Σελ. 10 Στίχ. 1 αντί: $11 + \frac{1}{2} + \frac{1}{4}$ ανάγνωθι: $1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{4}$.

Είς σελίδας 116/17 παρελήφθησαν.

Ἀνάγνω Ν. : Ἡ θεωρία τῶν Ὄκων. κυκλ. διακυμάνσεων τοῦ Schumpeter καὶ οἱ κριτικαὶ τοῦ (Ἐπιθ. Οἰκ. καὶ Πολ. Ἐπιστ.) 1951.

Ζολώτα Σ. : Θεωρητικὴ Ὀικονομική* 1944 (Τμῆμα Οἰκον. Διακυμάνσεις). Readings in Business Cycles Theory (Editor Haberler) Philadelphia 1944.